

*Spemius
-ole
Perivitis.*

11
548.

1.

DE PERIODIS

IOANNIS

FIGURA

OVIDI

Jo. Hurmii
LOUANNIS SIMARMM

Liber unus, de Periodis.

~~II~~ ~~1509~~
EXPLICATVS NON TAM SCHOLASTICIS

lijs, quàm scholis, à Valentino

Lindauensi.

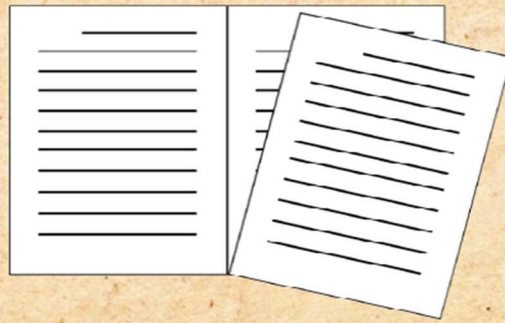
Erythraeo
II. 548. J.

Cum Gratia, et Privilegio Caesareo ad
annos octo.

M. D. LXVII.

mus. hist. Nat. coll. personar.

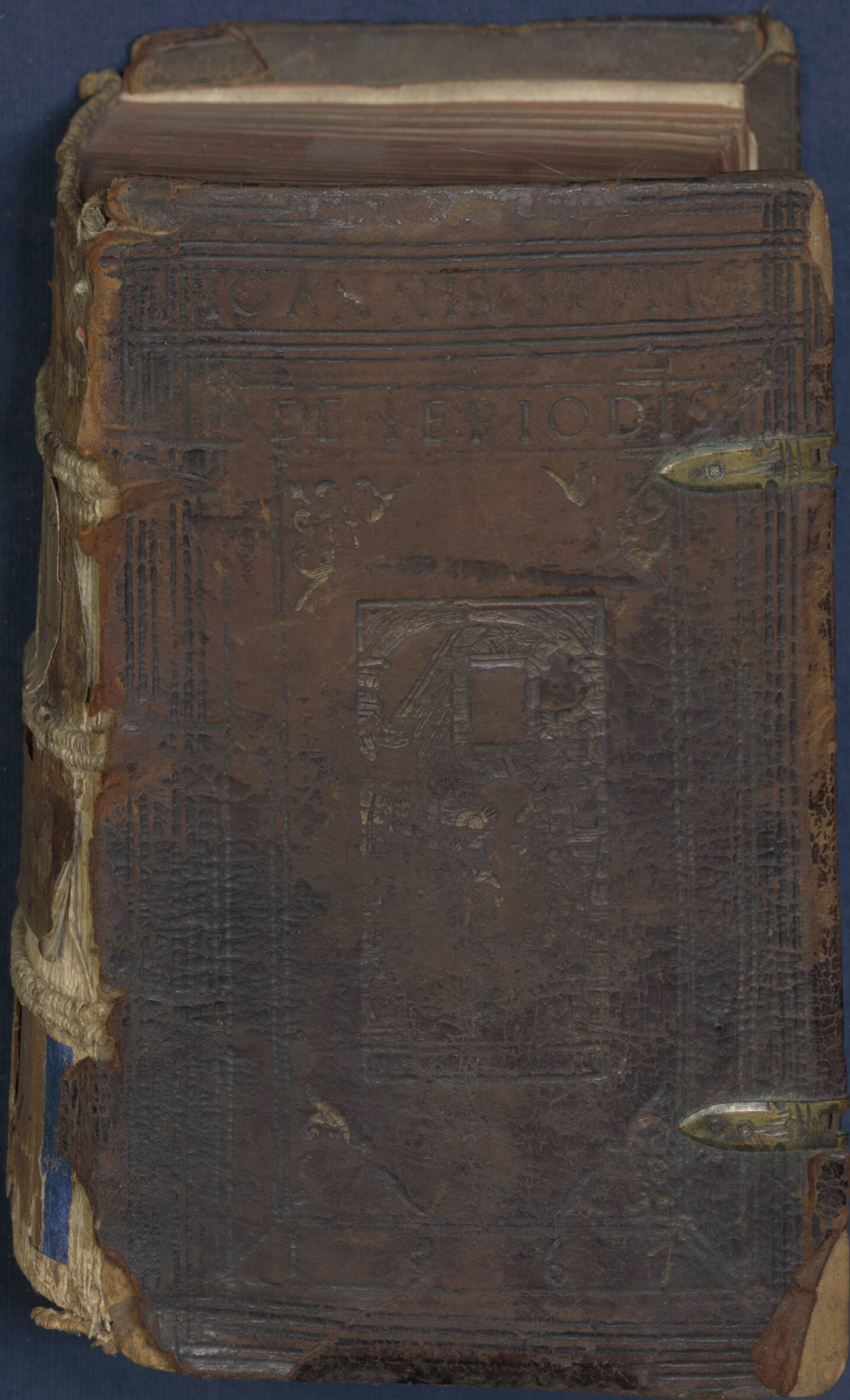

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

SD 7576 I

SD 7577 I

SD 7578 I

Σολὴτα ἀνὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, συνέλευσις
ἐκκλησίας ἀνὰ τὴν πόλιν.

Sententia gravissima vocat de curia,
κατὰ τὰς προσηγορίας
ἀναβλῆ, προϊόντι νόμῳ, τε δι' ἑκείνου, ἡμῶν
πρὸς τὴν πόλιν. ἡμῶν, ἐκείνου, 22

Dar Kuratorj. Okr. Szk. Pozn.
Z księgozb. Gimn. im. M. Magd.
w Poznaniu. 1930.

950102 W

Jo. Schermer
LOUENTINIS SIMBOLM

Liber unus, de Periodis.

~~II~~ ~~8 p 509~~
EXPLICATVS NON TAM SCHOLIS,

lijs, quàm scholis, à Valentino

~~Indag~~ Lindauensi.

Erythraeo

II. 548. J.

Handwritten notes:
~~Handwritten text~~
~~Handwritten text~~
~~Handwritten text~~

Cum Gratia, & Priuilegio Cesareo ad
annos octo.

M. D. LXVII.

Handwritten notes:
Handwritten text
Handwritten text

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

240

1875

VON S 9978

5) 7576.1

95012

(M)

1924.1689

IOANNES OMAR

m^s Josia Ribelio S. P. D.

CRIPSI, ANTE ANNOS SE
ptendecim, libellum de Periodis: Grae-
ci Hermogenis doctrinam ferè secutus.
Et quod reliquis accidit: id etiam huic
euenit: ut retractator eū non edere. Audio *Hyndus*
hunc constituisse illustrare exemplis pluribus. id per-
mitto utriq; uestrum: ut & *Hyndus* explicet clari-
us: & tu, Josia Ribeli, è tua officina in lucem emittas
lucidiorē. Etsi enim non legi: quæ ab *Hyndus* con-
scripta sunt: tamen scio neq; ipsum à mea doctrina di-
gredi longius: & in hoc genere, quod uult, posse effice-
re. Magis angor, nostrorum discipulorum non bene
collocata industria: qui in audiendo diligentes sunt: in
styli exercitatione, maius eorum requiro studium. Sed *Viciū commune*
istud uitium commune est omnium *Academiarum.*
minus tamen in nostra committendum est: in qua elo-
quentiæ studia florere uolumus. at uolumus: quantum
uero assequimur: eo nondum contenti esse possumus. i-
taq; elaborandum est: ut quod uolumus, tandem asse-
quamur. Verum quod de dicēdi studio conquerimur:
idem in morum disciplina accidit: ut pauci uel paren-
ti voluntati: uel præceptorum respondeant diligen-
tia. quia in re, id est indignissimū: quod quo, ex maiori

bus nobilitate, aut fortuna familijs ad nos ueniant: eò
magis corruptis sunt præditi moribus: quã pauperes
& plebei. Sed tamen in hac corruptione morum, disci-
pline quedam ratio tandem constituenda est: ut Aca-
demia eò nostra perueniat: quò destinata est: ut docti
& prudentes: temperantes, à nobis, ut pij quàm
plurimi prædeant. Bene uale, mi lo

sia. Argentorati 24. Augu-
sti 1567.

MAGNI

MAGNIFICO VL

RO, SAPIENTIA, ERVDITIONE,
uirtute, ac dignitate clarissimo, D. FLORIANO
GRIESPECKIO, à Griespach, & in Kaczerouio, &c.
domino, sacre Cæsareæ Maiestati, in regno Bo-
hemico, à consilijs, domino, & patrono
suo obseruando, Valentinus Dop-

~~Amo D. D. D. D.~~

S. P. D.

VPERIORE PROXIMO

Februario mense, promisi,

in epistola, ad Salzmannos

fratres: me eū librum, quē

D. Ioannes ~~Donatus~~, ante annos se-

ptendecim scripsit de periodis, illustra-

tum *γραμματοις, κατασκευαις, & πα-*

μνήμασι, publicaturū. Sed pollicerifaci-

le est, & cuiusq; præstare autē difficili-

um, ideoq; paucorum. Ergo, quod

promisi: temeritati tribuēt nonnulli:

cuius culpā deprecor: quod nō præsti-

ti: imbecillitatis esse dicēt: quam liben-

ter agnosco. Nō enim, ut pollicitus fui,

commentariis illustraui doctissimum

librum: sed eum scholiis duntaxat, &

meis pomeridianis scholis, superioris

PRAEFATIO.

anni estatis, expo sui. Et quanquam ex
empla omnia, quæ adduxit autor, suis
figuris descripsi: tamen quædā tantū ta
bellis, breuitatis causa, delineavi. Nul
los igitur commentarios librarius di
uulgat: multò minus illustrare potui li
brū, tam elegāter, tā artificiosè, & sub
tiliter scriptū de comprehensionibus
oratorū: ut acutius, ornatus, & perfe
ctius elaboratum, in hoc genere, nihil
adhuc extare uideatur. Nihil aliū de in
cisorum, membrorū, & circumductio
num, uel dilatazione, uel cōtractione,
nihil de uerborū collocatione, confor
matione, & configuratione, pauca de
periodorum commutatione, post Her
mogenem, & Trapezuntium, tradide
rūt. De quibus omnibus noster autor
planissimè, eruditissimeq; disseruit.
Quare fateor his non multum lucis, a
meo sermone horrido, atq; inculto po
tuisse accedere. Nam etli propriè, &
dilucidè loqui studeo, inter docēdum:
tamen elegantiam, & uenustatē Sto
mā nostri, qua utitur, non in scribēdo
solum,

*Comendat
doctrinā,*

PRÆFATIO.

solum, sed etiā in docendo, imitari, & assequi non possum. Enarraui tamen hunc librum. Idēq; feci libentius: quod & ipse illud autor uoluit: & quod multi studiosi doctrinæ dicendi, id à me cōtenderunt. Quorum uoluntati, atq; cupiditati, non debuī repugnare. Et quoniam erant non pauci: qui me rogabāt: ut ea quæ in meis scholis exceperant, recognoscerem: aliisq; adolescētibus, quibus Argentinam adire non liceret: ~~Somniando~~ docentem audire, communicarem: facile eorum precibus acquieui. Recognoui igitur ea, quæ auditores mei annotauerunt: & librario describenda tradidi. non quod meas ego nugas amem: sed ut officii mei rationē uiris bonis redderem: & studiosis, etiam hac in re, gratificarer. præsertim cū huius libri cognitio necessaria sit, non solum ad intelligenda ea, quæ nuper de figuratis incisis, membris, & circūductionibus, ad Salzmannos scripsi: sed etiam ad intelligenda exempla horum omnium, quæ duo priores libri

PRÆFATIO.

simile ~~Strenuissimorum~~ iudicis continent. Impressi
enim propè sunt: & cū reliquis, primo
quoq; tempore, exhibunt in publicum.
Quemadmodum autem, qui in publi-
co ædificant: multos censores habent:
sic qui suas commētationes diuulgāt:
multorum iudicia, & plerūq; iniqua,
coguntur reformidare. Ac credo ego
fore permultos: in quorum labor hic
meus sit incurfurus. Sed obtre-
ctatorum istorum calumniis, grauium
uirorum oppono iudicia. Quale tuum
est, magnifice D. FLORIANE GRIES
PECKI, iudicium. quem clarissimus
uir D. IOANNES BANNO, à Phoenix-
felda, I. V. Doctor, ~~et~~ & mei amā-
tissimus, prædicat: singulari sapientia,
& usu rerum incredibili excellere. ut
nihil hic dicā, de multarum linguarū,
quas optimè calles, cognitione, & de
pulcherrima doctrina. Quæ causa etiā
est: ut tuo patrocinio uir amplissime,
& nobilissime, has meas scholas, unā
cū ~~Strenuissimorum~~ libro, sic cōmittā: ut tua ex-
cellētia, filios suos, FERDINANDVM,
&

PRÆFATIO.

& CAROLVM, optime spei adolescen-
tes, in quibus parentis elucet uirtu-
tes, mihi cōmēdauit: qui mihi semper
erunt cōmendatissimi. Mitto igitur il-
las istuc ad te: ut in tuā clientelā susci-
pias: & ut, filii tui, si utilitatis aliqd suis
rationibus afferre posse uidebuntur,
cū ceteris studiis cōiungant. Optarim
autē ipsius Sturmii Scholas extare: ex
quarum tamen fontibus, hic multi
riuuli defluerūt. Audiui enim ipsum
hæc tradentem: & rationem, quam in
docendo tenet, ueterum Græcorū, &
Latinorum, quoad possum, sequi co-
nor. Atq; utinam Tidemanus Gisius
Dāriscanus, ~~Sturmii~~ sissimus, & doctis-
simus adolescens, amicus meus, qui
nunc Lutetiæ Parisiorum est, explica-
tiones nostri Sturmii, quas habet (si
autori non esset aduersum) ederet.
Interim fruantur sanè meis his obser-
uationibus, qui uolent. Quanti autē
tua præstantia faciat Ioannem ~~Sturmii~~
~~Sturmii~~ propter eloquētię studiā: quę,
ut uerē scribis, apud nos primus ille

PRAEFATIO.

excitauit: & scholam nostram, nuper
academico iure, ab imperatore D. Ma-
 ximiliano II. donatam; non solum lite-
 ræ tuæ doctissimè, elegantissimè, &
 humanissimè scriptæ demonstrant:
 uerum etiam epistola D. Ioannis Ban-
 nonis iureconsulti excellentissimi,
~~Scrm~~, ante annos propè octo, in
 rhetoricis, mei uerò in Ethicis, ut scri-
 bit, auditoris: antequam is in Gal-
 liam, & Italiam proficisceretur. Illud
 autem maximo argumento est: quòd
 charissimos filios, eximiis ingeniis,
 morumq; amabilium suauitate præ-
 stantes, huc ad nos misisti: ut ~~Quamtu~~
 tantum uirum docentem audirent: &
 ut tam philosophiæ, quàm eloquen-
 tiæ præceptis instructi, ad ueram do-
 ctrinæ laudē aliquando peruenirent.
 quibus studiis tu rempublicā, pruden-
 ter scribis, nequaquā carere posse. Ad
 hūc spero ego propositū finē, si ita, ut
 omnino cōfidimus, pergant, quemad-
 modū hactenus fecerunt, tui filii, bre-
 ui, maxima cū laude, perueniēt. Atq;
 id, ut

PRÆFATIO.

id, ut studiosius faciant: non tam eos
quotidiana cohortatio, & institutio in
citabit, ipsorum magistri, Matthæi Gre
gorini Tulerhouli, uiri doctrina, &
uirtute præstantis: quem unâ cum i-
psis, ad nos huc tua misit excellentia:
quâ exēpla domestica: primū patris:
qui iam ultra triginta annos, Austriæ
principibus, iisque Imperatoribus Fer-
dinando, & Maximiliano II. Camera
regni Bohemici negotia expediendo,
præclaram operam nauauit: ut Cæsari
nostro, ob singularē fidē, & in rebus
administrandis dexteritatē, sit charissi-
mus. deinde paterni aui Georgii Grie-
speckii: qui Imperatori Maximiliano
primo, in Tirolensi comitatu, fuit à cō-
siliis. Quorum exempla si, ut facient,
imitabuntur: non modò paternā, & a-
uitam gloriam retinebunt: sed etiam
in sua familia, amplificabunt: & ad
suos posteros transmittent. Bene uale,
uir magnifice. Argentinae,

III. Cal. Septembris.

M. D. LXVII.

AD ILLVSTRISSI

MAM D. D. ELIZABETAM

Henrici Octauī Angliæ Regis Fi-

liam, Ioannes ~~de~~ *de* ~~de~~ *de*

Periodis.

VI dono Lepidum nouum libellum? inquit Catullus, mollis poëta: ueruntamen & uerbis, et uerborum formis, poëta purus: & reuera lepidus poëta.

Sed fuit illius carmen ea etate, & adhuc nostro æuo, est purū, & lepidum: idq; docto seculo, & doctis tum multis, atq; eruditis, usq; rerum, & disciplinarum doctrīna hominibus. meus uerò iste libellus, neq; purus, neq; lepidus est: & paucos inueniet uiros, contra reprehensores, qui se tueantur. Ingenium enim prope nullum, & ingenio exercitatio minor in eo apparet: aut si etiam appareret: tamen eius est argumenti, & consuetudinis, atq; usus: qui minimè multis placeat. Veruntamen agam fidenter: & donabo: & tibi Elizabetha, illustrissimo exemplo uirginalis industriæ & claritudinis mitto: non quòd meas tibi uelim probare nugas: ut Cornelio Catullus: sed quòd hæc etiam tibi oratorum, & scriptorum, in uerbis collocandis, & sententiarum membris instruendis scientia: non solum propter uoluptatem aurium, quam sensisti, probetur: sed etiā quòd ratione tibi cognita sit, & exercitatio

PRÆFATIO.

tatione cōparata. Id ego & ex aliorum relatu, & ex
 Aschami ad me epistola intellexi: cui fidē habeo: cum
 quia eruditē, & ~~quādam~~ scripta fuit: tū quia M. ~~ad~~
 and testem habuit. qui suo etiam testimonio, hanc
 ingenij tui laudem comprobauit. Scis ergo tu, si ue-
 rus uterque est, magnum, & arduum esse numero-
sum aliquid ita conscribere: ut uerbis aptum sit: &
sententijs congruum: rebus conueniens. quod poste-
ritas, nec inueniendo queat, nec augendo, nec immu-
tando efficere præstantius. Perfectum enim est: quod
temporibus reddi meliūs non potest. Sed quot supe-
 riores attulerunt ætates scriptorum genera? quan-
 tum etiam nostra tempora habent gregem male scri-
 bentium: in quibus non solum sunt: qui barbarē loqui
 uolunt: sed etiam, qui sibi uolunt placere numerum
 & concinnitatem: & captant emblemata, ut Albu-
 tius Lucilianus, uermiculata: sed temerē consuta: pa-
 uimento puluerulento: nullo subactō fundamento:
 tesserulis fractis, & lexibus incompressis: ut eiusdem
 Luciliani Scaeuolæ uerbis utar. quales etiā meæ sunt.
 lexis: meæq; tesserulæ, & pauimenta. Non enim scri-
 bo hæc ut quenquam uituperem: sed quod doleam, di-
 cendi rationem talem esse: ut eam pauci assequantur:
 con- rā etiam delecter, talem esse, tamq; admirabilem:
 ut nisi à maximæ naturæ hominibus, longa consuetu-
 dine, & perfectā ratione: neq; retineri queat, neque
 comparari.

*Respon-
 sio: mali scriptoris*

PRAEFATIO.

comparari, Quò magis ego laudo Aschami in insti-
tuendo consilium: & tuam in intelligendo, & asse-
quendo industriam. neq; dubium mihi est: quin ubi
hæc industria est: ibi lateat egregia quædam indoles
maximarum cogitationum. Itaq; ego hunc librum
nunc, tuo nitens, atq; confidens patrocinio, istuc uo-
bis mitto: qui est de periodis, & de comprehensioni-
bus oratorum. quam partem elocutionis fateor par-
uâ esse præceptione: sed exercitatione, et usu magnâ,
scriberem ingentem: si non uiderer mea amare: & o-
pise dai ὑπαρκομένων: ut apud Platonem Sophistæ fa-
ciunt. Quamobrem non placet, in hoc loco: neq; te
laudare: ut ne adulari: neq; hanc artem cōmendare: ne
me, meaq; amare ipse uidear: Sed placet hanc rationē
omnē breuiter explicare: idq; tibi, Elizabetha, Princi-
pi uirgini. neq; enim magis quinquā decet oratio or-
nata: quàm regios principesq; ordines: neq; cōueniē-
tius componi oratio pura, & elegans potest: quàm
cum puella uirginalis pudicitia, & amabiliū morū.
neq; cōmitto, ut te doceam matora: quàm docuerit
Aschamus: sed ut ipsa iudices: consentiant ne hæc cū
tuis, & oratorum præceptionibus. ut si tibi pla-
cuisse uideantur: cæteri, propter autori-
tatem, non improbent.

CAPITA HVIVS LIBRI.

Quid incisum, quid membrum, quid ambitus. pag. 1.	I.
Tres periodi definitiones. pag. 28.	II.
Cause periodorum, earumq; diuisio. 36.	III.
Quomodo metienda sint incisa, & membra compre- hensionum. 54.	IIII.
De periodorum dilatatione. 65.	V.
De reliquarum comprehensionum dilatatione. 79.	VI.
De periodis trium membrorum dilatandis. 85.	VII.
De quatuor membrorum periodis dilatandis. 103.	VIII.
De plurium, quàm quatuor membrorum compre- hensionibus. 124.	IX.
De productione spiritus, quod ab Hermogene πνεῦμα μα appellatur. 134.	X.
De periodorum adiunctionibus. 151.	XI.
Rursus de periodorum diuisione, & primū de parti- tione Aristotelis. 169.	XII.
De compositione uerborum. 179.	XIII.
De primo compositionis principio, hoc est, πρῶτον οὐ, πρῶτος. 182.	XIIII.
De Diphthongis. 190.	XV.
De consonantibus: & primū de semiuocalibus qua- tuor, & de Σ, quod à Grammaticis appellatum est συνάσσω. 191.	XVI.
De consonantibus duplicibus. 195.	XVII.
De consonantibus mutis. 197.	XVIII.
De syllabarum, & breuium, & longarum productio- ne. 200.	XIX.

De pedi.

- XX. De ~~pedibus~~ ⁱⁿ tempero oratorio. 205.
- XXI. De conformatione uerborum: quam Græci ~~ἐπιμαρτυρία~~
~~μὴν~~ uocant. 216.
- XXII. De periodorum postrema diuisione. 226.
- XXIII. De transfiguratione, quam uocant ~~ἐπιμαρτυρία~~
 229.
- XXIII. De transformatione periodorum. 232.
- XXV. De decore retinendo, in periodis, & in elocutione,
 & de dicendi generibus. 242.

IOANNIS OMNE

de PERIODIS; pars
prima.

*Quid incisum, quid membrum, quid
ambitus.*

Caput I.

INCISVM.

Incisum, quod Græci κόμμα uocant, Verborum
inde est appellatum: quòd, inciso mē- translatorū
bro, ab eodem sit alicubi resectum. notatio.

MEMBRVM.

Membrum uerò κῶλον, ab iisdem
nominatū, propterea dictū est: quòd
integri sui corporis pars sit.

AMBITVS.

Hoc corpus, in oratione, Græci Πε-
ρίοδον, Latini tum ambitum, & circui-
tum, secuti Græci uerbi originem, tū
continuationem, & circumscriptionē,
& comprehensionem nominant. pro-
pter alia uocabula eiusdem naturæ, ut
sunt, περιχαρῆ, περίληψις, περιβολή.

A

Locus cau-
larum.

Inventores
illorum pri-
mi: & quan-
do reperta
sint ista uer-
ba.

Omnia hæc tria, post Herodotum
Thurium historiæ primum scriptorē,
& ante Aristotelem, à Sophistis Græ-
cis, à aliis rebus mutuata, ad orationē,
& sententiarum complexiones, atque
tractationes sunt translata.

Partitio, uel
distributio
prima, alti-
us repetita:
qua distin-
guuntur ser-
monis, &
scriptionis
genera, ho-
minibus &
ætatibus.

I. SERMO NATURALIS PRIMO-
rum hominum, loquentisq; populi sonus.

Non enim, ut nunc, ita primi mor-
tales, aut locuti sunt, aut scripserunt.
Et uerisimile est: naturam ab incisis, at-
que membris principium sumpsisse.
Cuiusmodi est ille Virgilianus pasto-
ris compositus sermo:

I. ἢ οὐ νόμος
μασι, καὶ οὐ
νόμοις λέ-
γει.

Ecloga III.

„ Palemon. Dic mihi, Dameta, cuium pecus? an
Melibœi?

„ Dameta. Non, uerum Aegonis: nuper mihi tra-
didit Aegon.

Naturalis etiam iratorum hominū
hic sermo est: eoq; apud Terentium
Simo membratim, & incisim:

„ Vos isthæc intro auferte: abite, Sosia.

„ Ades dum. Paucis te uolo.

Neq;

Nec in huiusmodi rebus solū hoc
genus inuenitur compositionis: ue-
rū etiam in re grauiori.

Aratus.

» *En διὸς ἀρχόμεθα: τὸν ὀλέκτορ, αἰὲρ περ, ἑὸν ἔργον* pag. 10.

» *Ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἡ διὸς πᾶσαι ἀρχαί.*

Et credo, hoc Virgilium uersu mo-
nitum esse: ut pastori confidenti hoc
principium daret:

» *A Ioue principium, Musæ: Iouis omnia plena.*

Et alterum, quod additum est: eo-
dem modo est collocatum.

» *Dam. Ille colit terras: illi mea carmina cura.* Ecloga ca-
dem.

II. ORATIO SCRIPTORVM,

ante artem inuentam.

Post hunc quasi naturalem loquen-
tis populi sonum, accesserunt scripto-
res: qui arte nondum reperta, artem
tamen captantes: sed nec dum in cir-
cumscriptionibus modum tenentes:
colligare, inter se, sententias artificio-
sè conati sunt: earumq; partes, quas
membra, & incisa appellauimus, con-

2. *Εἰρημονία
λέγεται.*

DE INCISIS,

texere. Hoc primum genus orationis compositæ, Aristoteles λέξιν εἰρημένω nominat. propterea fortasse, quòd eius partes ita connexæ sunt: ut non ante rebus, atque sententiis finem imponat: quàm ipse res finiantur. eoq; appellatum est hoc genus ἀόριστον, καὶ ἀπέροχτον. quòd infinitum sit: & termino moderato careat.

3. Λέξις ἡ ἐν
περίοδῳ,
περιόδῳ,
καὶ πρὸς
τινί.

III. ORATIO RHETORVM, ET
Oratorum, siue artificum, post reperi-
tam artem.

Periodū,
qui inueni-
unt, & exco-
luerint.

Secuti sunt postea homines præc-
ptis eruditi, Græci Sophistæ: ut Gor-
gias, & Alcidamas fuisse dicuntur: &
ut Isocratem fecisse uidemus. qui &
primorum hominum sermonem dis-
solutum colligârunt: & illi alteri orati-
onis generi infinito terminum statue-
runt, paucioribus comprehensum spa-
ciis. Vt alterum, quod primum fuit, or-
natius, & alterum, quod secundum, mo-
deratius, & utrunq; suauius fieret. Ex
quo, principio periodus & nata, & in-
uenta,

uenta, & perfecta est: de qua mox differemus.

DE VSV PERIODORVM, ET
reliquorum generum, apud Oratores.

Et quanquam hoc genus circum- Locus τῆς
scriptionum propriū est Oratorum: ῥησιγῶς
accommodatum auribus eorum, qui 1. Vsus peri-
audiunt: præsertim in argumentan- odi.
do, & conclusionibus: tamen hi ipsi 2. Incisorū,
oratores sæpe incisim, atque membro & membro
tim loquuntur. Sæpe etiam ambi- rū, in narra-
tū extra sua septa spaciari permittunt: tionibus, al-
tamen accommodatē ad uocis, & spi- tercationi-
ritus, & perspicuitatis moderationem, bus, & ser-
monibus.
3. Periodico-
rum:

Conclusio diuisionis Rhetorum, per ἀνακρίσιν
λαΐωσιν, uel ἐπιστολαίρεσιν.

Ex quo nata est il-
la Rhetorum diui-
sio:

{	Prima, ἢ ἐν	{	κώλοισ.
	Altera, ἢ ἐν περιόδοις.		κόμμασι.
	Tertia,	{	περιοδική.
	πνευματική.		

A iii

DE INCISIS,
DISCRIMINATIO.

Αἰανὰς δὲ αἰ
καὶ εἰρομέ-
τη λέξις.

Quæ quidem comprehensionum genera sunt oratorum. Poëtarum enim, & historicorum, præsertim primorum alia est ratio.

Προσδιαιρέσις ὁμίων ὡς, noua distinctio, cuius partes nomen commune habent: definitionem autem aliam, atque diuersam.

Τὸ ἀντιγρά-
φον τῶν νομ-
μάτων, καὶ
τῶν κώλων.

Ac tametsi incisa, & membra circumscriptionum sint: propter quas ita nominata sunt: tamen etiam separata ab his, nomen suum retinent. Itaque incisa sunt, tametsi extra comprehensionem sint:

Incisa separata à circumscriptionibus.

Ἐκείνη, ἀντιγράψετε, ἔχετε, κείνη.

Et incisionem illa habent:

Ἐκείνη, Erasit, erupit, excessit.

Item,

Ἐκείνη, Lusisti satis, edisti satis, atq; bibisti.

Membra extra comprehensionem.

Sic membra uocantur illa, apud Ciceronem.

Ἐκείνη, Non sunt hodie Sextiles:

Horat.

- » Hora nona conuenire cœpistis:
- » Hunc diem iam ne numerant quidem:
- » Decem dies sunt ante ludos Votiuos:
- » Hos Cn. Pompeius facturum est:
- » Hi ludi dies quindecim auferent:
- » Deinde continuo Romani consequentur.

Sed hæc omnia intelligentur melius:
postquam inde, à definitione, quid sit
ambitus, profecti, persecuti erimus o-
mnes eius & partes, & genera, &
uarietates, & commu-
tationes.

ΠΕΡΙ ΟΧΗ, VEL ARGVMENT-
tum libri.

IN hoc libro, tradūtur à D. IOANNE **OMNE**
ORATIONIS præcepta, de ratione componendi oratoria,
id est, sententias inuentas ab oratore, prudenter-
que, & aptè collocatas, artificiosè comprehendendi,
& continuandi.

Primum igitur de partibus dispositorum uerbo-
rum explicatur: uidelicet, quid sit incisum, quid mem-
brum, & quid ambitus: deinde, quid sit illud, quod
circuitus quandam habet similitudinem. Deinde,
quot sint genera horum omnium. Postremò agi-

DE INCISIS,

tur de ijs rebus, quæ sunt his omnibus attributæ: cuius modi nō tantū est ἡ ποσότης, quantitas, sed etiā ἡ ποιότης, qualitas. Nā quomodo hæc omnia & dilatanda, & contrahenda sint: & quomodo alia alijs adiungenda: deniq; quomodo hæc omnia uariè sint commutanda, scitè, atq; eleganter explicatur. Atq; hæc est pars prima huius libri.

II. Pars altera, est de collocatione uerborum, quæ ab Hermogene συζήσις nominatur, à Dionysio Halicarnasseo συγυρία, ubi præcipitur de uerborum conuentione, atq; structura: ut scilicet suauis sit, atq; concinna: non hiulca, aut aspera.

III. Pars tertia pertinet ad illa duo, quæ apud Hermogenem in formis dicendi considerantur, numerym, & clausulam. ῥυθμὸς, ἢ ῥυθμίσις: quemadmodum superiora pertinent ad κόλα. Nam ibi agitur, non tam de syllabarum breuium, & longarum natura: quàm de pedibus, & numero oratorio, quem Rhetores non solum spectant in principio, et in medio membrorum aut periodorum: sed etiam, & quidem præcipuè, in earum clausulis, atq; terminationibus.

Nam et Oratorius

III. Pars quarta, & postrema est qualitatis. Nam in ea præcipitur primum de conformatione uerborum, περὶ σχηματισμῶν, & de eorundem transfiguratione, περὶ μεταστροφῶν item de transformatione periodorum, quam Hermogenes appellat μετασχηματισμῶν, ἢ μεταποίησις: deniq; de retinendo decoro oratorio,

non

non in periodis tantum: uerum etiam in tota elocutione, & in dicendi tribus generibus, de quibus in Oratore perfecto, ad Brutum. Pertinet igitur pars ista ultima, ad illud caput, apud Hermogenem, quod *ἡμετέριον* uocat.

ἡμετέριον, ἢ τὸ πρῶτον καὶ πρῶτον ἐκείνου, id est,
genus rei propositæ.

Omne propositū, de quo differit scriptor aliquis:
aut *Physicū* est, ut, cum Cicero disputat de natura Deorum, de Fato, de Diuinatione, de morte: aut est *Ethicū*, ut cum idem disputat de finibus bonorum, atq; malorum, de amicitia, de officijs: aut est *Logicū*, quod suscipitur de loquendi, uel dicendi artibus, earumque aliqua parte. Cuius generis sunt Topica Ciceronis, ad C. Trebatium: in quo libro *περί βελτιότητος* est *Αυξαντινός*, illustratum exemplis iurisprudentiæ.

Item partitiones oratoriæ, & omnes libri de arte dicendi huc referuntur, quos Cicero, & alij confecerunt. Eiusdem generis est hæc quæstio, de compositione oratoria. nam Rhetorica est materia, & propterea logica. Et quāquam pertinet tantum ad oratoris tertium officium, quod est Elocutio: ut dicendi doctrinæ tantum particula quædam sit: tamen eiusmodi est particula istius pulcherrimæ artis: ut in eam omnia propè dicendi præcepta cadant: ita quidem, ut in ea tota Rhetorū ars consistere uideatur: imò totius oratoriæ facultatis finis est cōposita oratio. *Nil. n. est Rhe* *ed Rhet.*

Εἰςθεῶς peculiaris doctrina, & τεχνολογία
DE INCISIS,

torica aliud:quàm aptè, compositèq; dicendi ratio.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ

πραγματείας.

Via, atq; ratio, qua utitur noster autor, in hac arte tradenda: quæ peculiaris sanè est doctrina, & τεχνολογία, principalis est Συνθεσις. Nam quoniam de compositione oratoria præcipitur: etiam istud decorum seruat: ut præcepta hæc componendo nobis tradat: sed adiungit tamen huic, ut ministram, & comitem alteram μέθοδον, quæ est διωρητικὴ nominata à Galeno. Nam in prima parte libri principium sumit à simplicissimis, & minimis rebus, id est, ab incisis: & ab his ad membra transit: à quibus deinceps additum sibi patefacit ad periodos, primum simplices, deinde magis compositas: sed partitur, & diuidit singula subtiliter, & accuratè. In altera parte eadem est μελέτη, προgressio. Incipit enim in compositione uerborum à literis, ijsq; uocalibus: ex quibus componit diphthongos. Transit deinde ad consonantes: mox uenit à literis ad syllabas: quarum ostendit quantitatem, & numerum: postea à syllabis ad singula uerba uiam sibi munit: ex quibus tandem componit Incisa, membra, & orationem integram: quæ ex conuersionibus, atq; comprehensionibus sententiarum diuersis est effecta.

PARTES LIBRI.

Partes libri sunt tres: præfatio, ipsa præceptio, uel

πραγματεία

πραγματεία, αὐτὴ τεχνολογία, ἔσ' conclusio. Pertinet igitur hæc doctrina ad eam elocutionis, apud Rhetores, partem: quæ est περὶ τῆς συνθέσεως ῥητορικῆς, de compositione oratoria. Et quanquam, apud Grammaticos, etiam est quædam structura uerborum, quâ illi σύνταξις nominant: tamen illi nihil aliud spectant, sibiq; propositum habent: quàm consecutionem: ut λόγος sit κατέσκευος, seu oratio pura, ἔσ' consequens, quæ consistit in generibus tantum, et numeris, ἔσ' casibus, ἔσ' temporibus, ἔσ' modis. Quæ si rectè construuntur: pura efficitur oratio: siue illa cæsim, siue membratim, siue etiam περιωδινῶς sit confecta. At Rhetorum illa compositio, post consecutionem, ἔσ' puritatem, etiam sectatur perspicuitatem, memoriam, suauitatem, atq; concinnitatem: ut oratio non solum intelligatur, uerumetiam memoria teneatur, ἔσ' ut delectet auditorem. Fit autem omnis oratoria compositio, uel extra ambitum, ἔσ' comprehensionem uerborum, atq; sententiarum: uel intra ambitum, atque circumscriptionem.

Haecenus τὰ προλεγόμενα γυναικ: sequitur
deinceps: ut autorem ipsum
tandem audiamus.

Partes huius primi capituli sunt tres: quarum prima est ὁρισμὸς, pertinens ad explicanda, definiendaq; omnia, quibus absoluitur quæuis sententia. Pars altera

DE INCISIS,

ra, est Διαιρετικότητα. habet enim distributionem, qua genera periodorum distinguuntur: non temporibus solum: sed etiam scriptoribus. Tertia, est Μερίσμι: nam partitionem continet Rhetoricæ compositionis.

Pars capitis prima, quæ tentia absoluitur, incisum, membrum, et circumdu-
est ορίσμι.

Incisum.

Cum igitur tria sint, quibus oratio, omnisq; sen-
tentia absoluitur, incisum, membrum, et circumdu-
ctio: initio hæc sunt definiendæ: ut intelligatur, quid sit id, de quo differitur. Quod ergo Latini Incisum: aut, ut Herennianus, Articulum, translato nomine uocant: id Greci κόμμα appellant, παρὰ τὸ κόπῃ ab incidendo. Est autem ex eorum numero: quæ aliò refe-
runtur. Est enim Incisum, alicuius rei incidendæ, aut incisæ Incisum. Ergo fundamentum eius est, res a-
liqua, uel incisa, uel incidenda: eaq; nominatur mem-
bru. Vtrumq; μετὰ φωνήν, et translatū est, ab animā
tis corpore, et anatomicis. Nā, ut Medici secant corpus animatis in sua mēbra, et minutissimas particulas: sic
Rhetores corpus orationis alicuius præstantis orato-
ris, quodāmodo secant in sua mēbra, partes, et minutif-
simas etiam particulas. Terminus eius est: ut inci-
sum sit, hoc est, membri sui pars, ab eo resecta. Est igitur Incisum, nihil aliud, quàm membri sui pars minor.

Ἐπιωδός ἐπιωδὸν uocat: secutus Lyricos poetas:
ἐπιωδός ἐπιωδὸς apud quos breuissimus uersus ἐπιωδὸς dicitur: ut est
Adonicus uersus, Littus iniquum. Ergo Correlati-
uum, uel ἀντισέφων incisi, est membrum. Membrum
in eodem latet ordine. Est enim rei dimembrata, uel

in membra secunda, id est, quæ membris constat. Fundamentum igitur eius est Res, quæ ex membris est cōposita: in quæ dissecari potest, uel dissecta est: ut est corpus integrum, quod in oratione uocatur Circumductio: quæ correlatiuum præcipuum est membri. Cuius terminus est: ut sit illius corporis, uel circumductionis, membrum, siue pars maior. Nam & Incisum est pars istius corporis: sed minor: & pars non primo loco: sed pars loco secundo. Ex quo conficitur, membrum nihil aliud esse: quàm circumductionis alicuius quæcunq; illa sit, pars maior, in quam soluitur. Circumductio autem est rei alicuius circumducenda, aut circumeunda, aut ambienda, aut continuanda, aut circumscribenda, aut comprehēdenda, uel circuitio, uel circumscriptio, uel circumductio, uel continuatio, uel comprehensio. Ergo, Fundamentum circumductionis est, res illa circumducenda: ut est omnis sententia: & ut Hermogeni placet, præcipue argumentum ratione conclusum, ῥῶν ἐπεὶ ἐκείνη. Terminus est, ut sit circumscriptio, uel continuatio, uel comprehensio, uel circumductio, seu quidam uerborum, atq; sententiarum orbis. Hinc factum est: ut à Græcis illa circumductio περιγωγὴ, & συγωγὴ dicatur: & continuatio, διεξοδὸς, ἢ περὶ ὁδὸν, & circumscriptio, περιγραφὴ τοῦ περιόδου: & comprehensio, περιλήψις: quæ omnia uerba sunt generalia, & pertinent non solum ad orationem solutam, quæ uocatur

DE INCISIS,

tatur ἡγεμεν: uerum etiam ad orationem uolubilem, contortam, atq; rotundam, quæ nominatur ἡγεμεν. Cuius generis sunt ueri circuitus, & ambitus, id est periodi: περίοδος, quasi periodi, & πρὸς ἑαυτὴν, spiritus oratorij productiones.

Omnia hæc tria post Herodotum) Concludit partem ἡγεμεν: & ostendit hæc uerba translata esse: ab alijsq; rebus mutuata. Ostendit etiā, qui inuētores: nō solū istorum uerborū, sed etiam cōpositionis oratoriæ primi autores extiterint. Nam ante Herodotū Thuriū, quem Halicarnassæum nominant, qui primus fuit historiæ scriptor: nondum erat inuenta ἡγεμεν. Sed post hunc, & ante ipsum Aristotelem, qui inter philosophos primus fuit Rhetor, Sophistæ Græci, hoc est, Rhetores, Gorgias Leontinus, & Alcidas docuerunt periodis sententias astringere: id quod apud Isocratem uidere licet: cuius oratio accuratè, & concinnè est composita.

Locus causæ cuius-
vis fermō-
nis. Oratiōis
aut scriptio-
nis.

Non enim ut nūc ita primi) Indicat autor, in isto uestibulo, non solū rerum tractandarum generales definitiones: uerum etiam omnes causas statim de principio commonstrat. Incepit autem à materia, ut est res componenda, id est, sententia aliqua, aut sententiæ pars. Transit ad efficientes, quarum sunt quatuor.

1. EFFICIENS

1. ἡ φύσις.

Prima est ἡ φύσις, natura. Homines enim natura loquuntur, uel solutè, uel compositè, ἡλυσμένως, ἢ συνθεμένως.

Alteræ

Altera est consuetudo τὸ ἔθος, ἢ συνήθεια. Nam 2. τὸ ἔθος. primi mortales consueuerunt aliter loqui, quàm posteriores homines, qui magis compositè locuti sunt, dixerunt, & scripserunt.

Tertia causa, est ἡ παρατηρητικὴ, obseruatio. Nam 3. ἡ παρατηρητικὴ. Hanc secuti sunt, temporibus insequentibus, homines literati, atq; eruditi: qui superiorum hominum sermonem diligenter obseruarunt: & animaduenterunt, alios solute, & liberè esse locutos: alios autem compositè, & accuratè. A quibus autem inuenta perodus, et rhytmus, sit, Cic. in Oratore: in Bruto, & in III. de Oratore luculenter ostendit.

Ergo postrema causa est ars, ἡ τέχνη. Nam quæ homines docti, ut Sophistæ, seu Rhetores Græci, Thrasymachus Chalcedonius, Leontinus Gorgias, cui Demetrius addit Alcimadantē, & Isocrates, atq; alij animaduenterunt, & annotarunt, in aliorum scriptis: ex ijs illi artem quandam constituerunt: & certam rationem, sententias, aut extra conuersionem, aut intra conuersionem absoluendi, ad spiritus commoditatem, & ad memoriæ utilitatem: ne oratio omnino infinita uideretur: sed certo quodam termino moderata.

His causis Aristoteles, & Cicero addunt τέχνην, casum. Sæpe enim temerè, nulla captata arte ut uersus, ita continuatio nobis excidit. Sic enim Aristoteles, τῶν μὲν, inquit, πολλῶν, οἱ μὲν εἰνὶ ταῦτα ἀρῶσι: Lib. ad Theod. in principio.

οἱ δὲ διὰ συνήθειαν, ἀπὸ ἑξῆς. Εἰ δὲ ἀμφοτέρως οἱ δέχεται.

DE INCISIS,

λέγεται, ἀλλοῦ ὅτι εἰς αὐτὰ ἰδοῦσιν αἱ. δι' ὅγαρ ἐπε-
 τυχαῖν σιμῶτε διὰ συνίθειαν, καὶ οἱ ἀπὸ ταυτομα-
 τς, τίω αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται. Τὸ ἥ τοῖς τὸν ἴδιον πᾶν
 τες αὐτομολογῶσιν, τέχνης ὅργον εἶναι. *Cicero* au-
 tem cum alibi, tum in Bruto, ubi de Isocrate loquitur
 sic scribit: Ante hunc uerborum quasi structura nul-
 la erat: aut, si quando erat, non apparebat, eam dedita
 opera esse quesitam: quæ forsitan laus sit. Veruntamen
 tunc quoq; natura magis, aut casu nonnunquam, quā
 aut ratione aliqua, aut obseruatione fiebat. *Aristote-*
lis sanè locum superiorem propè totum conuertit II.
 » de Oratore. Etenim, inquit, cum pleriq; temerè, ac
 nulla ratione, causas, in foro, dicant: nonnulli autem,
 propter exercitationem, aut propter consuetudinem
 aliquam, callidius id faciant: non est dubium, quin si
 quis animaduernerit quid sit, quare alij melius, quàm
 alij, dicant, id possit notare. Sed hæc ad uniuersam
 dicendi doctrinam pertinent: illa uerò sunt huius insti-
 tuti, quæ supra recitauimus. Quantum ad *formā* per-
 tinet: de ea dicetur in toto hoc libro: & est sanè uni-
 uersa oratoria compositio, in his, de quibus dicemus
 generibus posita. *Finis* est: ut oratio sit non mo-
 dò distincta: uerùm etiam terminata, & ad intelligen-
 dum, & ad recordandum.

II. FORMA.

III. FINIS.

Locus parti-
 um, uel di-
 stributiōis.

Non enim ut nunc ita primi) Hæc pars est *δια-*
μετρική, habens distributionem, quæ est non solum
 temporū, atq; ætatiū: sed etiam scriptorum, atq; causa-
 rum:

rum: de quibus iam est explicatum. Sunt autem
ut scriptorum sic temporum quatuor genera, quorū
 unum est primorum mortalium. Alterum his pro-
 ximum. Tertium est insequentium: quartum est
 perfectioris ætatis, quæ artem hanc reperit. Ergo su-
 periora tempora fuerunt ~~ἀρχαῖα~~, id est, caruerunt ar-
 te componendi, uerbaq; collocandi, quæ οὐδέ τις τῶν
 ὀνομάτωρ, partis uocabulo, nominatur à Dionysio: ge-
 neratim τέχνη οὐβητινί. Quamquam qui tertio^{2, 3,}
 seculo uixerunt, artem captauerunt: & propterea in-
 termedij sunt inter eos, qui tantum natura, & consue-
 tudine sic locuti sunt: non autem ratione, & arte: &
 inter postremos etiam intermedij fuerunt: qui artem
 à superioribus proximis captatam, & inchoatam
 perfecerunt.

Ex hac uarietate ætatum, hominum, & causarum,
 hæc nata est diuisio orationis: ut omnis sermo, aut sit
populi loquentis uel natura, uel consuetudine, & na-
 turalis dicitur oratio φυσικὸς λόγος: aut est scripto-
 rum, qui scilicet mandarunt res multiplices litera-
 rum monumentis. Hæc oratio dicitur γράμματις
 λόγος. Primum igitur genus sermonis, & locutio-
 nis in pronuntiatione & sono, non in scriptione con-
 sistebat Itaq; προφορικὸς λόγος dicitur. Fuit is sermo-
 nis quotidiani, & colloctionum familiarium, in om-
 nium hominum congressibus. Ea locutio incis, at-
 que membris constabat: & adhuc serè his consumitur.

Generalis
 distributio.
orationis

DE INCISIS,

Est enim probabile; naturam sumpsisse loquendi prin-
cipium ab incisis, atq; membris. Sermo iste, atq; locu-
 tio à Rhetoribus soluta dicitur. ῥητορικῶς. Et si ea-
 nim non omnino caret copulis: tamen plerunque sine
 conuinctionibus, & ijs quæ earum uim habent, ab-
 soluitur.

Dic mihi Damocles cuium pecus: an) Exem-
 plum est sermonis, & loquentium hominum eorum-
 que agrestium, illiteratorum pastorum: qui sermo pa-
 storitius causam habet tum naturam, tum consuetudi-
 nem Est igitur hic popularis, plebeiusq; sermo, & in
 doctorum hominum (sermo usurpatus in quotidianis
 congressibus) tot generum: quot sunt sententiarum
 formæ. Sunt enim sententiæ quedam ἑνὴν φασίν, qui-
 bus interrogamus, et quærimus aliquid: sunt etiā ἑκὼς
ἰατρίῃ, quibus imperamus, et iubemus: sunt ἑκὼς
ἰατρίῃ, quibus rogamus: sunt ἑκὼς, quibus re-
 spondemus: sunt ἑκὼς, quæ uariè perturbant ani-
 mos: ut sunt ἑκὼς, iratorum hominum, uel ἑκὼς
ἑκὼς, exclamantes, ut in cōmiseratione, et indigna-
 tione. Omnia hæc naturalia sunt. Sunt etiam ἑκὼς
ἑκὼς, & ἑκὼς, id est, quæ rerum grauiorum sunt, &
 quæ eas pronunciant cum dignitate.

Itaque omnis compositio, aut est naturalis, ut di-
 ctum est, aut artificiosa. Et naturalis compositio est,
 cuius causa est ipsa natura, & consuetudo loquendi,
 ἢ φύσις, & τὸ ἔθνος. Ea q; dicitur ῥητορικῶς, id est, se-

da

Sententia-
 rum multi-
 plices for-
 mæ.

ita nullis copulis, nullis coniunctionibus, nullis uinculis orationis, ἢ αἰὲν συνδέσμων, ἢ αἰὲν συνδετικῶν μορίων.

Altera est quæ συνθετικὴ συνδετικὴ dicitur. Artificiosè enim copulis, & quibusdam uelut nexibus, atque nodis, uerba uerbis iungit, incisa incisis copulat, membra membris annectit, periodos etiam periodis adiungit. Fit igitur particulis habentibus uim connectendi.

Primum illud genus quod diximus esse populi, et uulgi loquentis, est serè διαλογικόν, id est, sermonis quotidiani, quod constat interrogationibus, & responsionibus, sed est tamen non raro διεξοδικόν, perpetuæ orationis: non tantum interruptæ, seu σπαρματικόν, ut poëtæ uocant. Exempla autem proposita fuerunt διαλογικὰ, agrestium pastorum, domesticorum etiam hominum, in eadem familia, ut est Simo herus, & seruus Sofia. Fuerunt enim συνθετικὰ, ut oratio in illis non sit composita ullis conuersionibus sententiarum: quantumuis sermo compositus sit ab ipso poetâ: sed compositus non periodicè, uerùm metricè.

Exemplum διεξοδικόν id est, perpetuæ orationis, est illud Arati Solensis poetæ: qui à Ioue principium suorum φαινομενῶν duxit.

En Διὸς.) A Ioue principium: quem nunquam mittimus ipsi infatum. plena uerò Iouis omnia quidem compita. Et reliqua:

Πᾶσαι δ' αἰθερώων ἀγοραὶ: μετ' ὃ ἦ βάλαρα,

B H

Orationem
hanc Quin-
tilianus So-
lutam uo-
cat. lib. 2.

Populi sermo.

DE INCISIS,

καὶ λιμένες: πάντῃ δὲ διὸς περιμέλα πάντες.

Τὸ γὰρ καὶ γούμῃ ἐσμὸν.

Id est, Omnes uerò

hominum coetus, scilicet, Iouis sunt plena. plenum uerò mare, & portus. Vbique autem Ioue indigemus omnes. Huius etenim genus sumus. In quo poemate ipse differit artificiosè de omnibus stellis, & syderibus, in firmamento: quod coelum stelligerum dicitur.

Plena uerò Iouis omnia quidem compita.) Nam in re grauiori, assurgit aliquando sermo natiuus, & sua sponte fusus: ita ut transeat ad aliquas copulas: id quod Aratus continenter facit. En διὸς, usq; ad illud, ἀρρητον, est sermo naturalis, & ἀσύνδετος, μετὰ δὲ.) Sequitur oratio συνδετικὴ, facta copulis quibusdam: cuiusmodi sunt illae συνδέσσεις, ἡ δεσμοὶ, δέ, ter repetitum, καὶ, συμπλόν, & γὰρ, αἰτιολογικὸς συνδέσμος. Initio autem membratim absq; συναπτικαῖς particulis sententiæ continuantur. Postea annectuntur istis quasi uinculis orationis, reliqua membra, sed absque conuersione, αὐτὸν κατὰ τὰς φωνὰς, ἐπομικῶς, καὶ ἀναβολικῶς, tametsi non excurrit longius poëtæ sermo. Ex soluta igitur oratione, quæ ἀλυμνὸς λόγος dicitur, statim delabitur in conrexam, quam συνδετικὸν appellant. Sunt enim sententiæ grauiissimæ, quæ nominantur σεμνὰ. Nam Hermogenes ad grauitatem, quæ dignitatem habet, refert illas sententias, quæ sunt de Deo, & rebus diuinis. Habet igitur istud exordium μέγας, hoc est, orationis amplitu-

plitudinem: non solum propter illam *σεμνότητα*, hoc est, gravitatem, quæ in sententijs consistit: uerum etiam propter orationis circumductionem, *περιβολή*, quæ uersatur in *μεθόδω*, hoc est, sententiæ exornatione, quæ fit distributione, *μερισμῷ*.

Post hunc quasi naturalem.) Scilicet, quia non simpliciter, & absolutè naturalis est. Est enim astrictus número poëtico: qui non est indoctorum hominum, sed literatorum.

Alterum igitur genus compositionis, est artificiosum: quod ex illo superiore defluxit. *Ars enim non orta est ex natura, sed captata diuturna obseruatione*, atq; notatione eorum: quæ in artem aliquam redigi poterant, & præceptis comprehendere, ac uia, ratio neq; tradi, atq; doceri. *Græci κατέλιπον* narrant, hoc est, quæ non solum comprehendere præceptione possunt: uerum etiam certo ordine explicari. Sed hoc genus rursum est bipartitum. Vnum inchoatum, atque imperfectum, quod consistit in obseruatione hominum doctorum, id est, Scriptorum primorum: ut fuerunt prisci Historici, atque Poætæ, ante Græcorum Sophistarum, & Rhetorum tempora: ante Gorgiam Leontinum, atque Isocratem. Ergo primi Historici, atq; poætæ: quorum oratio *ῥαφιν* fuit, id est, literarum monumentis commendata: primorum hominum sermonem rudem emendare, atq; corrigere conati sunt. Nam dissolutum eorum sermo

Συμβολή τῶ

ῥαφιν, καὶ

συμβολή, τῶ

est scriptio-

nis: ut illa

ῥαφιν, ὅτε

ῥαφιν, καὶ

συμβολή τῶ

est locutio-

nis.

nem colligare, atque contexere artificiosè uoluerunt. Itaque etsi artem hanc componendi non repperunt; tamen ipsam captarunt, id est, inuestigarunt, & inchoauerunt, & ad eam aspirauerunt. Non enim tantum Historici antiqui usi fuerunt incisis, atq; membris: sed etiam circumscriptiōibus uerborum, atque sententiarum: sed in his modum nondum tenuerunt, id est, medium numerum non inuenerunt membrorū, & periodi: quem Fabius Quintilianus sex esse scribit. Hoc genus ueterum scriptorum dictionis, locutionis, & scriptionis, nominatum fuit *εἰσαγωγόν*, uel *εἰσμερόν*, id est, tractum, atq; fusum, ac ueluti pendulum, continenterq; coniunctum, una ueluti uerborum, & sententiarum complexione, perpetuoq; cursu. Latini hanc locutionem, aut dictionem, ut est apud Quintilianum, solutam nominant, nec termino moderato circumscriptam: ideoq; infinitam, ἀπὸ πάρος τοῦ. Est igitur primum genus scriptionis affectans artem: non tamen arte consummatum. Alterum est arte, atq; ratione perfectum: & superiori proximo contrarium. Nam illud est ἀνανταπόδοτον, et ἀνὰ τὰς γοπορ, carens reflexione, & redditione, siue conuersione: hoc uero est ἀποδοτινόν, & ἀνὰ τὰς γοπορ, ἀνέπιστον, id est, habet rediūm, reuersionem, & reflexionem. Eamq; ob causam est nominatum κατὰ τὴν γοπορ ab Aristotele.

Sed de primo genere priori loco erit differendum:

cuius mentionem autor ex Aristotele facit: illud tamen hic non explicat: propterea quod non solum oratores eo rarius utuntur: uerum etiam quod nulla de hoc genere præcepta extant. Veruntamen quale illud sit: intelligi ex propositis exemplis potest, præsertim ab eo: qui scit quid explicata sit circumductio, et spiritus oratorij productio.

Tria igitur, in hoc primo, quod artem captat, genere, consideranda sunt: primum quibus nominibus appelletur: deinde quid sit: tum quis eius sit usus.

Aristoteles igitur hoc genus nominat ἄεξις ἐποικύου uel ἐποικύου, ut nonnulli scribunt: uel à uerbo ἔγω, uel à uerbo ἔγω. Est enim τὸ ἔγω apud Græcos, idem quod συνπλέκειν, et συνάπτειν, id est, copulare, atque connectere: et ἐπιβάλλειν, est pendere et κρέμασθαι, et ἐξαρτᾶσθαι. At ἔγω, cum spiritu denso, est nectō unde ἐπιμὸς apud Grammaticos deriuatum est uocabulum, quod longior sit orationis, protrahorq; uerborum, sententiarumq; series. Itaque à Græcis nominatur κρεμάμενον, et ἐξαρτημένον, pendens, ac ueluti suspensum, tractum, atque fusum. Latini Rhetores etiam nominant pendulum scriptionis genus. ἔχει γὰρ ἐξαρτῆσθαι, id est, dependet in eo sententia, ab alia sententia, certis quibusdam uinculis, et nexibus orationis.

De orationis genere tracto atque fusio. et propterea historica.

Quid sit ἄεξις ἐποικύου

Est autem ἡ ἄεξις ἐποικύου, id est, oratio pendens, cuius partes ita sunt connexæ: ut non imponent sine rebus, atque sententijs: priusquam ipse res terminetur, et absoluantur.

B uij

DE INCISIS,

Aristoteles sic definit: ἡ ὁδὸς ἔχει τέλος, καὶ αὐτὴν οὐκ ἐν τῷ πρῶτῳ λέγουσιν τελευτῆν. Quæ per se nullum finem habet: nec terminatur, nisi cum ipsa sententia perficitur. ἐστὶ γὰρ αὐτοῦ, διὰ τὸ ἄπειρον. Τὸ γὰρ τέλος πάντες βέλονται ναθοῦν.

Atque hæc causa est: quamobrem ab Aristotele hoc genus dicatur ἀέριστον, infinitum, & ἀπὸ πάντων, nō terminatum: non quod nunquam, & nusquam desinat: (nam desinit aliquando) sed quod consideratione periodi, nullum moderatum terminum habeat: & quod ita animum auditoris ueluti suspendat: ut is perspicere nullum finem posse uideatur: sed arbitretur cursum orationis in infinitum esse institutum.

Ufus pendē Huius generis usus est primum apud poetas uete-
tis oratio- res: non solum apud Dithyrambopœos: uerum etiam
nis. apud Epicos. Deinde apud Historicos etiam ma-
gnus est, & frequentissimus pendulæ, et tractæ oratio-
nis usus. Tum apud oratores, est nonnullus usus: idq;
cū in epistolis, tum in narrationibus, & exordijs
uidere licet. Postremo maximus est usus huius
styli fusi, atque suspensi, apud scriptores sacros: id

Stylus Pau- quod in nouo Testamento præcipuè animaduer-
li Apostoli tere possumus. Ac Paulinus stylus est multo
qualis. maxima ex parte, εἰρηνικός, uel ἡρεμώμενος. Quò
fit, ut imperiti Rhetorices, Paulum nominet confrago-
sum scriptorem, id est, obscurum, mutilum, atque mar-
cum: & accusant Apostolum, quod incompōsite scri-
pserit

pferit suis epistolas: & multa habeat ἀνὰ τὰ πῶς ὁ λόγος,
 id est, non reddita, neque absoluta. Sed materia rerum
 diuinarum, hoc est, maximarum, est causa illius pendē-
 tis orationis Paulinae. Nam praeter σεμνότητάς, seu
 gravitatem cum dignitate, Apostolus etiam adhibet
μετρίτητα, seu circumductionem circumductam, ple-
 namq; orationem, atq; refertam, & condensatam, ue-
 lutiq; stipatam rebus, atq; sententijs grauissimis: qua-
 rum una ex altera ita dependet, & fluit quodammo-
 do: ut saepe difficile, & arduum esse uideatur: tracta-
 tionem à tractatione: locum à loco separare, atque di-
 stinguere: Exemplum nobis illustre suppeditat ini-
 tium Epistolae, quam ad Romanos, & ad Colossenses
 misit. Primum enim huius caput totum est εἰς ὁμή-
 ρον. In eo enim sequentes sententiae, atque membra
 ita praecedentibus annectuntur copulis, ac ueluti iun-
 cturis, & ligaturis: ut sine ἀνὰ τὰ πῶς, interspiratio-
 ne, sit necesse legentem pergere, uno, continua-
 toq; cursu: donec ad finem sit
 peruentum.

DE INCISIS,
ΕΧΕΜΠΛΑ ΤΗΣ ΑΝΑΒΟΛΗΣ
 ἀποστολικῆς, breuiora . unum ex
 epistola Pauli ad Ro-
 manos.

Principium est εἰρομῶν.

ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΛΟΙΣΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, κλητὸς ἀπόστολος,
 ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ: ὁ προσπεφυ-
 γεῖλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτῶν, ἐν γραφαῖς
 αἰνίαις: παρὶ τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ, τῆς γενομένης ἐν σαρμα-
 τῶν Δαβὶδ, κατὰ σὰρκα, τῆς ὀριζούσης ἡσυχίας ἐν
 διανομίᾳ, κατὰ τὴν ἐννοίαν ἀγιοσύνης, ἐξ ἀναστάσεως
 νεκρῶν ἡσυχίας τῆς Χριστοῦ τῆς νεκρῆς ἡμῶν: διὸ οὐκ ἐλάβομεν
 χάριν, καὶ ἀποστολὴν, εἰς ὑποτακτικὴν πίστεως, ἐν πᾶσι
 τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τῆς ὀνόματός αὐτῶν: ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑ-
 μῖς, κλητοὶ ἡσυχίας Χριστοῦ. Paulus seruus Iesu Christi,
 vocatus ad munus apostolicum, segregatus in Euange-
 lium Dei: quod ante promiserat per Prophetas suos,
 in scripturis sanctis, de Filio suo: qui genitus fuit ex
 semine David, secundum carnem: qui declaratus fuit
 Filius Dei, cum potentia, secundum Spiritum sancti-
 ficationis, ex eo quod resurrexit à mortuis Iesus Chri-
 stus Dominus noster: per quem accepimus gratiam,
 ac muneris apostolici functionem: ut obediatur fidei
 inter omnes gentes: quorum de numero estis & vos
 vocati Iesu Christi.

Exora

Exordium est non tam ἐπιστολινόν, propter ἐ-
 πὶ ἀφ' οὗ, inscriptionem, quam ἀποστολινόν, præcur-
 rens ipsum proœmium. Estq; ad excitandos Ro-
 manos: & ad fidem, autoritatem que sibi concili-
 andam directum. Itaque ἀμύετα habet, seu gra-
 uitatem, & μέγετα, densitatem rerum, atque sen-
 tentiarum, multis tanquam uinculis inter se copulata-
 rum. Continet enim κατὰ γὰρ, descriptiones
 personarum, & rerum. Suam enim personam ab
 officio dum describit: etiam personam Christi, ex dua-
 bus naturis, ijsq; diuersissimis cōstantem, et ex officijs
 redemptionis definit. Ostendit etiam obiter, quid sit
 Euangelium, & quod sit eius, ut sic dicam, obiectum.
 Denique ostendit, quid sit ἀποστολή. Ergo & de-
 scriptiones τῶν πρὸς τι, & coniugata inter se co-
 pulat, sententiarum perpetua serie, ac dependentia,
 nullo facto uerborum orbe, aut anfractu. Nullum **Habet tamē**
 enim reditum habet ista continuatio, nullam πρὸς ἀνὰ οὐ **sen**
 γωγλίον, ἢ προγγυλότητα: sed ἐξάρτησιν tantum, at- **tentiarū.** A
 que colligationem rerum in longitudinem protra- **suo enim a**
 ctam, non in circulum quempiam circumductam. **postolata**
Attrahunt enim subinde non participia tantum, alias **incipit: in e**
sententias: ut ἀφωρισμένῃ, & articuli, cum par- **odem etiā**
ticipijs: τοῦ γνωμένου, τοῦ ὁριζούτῃ: uerum **definit.**
 etiam articulus ἀναφορικός, qui referendi uim habet:
 ὁ ποσὶν γυναικῶν: & aliæ particule: ut sunt,
 διὰ, ἐν, πρὸς, κατὰ, ἐξ, διὰ, εἰς, ἐν, ὑπὲρ.

DE INCISIS,

His igitur sententia sententiae alligatur: nequaquam tamen in orbem uoluitur oratio. Conglobantur autem istae definitiones, partim κατ' ἐπεμβολὴν, partim κατ' ἐξάρτησιν.

Prima definitio est Pauli, estq̃:

τοῦ δέ τι.

Est ἰστίε

πρώτη, Ge-
nus eius est
Homo.

Paulus est seruus Iesu Christi, uocatus ad munus apostolicum. Παῦλος ἐστὶ δούλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καλεσθὲς ἀποστόλος. Nam τὸ καλεσθῆναι describitur nota communium ceteris Apostolis, sed proprietates eius sunt sumendae ex communi accidentium cumulo, quae ἰδίαι τὰ ποτὲ nominantur.

Altera, est Apostoli cuiusque.

Apostolus est seruus Iesu Christi, segregatus ad praedicandum Euāgelium Dei. Απόστολος ἐστὶ δούλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφωρισμένος εἰς ἀναγγέλιον τοῦ θεοῦ. Est τῶν πρώτων. Genus habet personam. Τὸ ἀντιστρέφον ἐστὶ ὁ ἀποστέλλων, is qui mittit Apostolum, nempe Christus, ὁ πέμψας. Terminus est, ut praedicet letum illud nuncium, de redemptore perditionis generis humani.

Tertia est Euangelij.

Euangelium est annuntiatio promissionis Dei olim datae per suos Prophetas, in scripturis sanctis, de Filio suo. Ευαγγέλιον ἐστὶ ἀπαγγελία τῶν προεπορημένων, διὰ τῶν προφητιῶν αὐτοῦ,

Quar-

Quarta, est Christi definitio.

Christus est Filius Dei, qui genitus fuit ex semine David, secundum carnem, qui declaratus fuit Filius Dei, cum potentia, secundum spiritum sanctificationis, ex eo, quod resurrexit à mortuis Iesus Christus Dominus noster. ἔστι ὁὗτος θεὸς ὁ γινόμενον ἐν σώματι καὶ Δαβὶδ κατὰ σάρκα, ὁ οὐρανοῦς ὁὗτος θεὸς ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγιοποιῶν, ἐξ ἀνάγκης νεκρῶν Ἰησοῦ τῷ Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Quinta est τῷ Αποστόλῳ καὶ Χριστῷ.

Ὁ Αποστόλων (ablegans apostolum) est persona, per quam accipit apostolus gratiam, ac muneris Apostolici functionem: ut obediatur fidei inter omnes gentes, super ipsius nomine, διὸ ὁ ἀπόστολος λαμβάνει χάριν, καὶ ἀποστολήν, εἰς ὑπανολὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τῷ ὀνόματι καὶ αὐτῷ.

Sexta est Romanorum.

Huic addit continenter Romanorum ὑπογραφήν. Ῥωμαῖοι εἰσὶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν πλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵς ὑπανολὴν πίστεως, ὑπὲρ τῷ ὀνόματι καὶ αὐτῷ. Romani sunt, uocati Iesu Christi uoce Euangelij, ut obediunt fidei, super ipsius nomine.

Septima est Dei.

Deus est, qui Euangelium ante promisit, per Prophetas suos, in scripturis sanctis de Filio suo, qui genitus fuit ex semine David, secundum carnem: qui declaratus

DE INCISIS,

Tres perso-
næ in una
diuinitate.

ratus fuit Filius Dei, cum potentia, secundum Spiritum
Sanctificationis, ex eo, quod resurrexit à mortuis Do-
minus noster Iesus Christus. Θεὸς ἐστὶν ὁ προσηνύ-
γειαι τὸ εὐαγγέλιον διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν χά-
ρις ἀγίας, πρὸ τοῦ ἡοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐν
σώματι Δαβὶδ, κατὰ σὰρκα, τοῦ δευτέρου
ἡοῦ θεοῦ, ἐν δυνάμει, κατὰ τὴν ἰσχύα ἀγιοποιήσεως,
ἐξ ἀνάγκης γενῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Ex qua descriptione, singularum quoq; τῆς θεότητος,
personarum, τῶν τριῶν ὑποστάσεων notationes, depre-
hendi possunt.

Ergo principium istud est προβολικόν, sed με-
γάλον. Habet enim μέγας, amplitudinem, propter
ἐπέκτασιν, dilatationem: qua pro uno uerbo, à Pau-
lo, non una definitio, sed plures copulatæ ponun-
tur. Hec enim illius est περιχρῆ, & quædam sum-
ma: Ego Paulus Apostolus Romanis precor à Deo
gratiam, & pacem. Hactenus primam propositio-
nis partem tractauit δεξιμάς. Paulus. Quis il-
le? seruus Iesu Christi. Quid ille seruus? uoca-
tus apostolus. Quid uerò apostolus? Qui segrega-
tus est, ad prædicandum Euangelium Dei. At quid est
Euāgelium? Est annūciatio eorū, quæ Deus ante pro-
nūserat per Prophetas suos, in scripturis sanctis, de
Filio suo. Quis autem est Filius Dei? Est Iesus Chri-
stus Dominus noster, q̄ genitus fuit ex semine Dauid,
secundum carnem: qui declaratus fuit Filius Dei, cum

potens

Ἡ τὴν Παύλου
σάρκα.

potentia, secundum spiritum sanctificationis, ex eo quod resurrexit à mortuis. Διορισμός αὐτῷ διορισμῷ προσέπεται εἰρημότης. Post hanc epigraphen, sequitur σύνχρησις qua Romanis summam precatur felicitatem. Quaquam autem uidetur periodicè loqui, et alteram propositionis partem absoluerè: tamen circuitus non est. Nullam enim membrorum distinctionem habet, nisi quis simplicem dicat esse periodum.

Habet autem ἀνακλυσθῆναι. Πᾶσι τοῖς ὄντιν ῥώμῃ, ἀγαπῶν τοῖς θεῷ καὶ τοῖς ἀγίοις, incepit igitur à persona tertia: eam nunc in secundam commutat, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη, ἀπὸ θεῷ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἡμετέρου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Si pratermississet ὑμῖν, haberet oratio ἀνακλυσθῆναι: aut si prioribus uerbis coniunxisset: πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ὄντιν ἐν ῥώμῃ, &c.

Sequitur post ἐπιπαραφινὰ, proœmium epistolæ. cuius initium non est κατεργασμένην, ἢ ὑποβρίσιν, sed εἰρημότης. Nullam enim uidemus hic esse ἀπόδοσιν, reuersionem: sed incisa incisis, membra membris attexuntur particulis, διὰ, ὑπὲρ, ὅτι. Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν κατεργάζεται, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

Ex quo perspicuum est: ἀπὸ εἰρημότητος nō solū pluribus, sed paucioribus etiam membris posse confieri. Sequitur ambitus, sed εἰρημότης. Et si autem mēbra membris coagmentantur, ut in oratione pendēte: tamē apertus est in illo reditus. Μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ

Causa huius
εὐχαριστίας
attexitur.

DE INCISIS,

θεός: ὃ λατρεύω, ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ ἀγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ: hactenus πρότασις: deinceps ἀπόδοσις: ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιῶμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσσυχῶν μου: sequitur quantum membrum, per ἐπισυνάψιν. δεόμενός, εἴπως ἥδη ποτὲ συνωθῆσομαι, ἐν τῷ θελήματι τῆς θεῆς, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Cetera, ex ijs, quæ iam dicta sunt, faciliè intelligent studiosi. Itaque brevitatis gratia, ijs dijudicanda relinquimus. Subijciamus igitur, ex eodem Sancto Apostolo, aliud exemplum: ut res melius cognoscatur. Est autem illustre, in principio epistolæ ad Ephesios.

Exordium
epistolæ E-
phesiæ.

Εὐλογητὸς ὁ θεός, καὶ πατὴρ τῆς κλῆς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: ὁ σύλογίσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ σύλογίᾳ τῶν σωματικῶν, ἐν τοῖς ἐπεφρανίοις Χριστοῦ. καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ὑμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους, κατ' ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ, προορίσας ἡμᾶς εἰς ὑπεροχίαν, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν συνουσίαν τῆς θελήματός αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτός αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ: ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τῆς αἱματός αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτός αὐτοῦ, ᾧς ἐπείρισεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆς θελήματός αὐτοῦ, κατὰ τὴν συνουσίαν αὐτοῦ. Αἰ. καὶ. προέθετο ἐν αὐτῷ εἰς οἰκονομίαν τῆς πληρώματος τῶν πατρῶν ἀναμφαλαγῶσα δοῦναι ἅπαντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ, ἐν αὐτῷ,

ἐν

ἐν ᾧ καὶ ἐκλυρώθημεν, προοριζόμεντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ
 πατρὸς πάντα ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήμα-
 τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ
 τῆς προηλωπώτατος ἐν τῷ Χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀνίσ-
 σαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτη-
 ρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ
 πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὃς ἐστιν ἀρραβὼν
 τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς πόριπτου-
 ῆσews, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διὰ τὸτο καὶ γὰρ,
 αἰσθασ τὴν κατ' ὑμᾶς πίστιν, ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν
 ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τὰς ἀγίας: ἃ πάρομαι εὐχαρι-
 στῶν ὑπὲρ ὑμῶν: μνείαν ὑμῶν ποιεῖμεν, ἐπὶ τῶν προ-
 συγχῶν μου: ἵνα ὁ θεὸς τῶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πα-
 τὴρ τῆς δόξης δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας, καὶ ἀποκαλύψῃ
 ὡς, ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους τὰς ὀφθαλμούς
 τῆς διανοίας ὑμῶν, ὥς τὸ εἶδέναι ὑμᾶς, τίς ἐστιν ἡ ἐλπίς
 τῆς κληρίσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλῆθος τῆς δόξης τῆς κλη-
 ρονομίας αὐτοῦ, ἐν τοῖς ἀγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέ-
 γεθος τῆς διωάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, τὰς πιστεύοντας,
 κατὰ τὴν ἐν ὀργῇ αὐτοῦ κρᾶτὸς τῆς ἰχύος αὐτοῦ: ἡ ἡ
 ἐργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν: καὶ ἐκ-
 νέκρωσεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ὑπερβαίνουσιν ὑπερβαίνου-
 πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ διωάμεως, καὶ κυριότη-
 τος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου: ἃ μόνον ἐν τῷ
 αἰῶνι τῷ πρώτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι: καὶ πάντα ὑπε-
 ταξάμενος ὑπὸ τῆς πόδας αὐτοῦ: καὶ αὐτὸν ἐδωκεν κεφαλὴν
 ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ: ἥτις ἐστι τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ

DE INCISIS,

πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πάσι πληρουμένου.

Des. Erasmus sic transtulit hunc locum: in quo λέξας συναπίνουσι, καὶ ἐφελκόμενοι ἄλλα νοήματα, diligenter notari debent.

ὁ	”	Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu
ἐν	”	Christi: qui benedixit nos omni benedictione spi-
καθώς	”	rituali, in cœlestibus Christo: quemadmodum
εἶναι, πρὶν	”	elegit nos in ipso, antequam iacerentur fun-
ωμεν.	”	damenta mundi: ut essemus sancti, & ir-
προσέσας.	”	reprehensibiles, coràm illo, per charitatem,
eis διὰ.	”	qui prædestinavit nos: ut adoptaret in filios,
κατὰ.	”	per Iesum Christum, in sese: iuxta beneplaci-
eis	”	tum uoluntatis suæ: ut laudetur gloria gra-
ἐν	”	tiae suæ: qua charos reddidit nos: per illum
κατὰ.	”	dilectum: per quem habemus redemptionem,
ἡς.	”	per sanguinem ipsius, remissionem peccatorum,
	”	iuxta diuitias gratiæ suæ: de qua ubertim nobis
	”	impertiuuit: in omni sapientia, & pruden-
γνωρίσας.	”	tia, patefacto nobis arcano uoluntatis suæ,
κατὰ.	”	iuxta beneplacitum suum: quod proposuerat, in
ἐν.	”	seipso, usque ad dispensationem plenitudinis
τε, καὶ.	”	temporum: ut summam instauraret omnia,
ἐν. προε-	”	per Christum: & quæ in cœlis sunt, & quæ in
δοῦτες.	”	terra, per eundem, per quem & in sortem adsci-
κατὰ.	”	ti sumus, prædestinati, secundum propositum in
	”	ipsius: cuius ui sunt uniuersa, iuxta decretum uo-
		lunta

22 luntatis ipsius : ut simus nos in laudem glo- eis τὸ εἶναι.
 22 riæ eius, nos qui priores sperauimus in Chri-
 22 sto, in quo speratis, & uos, audito uerbo ἐν ᾧ.
 22 ueritatis, Euangelio salutis uestræ: in quo eti-
 22 am postea quàm credidistis, obsignati estis
 22 spiritu promissionis sancto, qui est arrabo hæ- ὁς.
 22 reditatis nostræ, in redemptionem acquisita eis.
 22 possessionis, in laudem gloriæ ipsius.

Sequitur post ἀποστολὴν ἀναβολὴν, λέγεις
~~κατεργασμένην~~, hoc est, oratio contorta, atque
 conuersa.

22 Quapropter, inquit, & ego cum audiuissem, Διὰ τοῦτο.
 22 eam quæ in uobis est fidem in Domino Iesu,
 22 & charitatem in omnes sanctos : non desino
 22 gratias agere pro uobis. Redit continenter
 22 Paulus, per ἐπισυνάξιν, adiunctionem, ad in-
 22 stitutam εἰσομνήν λέγειν, seu tractum, & pendu-
 22 lum dictionis genus.
 22 Mentionem uestri faciens, in precibus meis : ut
 22 Deus pater Domini nostri Iesu Christi pater glo ποιούμενος.
 22 riæ, det uobis spiritum sapientiæ, & reuelatio- ἐπὶ τῆς.
 22 nis, per agnitionem sui (πεφωτισμένους) illumi-
 22 natos oculos mentis uestræ : ut sciatis, quæ sit eis.
 22 spes ad quam ille uocauit : & quam opulenta glo-
 22 ria hereditatis illius, in sanctis : & quæ sit ex-
 22 cellens magnitudo potentiæ illius in nos. ἡμεῖς.

DE INCISIS,

Qui credimus, secundum efficaciam roboris fortitudinis eius: quam exercuit in Christo: quum suscitaret eum ex mortuis: et sedere fecit ad dexteram suam, in coelestibus, supra omnem principatum, ac potestatem, & uirtutem, et dominium, et omne nomen, quod nominatur, non solum in hoc seculo, uerum etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedes illius: & eum dedit caput super omnia ipsi Ecclesiae: quae est corpus illius, complementum eius, qui omnia in omnibus adimplet.

Habet iste locus omnino Apostolicum quoddam praeludium: quod, apud Graecos poetas, *ἀναβηδὴ* dicitur, hoc est, cantuncula alicuius, aut hymni exordium, & ueluti *προῶντες*: id est, praelusio quaedam, quae ante legitimum carmen, fieri solebat, & confici longiori quodam ductu. Antequam enim ad principalem statum ueniat: Apostolus altius repetit omnia beneficia spiritualia, quae omnibus etatibus Deus suae contulit Ecclesiae. Ergo dicit non periodicè, neque enim orbem facit rerum, atq; sententiarum, nisi in medio: sed suse necht ex multis quasi nodis catenam quādam effectorum, atq; causarum, in ista densa frequentatione, atque conglobatione. Incipit autem à generali propositione: quae habet *δοξαλογίαν*, & celebrationem nominis diuini: addit rationem numerosam, quae est ad minimum septemdecim membrorum. In qua *ὑπερακροῦν*, seu confirmatione, connectit semper causam

causam cum suo effectu. Demum concludit, *ἔπειτα* subiūgit, confectam periodo duorum membrorum. Inde redit ad tractum orationis genus, per *προσῳχόν*, precationem. Tractum autem illud, *ἔπειτα* pendulum dicendi genus faciunt continuæ *ἐπισυναφίαι*, seu *πρόσῳφαι*, id est, adiunctiones: quibus sententia sententiæ alteri quasi agglutinatur, in ista densitate: quæ fit, ut Hermogenes scribit, per *ἐξάρτησιν*, *ἔπειτα* *ἐπεμβολήν*, dependentiam, seu continuationem, *ἔπειτα* interiectionem.

Benedictus, *ἔπειτα* qui, *ὁ ἐὺλογήσας*) Prima connectio fit articulo, qui à Latinis, per referendi particulam, conuertitur.

ὅτι *πάση ἐὺλογίᾳ*) Altera *πρόσῳφαι*, fit præpositione *ὅτι*: apud Latinos auferendi casu.

Ἐν τοῖς ἐπὶ προαισίοις.) Tertia rursus fit præpositione, *ὅτι*. totum enim quod proposuit, explicat: *ἔπειτα* quasi euoluit longissima enumeratione partium.

καθὼς ἐξελέξατο.) Quarta *πρόσῳφαι* fit per *καθὼς*. Nam hæc aduerbia sunt *ἐπελυσίμα*, attractiva alias sententias, ad præcurrentes. Reliquæ adiunctiones fiunt rursus præpositionibus *ὅτι*, *ἔπειτα* *πρό*. Item infinitiuo *εἶναι*, id est, ut essemus: qui sumitur *τελευτῶς*, finaliter. Fiunt etiam aduerbio *ἐνώπιον*, id est, coram. Item participio, *προορίσας*: quod tamen transfertur apud Latinos per uerbum, *ἔπειτα* referendi particulam: qui prædestinavit. Reliqua attexunt præpositiones *εἰς*, *ἔπειτα* *κατά*. Item præpositio *ὅτι*: *ἔπειτα* *ἀρ*

DE INCISIS,

ticulus præpositiuus, & postpositiuus: *ὅτι, ἐν τῷ, ἐν ᾧ*. Item præpositiones, *διὰ, παρὰ, &* rursum *κατὰ* articulus etiā postpositiuus *ἵς*. Participium *γινώσκας* adiungit itidem aliud superioribus, attrahitq; aliam sententiā. Infinitiuus rursum finaliter positus adiūgit aliud superioribus, *ἀναμφαλαύτως αἰδῶ*. Itē *συμπληρω* coniunctio, et, et, copulat insequentia, cum præcedentibus. Præterea, inter cætera, participium Aoristi passiui primi *παραειδότες*, cum præpositione *κατὰ*, est *συναντῶν*: cui adiungit genitiuū *ὁν ἐπύστωτος*, cum articulo *τῶ*, qui etiā attrahit sententiā nouam. Apud Latinos, propterea per ablatiuum absolutū solet exponi, qui dicitur consequentiæ: quia aliquid adiungit. Sequuntur participia quædam, ut *ἀκούσαντες, & ὡς ὁύσαντες*, id est, posteaquam audiuiſtis, & credidiſtis. Latini, per participium, auferendi casu, ista solēt reddere, et explicare: qui, ut modò diximus, designat consequentiā. Ideo Grāmatici rectē ista *παρὰ σου ἀπὸ τῆς*, subcōtinuatiua, ut Rhetores *ἐπισυνάγουσιν*, nominant. Subsequentē sententiā enim continuant cum præcedente. Est igitur Apostolicū hoc scriptionis genus tractū, atq; pendulum. i. *ἡμεῖς ἡμεῖς, atq; ἐξ ἡμεῖς* ex magna sui parte. Huc pertinet et illa *συνδεῖται*. *ἵς πρὸς τοὺς ὁύσαντες ἐγείρας, ὅτι περὶ αὐτοῦ, ἡμεῖς* saepius iteratum, ὅτι *μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, ἡμεῖς, τὸ*. Tale principium etiā est epistolæ ad Colossenses: quod quia prolixius est: & quia ex superioribus dijudicari potest, consultò præterimus.

rimus. præsertim cum idem alicubi annotarit magni nominis quidam theologus. Sed huius usus nō minor est, apud historicos, poëtas, & oratores. Herodotus Thurius, Halicarnassensis, ut est apud Aristotele, primus historiæ scriptor, plerunq; utitur hoc genere compositionis: ac suam historiam statim incipit ab illa ἀρχῇ: quæ longior, & tractior compositio est ἡ ἀρχὴ, ut Aristoteles loquitur. Eamq; ob causam legenti magis cōuenit: quam audienti, in foro, atq; iudicio, oratorem dicentē, cuius oratio ἀγῶνιστός ἐστι, contētioni fore magis accommodata. Quamquam etiam oratores, ut dicemus, interdum utuntur isto, tracto, & fuso dicendi genere. Exemplum historicū est apud Aristotelem Herodoti Thuriij, cuius historiæ principiū est fissum, et tractum, εἰρομένον, καὶ ἐξηγτημένον. Ἡροδότος ἀλλήλων νοσοῦντος ἰστοῦντος ἀπὸ δέξης ἡδὲ: ὡς μῦθε τὰ γυνόμενα ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γίνονται: μῦθε ὅργα μετὰ τε, καὶ βωῦμας τε, τὰ μὲν ἔλλασι, τὰ δὲ βαρβαροῖσι ἀποδεχθόντα, ἀλλὰ γίνονται: τὰ τε ἄλλα, καὶ οἱ αὐτίκω ἐπολέμουν ἀλλήλοισιν. Id est, Herodoti Halicarnassensis historia hæc est: ut nec quæ gesta sunt, temporis progressu, oblitterentur: nec res magnæ, atque mirabiles, partim à Græcis, partim à Barbaris gestæ, obliuione obscurentur: cum aliæ, tum quam ob causam inter se bella gesserint.

Principiū istud non est circumductum: sed est tractū, atq; pendens. Nam hic membra mēbris contexta

Usus tractatusque orationis apud historicos.

cuius exempla infinita C. Julius Cæsar, Livius, & alij apud Latinos nobis suppeditant: præsertim ubi orationum aliorum capita recitantur.

DE INCISIS,

sunt certis quibusdam copulis, & uinculis orationis. Non enim est ἐνὶ τὰς ἑσπερας, & ἑσπερίων, hoc est, non habet conuersionem, & reditum. Particulæ quæ neciunt membra inter se, sunt istæ: ὥς, ut μὴ δὲ μὴ δέ, neq; neq; τε, καὶ; item τὰ μὲν, τὰ δὲ deniq; τὰ δέ, καὶ, &c. Ergo hoc sit historicum exemplum.

Vnus apud
Oratores,

Oratoribus etiam hoc genus compositionis est usitatum: non solū in narrationibus: uerum etiam in reliquo cursu orationis: in exordijs etiam causarum, nō nūquā adhibetur: ut in illa prima procemij parte pro M. Caelio: in qua, à particula SI, plurima dependent membra, atq; incisa: partim copulatione: partim solutione, uel διαλύσει. Adscribam autem integrum locum.

„ Si quis Iudices, forte adsit, ignarus legum, iudicio-
 „ rum, consuetudinis nostræ: miretur profectò, quæ sit
 „ tanta atrocitas huius causæ: quòd diebus festis, ludis=
 „ que publicis, omnibusq; negotijs forensibus intermis=
 „ sis, unum hoc iudicium exerceatur: nec dubitet, quin
 „ tanti facinoris reus arguatur: ut eo neglecto, ciuitas
 „ stare non possit: idem, cum audiat, esse legem: quæ de
 „ seditiosis, sceleratisq; ciuibus, qui armati senatum ob=
 „ sederint, magistratibus uim attulerint: rempublicam
 „ oppugnarint: quotidie queri iubeat: legem nō impro=
 „ bet: crimen, quod uersetur in iudicio, requirat: cum au=
 „ diat, nullum facinus, nullam audaciam, nullam uim in
 „ iudicium uocari: sed adolescentem, illustri ingenio, in=
 „ dustria,

dustria, gratia, accusari, ab eius filio: quem ipse in iudicium & uocet, & uocârit: oppugnari autem hunc opibus meretricijs: Atracini illius pietatem non reprehendat: muliebrem libidinem comprimendam putet: uos laboriosos existimet: quibus ociosis, ne in communi quidem ocio liceat esse.

Exemplum insigne habetur in Miloniana: ubi est ficta Milonis oratio, κατὰ μίλονα: cuius initium est: Occidi, occidi, non Sp. Melium, &c. finis, non modo uestibulo priuaret: sed omni aditu, & lumine. Quem locum obseruauimus in Aquila: annotauimus autem in Sturmij rhetoricis obseruationibus, libro primo.

Breuius exemplū illud est, in Catone Maiore. plus „ in Tæto,
 apud me antiquorum autoritas ualet, uel nostrorum „
 maiorum: qui mortuis tam religiosa iura tribuerunt: „
 quod non fecissent profecto: si nihil ad eos pertinere „
 arbitrarentur: uel eorum, qui in hac terra fuerunt: ma „
 gnamq; Græciam, quæ nunc quidē deleta est, tum flo- „
 rebat, institutis, & præceptis suis erudierunt: uel eius „
 qui Apollinis oraculo sapiētissimus est iudicatus: qui „
 non tum hoc, tum illud, ut in plerisq;: sed idem dicebat „
 semper: animos hominum esse diuinos: ijsq; cum è cor- „
 pore excessissent, reditum ad cælum patere, optimoq; „
 et iustissimo cuiq; expeditissimum. quod idem Scipio „
 ni uidebatur: qui idem quasi præsagiret, per paucis „
 ante mortem diebus, cum & Philus & Manilius ades- „
 sent, & alij plures: tuq; etiam Scauola me conuenis-

DE INCISIS,

ses, differuit triduum de rep. cuius disputationis fuit extremum serè de immortalitate animorum: quam se, in quiete, per uisum ex Africano audisse dicebat.

*us apud
Poetas.*

Iam uerò, apud poëtas priscos, hoc genus frequen-
tissimè reperitur: præcipuè apud eos, qui Dithyram-
bos scripserūt: quorum sunt sua quædā præludia, et
quasi procemia, hoc est, initia. constabant enim longio-
re, et productiore uerborū, atq; sententiārū dilatione,
et quasi suspensione, quā ex Aristotele iam aliquoties

Διθυραμβο *ἀναβολῇ* diximus appellari. Ergo Dithyrābus hym-
αὶδῆς ἀναβο nus, qui canebatur in laudē Bacchi, mutato frequen-

ἀν.

ter, ut Rapicius scribit, ῥυθμῳ, seu numero, uel car-
minis genere, ut est apud Dionysium Halicarnassēū, si-
ne ullis strophis, et antistrophis, ad finē usq; defereba-
tur. Exemplū poëtarum ueterum, uix ullum reperiri
potest: ueruntamen extat illustre, apud Senecā, in Di-
thyrbico benè illo longo hymno, in Oedipode Tra-
gœdia: ubi, ista *Διθυραμβοειδῆς ἀναβολῇ* legitur:
in qua subinde metri genus mutatur: et cæsim, atq; mē-
bratim fit oratio: quæ sine ulla in orbē uersa compre-
hensione decurrit.

Actu. 3.

„ Effusam rediuite comam, nutante Corymbo,

Al. armate.

„ Mollia Nyseis armati brachia thyrsis.

Incipit igitur à duobus Heroicis hexametris: mox
autē mutato genere metri, demū chorus sic inuocat,
Trochaicis, et choriambicis uersibus.

Totus hym-

nus à furen

ab° prodit.

„ Lucidum cœli decus,

„ Huc ades uotis:

Quæ

- » Quæ tibi nobiles
 » Thebæ, Bacche, tuæ
 » Palmis supplicibus ferunt.
 » Huc aduerte libens uirgineum caput:
 » Vultu sydereo discute nubila, &c.

Al. fauens.

Non ita multò post, rursus mutat rhythmum. Sic enim canit deinceps, Sapphico metro.

Sapphici hæ
deca syllabi

- » Qualis iratam metuens nouercam
 » Creueras falsos imitatus artus,
 » Crine fluenti simulata uirgo,
 » Luteam uestem retinente Zona.

Mox etiam in Anapesticos procurrit, & prolabitur: neque certum finem sibi proponens, eodem subinde redit: id quod fit in Horatianis carminibus Lyricis. Sed quasi furore Bacchico non ratione ducatur: ita nusquam pedem fortiter figit. Ergo αναβολαὶ dicuntur hæ diuersæ partes, & membra hymni Bacchiaci: cum scilicet longo ductu, & iugi tractu, sunt suspensa membra. Apud posteriores, & insequentes poëtas, ut Bucolicos, & Heroicos. Item Georgicos, plurima reperiuntur exēpla huius pendētis orationis, uerbi gratia, in Bucolicis Virgil. Ecl. 6. quæ Silenus inscribitur, qui fuit Bacchi nutricius, & pædagogus, deus ebrius, & semper temulētus: est αναβολαὶ huiusmodi, quæ à fure te quasi prodita uidetur: cuius αναβολαὶs initium est.

Antistro-
phe Sapphi-
cæ, & Hora-
tianæ.

Namq; canebat, uti magnum per inane coacta
Semina terrarumq; animæq; marisq; fuisset

Exemplum
Bucolicum

Et

DE INCISIS,

Epicurus
duo rerum
ponebat
principia,
corpus. i.

ἴσ αἰόνας,
& ἰναγε, in
quo sunt
ἄτομοι: ex
quib⁹ qua-
tuor elemē-
ta creari fa-
bulabatur.

^a
A reb⁹ Phyfi-
cis uenit ad
fabulosas.

^b
Georgicū
exemplum.

^c
Quod a-
pud poetas
Dithyrābo
pœos est
ἀναβολή, su-
spensio, uel
dilatatio, & a
pud Epicos
ceterosq;
εἰρμός: hoc
apud Histo-
ricos est λέ-

Et liquidi simul ignis ut his exordia primis.
Omnia & ipse tener mundi concreuerit orbis:
Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
Coeperit: & rerum paulatim sumere formas:
Iamq; nouum terræ stupeant lucescere solem:
Altius atq; cadant submotis nubibus imbres:
Incipiant syluæ cum primum surgere, cumq;
Rara per ignotos errent animalia montes:

^a Hinc lapides Pyrrhæ iactos: Saturnia regna,
Caucaseasq; refert uolucres: furtumq; Promethei.
His adiungit Hylam, nautæ quo fonte relictum
Clamassent: ut littus Hyla, Hyla omne sonaret.

^c c. quæ sequuntur.

^b Georgici etiam hoc filo orationis utuntur: ut in
primo libro eiusdem Maronis: statim post κατάστα-
σις, id est, propositionem numerosam, sequitur in-
uocatio ἀναβολῆς, & εἰρμὸν. Vide locum.

^c Grammatici hoc tractum genus, et pendulū, nomi-
nant propterea εἰρμὸν. i. longam seriē continuatorum
incisorum, atq; membrorū procurrentium, absq; redi-
tu, & conuersione ueluti in infinitum. Quæ causa est,
quamobrem ἀποσπᾶσθαι dicatur. Grāmatici speciē fa-
ciūt ὑποσπᾶσθαι: ac Seruius longissimum ὑποσπᾶσθαι es-
se dicit εἰρμὸν. Cuius exemplum est in 1. lib. Aeneidos,
in narratione. Vrbs antiqua fuit, & c. item in Africi
portus descriptione, ὑποτυπώσαι, ἢ τοπωθεῖσαι.
Est in secessu longo, locus: insula portum

& apud oratores, λόγος ἐξηρημένος.

Efficit

Efficit, obiectu laterum: quibus omnis ab alto
 Frangitur, inq; sinus scindit sese unda reductos.
 Hinc, atq; hinc uastæ rupes, geminiq; minantur
 In cœlum scopuli: quorum sub uertice latè
 Aequora tuta silent: tum syluis scena coruscis
 Desuper, horrentiq; atrum nemus imminet umbra,
 Fronte sub aduersa, scopulis pendentibus antrum:
 Intus aquæ dulces, uiuq; sedilia saxo:
 Nympharum domus: hic fessas non uincula naueis
 Vlla tenent: unco non alligat anchora morsu.

In 6. lib. Aeneid. est hyrmi exemplum, quod omnes ferè citant Grammatici.

Principio cœlum, ac terras, camposq; liquentes
 Lucentemq; globum Lunæ, Titaniaq; astra
 Spiritus intus alit: totamq; infusa per artus
 Mens agitat molem: & magno se corpore miscet.
 Inde hominum, pecudumq; genus: uitaq; uolantum
 Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore ponto.
 Igneus est ollis uigor, & cœlestis origo,
 Seminibus: quantum non noxia corpora tardant
 Terreniq; hebetant artus, moribundaq; membra.
 Hinc metuūt, cupiuntq; dolent, gaudentq;: nec auras
 Respiciunt clausæ tenebris, & carcere cœco.
 Quin & supremo cum lumine uita reliquit.
 Non tamen omne malum miseris: nec funditus omnes
 Corporeæ excedunt pestes: penitusq; necesse est,
 Multa diu concreta modis inolescere miris.

Ergo

Anchisis o-
ratio, in
 qua unius-
 modi serie
 continuata
 idem nomē
 num casus
 retinetur,
 usq; ad ex-
 tremā clau-
sulam.

DE INCISIS,

Ergo exercentur pœris: ueterumq; malorum
 Supplicia expendant: aliæ panduntur inanes
 Suspensæ ad uentos. Alijs, sub gurgite uasto,
 Al. inuectū. Infectum eluitur scelus: aut exurit igni.
 Quisq; suos patimur manes. Exinde per amplum
 Mittimur Elysium: & pauci leta arua tenemus:
 Donec longa dies, perfecto temporis orbe
 Concretam exemit labem: purumq; reliquit
 Aetherium sensum, atq; aurai simplicis ignem.
 Has omnis, ubi nulle rotam uoluere per annos:
 Lethæum ad fluuium Deus euocat agmine magnos:
 Scilicet immemores supera ut conuexa reuisant:
 Rursus & incipiant in corpora uelle reuerti.

In isto poëtæ exemplo, postremo Anchises fu-
 so, et cōtinenti orationis genere explicat res maximas
 forma dicendi densa, et coagmentata, et numerosa pro
 currente propè in infinitū: nō, quod finem non habe-
 at. Terminatur enim in isto uersu:

Rursus & incipiant in corpora uelle reuerti.

Tandem igitur aliquando desinit hæc tracta, et pro
 fluens oratio. Hoc igitur primum genus est oratio-
nis: non solum historicum: sed etiam poëtici: quo phi-
 losophi etiam sæpe utuntur, & ipsi oratores: quod in-
 ter legendū diligenter obseruari debet. Ac cū omnis o-
 ratio rectè cōparatur cū flumine: tum hoc genus præ-
 cipuè. Etenim instar rapidi, et salebrofi fluminis iugi
 tractu profluit, et procurrit cōtinēter, uarijs flexibus,

et

Et anfractibus, ut Mæander, ita ut exitus non prius prospiciatur, quàm se quasi exoneret in Oceanum: in quo desinit tandem: sed non redit, neq; reflectitur eò, unde demanauit, id est, nullam habet reuersionem, ut periodi, aut quæ periodi gerunt aliquam similitudinem. Est quæ etiam ueluti fons, et origo unde scaturiunt non solum ambitus, seu circuitus (qui in se ipsos redeunt: non autem procurrunt in infinitum, ut flumina continenti tractu, non in orbem labuntur: sed tandem in mare profluunt) uerum etiam ex hoc tanquam fonte, aut fluuio manant: πνεῦμα, id est, spiritus productio, et τῆς, orationis productio, ac ueluti longior procursus.

Annotarunt Grammatici & aliud τῆς
ἡς exemplum Virgilij, quod est
in VI. Aeneidos.

Quis te, magne Cato, tacitum, aut te Cossæ, relinquet?

Quis Gracchi genus: aut geminos, duo fulmina belli,

Scipiadas: cladem Lybiæ, paruq; potentem

Fabricium: uel te, sulco, Serrane, ferentem, &c.

Quamquam πνεῦμα τὸ πῶς οὐδὲν ἐστὶν: quàm
λέξις εἰς οὐκ ὄν, aut πνεῦμα τὸ πῶς οὐκ ὄν.

Neg; præteriri debet Ecclesiasticus hymnus, qui est de Christi natali die à D. Gregorio, ut putatur, compositus. Est autem narratio. Filius Dei, per quem sunt omnes res conditæ, naturam assumpsit humanam: ut in ea humanum genus liberaret.

Natus

Ἀπὸ τοῦ ἱε
δα.

DE INCISIS,

De duplici
natiuitate
Christi, seu
de duabus
in eius per-
sona natu-
ris.

Colofs. 1.

Ioan. 1.

Apocal. 4.

Natiuitas

humana

Christi Lu-

ca 1.

Causa, cur

o Aoy & fa-

ctus sit ho-

mo.

Natus, ante secula, Dei Filius, inuisibilis, inter-
minus:

Per quem fit machina coeli, & terræ, & maris, &
in his degentium:

Per quem dies, & horæ labant: & se iterum reci-
procant:

Quem angeli, in arce poli, uoce consona semper
canunt.

Hic corpus assumpserat fragile: sine labe originalis
criminis, de carne Mariæ uirginis:

Quò primi parentis culpam, Heuæq; lasciuiam
tergeret, &c.

ALTERVM GENVS COM- positæ orationis.

Hactenus de utroq; orationis genere: primo,
quod non est populiloquentis: cuius sermo est disso-
lutus, carens copulis, atq; uinculis quibusdam: sed est
hominum eruditorum, & scriptionum: quorum ora-
tio cōposita est, & industria, atq; arte quadam elabo-
rata: item de altero, quod scriptionum fuit. Sed pri-

Populi sermo
ignobilis scripto
re orō.

Posterioris

morum scriptorum oratio fuit illa quidem composi-
ta: captata tamen arte, solum inchoata, ideoq; imper-
fecta. Secundum genus igitur compositæ oratio-
nis: & tertium tempus fuit hominum, qui uixerunt
perfectiore etate: qui non solum obseruauerunt, in supe-
rioribus: quid artificiosum sit: & quid præceptis cō-
prehen-

prehendi queat: sed qui etiam artem inuenerunt, & tradiderunt: cuiusmodi fuerunt apud Græcos Rhetores, qui Sophistæ nominabantur, meliori uocabulo: quam sequentibus temporibus. Ergo hi præceptis dicendi artis eruditi fuerunt: ut Gorgias Leontinus, Polus, Alcidas, Thrasymachus, & Isocrates. Hi enim non solum primorum hominum loquentium λόγος ἀκούσεται, sermonem dissolutum, colligârunt: sed etiam alteri orationis generi, quod infinitum diximus, certum terminum, atq; finem constituerunt: quæ terminum complexi sunt paucioribus spacijs, id est, membris. Rectè enim Quintilianus hoc artificiosum genus medium constituit: quod est sex membrorum: (hæc enim est eius iusta magnitudo) ueruntamen pro ducitur etiam ultra hoc spaciū: ut decem, & quindecim membrorum nonnunquam sit, aut etiam plurimum: & periodicum appellatur: quod si longius procurrat: ita tamen, ut exitus prospiciatur, & reditus appareat: licet procul ueluti prospectus: ab Hermogene tum nominatur τάξις. Genus illud dictionis ab Aristotele, nominatur κατεργασμένη λέξις, id est, cōtortum, in seipsumq; rediens. Habet enim circumductionem, ambitum, circuitum, atque conuersionem: & ueluti orbem quendam. Ac ut differunt apud Geometras, linea siue recta illa sit, siue curua, & circulus: ita etiam differunt apud Rhetores, illud infinitum, et hoc finitum, terminatumq; orationis genus.

Genus orationis τὸ μέν μέσον, καὶ περὶ τοῦ ἑξῆς.

περιοδικόν.

DE INCISIS,

Hoc enim rotundū est, id est, distinctum incisib. membris, atque conuersionibus. Demetrius Phalereus uocat παραστροφον : propterea quod facile quasi conuertatur, & inseredeat. Graeci istam rotunditatem, & uolubilitatem, qua circumagitur quasi, & circumuoluitur composita oratio, τροχολόγητα uocant, propter ωρίων γῆρ, παραστροφῆν, παμπῆρ, & ἀπόλοισιν. Ab Aristotele etiam translato uocabulo καμπῆς nominatur: quod à cursoribus in stadijs est deductum. Nam hi ubi ad metam uenerunt: cursum reflectunt, & redeunt eò, unde excurrerant. Præterea, quod discrimen est inter ἀνάβολαν, de qua diximus: & inter στροφῆν, & ἀντιστροφῆν

*Al. ad si
ut est
ratio* apud poëtas: hoc discriminis est, inter tractum illud, & hoc conuersum, atque contortum orationis genus.

Ergo differunt Seneca ἀνάβολῃ : & Horatij στροφῇ, & ἀντιστροφῇ.

Στροφῆ.

Δίωλ & τετράστροφ &.

- ” Rectius uiues, Lycini, neq; altum
- ” Semper urgendo, neq; dum procellas
- ” Cautus horrescis, nimium premendo

Επωδός.

Littus iniquum.

Sequitur ἀντιστροφῇ : qua redit ad prius genus carminis, id est, ab Adonico ad Sapphicum.

Αντιστροφῆ.

- ” Auream quisquis mediocritatem
- ” Diligit: tutus caret obsoleti

” Sordi

32 Sordibus tecti: caret inuidenda

Sobrius aula, &c.

Hæc oratio nō est ἀπὸ πάντος, infinita, ut illa Seneca dilatio, atque suspensio: sed est περὸ πάντων, terminata certis membris, quibus absoluitur sententia. Huic simile illud orationis genus est cōtortū, uolubile atq; rotundum, quod ὠσπιδιὸς nominatur. Qualis ista Ciceronis est, pro Posthumō. Vt iam nihil esse uideatur, nisi diuinare, sapientis.

Item ista σύνταξις, uolubilis, in Archiana causa.

Quare in qua urbe Imperatores propè poëtarum nomen, & Musarum delubra coluerunt: in ea non debent togati iudices, à Musarum honore, & à poëtarum salute, abhorrere.

Est & in hoc exemplo manifesta, & aperta conuersio. Vt enim in superiori unimembri circuitu, flexum, & reditum effecit postremum uerbum, subiectum τῇ ἐπεμβολῇ, interiectioni duorum: sic τρογγυλότητα, id est, rotunditatem, & uolubilitatem hinc efficiunt referendi particule initio posite, & pronomen demonstratiuum.

Talis est & ista trium, aut quatuor membrorum, pro M. Marcello. Tantus est enim splendor in laude uera: tanta in magnitudine animi, & consilij dignitas: ut hæc à uirtute donata, cetera à fortuna

DE INCISIS,

na, accommodata esse uideantur. **Rotundissima** uerò illa est *τετραγώνη*, pro A. Cecinna. Si quantum in agro, locisq; desertis audacia potest: tantum in foro, atque iudicijs, impudentia ualeret: non minus, in causa, cederet A. Cecinna S. Ebutij impudentiæ: quantum, in ui facienda, cessit audaciæ.

Oratio Terminata, Ex quibus perspicuum est: quæ oratio sit terminata: & certis comprehensa spacijs: & quibus rebus efficiatur: ut sit rotunda, atque uolubilis, id est, *ὀνυκτά* & *τροφ*. Hanc enim efficiunt particule, quæ alias

*ἀξίς ἀποδο-
τιμαί.*

sibi respondentes flagitant: & quæ alias sententias at trahunt. Quicquid etiam in nominibus, pronomini- bus, uerbis, et participijs est *ἀποδοσινόν*, illud omne est *ποροδινόν*, i. circumducit orationem. Ornamenta etiam uerborum sunt quædam sua natura rotunda: ut *ἀντιστροφ*, quam Grammatici *ὑπερολογίαν* nominant: ut *ὑπόστασις*, redditio particularum: ut *ὁμοίωσις*, similitudo: ut *ὁμυνησις*, comparatio: & aliæ quædam sententiarum exornationes.

*Vsus orati-
onis cōuer-
sæ, atq; cō-
sortiæ.*

Finis huius generis, & utilitas, in tribus est rebus posita: in ornatu, in modo, & in suauitate. Hoc enim genus orationis circumductum, & artificiosum, quod Græci etiam uocant *περιβολινόν*, *περιληπτικόν*, & *περγαφινόν*: primum loquentis populi sermonē ornatiorem reddit: siue dicat orator extra ambitum, uel casim, uel membratim: siue in circuitu, incisa incis adiungat, aut ipsa cola incidat: aut membra mem-

bris

bris attexat: deinde historicorum, & priscorum scriptorum orationem, ueluti in infinitum excurrentem, efficit moderatiorem: & certum ueluti ipsi terminum statuit.

Ergo hæc artificiosa compositio est διωρθωτική, emendatrix rudis sermonis, & orationis scriptæ quidem: sed ante repertam artem. Postremo utrunq; genus superius, suauius efficit. Quicquid enim est infinitum (ut inquit Aristoteles) illud est iniucundum. Quod igitur certum numerum habet præscriptum: solet uoluptatem audientibus, aut legentibus adferre.

Hactenus tria tempora loquentium, & scribentium: quorum tertium fuit perfectioris ætatis. Sequitur quartum: quod est omnino oratorium: à cæteris tamen scriptoribus etiam mutuatum. Oratores enim etsi, ut est apud Isocratem uidere, periodis circumdixerunt suas sententias: tamē extra hos circuitus, etiā sæpe incisim, atq; mēbratim loquūtur: ut in narrationibus, enumerationibus, partitionibus, conglobationibus, & altercationibus, atque sermocinationibus. Idem etiam sæpe circuitum dilatant, & soluunt. Cū enim extra sua septa ueluti egreditur periodus: similitudinem quidem habet ueri circuitus: propter manifestam propositionem, & apertam redditionem: uerum tamen periodus non amplius appellatur: sed περίοδος, ut est longior aliqua circumductio, atque com-

*Oratorii dicitur
quatuor*

DE INCISIS,

prehensio: qua Cicero plerunque utitur in exordijs
causarum, in argumentando enim, & concludendo,
ferè utitur periodis. Vbi uerò orator laxat ueluti pe-
riodum: eamq; soluit à suis uinculis, atq; nodis: ut uix
aliqua reuersio appareat: quæ tamen est in fine istius
comprehensionis, ibi avaywæ, esse dicitur i membrorū,
incisorumq; continuatio, accommodata ad spiritus
moderationem, atque productionem. Ergo, ut in
unam ueluti summam contrahamus totam hanc do-
ctrinam: omnis oratorum compositio, orta ex superio-
ribus, & emendata, in uniuersum, est quadriparsita.

Quinq; o-
mnino ge-
neris com-
positio ora-
tionis.

Vna, ñ cὐ νόμῳ λέγῃς appellata, hoc est, cæsim, aut
incisim facta oratio: altera ñ cὐ νόῳ, uel νόῳ λέ-
γῃς, id est, dictionis genus membris effectum, absque
circuitu: tertia ñ cὐ πρὸς ὁδὸν, locutio, quæ ue-
rum circuitum habet: qui non expatiatur extra
suos cancellos, & terminos: quarta est πρὸς ὁδὸν
uñ, quæ oratio est quidem rotunda, & circumacta, ut
periodus: ueruntamen membrorum numero dilata.
Huic quintam addit rationem Hermogenes, quæ dici-
tur avaywæ, quæ etsi uno spiritu uolui non pos-
sit oratio: aut difficulter pronunciari possit: tamen ac-
commodata est ad facilem interpirationem. Esti-
gitur hæc postrema pars avaywæ: continet enim par-
titionem totius tractationis.

Actametsi incisa, & membra.) Est in hoc loz
co περὶ τῆς ὁδοῦ, occupatio, quæ pertinet ad ὁδοῦ

et, id est, ad notationem nominis. Nam cum incisa, & membra ἑστίω, habeant. nā respectu, ac consideratione quadam alterius, ita dicuntur, ut νομῶς, id est, propriè, & dialecticè, incisum, & membrum sit suæ periodi membrum, aut incisum: tamen amisso ἀντισπένοντι, correlatiuo, etiam extra periodum, hæ partes retinent suum nomen: & appellantur incisa, atq; membra, sed *next* ἄρξινος.

Itaq; incisa sunt.) Hactenus νομῶς: sequuntur nunc exempla orationis incise, τῆς ἐν νόμῳ ἀξίως.

Εἰπον, ἀκούετε, ἔχετε, γίνετε.) Dixi, audiistis; tenetis, iudicate. Conuenit autem, in extrema parte orationis, ut dissolutè dicatur: ut peroratio sit, non oratio quā τελευτῶν ἀκούεται uocat Aristoteles, in fine 3. lib. rhetoricorum, Cuius autem oratoris hæc uerba sint, ignoratur. Lysias etiam dissolutis uerbis conclusit epilogum, contra Eratosthenem: ἀκούετε, ἔχετε, γίνετε, περὶ τῶν λόγων, ἔχετε, δ' ἀκούετε.

Euasit, erupit.) Alterum exemplum est Ciceronis, in Catulinam.

Lusisti satis.) Tertium est Horatii: quod differt à superioribus: quod illa singulis sunt facta uerbis, per incrementum ἀκούεται illud Hermogenes uocat τὸ κατ' ὄνομα νομῶς τινὸς.

Sic membra uocantur.) Quartum est Ciceronis: estq; membratim perfectæ orationis, τῆς ἐν νόμῳ ἀξίως. Septem membra breuia seorsim posita sunt: eaq;

DEFINITIONES,

conformata exornatione, quam διαλύτωρ, dissolutum rhetores nominant.

Sed hæc omnia) Conclusio παρατατικῇ. Proponit enim quinque locos huius præceptionis: definitionem, partes, genera, uarietates, & commutationes. Varietas autem consistit in uerborum colloca-
tione, conformatione, & transfiguratione, quæ à Dionysio appellantur συζυγία, σχηματισμός, & μεταστροφή.
Commutationes) μεταποιήσεις.

TRES PERIODI DEFINITIONES.

Caput II.

DEFINITIO ARISTOTELIS.

ERgo, ut optimum, & uetustissimum, in iis, qui hodie extant, scriptoribus, auctorem sequamur: proponemus definitionem Aristotelis: qui scribit, ἀρίστον εἶναι λέξιν ἔχουσαν ἀρχὴν, καὶ τέλος τινὲς, καὶ αὐτὴν, καὶ μέγεθος ὁσυνόπῃον. Ex quo intelligitur, Ambitum esse compositæ dictionis genus: in quo principium sit, & finis, & pulchra magnitudo. Sed inter hoc principium,

pium, & hunc finem, moderatum spacium esse oportet, hoc est, iustam magnitudinem: & ab ipso ambitu perfici atque absolui, quod in eo est comprehensum.

DEFINITIONES HERMO-
genis.

Hermogenes, in sua definitione, intra illa duo Aristotelis extrema, argumentum complectitur, eiusque conclusionem. Scribit enim, ὅτι περίοδος ἐστίν, ἡ ἀπαρτίζουσι τὸ πρὶν χεῖρμα, ἐσώαγχα.

Quod si uerum est: oportet periodum esse argumenti, & conclusionis perfectam comprehensionem. In quo primum est, ut perficiatur argumentatio: alterum, ut eodem in loco, in eademque uerborum circumductione. Itaque non satis est, ἀπαρτίζειν τὸ πρὶν χεῖρμα, hoc est, perficere, quod probare instituis: sed etiam ἐσώαγειν oportet, hoc est, omnes argumentationis sententias, quasi unum in locum compellere: & in eadem concludere omnia conuersione.

D V

DEFINITIONES
ALTERA EIVSDEM
definitio.

Ex quo altera definitio, ab eodem
posita, eodemq; pertinens, intelligitur
quæ est, ἀξιοδός ἐστιν ἡ τῶ ὅλῳ ὀπιχειρήμα
τῷ ἀναγκατικῇ συνόδῳ, καὶ κλῆϊς, τῶ
πον πινά.

DISCRIMINATIO ISTARVM
definitionum.

Sed inter Aristotelis definitionem,
quam primo loco posui, & duas istas
Hermogenis, quas posteriore loco,
hoc interest: quod Hermogenes unū
genus subiecit sententiarum circum-
scriptionibus: argumenta scilicet, &
eorum conclusiones. Aristoteles
autem, omnem sententiæ complecti-
tur circuitum. Id quod non solum ex
definitionibus animaduertitur: sed in-
telligitur etiam in eius exemplis. ut &
in illa Isocratis apparet: quam διηγεμέ-
νω Aristoteles uocat.

Vide. 3. lib.
rhetor. ad
Theode-
sten.

Πολλάκις ἐθαύμασα τὴ τὰς πανηγύρεις
συναγαγόντων:

καὶ

Καὶ οὖν γυμνικὰς ἀγῶνας κατασησαίν-
των.

Et, ut uidetur, in illa altera, quæ est
ἀντικειμένη.

Συμβαίνει πολλάκις, ἐν ταῖς πόλεσι:

Καὶ οὖν Φρονίμους ἀτυχεῖν:

Καὶ οὖν ἀφρονας κατορθοῦν.

In ambobus nulla est argumenti
conclusio: sed tantum sententiæ abso-
lutio. Nisi idcirco uideatur hîc argu-
mentatio esse: quòd rationes quædam
interpositæ sint: & constet ex con-
trariis.

DEMETRII PHALEREI
definitio.

Hanc tamen causam esse puto: quã
obrem Demetrius Phalæreus definitio-
nem fecerit Aristotelis doctrinæ con-
sentaneam. Περίοδος, enim inquit, σύ-
στημα ἐστὶ ἐκ κάλων, καὶ κομμάτων διακατα-
στροφῶν πρὸς τὴν ἀρίστον τὴν ὑποκείμενην
ἀπληρτισμένων. Hoc est, ambitus, est
compositio membrorum, & incisurũ
uolubiliũ: quæ ad sententiam pro-
positam

DEFINITIONES

positam sint perfectè accommodata;

PERIODO RVM DIVISIO

ὁμολογούμενη.

Quanquam & Hermogenes non immemor fuit definitionis Aristotelis. Nam duo ponit comprehensio-
num genera: unum uerum, & proprium, in quo argumenti est conclusio: quod sua definitione notatur. Al-
terum non uerum, circumductum ta-
men: quod etiam Aristotelis definitio-
ne continetur: qui ambitum esse scri-
bit, omnem sententiae inchoatio-
nem, atque perfectionem: quae
quidem iustam habe-
at magnitudi-
nem.

Deinceps incipit autor explicare illud oratio-
nis genus: quod Aristoteles nominat, ut ali-
quoties diximus, *κατεργασμένης*, hoc est,
conuersum: quod scilicet periodis ueris conficitur.
Est autem hoc caput totum *ὁρισμὸς*: proficiscitur e-
nim à definitione periodi, seu circuitus. Ac primum
ambi-

ambitum definit, ex sententia Aristotelis: deinde eundem explicat duabus definitionibus Hermogenis: postremo has illustrat *διανόησις*, discriminatione, & συγρίψις, comparatione. componit. n. cū his descriptionibus Demetrii Phalerei pulcherrimam definitionem. Vt autem apud Græcos differunt ὁδὸς, & περίοδος: ὁδὸς. sic distant, in hac artis parte, omnis compositio, & ἐκ περίοδος. compositio, quæ in orbem quasi uoluitur, ac reuoluitur ad suum principium.

Est igitur, ut generatim definiamus, periodus, aut *Ἀόγῃς* & ὁδὸς, circuitus eius rei, quæ circumitur, & ambitur, circuitus, atq; ambitus. Ergo translatum uerbum est ab ijs, qui in choro orbem faciunt, atque circuitum: pertinetq; hæc appellatio ad formam periodi. Vt enim recta linea, apud Geometras, est formæ: & circulus, atque orbis est figuræ: ita in sententiarum rotunda, & uolubili complexione, periodus est certa quædam forma compositionis. quæ causa est, ut ab Hermogene *ἡμᾶ τῶ λόγῳ*, argumentationis oratoriae figura sit appellata. Fundamentum eius est res, quæ circumitur, & ambitur, hoc est, sententia aliqua & uerba inclusa huic orbi. Correlatiuum, sunt incisa, & membra, quibus tanquam partibus, sententia continentur. Vnde factum est: ut Cicero hoc compositæ dictionis genus etiam nuncuparit comprehensionem, & circumscriptionem. Est enim rei comprehendendæ, & circumscribendæ. Sed & hæc translata uerba sunt.

Alterum

DEFINITIONES

Alterum enim est ductum à continenti, & contento. Periodus enim est ueluti continens, scilicet sententiam: contentum autem est ipsa *σέντησις*, sententia, & tanquam anima illius corporis, quod dicitur periodus. Alterum est à Geometris translaturum ad hanc artem, nimirum *περίγραψις*, circumscriptio: quemadmodum etiam circumductio, *περίαγωγη*. Nam Mathematicus, in describendo circulo, eius figuram, circino sumpto, circumscribendo, atque circumducendo describit. Incipit enim ab uno puncto lineae rotundae: & ad idem redit ad extremum, ut absoluat orbem τῆς *περίφραξης*. Quod autem Cicero etiam utitur uerbo continuationis: sciendum est, latius illud his patere. Nam sententia quaedam continuatur, & comprehenditur, non semper rotunda hac compositione: sed interdum directae, ut membro aliquo: aut illo genere, quod nominauimus tractum, & pendens.

Terminus periodi est: ut sit ambitus, atque circuitio, hoc est, rotunda, & uolubilis uerborum, atque sententiarum complexio. Itaque recte Cicero etiam conuersionem uocat. Sed haec haec hactenus de infinita, & generali definitione. Restant triū praestantissimorum scriptorum

Definitio Aristotelis.

definitiones. Aristoteles in tertio Rhetor. sic eam definit: *Περίοδος ἐστὶ λέξις ἐχούσα καὶ αὐτὴν ἀρχὴν, καὶ τέλος, καὶ μέγεθος συνώνων*. Hoc est, Circuitus est dictionis compositae genus, quod habet ex seipso, non

solum

solum principium, & finem: uerum etiam conspicuam magnitudinem. Ergo periodi genus est λέξις, Periodi gen- dictio. Differentia duæ ponuntur, à συνθέσει. nus. Est enim dictio, sed composita. Differentia igitur u- Differētiae. na propria est huius generis. Omnis enim uera pe- riodus habet ἀρχήν, principium, hoc est, propositio- nem, & inchoationem sententiæ circumducendæ, at- que absolueudæ: & τέλος, finem, atque perfectio- nem sententiæ explicandæ. Ergo differt ab illo tra- cto, et suo genere: quod est ἀείρειν, infinitum, & ἀ- πὸ πάντων, non terminatum arte: etiam si aliquando, fi- nita sententia, desinat.

Altera differentia est: ut periodus habeat magni- tudinem aliquam. Differt enim ab incisivis, & minori- bus membris, quæ non habent μέγεθος, magnitu- dinem. Quod uero Aristoteles addit, εὐσούσιον, ut conspicua sit magnitudo: hoc dicit ἀντιδιαστολῆς οὐκ ἔχοντα, distinctionis causa. Nam illud pendens, & tractum genus habet quidem μέγεθος: sed non εὐσούσιον, hoc est, quod conspici non potest.

Nam animus auditoris ita suspenditur: ut etsi expectet finem: tamen cum prospicere non po- test, aut potest difficulter. Additur etiam propter πο- λυδίαιαν, & longiores circūductiones, seu τάσεις. Ter- tiā differentiam addit, καὶ ὁ αὐτὸς, per se: qua differt periodus à sententijs, quæ diuise, atq; direptæ sunt. Nā intra ipsam periodū debet esse inuicū, et finis, & ma- gnitudo,

DEFINITIONES

gnitudo, hoc est, intra partes periodi : & intra primum, & postremum quasi punctum.

Definitio
Hermogene-
nis.

Altera definitio est Hermogenis. Περίοδος ἔστιν ἡ ἀπαρτίσις τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ συνάγεσθαι. Hoc est, Circuitus est orationis genus, quod rationem, siue argumentum aliquod, inde usque à principio perficit, atque concludit.

Ac duas differentias ponit Hermogenes: ἀπαρτίσις καὶ συνάγειν, quæ differentie sunt circuitus termini. Ἀπαρτίσις autem generale uerbum est: & significat sententiam aliquam, inde usque à principio, inchoatam, continuatione qualicunque, absolueret.

Pertinet igitur non solum ad periodum: uerum etiam ad membra: imò etiam ad incisa. Omnia enim incisa, quæ sententiam complectuntur, perficiunt etiam sententiam, quemadmodum membra. Συνάγειν autem est propriè periodicæ orationis, est enim sententias quasi in orbem conducere, atque concludere. Deinde duo genera respicit periodorum, hoc in loco,

Συμπλοκαί. Hermogenes. Omnis enim periodus aut est ἐπιχειρηματινὴ, hoc est, οὐθυμηματινὴ, quæ rationis habet

ἀσυμπλοκαί conclusionem: aut est ἀποφαντικὴ, id est, quæ sententiam aliquam quidem absoluit, atque complectitur:

sed extra argumentationem, ἔξω τῶ λόγου. Ergo illud prius genus habet συναγωγὴν τῷ ἐπιχειρήματι.

Nam argumentationis sententias, quasi unum in locum compellit, & cogit, id est, in eadem conuersione

omnia

omnia perficit, atq; concludit. Alterum itaq; genus simpliciter ἀπ' ἀρχῆς dicitur, id est, perficiens sententiam inchoatam. Cum igitur duo sint genera periodorum: unum τὸ ἀπ' ἀρχῆς, id est, quod, inde usq; ab initio, perficit continuando sententiam inchoatam, quæcunq; illa sit: siue sit propositio aliqua, siue ratio, siue contrarium, siue quoddam simile: alterum uerò συναντιῶν, hoc est, ἀλλήλοισιν ἁντιῶν, & ἐνθροῦναι τῶν, uel ἐπιχαρμηματιῶν: quod non solum habet rationem explicatam, & argumentum expositum: uerum etiam conclusum: idcirco duos istos terminos proponit Hermogenes: quod sint fines periodorum.

Non enim officium tantum circuitus est: omnem sententiam inchoatam absolueret, intra se: uerum etiam rationem, & id quod probare instituit orator, seu argumentum συνάγει, hoc est, ut uetus loquitur rhetorica, conducere. Vnde conductionem uocat. Atq; hæc periodus est præstantissima, quæ conductionem habet: ut illa est. Quod si omnes artes debent excoli: dicendi uerò ratio reliquarum doctrinarum pulcherrima est: quis dubitabit, eam omni studio esse colendam, atq; exercendam? Cicero, in partitionibus oratorijs, nominat hoc, in circuitus dirigere.

Cōductio.

Est enim ratio contrahendi amplam, & copiosam oratoriam argumentationem: id quod in πρὸς ἀνταρῶν αἰς, ἐπιφορῶν, & ἐπὶ λόγῳ μεμνητοῖς, καὶ τοῖς τῷ ἑλίου λόγῳ, usitatissimum esse constat. Eiusmodi enim

DEFINITIONES

complexiones quasi inferunt, in fine ἐπιχειρήματ^ς, totum syllogisimum, aut ad minimum Enthymema.

Optima autem idcirco hæc est periodus: quod est ἐνυπὸ ἀσιν^ς, ratione munita, et argumento confir-
mata, uel nouo, uel repetito ex superioribus.

Reliquæ conuersiones ἀπαρτίσσαι etiam sunt præstantes: sed minus præstantes, illa de qua diximus: præstantiores tamen incisis, membris, et reliquis ge-
neribus compositæ dictionis, scilicet ὑποδιονύκ^ς τὰς
σαι, συνθέσαι πνυματινῇ, et εἰρομένη λέξει.

Postrema differentia est materiæ. Nam periodus est periodicæ rei periodus, hoc est, τὸ ἐπιχειρήματ^ς, rationis, et argumenti. quod inter duo extrema quasi puncta complectitur. Hermogenes autem νᾶς ἐξοχλὺν, ponit rationem. Optima enim sententia est: quæ id quod propositum est, confirmat. Veruntamen, Deme-
trius Phalereus rectius, omnem διάνοιαν, sententiam attribuit periodo, ut materiam, aut ὑποκειµενον, sub-
iectum, in quo uersatur, et quod tractat, ponit in sua definitione: siue sit ἀπόφανσις, pronunciatum: siue πρὸς αἴθε^ς, iussio: siue σύνθεσις, uotum, et optatio: siue ὑπόθεσις, conditio, siue qualiscunq; illa sit sententia.

Altera Her-
mogenis de
finitio.

Tertia definitio etiam est, apud Hermogenem.
Περίοδος ἐστὶν ἡ τοῦ ὅλου ἐπιχειρήματ^ς ἀνάγκη
συνὴ συνόδ^ς, καὶ κλέις, τρόπος τινάς. Hoc est,
Periodus totius est argumentationis, quæ propositio-
ne, et cōclusionē constat, uel quædam coacta rationis,

scu

seu argumenti, coitio, οὐδὲν ὅτι: & tanquam sententiae quaedam clavis. Quae definitio fit translatis verbis. prima metaphora est sumpta ab hominum coitione, atque congressu coacto, atque ducto in unum quasi orbem. Duces enim in orbem agunt, coguntque, in quo facto post agmen cursu, tandem coeunt quodammodo, pedues.

Altera metaphora est, à re familiari, sumpta. Nam paterfamilias, quaecunque ad uictum pertinent, includit suis cellulis, & est ueluti principium periodi: ipsa demque postea inclusis, in exitu, cellulam recludit.

Item, idē paterfamilias habet aliquas seras, quae non possunt aperiri, neq; claudi, sine clauē. Eandem ponit materiam Hermogenes: sed apertius, quā supra. Nam illa definitio etiam οὐδὲν ὅτι, & τὸ ὅλον ἐκ τῆς ἀρχῆς, id est, omnes syllogismi partes.

Sed inter Aristotelis, &c.) Post tres definitiones, sequitur διακρίσις, discriminatio, & συστησις, comparatio earum. Differunt enim, quod Aristoteles materiam periodo dat omnem sententiam, quemadmodum, & Phalereus. Hermogenes autem, propter excellentiam, eas tantum uidetur probare periodos, & ueras esse iudicare, quae argumenta, & earum conclusiones habent, id est, quae sunt ratione conclusae. Et sunt sanē, ut dictū est præstantissima: quia sunt maximè uolū

DEFINITIONES

biles, non solum propter ἀπαρτισμὸν, id est, perfectionem sententiæ: uerum etiam propter συναγωγὴν, conductionem, quam συνόδου appellat. Nam propositiones necessario ueluti cogunt: ut conclusio sequatur: quæ conclusio est ueluti clauis, quæ claudit cellulam illam patrisfamiliæ, id est, duas propositiones.

Aristoteles autem omnem.) *Ἡ αὐτὰρ ὁδὸς τῆς διαγνώσεως.* Is enim omnem subijcit periodo sententiam.

Διηρημένον.) *Διηρημένον.* Distinctis membris, constantem, conjunctione συμπλεκτικῇ, καὶ. Hanc enim opponit τῇ αὐτῇ περιόδῳ.

Πολύαις.) *Πολύαις.* Est exordium Panegyrici. Sæpenu-
micro sum admiratus eos: qui has celebritates congregauerunt: Et qui exercitationes corporum instituerunt. *Σὺν παρόμοιαις καὶ κατὰ τὸ ὁμοίωμα.*

Ἀντιμεμόν.) *Ἀντιμεμόν.* Ex contrarijs confecta.

Συμβαίνει πολλάκις.) *Συμβαίνει πολλάκις.* Sæpe accidit, in ciuitatibus: ut fortuna prudentibus uiris aduersetur: stolidis autem hominibus faueat.

In ambobus.) *Ἐν ἀμφοτέρω.* Aristotelis exemplis, Ἐπιχειρήματα αὐτοῦ.

Argumenti conclusio.) *Ἀποδείξις.* Συναγωγὴ τῆς συμπεράσεως.

Sententiæ absolutio.) *Ἀπαρτισμὸς τῆς διαγνώσεως.*
Nisi idcirco.) *Ἀπορία.* dubitatio, eius ἐπιδύσει
pendet à definitione τῆς συναγωγῆς ἐπιχειρήματα,
ratio

rationis conclusæ: cuius extant præcipuæ partes: quas
Dialectici dijudicare facile possunt. Hæc enim est *συμ-
πέρασις*, *ἢ ἐκκατάστασις*. Quod si, in eos, plu-
rimum fortuna potest: qui suas rationes omnes in ca-
sum contulerunt: non sunt omnia committenda fortu-
næ: ne magnam nimis, in nos, habeat dominationem.

Definitio
Phalerci.

Est etiam quarta periodi definitio, quæ eadem est
cum Aristotelis. Sic enim Phalereus, in libro de Elocu-
tione, periodum definit. *περίοδος* *ὁ σύνθετος ἐστὶν ἐκ νό-
μων, ἢ καὶ νομμάτων συντάσσόμενος, πρὸς τὴν διάνοιαν
τῆς ὑποκειμένης ἡ ἀκριβοσύνης*, id est, Circuitus est
compositio membrorum, aut incisorum uolubilium:
quæ absoluuntur accommodatè ad sententiam subie-
ctam, atq; propositam. Is pro genere ponit effectum.
Est enim *σύνθετος*, composita dictio, nō soluta oratio,
cuius causa efficiens est *ἡ σύνταξις*, *ἢ συνθεσις*, compo-
sitio. Sequuntur differentiæ, sumptæ à correlatiuis
seu partibus conuersionis minoribus. Constat enim, et
συμμετρίαι, ex membris, atq; incis. Altera differen-
tia est qualitatis. Debent enim esse *συντάσσόμενα*
καὶ, ἢ νόματα: quæ non solum uolubilia sint: sed eti-
am, ut sua rotunditate, quæ fit ἀποδοτικῆς, seu reddi-
tiuis particulis, et adiunctione, circuitum uolubilio-
rem reddant. Intelligi hoc potest ex illo Heren-
niano exemplo.

Ei non multum potest obesse fortuna:

Qui sibi FIRMIVS, in uirtute, QVAM, in casu,
præsidium collocauit.

E iij

DEFINITIONES

Deinde eadem esse debent ἀπικρισμένη, ut propositam sententiam, ad quam accommodantur, perficiant, atq; absoluant. Alia differentia, est materiae. Omnis enim continuatio est τῆς ὑποκειμένης διανοίας, cuiusvis propositae sententiae, quam circumducit. Postrema est ducta ab officio. Periodi enim munus est, ut Ἐρμώγενης scribit, ἀποκρίσειν, perficere, intra suum principium, & finem, inchoatam sententiam, τὸν νοῦν, τὸ νόημα, τὴν διάνοιαν.

Quaquam.) Ἀπείτησις προδιαμετινὴ, occupatio, praecurrentem, eamq; generalem continens periodi diuisionem, sed ὁμῶνυμον. Definitio enim Hermogenis, quae primo loco proposita fuit, non potest ad alterum genus transferri, atq; applicari.

Vnum uerum, & proprium.) Τὸ ὄντως, καὶ ἀληθὲς ὄν, καὶ πῶς ὀνομαζόμενον.

In quo argumenti est conclusio.) Τὸ αὐαγόν τὸ ἐπιχειρήμα, quod syllogisticū, aut enthymematicū est.

Sua definitione.) Λόγῳ ἰδίῳ, propria.

Notatur.) Describitur, & ab altero distinguitur.

Alterum non uerum.) Quia nomen commune habet: definitionem autem nominis, seu definiti, diuersam. Hermogenis enim definitiones duae, quas autor recitat, argumenti solum faciunt mentionem. quibus consentanea est eiusdem illa: πορίδος ἐστὶ χῆμα αὐτὰ τελεῖ ὅλῃ τῇ ἐπιχειρήματι, ἐν ἐρμηνείᾳ ρυθμῷ σωτόμῳ ἀπικρισμένη.

Circum

Circumductum tamen.) *Ἀποδοτικῶς λέξεσι,*
καμπη, ἢ ἀποδοίσει, uocabulis, quæ conuersioni, redi-
 tui, aut reflexioni apta sunt.

Quod etiam Aristotelis definitioni.) Is enim non
 exprimit τὸ περιόδου, rem circumducendam: sed
 cum Demetrio, omnem sententiam inchoandam,
 atque perficiendam periodo subijcit. Itaq;
 illius hic νόμος, repetitur
 definitio.

CAUSAE PERIODORVM, earumq; diuīſio.

Caput III.

Causæ periodo-
 rum sunt quatuor: {
 Materia.
 Efficiens.
 Finis.
 Forma.

I. DE MATERIA.

Materia igitur ueræ comprehensio-
 nis, ut Hermogeni placet, argumentū
 est: ut Aristoteli, quæuis sententia:
 quem autorem sequemur.

E iiii

DE CAUSIS

II. DE EFFICIENTE

causa.

Ac statuemus, ambitum, non materia, sed uerborum coitione, esse metiendum. Efficitur enim hoc gens directionis, uerborum consecutione, & collocatione. eamque causam eius, placet constituere: à qua efficiatur.

III. DE FINE.

Inuenta uerò ipsa est, duas præcipue ob causas: primum propter perspicuitatem, atque memoriam; deinde propter suauitatem. Verborum enim artificiosa, & circumducta terminatio, absoluitur sententia. Ita, ut aures numerosè, & cum uoluptate impleantur: & animus, auscultando, atque cognoscendo, possit intelligenter consistere, & cum oratore ueluti interspirare. Quæ causa est, quòd Aristoteles scribit,

ἡ δὲ αἰὰ δὲ ἡ ποιανύτη λέξις, καὶ
δυναδής,

IIII. DE

IIII. DE FORMA, ET DIVISIONE periodorum.

Atq; hoc numero, scriptores Græci, istam partitionem perfectam esse uolunt.

ΜΟΝΟΚΩΛΟΣ ΠΕ-
ρίοδος.

Μονόκωλος, quæ unius est membri, ab Aristotele ἀφελής, hoc est, simplex uocatur. propterea quod uno membro inchoetur, eodemq; perficiatur oratio. cuius exemplum Demetrius illam proponit,

E v

FORMAE

„ Ηροδότῃς Ἀλικαρνασσοῦ ἱστορίας ἀπό-
 „ δεξις ἤδε.

Hic longitudine, & reflexione meti-
 tur hoc genus comprehensionū. Talis
 est etiam illa Demosthenis contra Mi-
 diā: & apertiolem habet reflexionem.

„ Τίς γὰρ σὺ δεινότερα, ἢ τῶν ἄλλων εἰς ἕκα-
 „ στῷ, πεπονθώς, ἀνακτεῖς:

Talis est apud Latinos illa Ciceronis:

„ De Cn. Pompeio, propugnatore, & custode im-
 „ perij, interficiendo, consilia inibantur.

Item illa, tamen si incisis dilatata sit.

„ Sperant, sibi Syllanum, clarum uirum, sine colle-
 „ ga, te, sine consule, rempublicam, sine prae-
 „ dio, obijci posse.

Et illa pro Cluentio.

„ Similis, in Bulbo, in Gutta, in alijs suspicio consi-
 „ stebat.

Hæc omnia simplicia ab Aristotele
 propterea nominantur: quod uno mē-
 bro inchoentur, atq; perficiantur. Her-
 mogenes etiam illam simplicē, & exu-
 nomembro tractam, audet appellare:

„ Εἴπατε καὶ ἀρχώμεθε, εἰ μὴδ' αἰπάθοιτ' αὐ-
 „ εἰ δυνάμει ἐκείνῃ, ταῦτα ποιῆσαι, κηρὸν
 „ ἔχοντες, ἐπολήσετε; Cum

Cum tamen magis duorum membrorum esse uideatur.

ΔΙΚΩΛΟΙ ΠΕΡΙΟΔΟΙ.

Sed δίκωλοι, hoc est, duorum membrorum sunt in quibus principium habet πρότασιν, hoc est, propositionem unius membri, & finis reflexionem, hoc est, ἀπόδοσιν alterius mēbri. Cuiusmodi sunt illæ Aeschinis, contra Demosthenem.

„ Ο γδμισότεκνος, ἔπατήρ πονηρός: 12. Ισόκωλ. Θ.

„ Οὐκ αὖ γένοιτο δημαγωγός Χρησός. 11.

„ Ουδέ ο τὰ Φίλπατα, ἢ οἰκείατα σώμα

„ τα μὴ σέργων: 19.

„ Ουδέποτε ὑμᾶς πρὶ πλείον Θ ποιήσας

„ πρὸ ἄλλοις 20.

Similis est
superiori,
sed membra
sunt produ-
ctiora.

„ Ουδέ γε οἰδία πονηρός: 10.

Μακρόνως

„ Οὐκ αὖποτε γένοιτο δημοσία Χρησός, 13. λ. Θ.

Ουδὲ

FORMAE

Est & hæc	Οὐδέ ὅστις ἐστὶν οἶκοι Φαῦλῳ.	10.
μακρόνω=	Οὐδέποτε ἐν Μακεδονία, κατὰ τὴν	
λῳ, ἀποδό	πρεσβείαν, καλὸς καὶ γαθός.	22.
σειχοίνετε,		
νεί.		

Hactenus quatuor comprehensio-
nes duorum membrorum; quas con-
cludit tandem simplici periodo.

„ Οὐ γὰρ τὸ τρόπον, ἀλλὰ τὸ τόπον μόνον, με-
τῆλλαξε.

Sic ille Ciceronis:

„ Non tam insolens sum: 6.
„ Qui Iouem me esse dicam. 8.

Μακρόνω	„ Non tam ineruditus:	7.
λῳ.	„ Qui Mineruam sororem Iouis, meam esse sor-	
	rem existimem.	20.

Ἰσόκωλῳ.	„ Sed tamen ego mihi sororem uirginem adsci-	
	sco:	16.
	„ Tu tuam sororem, uirginem esse non siuisti.	15.

„ Sed uide, ne tu te debeas Iouem dicere: 14.
„ Quòd tu iure, eandem sororem, & uxorem ap-
pellare possis. 20. Duo-

Duorum etiam est membrorum illa Isocratis:

- „ Ουδείς γὰρ ἡ ὧν ἔτῳς αἰκίζεται μὲν οἱ. Μάγρ. Θ.
 „ κέτας:
 „ Ως ἐκείνοι οὐτ' ἐλθ' ἑτέρως κολάζει. 13.

ΤΡΙΚΩΛΟΙ.

Trium membrorum est:

- „ Πρῶτον μὲν, ὧ ἀνδρες ἀθληαῖοι, τοῖς θεοῖς πρότασις δὲ
 „ Διοχομα πασι καὶ πάσαις: 21. κωλ. Θ.
 „ Οσὼν δ' νοιαν ἔχων Διατελῶ, τῇ τε πό-
 „ λει, ἔ πασιν ἡμῖν: 20.
 „ Τοσαύτῳ ὑπάρξαι μοι παρ' ἡμῶν εἰς
 „ Τετονὶ τὸν ἀγῶνα. 18. Απόδοσις
 μονόκωλ. Θ.

Ισοσσελὴς

βραχύκωλ.

Talis etiam illa Ciceronis: sed breui or, contra Rullum:

- „ Videte, quātum interuallum interiectum sit: 14.
 „ Inter maiorum nostrorum consilia: 12. Ισοσσελὴς,
 „ Et inter istorum hominum dementiam. 13. propè ἰσό-
 κωλ. Θ.
 Πρότασις
 μονόκωλος.

Et illa, pro Planco:

„ Ete

FORMAE

Ανισθ.	»	Etenim, Iudices, cum omnibus uirtutibus me af-	
	»	fectum esse cupiam: 23.	
Απόδοσις	»	Tum nihil est, quod malum: 7.	
noua est	»	Quam me et gratum esse, et uideri. 11.	
propositio.	»		

Et Isocratis:

Ισοσκελής	»	Οὔτοι μὲν οὐκ ἐλελήθασιν: 9.	
μακρόκω-	»	Οπτέτρε ἐπαινεῖσι: 8.	
λθ.	»	Ὡν ἐγγὺς αὐτοῖς τυγχάνουσιν ὄντες. 11.	

TETPAKΩΛΟΙ.

Quatuor membra habet illa com-
prehensio: in principio orationis, pro
Cecinna.

πρότασις δ'	»	Si quantum, in agro, locisq; desertis, audacia po-	
κωλθ.	»	test: 18.	
	»	Tantum, in foro, atq; iudicijs, impudentia uale-	
	»	ret: 19.	
Alterαα	»	Non minus, in causa, cederet A. Cecinna, Sexti E-	
πόδοσις με	»	butij impudentiae: 25.	
δρῆς,	»	Quantum, in ui facienda, cessit audacia. 14.	

Apud

Ἰσοσκελὲς

μείζον.

Apud Græcos, illud notum est, & uulgatum exemplum complexionis quadrupartitæ: πρὸς Λεπτε-
νόν.

» Εν μὲν γὰρ τὰς γράψαι, μηδένα εἶναι ἀτε-

» λῆ: 14.

» Τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο πλὴν ἀτέλει-

» αν: 13.

» Εν δὲ τὰς περὶ γράψαι, μηδὲ τὸ λοιπὸν

» ἐξεῖναι δοῦναι: 16.

» Τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. 8.

Apud Ciceronem etiam, pro Plan-
co, quatuor membrorum est:

» Sed ego hoc, meis ponderibus, examinabo: 15. Ανισο- & δὲ

» Non solum quid cuiq; debeam: 10. ἴσος.

» Sed quid cuiq; intersit: 8.

» Et quid à me cuiusq; tempus reposcat. 12.

Sic

SicIsocrates:

Ἰσοσπελὴς	„	Καὶ γὰρ θεάματα πλεῖστα, καὶ κάλλιστα	
μακροπαΐα	„	κέντηνται: 15.	
ληντθ.	„	Τὰ μὲν ταῖς δαπαναῖς ὑπερβάλλον-	
	„	τα: 11.	
	„	Τὰ δὲ κατὰ τέχνας δοκιμουῦντα: 11.	
	„	Τὰ δὲ ἀμφοτέροις τούτοις ἀναφέρον-	
	„	τα: 13.	

Illa eiusdem breuior:

Ἰσοσπελὴς.	„	Τοιγαροῦν τὰ μὲν ἔχει: 7.	
	„	Τὰ δὲ μέλλει: 4.	
	„	Τοῖς δ' ἑπιβελούει: 7.	
	„	Διηγήως ἀπάντων ἡμῶν καταπεφρονη-	
	„	κώς. 14.	

C Aput istud in duas partes possumus distinguer
re. Prima enim διάσνεψιν habet τῶν αἰτί
ων, id est, causarum inuestigationem. Altera
est διαιρητική: continet enim periodorum genera, at-
que

que uarietatem. Tertiam possumus addere partem: quæ est *περίοδος*. Illustrantur enim formæ periodorum exemplis Græcis, & Latinis. Ac quot causarum sunt genera: tot etiam sunt causæ periodorum, materia, efficiens, finis, atq; forma. Et quanquam à physicis istæ causæ, in rebus naturalibus considerantur: spectari tamen etiam solent in rebus artificialibus: cuiusmodi est periodus, uerborumq; ambitus. Itaq; pars ista capitis tertij est *ἐν τῇ τριτοῦ*.

Nam ad certam cognitionem, siue scientiam rei propositæ cōparandam, est directæ. Reliquæ partes sunt *τεχνολογικαί*. Artis enim differendi officium cernitur etiam in alijs materijs: ut in rhetoricis, hoc in loco rebus, id quod est propositum, solet, partiri, idemq; causis, & exemplis subiectis explicare, atque illustrare.

Primam ergo causam periodorum constituit materiam. Ea autem uel propria est: uel non propria: sed communis cum omnibus generibus orationis: etiam si non sit ambitus. Propria est materies periodici argumentum, *ἐπιχειρήματα*. Itaq; Hermogenes uerum, & proprium hoc comprehensionis genus esse scribit: in quo est argumenti conclusio: & ad illud suam definitionem accommodat. Habet enim non solum *ἀπαρτισμὸν*, absolutionem argumenti, hoc est, propositionis, uel maioris, uel minoris, in syllogismo, uel utriusq; uerum etiam habet *συμπερίληψιν*, hoc est,

Materia periodorum.

FORMAE

conductionem, atq; complexionem cuiusdem ἐπιχειρήματι & inchoat enim argumentationem, à ratione, uel propositione alterutra, uel utraque, & eandem perficit, conducendo. Inchoationem Aristoteles nominat ἀρχὴν, quemadmodum in Logicis, principium ratiocinationis πρόθεσις. Perfectionem autem τέλος, hoc est, finē. Quemadmodum, idem statuit syllogismis terminum, aut finem, συμπέρασμα, conclusionē.

Altera materia periodi est non tam arctè sumpta: sed, ut Iuriscōsulti loquuntur, ἐν πλάτῃ, seu latius. Nā Demetrius Phalereus, cum Aristotele, sententiam quā uis subiicit periodo: à qua est intra suos limites, & metas comprehendenda, atq; continuanda. Ergὸ πᾶσα διαφορά ἐν πονεῖται ἐν τῇ τῆς περιόδου. Itaq; huc pertinet alterum periodorum genus, apud Hermogenem: non uerum quidem: circumductum tamen, cuiusq; sententiæ inchoatione, & perfectione. Primum illud genus propterea est appellatum non ἐπιχειρηματικόν: sed ἐνθυμηματικόν, & συλλογιστικόν. Omnis enim periodus uera debet esse συμπέρασμα, hoc est, ratione cōclusa, uel συμπεραίνουσα, argumentū intra se, uel suo ambitu, concludens. Ac sunt multæ cōuersiones ἐπιχειρηματικῆς, quæ comprehendunt argumentum quidem: ueruntamen explicatum, non conclusum: ut illa apud Ciceronem, in Miloniana. Non enim corona confessus uester cinctus est, qua solebat: non usitata frequentia stipati sumus. Hic ratio superioris propositionis

tionis redditur, & absoluitur uerbis, & eorum continuatione: sed non conducitur, ὡς οὐκ ἔστιν. Nam est ἀπὸ τοῦ πρῶτου & separata à conclusionē. Auctor ad Herennium propterea scribit continuationem hanc, in conclusionē, adhiberi: & exemplum illud proponit.

Quod si in eos plurimum fortuna potest: qui suas rationes omnes in casum contulerunt: Hactenus ἡ ἀρχὴ τοῦ principium, & inchoatio syllogismi, & πρότασις μὲν πρώτη, propositio maior. Sequitur ἀπὸ τοῦ δευτέρου. Non sunt omnia fortunæ committenda: ne magnā nimis in nos habeat dominationem. Quatuor membrorum est ambitus: & uera conuersio. habet etiam argumenti absolutionem, & conductionem: imò est ἐκ τῆς ἀναγωγῆς, utrimq; munita ratione. Nam quartum membrum, per πρότερον ἀπὸ τοῦ πρώτου adiungitur, ad uitandā breuitatē, in exitu.

Materia reliqua est omnium sententiarum, quæ nullam habent conclusionem: siue propositio sit: siue narratio, siue diuisio: siue ut diximus, ratio, siue conclusio: siue γένεσις, generalis sententia, siue conclusio, siue ratio: siue pronunciatum aliquod, ἀπὸ τοῦ φανερῆς, siue optatio, οὐχὶ, siue iussio, πρὸς ἑαυτῶν, siue quicquid est præterea sententiarum. Idem auctor ad Herennium, exempla ponit duo, nō ueræ periodi, quantum ad materiam pertinet: cuiusmodi est primum, in illa sententia. Ei non multum potest obesse fortuna: qui sibi firmitus in uirtute, quàm in casu, præsidium collocauit. Deinde alterū est in contrariis.

FORMAE

Nam si quis spei non multum collocarit in casu: quid est, quod ei magnoperè casus obesse possit? Sed differt hæc à priori: quod non solum est ἀντιστροφή, cōfecta ex contrarijs: sed etiam συνήγχις, conclusa: & propterea uera periodus Sed eius definitio non pertinet ad ueras conuersiones: sed quasi ueras. Est enim, inquit, continuatio densa, & continens frequentatio uerborum, cum absolute sententiarum. Ergo hic rhetor aliam nobis dat materiam periodi. Hermodogenes enim, Aristoteles, & Phalereus sententias periodo subiiciunt: sed hic dicendi magister, etiam uerba adijcit comprehensioni. Omnis enim sententia uerbis explicatur. In periodo autem omni, frequentationem esse uult uerborum: sed densam, & continentem. Densam, propter numerum, & copiam, quam incisa non habent: nec omnia membra habent illam μετέωρα. Continentem, propter plurimum incisorum, & membrorum continuationem, συνέχεια.

Causæ efficientes.

Sequitur alterum genus causarum, scilicet, efficiendum. Diximus enim qui primi fuerint apud Græcos inuentores & autores periodi. ac Demetrius Phalereus ponit Alcidamantem: & ut periodus nata est tempore Gorgiæ Leontini: & eiusdem temporis sophistæ Græci artem notauerunt, & inchoauerunt: ita Isocratis ætate fuit tandem ars perfecta, et exulta. Sed hæ causæ efficientes sunt nimis remotæ. Proxima igitur causa, & continens periodi est: non in per-

sona,

sona, uel inuētoze, uel autore posita: sed in actione col-
locata, quæ effēctrix est circuitus, siue cōtinuationis.

Ergo hoc genus dictionis causam habet efficientem,
non materiam: sed uerborum coitionem. est enim οὐ-

συνταγμα τῶν λέξεων. Ambitum enim hunc efficit ἡ συνθε-

σις, compositio: hoc est, non tantum uerborum conse-

cutio: & ut Herennianus loquitur, frequentatio den-

sa, & continens: uerum etiam collocatio, atq; conne-

xio: quæ sit particulis circumducentibus sententias,

& aliis alijs attestentibus. Ita Demetrius Perio-

dum esse scribit, συνθεσίς τινος περιγυρόμενον, compo-

sitionem quandam circumductam, & in orbem uelu-

ti collectam: quod non, nisi uerbis efficitur ἀποδοτι-

σιν. Vnde, inquit, appellata est & continuatio, &

circumductio. Intelligi istud potest ex hoc exem-

plo Hereniano. Ei non multum potest obesse fortuna:

qui sibi firmitus, in uirtute, quàm in casu, præsidium

collocauit. Periodus duorum membrorum est: cui-

us efficiens causa non est materia: comprehendit au-

tem tres sententias: sed causa γέννησις, est ipsa συνθε-

Adde huic
causæ συνθε-
σις. Nā
τὸ συνάγει
efficit peri-
odum, quæ
uera est.

FORMAE

memברי. Qui sibi firmitus in uirtute praesidium collo-
cavit. Fuiſet enim integrum membrum: ſed interſcidi-
t & aliam ſententiam interpoſuit, per *ἐν τῷ εὐφροδίου*.
Talis etiam eſt apud eundem. Qui nihil, in uita,
iucundius habet uita: is uitam, cum uirtute, non po-
teſt colere. Hic *αὐτοβίου*, id eſt, particularum
redditio effecit periodum. Alterum membrum
etiam rotundum eſt, propter interiecta duo uerba,
cum uirtute. Quemadmodum igitur in rebus na-
turalibus, cauſae ſunt naturales: ita in rebus artiſi-
cioſis, ut eſt periodus, cauſae conſcientes etiam ſunt
artiſicioſae. Ergo haec artis dicendi pars, quae
αὐτοβίου μέθοδος dicitur, eſt cauſa efficiens perfecta,
& absoluta periodorum. Quod autem haec pra-
cepta *αὐτοβίου* ſunt cauſa comprehensionum: pa-
tet ex commutatione artiſicioſa iſtarum periodo-
rum. Traiectione enim membrorum, & reſolu-
tione, in qua opus eſt aliqua additione, aut detractio-
ne, alia efficitur forma periodorum, ad hunc modum.
Qui ſibi firmitus, in uirtute praesidium collocavit:
quam in caſu ſpem poſuit: ei non multum poteſt obefe-
ſe fortuna. Iam apparet *χωρισμός*, id eſt, ſeparatio
duorum membrorum: ex quibus effectum unum mem-
brum fuerat *αὐτοβίου*. Ars etiam praeter illam ſepara-
tionem, & abſolutionem alterius interpoſiti membri,
adhibuit quoq; *μετάθεσις*, traiectionem, dilocationem
ue membrorum: qua Cicero plerunq; utitur.

Tertium

Tertium genus causarum, est τὸν τελικὸν, finalium, quas uocant. Est autem periodus primum reperta propter perspicuitatem: deinde propter memoriam: postremo propter suauitatem. Atque hos tres fines constituit Aristoteles. Debet enim periodus esse primum σύναυτος: ut scilicet intelligentia, atque memoria possit comprehendi. Ergo debet esse σαφὴς, id est, perspicua, ἔτι σύναυσιμόν τε: deinde debet etiam esse ἡδυσμένη λέξις, hoc est, suauis. Itaque ut compositio causa efficiens est artificiosa, ἔτι circumductæ sententiæ: terminationis sic finis est: ut animus primum auscultando intelligenter consistat: ἔτι cognoscendo etiam memoria assequatur id, quod orator dicit: deinde, ut aures etiam uoluptate quadam afficiantur, propter numerum oratorium.

Postremum genus causarum est forma. Huc igitur omnia referuntur: quæcunque pertinent ad numerum membrorum in periodo: item quæ ad productionem, ἔτι contractionem: postremo quæ ad membrorum, ἔτι periodorum conformationem, ἔτι configurationem. Ergo forma periodi consistit in quantitate, ἔτι qualitate. In quantitate primum determinata, hoc est, numero membrorum. deinde in continuata, id est, uel longitudine, atq; magnitudine membrorum: uel etiam breuitate, ἔτι paruitate. Deinceps igitur de quantitate periodorum præcipitur.

FORMAE

Ad quantitatem autem determinatam pertinet ipsa partitio. Omnis igitur periodus uera, aut simplex est: quam Aristoteles nominat ἀπλῆ, Demetrius ἀπλῆ: quæ unico membro absoluitur, et concluditur: sed rotundo, atq; circumducto: aut est συνθετή, composita, quam Aristoteles nominat πῶς ἐν νόμοις: quæ uidelicet pluribus, quàm uno, membris continetur, atq; conficitur. Aut enim duobus, aut tribus, aut quatuor, ad summum, membris uera absoluitur conuersio: atq; intra hæc ueluti septa coercenda est periodus et continenda. Cum igitur queritur, quanta sit periodus? respondendum est, per quantitatem determinatam. Velenim est μονόων, unius membri: uel δύοων, duorum membrorum, uel τριώνων, trium, uel τετραώνων quatuor. Quæcunq; autem comprehensio egreditur hunc numerum: ea non est amplius periodus nominanda.

Simplex periodus.

Primum igitur de simplici, quæ uno membro interciso, uel dissecto inchoat, atq; perficit sententiam: hæc est ἀπλῆ περίοδος. Differt autem à membro: quod membrum integrum est, et directum: quod Græci uocant ὁπθόν: ut, Nos quotidie tabellarios uestros expectamus. Hoc membrum est, et integræ sententiæ absolutio: sed est rectum, non inflexum. Periodus autem unimembris, uel circuitus μονόων, est νάμπιμα, hoc est, flexibilis, et τρογγύλη, rotundus, atque uolubilis. Præterea nō est genus orationis eius directum

rectum, & integrum: sed articulis distinctum, dissectum, & reflexum, id est, rediens ad principium. Est autem in hoc simplici ambitu τὸ μέτρον, id est, mensura spectanda. Nam Phalercus metitur simplicem comprehensionem duabus rebus: primum longitudine, quam μῆκος nominat: deinde flexu quodam, qui καμπή dicitur κατὰ τὸ τέλος, circa finem. Rhetores alij reflexionem, ἀνάμειψιν nominarunt. Est enim unius membri periodus ἀνὰ τὰ πόδια, id est, expers redditionis. Differt enim ἀπόδοσις, & καμπή: quod omnis ἀπόδοσις est πωλιν, uno, ad minimum membro perficitur: καμπή autem, id est, inflexio, semper est νομωτὴν, id est, absoluitur inciso, uel unius, uel duorum uerborum.

Ἡρόδοτος ἀλὶν ἀρχὴν καὶ ἰσογύς ἀπόδεξις.) Quamquam Aristoteles aliter iudicat de hoc principio Hero doti: is enim εἰς ὁμοῦ λέγει, pendens genus dictionis esse scribi: propterea quod ab hoc primo membro reliqua dependent, certis quibusdam orationis uinculis, atq; copulis: tamen recte Demetrius, initium illud se parat ab insequentibus. Est enim rotundum membrum, hoc est, periodus simplex. quam efficit primum longitudo membri: quæ non est facta διανόψει, interfectione, & interpositione quadam: sed tantum ὑπὸ βέσει, traiectione articuli. Ante quem est quædam διασολή, disunctio membri. Deinde constat καμπή, flexu: quem efficit ille articulus ἥδε. Quod si commu-

tetur, fiet eiusdem generis periodus : sed longitudi-
nem tum efficiet non directa collocatio uerborum:
sed ἐπὶ ὁρῆσις, uel ἐπεμβολή, interiectio. ut ἡ δὲ τοῦ ἡ-
γοδότου ἀλινὰ πρῶτος ἔστι ἀπόδεξις ἰσοθύς. Est e-
nim principium, ut Hermogenes uocat, ἀρχὴ ὀνόμα-
σις, non γενεή, ut prius. Resolui etiam potest
in duo membra, ut omnis periodus μονόκωλῳ, ad
hunc modum: Hæc est historiæ illa conscriptio: quam
Herodotus Halicarnasseus literarum monumentis
commendauit.

Τὶ οὖν σὺ δεινότορα, ἢ τῶν ἄλλων.) Hæc pe-
riodus primum habet sententiæ inchoationem: de-
inde habet ἐπεμβολὴν, interpositionem alterius
membri, atque sententiæ: postremò habet κατωλὴν,
reflexionem. Rectè igitur Hermogenes propri-
am periodi unius membri esse scribit ὑπέκτασις τῆς δια-
ρείας, suspensionem sententiæ, quæ fit dilatione ple-
runque uerbi, quod ad finem traicitur: ἔτι nomina-
tur ὑποστροφάτωρ, ab eodem, ista traiectionis: uel ὑποσ-
τροφάσις, aut μεταθέσις: quæ est artificiosa, ἔτι συνθετι-
κὴ, ἔτι causa efficiens hanc periodum. Nam si uer-
bum ἀγανακτήσις, esset positum post δεινότορα: fuis-
set periodus duorum membrorum.

De Cn. Pompeio propugnatore.) Est ἔτι hic
unum membrum τῇ ἐν ὁρῇσι. Nam τῇ συνάμασι
semper sunt duo membra in simplici ambitu. Sed ex
duobus, unum factum est, compositione. Συνθε-
σις

his autem habuit primum ἀρχὴν membri unius: dein de ἐπεμβολὴν alterius membri integri: postremo ὑποβάτωρ, aut μετάθεσις, id est, traiectionem alterius membri partis: quæ efficit flexum, ναμπλὸν. Postrema enim duo illa uerba pertinent ad prima tria unde coeperat ambitus: ac pertinet ad illorum, & membri istius ἀπερτισμὸς, perfectionem: pertinent etiam ad eiusdem περιγωγὴν, circumductionem. Commutari potest in duorum membrorum periodum. Qui propugnator, & custos erat imperij: de eo interficiendo consilia inibantur. Causa huius est non solum ἀνάλωσις unius membri ex duobus conflati: sed etiam συνθεσις, quæ sit certis particulis efficientibus συνασσεσσορον periodum.

Sperant sibi Syllanum clarum uirum, &c.) Pro Murena. Hæc periodus est facta ex pluribus mēbris, ut unū quiddam sit, ὅτι συνθέσω. primum enim mēbrum est per διάνοψιν dissectum: sperant sibi obijci posse. Huic incisioni sunt illa interposita membra duo personis distincta, & rebus differemibus: Syllanū clarum uirum, sine collega: te, sine consule: tertium etiam additum: Rempublicam, sine præsidio. Ανάλωσις igitur efficit quatuor mēbrorum periodū. Causa compositionis est, quam Grāmatici uocant adiunctionē, hoc est, ὑπόσυνυμα. Sed ὑπόσυνυσις, disiunctio fecisset periodū quatuor mēbrorum, aut triū: quæ facta fuisset uerbis ἰσοδυναμῶσι, idē significatibus: cū singulis mēbris sua

FORMAE

sua uerba essent attributa. Grammaticorum autem figura, quæ dicitur $\chi\eta\mu\alpha\ \alpha\pi\omicron\ \tau\omicron\ \nu\omicron\iota\upsilon\varsigma$, in fine semper efficit talem compositionem, hoc est, unius membri ambitus.

Similis, in Bulbo, in Gutta.) Periodus hæc, quæ est ex Ciceronis oratione pro Cluentio sumpta, etiam est $\mu\omicron\nu\omicron\iota\omicron\alpha\lambda\omicron$, uel $\alpha\pi\lambda\eta$: compositione autem facta est simplex, ex duobus membris. Partes numerare possumus tres, huius $\sigma\upsilon\upsilon\lambda\lambda\epsilon\sigma\iota\varsigma$: quarum prima est $\omicron\nu\omicron\iota\omicron\alpha\ \alpha\pi\tau\iota\mu\omicron\nu$, nomen inchoatiuum, unde inchoatur iste circuitus: pars altera est $\epsilon\pi\epsilon\upsilon\theta\epsilon\iota\varsigma$, secundi membri, si esset seorsim positum. Est autem $\kappa\epsilon\kappa\omicron\mu\mu\epsilon\upsilon\omicron\nu$, id est, concisione uerborum confectum. Tertia pars est $\alpha\pi\alpha\pi\tau\iota\sigma\mu\omicron\varsigma$, id est, perfectio inchoati membri, et producti: et non solum producti: uerum etiam circumducti. Estq; eadem perfectio $\nu\alpha\mu\pi\eta$, reflexio. Nā postrema duo uerba inflectunt, atq; reflectunt membrū, reditu facto ad principium. Cum igitur $\sigma\upsilon\upsilon\lambda\lambda\epsilon\sigma\iota$, compositione ex duobus mēbris, sit facta periodus simplex, per $\upsilon\pi\omicron\sigma\phi\alpha\tau\omicron\nu$, ut Hermogenes loquitur: quod semper efficit $\nu\pi\epsilon\mu\alpha\sigma\iota\ \tau\upsilon\varsigma\ \delta\iota\alpha\upsilon\omicron\iota\varsigma$, suspensionem sententiæ: facile eiusdem fieri potest $\alpha\nu\acute{\alpha}\lambda\upsilon\sigma\iota\varsigma$, solutio: ut, similis suspicio consistebat in Bulbo, in Gutta, in alijs nonnullis. Sed hæc oratio non est uolubilis, et contorta, sed fusca, et soluta, propter duo uerborum ornamenti: quæ dissoluunt orationis partes: cuiusmodi primum est, $\tau\omicron\ \delta\iota\alpha\lambda\upsilon\tau\omicron\nu$, dissolutum: deinde $\tau\omicron\ \alpha\sigma\upsilon\lambda\lambda\epsilon\sigma\iota$

vor: quod est absq; coniunctionibus. Nulla enim particula est hic *οὐδ' ἐτιμή*: ut membra, & incisa, sine nervis, & ligamentis cōiuncta esse uideātur: ut orationis genus non sit robustum, & masculum: sed infirmū, & effœminatum.

Εἴτα ἢν αἰχμήδε.) Deinde non pudet, ea uos, cum possitis, propter timorem, non facere, quæ uos pateremini, si ille posset? Postremum exemplū est Demosthenis, sumptum ex prima Olynthiaca. Quod etsi uideatur esse plurium membrorum: tamen Hermogenes simplicem periodum esse pronunciat: propterea quod habeat interpositionem unius membri: & nullam apertam *ἀπόδοσις*, redditionem: sed duobus uerbis factam, in fine, reflexionem. Est *οὐδὲ μὴν καὶ πᾶσι* *δουλοῦ*, uehemens, & acce: Hermogeni *περίοδος ἐστὶ* *τιμωρινή*, & *συγροφή*, figura rotunda, & circumacta: qualis est uortex aquarum. Est enim *χοινοτενής*, *ἐξ ὕψους* *πρόβλητος*. Ac plures sententiæ concurrunt: quarum prima est de pudore Atheniensium. Inchoat autem periodum inciso: quod membri etiam speciem habet: sed propter reliqua uicina incisa, etiam *νόμους* dici debet. Altera sententia est dissecta, per *διὰ νομῶν*: ac pertinet ad res gerendas, ab Atheniensibus: quas tamen negligunt. Tertia sententia pertinet ad Philippum Macedonem, per comparisonem. Ostendit enim orator: si rex ille haberet eam facultatem, & opportunitatem temporis: quæ data est Atheniensibus: ausurum illud

FORMAE

illud esse facere: quod illos facere pudet. Euentum etiam interponit, magna scilicet incommoda, quae Philippus accepturus esset: si Athenienses res strenuè susceperent, & fortiter administrarent. Contra, cum negligant occasionem, ostendit magna incommoda consequutura, uerò ἐν πᾶσι. Habet autem τραχύτης, asperitatem, propter reprehensionem superioris personae, ob ignauiam, & cunctationem. Compositionis huius partes sunt: inchoatio sententiae, facta tribus primis uerbis: deinde post illam incisionē, continuatio, id est, συνέχῃ primi membri intercisi. deinde sequitur ἐπεὶ βολῇ, membri unius interpositio: quod pertinet ad euentum Atheniensium, & ad Philippi audaciam, si posset. post illam interpositionē sequitur reditus ad principium. Ταῦτα ποιεῖν, καὶ τὴν, reflexio: sed illa est dilatata, atq; producta duobus alijs incisis additis per πρὸς αὐτὴν, adiunctionē, quae fit participio ἐκχούρει: & particula negandi ὅ. Ab Hermogene συστροφὴ dicitur, conuolutio, quae est propriè simplicis conuersionis: cum scilicet sententia ita pendet, atq; suspensa est: ut orator non possit respirare, dum perueniat ad extremum. Sussensio ista fit etiam figura, quae dicitur ὑπόστασις, redditio, & ἀναστροφὴ, inuersio. Nam αὖ, & ταῦτα, sunt ἀποδοτικὰ: alterum enim attrahit alterum. Deinde referendi articulum αὖ, anteposuit pronomini demonstratiui: quod est contra naturam, ὅς ἐστι δοξίαν Grammatici uocant, καὶ τὸ συσσεγαμμένον.

Cum tamen magis duorum membrorum.) Scilicet, propter numerum membrorum, et ὑπόταξιν, quæ fit dictionibus ἀποδοτικαῖς, αἵ, ἔσ' ταῦτα. Sed illud ostēdit μεταχρηματισμός, cōmutatio. εἴτα ἢν αἰχμώσεθι, εἰ μὴ οἱ ταῦτα πείνοσαι, καὶ οὐκ ἔχοντες, ὁ τολμήσετε; αὐτὰρ αὖ, εἰ δυνάται ἐκείνους.

Sed δὴ κωλύει.) Hactenus dedit exempla unius circumducti membri ambitus: sequuntur exempla periodorū compositarum: quæ constant ex pluribus, quam uno membro: sed illa membra non habent συνάφειαν, connexionem, quæ fit interpositione, ἔσ' traiectione: sed habent χωρισμὸν, separationem: ita tamen, ut sint disiuncta, compositione, quæ fit particulis, ἔσ' propositione, atq; redditione: quarū una alteram secum natura uideatur, non solum arte attrahere. Obseruandum autem, hoc loco, est discrimen, in τὴν ἀρχὴν, principium periodi: ἔσ' propositionem, quæ πρόταξις dicitur. Nam ἀρχὴ latius patet, quàm πρόταξις. Etenim principium etiam est in periodo unius membri: ἔσ' fit inciso, nunquam membro. Propositio autem non habet locum in periodo unimembri: sed in reliquis: ἔσ' constat ad minimum, uno membro. Potest enim etiam esse duorum, aut trium membrorum, in uera periodo. In periodico autem, propositio potest etiā esse quinq; sex, aut plurium membrorum: ut in illo pro Archia poëta. Si quid est in me ingenij, Iu-
dices, ἔσ' c. Est. n. hic πρόταξις ἐξάνωλος, Eadē est omnis ratio duorū ceterorū, finis, et redditionis. Nam fi-

FORMAE

nis etiam suus est simplici periodo, qui appellatur *καμπή*: & sit incisis duntaxat. Reliquæ uerò periodi, & omnes comprehensiones, non solum finem habent, *τελευτή*: uerum etiam *ἀπώδοσις*, quæ aut uno, aut pluribus sit membris. Ergo omnis *ἀπώδοσις* est *τελευτή*: sed non contrà, omnis *τελευτή* est *ἀπώδοσις*: ut ipse finis latius pateat redditione, quemadmodum etiam principium.

Ὅ γὰρ μισότειν, & οὐκ ἀγαπᾷ πονηρὸς, &c.) Qui enim liberos odit, & est malus: is nunquam potest esse reipublicæ præfectus utilis. Et qui sibi coniunctissima corpora non amat: nunquam uos pluris faciet alienis. Nec qui priuatim est improbus: is publicè potest esse uir frugi, & bonus, Et qui domi est malus: is nunquam in legatione Macedonica fuit uir bonus. Periodus Aeschinis, est eadem cum superiore, scilicet *γνωμολογική*, & *διωολ*: constat enim generali sententia, quæ duobus membris absoluitur. Distat autem ab illa: quòd hæc non habet *χωρισμὸς*, separatio nem: sed *προσυνήψις*. Est enim superiori adiuncta, per particulam *ἢ δέ*: cui apud Latinos respondet, neq;. Volubilem, & rotundam efficiunt ipsa *ἀπώδοτινὰ μόρια*, particule redditivæ. Cognationem etiam præclaram habent inter se: non modo, quòd utraque est *ἀντιμετρική*, id est, ex contrarijs rebus confecta: uerum etiam quòd ambæ sunt aptæ τῇ μεταποσεί: quæ sit per *μετάθεσιν*, traiectione membrorum. Hæc

contra

contrariorum, & differentium compositio ducta ex
 œconomia, & politia, ornatam, & concinnam ef-
 ficat orationem, unâ cum ὑποτάξει, id est, redditione
 particularum. Etsi enim breuia membra sunt, mode-
 ratam enim habent magnitudinem: laudantur tamen
 ab Hermogene. Nam ut sententiæ ethicæ, œconomicae,
 & politicae: sic ista membra adferunt orationi graui-
 tatem, cum dignitate, σεμνότητα. Tales sunt Apho-
 rismi, apud Hippocratem. Vita breuis, & fugax: ars
 autem copiosa est præceptio: at occasio præceps.

Οὐδὲ γὰρ ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς ἐν αὐτῇ. Tertia periodus
 est eiusdem cum prima sententiæ.

Οὐδὲ ὅστις ἐστὶν ὁμοί φαῦλ &c. Quarta periodus
 est prorsus eadem sententijs, cum superioribus. Est e-
 nim ἐπιμονή, commemoratio, in insectando, & uituperā-
 do Demosthene. Neq; qui est domi suæ malus: is un-
 quam in legatione Macedonica fuit uir bonus. ean-
 dem igitur rem, commutatis uerbis, explicat. Hanc e-
 nim sententiam, is qui suos non amat: non potest ama-
 re rempublicam, aliquoties repetit. Ac contraria hic
 sunt: πονηρὸς, Χρηστός. Φαῦλ &c, καλοὺς ἀγαθὸς. οἰκειότα-
 τα σώματα, ἀλλότριοι. ἰδίᾳ, δημοσίᾳ. Differentia, πᾶ-
 τὴς, διμαγωγός: ἐῖνοι, ἐν μακροδυνίᾳ, κατὰ τὴν πρῆσο-
 βειαν. Αἰσοδιωαμοῦντα sunt, πατὴρ πονηρὸς, μισό-
 τερον &c. ὁ τὰ φίλτατα, καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ σφί-
 γων, ὅρῳ πλέον &c ποιέει. Locum enim habent
 continuationes istæ periodorum unius generis, in eius

FORMAE

dem rei expolitione, & amplificatione: sed ista συνί-
χαι non debet esse protractior: cum omnis similitudo
mater sit fastidij. Ergo commutanda est συνθέσις,
compositio. Itaque has quatuor conuersiones
sequitur continenter periodus μονόκωλο, simplex,
quæ est unius membri. Debet enim omnis oratio
habere ποικίλιαν, uarietatem: ut non sit μονοειδής, u-
niusmodi.

Οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν.) Non enim animū,
sed locū tantū mutauit. Cic. pro Quintio: Fit magna
mutatio loci, non ingenij. Et poëta: cælum, non ani-
mum mutant: qui trans mare currunt. Est αὐτὴ τὰ ἀ-
λάξισ, uel περὶ ἀλάξισ. Periodus autem hæc facta
est διαιρέσει, membri sectione, & inter illud ipsum
dissectum, atq; concisum, alterius sententiæ rei differe-
remis ἐπὶ συνθέσει, interiectione: ἀλλὰ τὸν τόπον, quod
uerbum traiectum, post interpositionem, reflectit pe-
riodum ad suum principium.

Αλλὰ τὸν.) Ανάμειψις. Facta periodus illa est
ex conuersione bimēbri, κατ' ἐλάφιν uerbi μετήλλα-
ξεν. Itaq; ταυτότης, et ὑπόστυξιν, de industria, uitauit:
ususq; est adiunctione, τῷ ἀπὸ νοῦν, καὶ ὑπόστυγμα
χίματι, ἄρσιν etiam, et θέσιν habet circuitus ille sim-
plex: ut sequentes Ciceronianæ. Duorum membro-
rum fuisset ambitus, si αὐτίστροφῃ uti uoluisset: οὐ
γὰρ τὸν τρόπον μετήλλαξε: ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον
μετήλλαξε.

Non

Non tam insolens sum.) Sequuntur exempla continuationis aliarum periodorum bimembrium Ciceronis, ex oratione pro domo sua, contra Clodium: quo in loco uidetur Aeschinem imitatus esse. Continuat enim in illa imitatione Clodij, quatuor periodos duorum membrorum. Sed differunt à superioribus: quòd Aeschinis fuerunt *βετινγεί. i. i.* sententiae pertinentes ad maiorem syllogismi propositionem. Ciceronis autem sunt *ὑποβετινγεί, ὁ προσβετινγεί*, finita, & ad certam personam applicatae: & propterea minoris propositionis. Aeschines praeterea contraria contrarijs, differentia differentibus retulit: at Cicero instituit non tam *ἀντιθέσις*, quàm *ἀντιπαράθεσις*, id est, contentionem personarum, sui, & Clodij. Denique Aeschines utitur illa dicendi forma, quae nominatur ab Hermogene *νάκη*, id est, uenustas, atque pulchritudo, quam efficiunt non solum tropi, adequata, continuatâque membra, & periodi: uerum etiam *παρομοίωσις, καὶ ὁμοειπία*, similiter cadens. Auxit hanc accuratam compositionem, conuersione, *ἀντιστροφῇ*. Denique illam etiam effecit *ἐπανάφορα*, repetitio uerbi eiusdem, in principijs diuersorum membrorum, atq; periodorum. Deinde Aeschines usus est acumine orationis, quod nominatur ab Hermogene *δξύτης*, & *ἀκριύτης*, pro-

FORMAE

pter *παρρησιαίαν*. At uerò Cicero formam dicendi hic instituit præcipuè eam, quam Græci nominant *σφοδρότητα*, acrimoniam. Quamquam etiam habet *οξύτητα*, acumen ingenij, propter fabulam Iouis, et Iunonis, eiusq; Allegoriam, quam ad P. Clodium transfert: ueruntamen auxit Cicero suam uehementiam, et acrimoniam, dicendi ea gravitate, quæ solet esse aduersarijs molesta: & ab Hermogene *βαρύτης τῷ λόγῳ* dicitur, propter exprobrationem nefarij facti, atque incestuosi Clodij, *μεθόψιν εἰρωνείας*. Est enim amara lenta, & acerba insectatio, id est *πυργότης τοῦ σκόπου* *ματ*.

Non tam insolens sum: qui Iouem.) Hæc periodus habet *ἡθ*, id est, moratum dicendi genus. Sententia enim est *μειοψεντία*, suam personam extenuans.

Non tam ineruditus sum.) Altera periodus est, *μακρόνολ*: *ἀπὸ λόγῳ* enim est iusto longior propositione.

Sed tamen ego mihi.) Tertia periodus non tantum pertinet ad Ciceronem, ut superiores: uerum etiam ad Clodium. Instituit enim odiosam ualdè comparationem rerum diuersissimarum, in persona simili, hoc est, in sorore. Priores periodi habuerunt *ἀπασι*: quæ uerò sequuntur habent *θέσις*, affirmationem: sed temperatam negatione.

Sed uide, ne tu te debeas Iouem.) Quarta periodus, & postrema, est dilata longitudine membrorum.

Cicero

Cicero etiam non omninò neglexit orationis uenustatem, atque concinnitatem, propter ἐπαναφορὰν, eamque διπλῆν, geminatam. Mutauit enim particulam ὅτι, quam Grammatici ἀποσῆμινον μόριον uocāt: & effecit ὑπόσῳρον, redditionem, referendi particulam, Qui. Vitauit autem de industria, ὁμοιοτέλειαν, similiter desinens, quod fuisset, dicam, existimem.

Οὐδεὶς γὰρ ὑμῶν ἔστω.) Nemo enim uestrum sic seruos suos cedit: ut isti liberos homines puniunt. Constat ista periodus ex contrarijs, & diuersis personis, & actionibus. Opponit enim famulis domesticis, liberos homines. Diuersa etiam sunt, ἀνίσειν, & πολεῖν. Alterum enim ad herum pertinet: quod est flagris cadere, seruos improbos: alterum autem ad iudicem. Quanquam etiam parentes πολεῖν τοὺς παῖδας, liberos castigant. Volubilitatem, & duorum membrorum periodum effecerunt particulae ὑποσῳρον, & ἔστω, ὥς.

Trium membrorum est. Πρῶτον.) Sequuntur deinceps exempla periodorum trimembrium: in quibus propositio aut μονόκωλον est: aut διπλῶλον: quemadmodum ἀπόδοσις, conuersio seu conclusio est μονόκωλον, uel διπλῶλον. At διπλῶλον est ἀπόδοσις, quando propositio est unius membri.

Πρῶτον μὲν, ὡς αὐδρεῖς.) Initio, Athenienses, à dijs, deabusq; omnibus precor: ut quanta beneuolentia res publicam, & uos constanter complector: tantam mi-

FORMAE

hi, in hac causa, atque in hoc iudicio, praestetis. Pro-
positio est membri unius, quod est intercisum, propter
compellationem ciuium, & distributionem. Απὸ δὲ οὗτος
autem est duorum membrorum, & complicata est sic:
ut duplicata esse uideatur. idque propter ὑπόστα-
σιν, quæ sit istis quātītatis particulis reddituius: ὅσων,
τοσούτων. Ergo ualdè rotunda est hæc conuer-
sio, propter duplicem propositionem, & duplicem re-
uersionem. Est autem διηρημένη, distincta mem-
bris. Sed non distinctè tantum dicit: uerum etiam
religiosè, moratè, & splendide, propter περὶ οὐδενος, fi-
duciam: quam adfert ad hanc causam: per quam fit, ut
beneuoli reddātur sui ciues: ueritate enim, et conscien-
tia nitens in principio suæ, pro corona, orationis, be-
neuolentiæ populi, nō à populo, sed à dijs precatur. Ac
precatio οὐχὶ, pro ἀξιώσει posita est: habetq; signi-
ficationem ingenij pij, & tranquillæ conscientiæ, &
iusticiæ, & studij sui erga patriam, quod genus senten-
tiarum, quia ἰδιόν est: maximè conuenit causarum ex
ordijs.

Etenim Iudices cum.) Hæc etiam talis est, qua-
lis Demosthenis, scilicet ἰδιόν. Cupit enim orator se es-
se σπουδαῖον, & εὐχρόμωνα, id est, gratum hominem:
quam uirtutem cæteris omnibus anteposit. Habet ista
perīodus pulcherrimam ὀργάνωσιν. Nam προστάτης, as-
sumptione generis ad speciem, est dilatata, et splendidi-
or effecta, προτιμῶσα, oratoria æstimatione, uel elec-
tione.

ctione. Est igitur uera periodus, hoc est, ἐνθυμηματική. Ex genere enim colligit speciem.

Οὗτοι μὲν ὅν δ' ἀλεξίσασιν.) Periodus est μικρόν αλφ, id est, breuium membrorum. Απόδοσις duobus membris constat: & est rotunda, propter ἀποδοτικὰς uoces, pronomē demonstratiuum, τὸς, & articulum postpositiuum, ὧν.

Quatuor membra habet illa comprehensio.) Sequuntur periodi τετραώνωλοι: quarum est mirabilis uarietas. aut enim πρότασις est μονώνωλοι: & ἀπόδοσις τριώνωλοι: aut propositio est διώνωλοι: & ἀπόδοσις διώνωλοι: aut πρότασις est τεριώνωλοι, & ἀπόδοσις μονώνωλοι. Prima figura pertinet ad ταχύτητα, id est, celeritatem: altera ad βραδύτητα, id est, tarditatem. In termedia etiam moderata est, id est, neq; nimis cita, neq; nimis tarda.

Si quantum in agro locisq; &c.) Hec conuersio est longè pulcherrima: & ita uolubilis, atque rotunda: ut mobilior ambitus uix demonstrari possit. Initium habet, ἤμα τὸ κατ' ὑπόθεσιν. mox additur ὑπόταξις, quæ efficitur istis uocabulis: quantum, tantum. Succedit altera ὑπόταξις, quæ effecta est istis particulis: non minus, quantum. Principium etiam continet θέσιν. Exitus ὑπόθεσιν. Est autem non tam διηρημένον, quàm αὐτὸ μεμενός.

Non enim solum membra distincta habet, atque

FORMAE

Separata: uerum etiā contrarijs, et differentibus rebus est confecta. *Χῆμα τὸ ἴσον*, id est, compar facit elegantem ambitum. Altera *ὑπόστασις* habet *νύκλον*, orbem sententiarum. Incepit autem ab audacia, & desinit in audacia. Ergo teretem effecit conuersionem. Periodus ista propterea etiam est tam uolubilis: quod habet duas propositiones, & duas reuersiones: *πρότασις* enim habet propositionem, & redditionem: *ἀπόδοσις* etiam suam habet *πρότασιν*, & suam *ἀπόδοσιν*. itaq; sæpius commutari potest: quemadmodum infra suo loco demonstrabimus.

Εν μὲν γὰρ τῷ ἡμέτερῳ.) Quia enim scripsit, nullum esse debere immunem eos, qui immunitatē cōsecuti sunt, spoliavit: & quia deinde ascripsit (ad legem addidit) neq; posthac uobis licitum esse, hoc beneficium dare (non licere donare) uos uestra spoliavit potestate, scilicet, dandi immunitatem. Est talis qualis superior: nam propositio habet suam propositionem, & suam redditionem; & *ἀπόδοσις* habet suam *πρότασιν*, & suam *ἀπόδοσιν*. Est periodus *διγών*, distincta: quanquam etiam contraria habet. Hæc enim cōfligunt: aliquem immunitatem consecutum esse: & aliquem hac ipsa immunitate spoliari. item alicui licere immunitatem dare: & aliquem spoliari libertate donandi immunitatem. De huius conuersionis *μεταποιήσεις*, infra.

Sed ego hoc meis ponderibus.) Periodus ista diuersa

uersa est, à superiore proxima. Fuit enim illa equa-
bilis. habuit enim propositionem, quæ constitit, ex
propositione, atque redditione, καὶ ἀπόδοσις , quæ
perfecta fuit etiam sua propositione, καὶ sua reuer-
sione. Ergo propositio fuit ἀπὸ ἀπὸ δυνάμει : quemadmodum e-
tiam $\text{ἀπὸ ἀπόδοσις ἀπὸ δυνάμει}$. Hæc autem Ciceroniana
est ἰδιότης , mores oratoris amabiles expressos habens,
quemadmodum illa fuit ἀπὸ ἀπὸ δυνάμει , id est, directa ad
docendum: sicut scribit Hermogenes. Sed est superio-
re illa uolubilior: nam ἡ πρότασις est μονόηλω : ἀπὸ
 δοσις autem est τέρηλω : καὶ propterea tardior. Pro-
positio etiam est ἀόριστος . Inchoat enim sententiam in-
finitè, particula hoc: ἀπόδοσις autem est explicatio,
 καὶ ὡρισμένη . Tria membra continuata sunt dupli-
ci συνπλοῇ , copulatione: prima enim συνπλοῇ fit
 $\text{τῇ ἐξ ἀναιρέσεως συνπλοῇ}$, id est, remotione copulan-
te: quam nonnulli uocant negationem affirmantem.
Grammatici has particulas propterea dicunt esse ne-
gate solitudinis: quæ semper efficiunt illud ἄμικτον ,
quod Hermogenes uocat $\text{τὸ συμπλεῖν ἰσὺν ἐξ ἀναιρέσε-
ως}$. Altera συνπλοῇ est ἀπλῇ , facta particula
 συνπλεκτική .

$\text{καὶ γὰρ θεάματα πλείστα.}$) Similis est ista com-
prehensio superiori. Nam est διηρημένη , distinctio
nem habens membrorum: καὶ propositionem utrinque
constantem ex uno tantum membro. Differt autem
hæc ab illa: quod hæc est distincta μερισμῷ , distributio

FORMAE

tione, & quadam comparatione, ἀντιτεταθεί. principium tamen est utriusq; infinitum: quemadmodum ἀπόδοσις finita, & explicata, per formas, aut partes.

Τὰ μὲν τὰς διατάξεις.) Μόρισμός, κατὰ συνθεσιν. Rei infinitae addidit orator Atheniensis duo, ad nomen, etiam infinita: quorum alterum est quantitatis determinatae: alterum qualitatis, id est, formae. Απόδοσις est trium membrorum. Et quoniam dixit, plura possideri: idcirco ea commemorat συναρμολογίας: & in hac ipsa distributione rerum fortuitarum, ostendit qualitatem rei.

Τοι γὰρ ἔρ τὰ μὲν ἔχει.) Sequitur alia, quae est μινυρόντων & decurtata membra habens, & omnino paria incis. Habet autem inuitio μόρισμός, quae est trium membrorum. Postremum membrum est prolixius, & separatum à distributione. Vltimum etiam membrum nulla copula est adiunctum superioribus: sed tantum, per ἐπισυνάφην

additum, quam efficit partici-

pium καὶ ἀπεφρονήσις.

οὐα

QUOMODO METIENDA SINT
incisa, & membra compre-
hensionum.

Caput IIII.

HActenus exēpla dedimus pura,
& simplicia circūscriptionū: se-
quitur pars altera doctrinæ, quæ
est de uarietate, & commutatione. in
qua primū spectanda est magnitudo
singulorum. Sed priusquam ea omnia
explicemus: cognoscendum est de in-
cisis, & membris: quomodo sint utra-
que metienda.

MENSURA INCISI.

Incisum
duobus
iudicari
solet:

Primū syllabarum numero, extra
comprehensionem. Nam omne
id genus sentētiarum, quod nul-
lo ambitu uerborum cōtinetur:
& intra octauam syllabam com-
plectitur, incisum est.

Membro, tāquam suo integro. Alce-
rum. n. genus incisi est Quintilia-
ni: quod ad membrum pertinet,
& sensum expletum habet: sed
non numerum.

EXEM

SYMMETRIA
EXEMPLA PRIMI GE-
neris.

- „ Veni, uidi, uici.
„ Euasit, erupit, excessit.
„ Εἰρηνη, ἀνυπόεττε, ἔχετε, μένετε.

Hoc genus incisi etiam Hermoge-
nis est. Quanquam ille incisum ultra
tertiam, & quartam syllabam uult ex-
tendi.

ALTERIVS GENERIS EX-
emplum.

Huius tale ponit exemplum Quin-
tilianus:

- „ Diximus, testes dare uolumus.

Hoc autore, incisum est, DIXIMVS,
abstractum à sui corporis perfectione,
quod est: TESTES DARE VOLVMS.

SYMMETRIA MEMBRI.

Quod ab hoc numero syllabarum
producitur usq; ad longitudinem car-
minis hexametri, membrum est. ut,

Membra ex-
tra compre-
hensionem.

- „ Aguntur certissima populi Romani uestigia.

Item,

„ Quis

- » Quis id, hoc tempore, inficiari possit?
 Talia sunt etiam illa Poëtarum.
 » Et quæ tanta fuit Romam tibi causa uidendi?

Et,

- » Anna soror, quæ me suspensam insomnia terrent?

MEMBRA INTRA CIR-
 cuitum.

Sed non solum membrum à perio-
 do separatum inuenitur; uerum etiam
 ut incisum membri pars esse dicitur:
 sic membrum quoque comprehensio-
 nis. Quod membrum, cum in ea in-
 uenitur: numeros debet habere ple-
 nos; etiam si non plenam sententiam
 aut etiam si intra octauam consistat
 syllabam. Numerus enim binis
 absolui potest pedibus, & syllabis qui-
 nis. ut, (in illa, quæ plenam habent sen-
 tentiam.)

- » Risit Apollo — vv — v

Sic etiam magis senis, & septenis. Vt,

- » Flumina prætereunt 7: puluis, & umbra su-
 mus. 7.

— vv — vv — — v — — vv —

Ergo

Πεντασύλ.

λαβον, bi-
 nis pedib⁹.

Επτασύλλα

βα, pedi-
 bus duob⁹.

& semipede

SYMMETRIA

Ergo pro incis, habentur illa, in defensione Murenæ:

- ” Cupidissimum ocij: 8. vv — — v — v —
- ” Studiosissimum bonorum: 9. vv — — v — v — v
- ” Acerrimum, cōtra seditionem: 11. — — v — —
— — vv — v.
- ” Fortissimum in bello. 7. — — v v — — —
- ” Inimicissimum huic coniurationi. 14. vv —
— vv v — — — — v — — —

Quæ omnia, hac continentur circumscriptione.

- ” Quem ego uobis, si quid habet, aut momenti cōmendatio:
- ” Aut autoritatis confirmatio mea: consul consulem, iudices, ita commendo: ut cupidissimum ocij: studiosissimum bonorum: acerrimum contra seditionem: fortissimum in bello: inimicissimum huic coniurationi, quæ nunc rem publicam labefactat, futurum esse promittam, & spondeam.

DE INCISORVM, ET MEMBRORVM productione, atq; contractione.

Sed de horum omnium dicendū est, & productione, & contractione.

Hermogenes produci incisum uult
à quar-

à quarta syllaba, usq; ad sextam. quo au τάσις τῶν
tore, primùm hæc sunt incisa: νομμάτων.

„ Veni, uidi, uici.

Δυσύλλαβα

Item etiam illa:

„ Exclusit, reuocat redeam?

Τεισύνλλα

Et illa,

βα.

„ Lusisti satis, edisti satis, bibisti satis.

Πεντασύλλα

Cuiusmodi etiam sunt:

λαβα binis

„ Ο βίος βραχὺς, ἢ δὲ τέχνη μικρὰ, ὁ δὲ ναυρὸς ὄξύς.

uerbis.

Quanquam paulò magis sunt dilata
ta: ut etiam illa:

Ἑξασύνλλα

„ a Instruit accusatores, 8.

βα uerbis

„ b Huius exitium exoptat, 9.

ternis, &

quaternis.

Quæ ad octauam, & nonam sylla-
bam perueniunt.

a

Οκτωσύλλα

Ex his etiam intelligitur: quomodo
fieri debeat contractio: cum sententiæ
rediguntur in syllabas pauciores, qui-
nas, quaternas, binas etiã, qui sunt nu-
meri minutorum incisorum.

λαβον.

b

Ἐνδρασύνλλα

βον.

MEMBRORVM PRODVCTIO,

et contractio.

Quæ uerò siue sententiæ, siue uer-
borum collocationes, ultra octauam
sylla-

SYMMETRIA

syllabam, & nonam extēduntur: membra sunt, præsertim in comprehensio- nibus. Vt est illud, undecim syllaba- rum, membrum, extra comprehensio- nem:

1. Μέγιστον
moderatū.

„ Quod erat odium, dij immortales? 12.

2. Τετραμένον
productū.

Quod genus, cum explicatur usque ad magnitudinem uersus hexametri, ab Hermogene κῶλον ὀρθόν, hoc est, membrum rectum, & τεταμένον, expli- catum, nominatur, Cuiusmodi est:

„ Quam grauis, atque incredibilis arrogantia? 15.
Et quale illud etiam est:

„ Quorū ego de sentētia, non debeo disputare. 17.
Quod uerò ultra hunc modum ex-

3. Σχοινότης
755.

tenditur: id σχοινότης est, ab eodem Hermogene, appellatum: quod nos, docendi causa, membrum oblongum nominemus, aut productum. Vt,

„ Italiae conspectus, ad eam rem, ab isto, delectus est. 18.

Vt etiam illud:

„ Iam uerò, uirtuti Cn. Pompeij quæ potest oratio par inueniri? 23.

Παεξ-

Παράτηρησις.

Hac ratione, incisa, & membra, cum separata à comprehensioibus sunt, metienda esse existimo. Sed quia seruire non est oratoris iudiciū; neque lingue libertates syllabarum numero astringit; & quia res, non syllabis, sed uerborum potestate comprehendī, & exprimi uolunt; sæpè fit, ut membrum inciso non sit longius; & incisum non breuius membro.

Στοιχείον, ἢ κατ' ἑξῆς.

In quibus est tenenda regula:
QVÆ CVM CAETERIS MIXTA INVENIUNTVR: PRO IISDEM SVNT HABENDA. Hoc est, ubi incisim aliquid dicitur, etiam si aliqua membra incidant breuiora: tamen pro incisis debent numerari: si membratim, incisa pro membris sunt metienda. Quamquam non solum incisorum, & membrorum est dilatatio, & contractio: uerum etiam comprehensio. De quibus deinceps dicamus.

H

SYMMETRIA

C Aput istud non pertinet ad diuisionem, hoc est, quantitatem determinatam: sed pertinet ad magnitudinem incisorum, membrorum, & cōuersionum, hoc est, ad quantitatem continuatam. Est enim totum illud *πρὸς τὴν μέτρον*, de mensura istorum: quomodo scilicet incisa, membra, & periodi metienda, atq; aestimanda esse uideatur. Primum igitur de inciso: quod triplicem habet considerationem. Aut enim per se consideratur, remotum à membro, & periodo, *καθ' αὐτὸ μετρεῖται*: & nominatur *νεχωρισμός*, καὶ καθ' αὐτὸ μετρεῖται, ἔξω τῆς νόμῳ, καὶ περιόδου: aut consideratur *ῥέσει τινι*, hoc est, comparatione quadā sui totius, seu correlatiui, ut loquuntur Dialectici. Nam propriè incisum est sui membri incisum, unde est, concisione facta, ablatum: siue illud membrum sit extra ambitum: siue sit in ambitu. Ergo tertio loco, cōsideratur incisum etiam in circuitu, atq; orbe sententiarum. Primum igitur incisa, quæ à suis membris sunt ueluti recisa, atq; resecta, aestimantur syllabarum numero. Quicquid enim sententiam absoluit extra membrum, & extra uerborum ambitum: id habetur pro inciso: primum, si octauam syllabam non superet: deinde si non annumeretur reliquis membris, in complexu uerborum, atq; sententiarum.

DISTINCTIO MEMBRORVM.

Partitio huc pertinet multiplex incisorum. Omne enim νόμος numero syllabarum, aut est μέτρον

νόμος

ἑνὸς συλλαβῶν, constans uerbo unius syllabæ: ut, quid? aut διού συλλαβῶν, duorum uerborum, duarumque syllabarum. Vt, Quid hoc? aut τριού συλλαβῶν est: ut, quid ergo? aut est τετραού συλλαβῶν, quatuor syllabarum: ut, Quid oppugnas? aut πενταού συλλαβῶν: ut, Quid mihi tecum? quid primum querar? aut est ἑξαού συλλαβῶν sex syllabarum: ut, patri non placebat? aut est ἐπταού συλλαβῶν: ut, Innocens est quispiam: aut deniq; ὀκτωού συλλαβῶν: ut, Missos faciant patronos. Nec refert, etiam si hunc numerum incisum transgrediatur: ut in illo, quod est οἰνεαού συλλαβῶν, nouem syllabarum: Ea multitudo quæ erat? Talia sunt & illa: Quid quæso eius intererat? Fateor me sectorem esse: Quid hic incredibilem cursum? primum enim est temporum undecim, alterum duodecim, tertium quatuordecim. Hæc causa esse uidetur: quare Hermogenes incisum, scribat à quatuor, & quinque syllabis, usq; ad sex procurrere ἐπὶ τῷ μετρίῳ, breuissimo lyrico uersu dimensum, ac ueluti hemistichio. Hæc est prima diuisio.

Altera partitio non est syllabarum: sed uerborum. aut enim incisum constat uerbo uno: aut pluribus uerbis. Quæ uero uno absoluuntur uerbo: ea rursus bipartitam habent distinctionem. aut enim sententiam aliquam perficiunt: ut sunt quæ propriè à Grammaticis uerba dicuntur: ut, Abite, Sosia, adesdū: altera sententia cōtinetur isto uerbo, adesdū: aut sensum integrū non habent: ut quæ nomina appellātur. Non enim sunt ὀνόματα, ἢ ὀνόματα, καὶ αὐτὰ τελεῖται, h. e. pficiētia,

SYMMETRIA

aut completentia plenam sententiam: sed $\alpha\pi\epsilon\mu\acute{\alpha}\kappa\epsilon\nu\alpha$,
 pendentia: ut, in amo. e omnia hæc insunt uitia: iniu-
 ria, suspiciones, inimicitie, inducie, bellum, pax rur-
 sum. Periodus est $\delta\iota\mu\omega\lambda\omicron$, ci i is primum mem-
 brum est integrum, & rectum: alterum concisum, seu
 $\kappa\epsilon\tau\omicron\mu\omicron\sigma\omicron\upsilon$. Deinde quæcunque incisa singulis
 uerbis continentur: aut sunt in continuatione, $\kappa\acute{\iota}\tau\eta$
 $\sigma\omega\epsilon\chi\epsilon\acute{\iota}\alpha\iota\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$, hoc est, syllabarum parium, uel
 syllabis paria: Ut, ueni, uidi, uici. Item, euasit, eru-
 pit, excessit aut sunt $\pi\acute{o}\sigma\iota\tau\omicron\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$, & $\alpha\nu\iota\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$,
 syllabarum numero imparia: ut sunt ista, in exem-
 plo Terentiano superiore: Iniuria, suspiciones, inimi-
 citie, inducie, bellum, pax rursus. Tertiam eti-
 am possumus addere distinctionem. Omnia enim inci-
 sa, aut sunt $\omicron\lambda\iota\gamma\omicron\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$, paucarum syllabarum: ut
 $\mu\omicron\nu\omicron\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$, & $\delta\upsilon\sigma\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha\beta\alpha$. uerbi gratia, pro S. Ro-
 scio. Exhæreditauit'ne? NON. item illa in epimi-
 cio C. Iulij Caesaris: Veni, uidi, uici. Hæc enim $\acute{\nu}\omicron\mu\omicron$
 $\mu\alpha\tau\alpha$ pertinent ad $\gamma\omicron\gamma\acute{\omicron}\tau\eta\tau\alpha$, ad orationis celerita-
 tem, & ad breuitatem Laconicam: aut sunt $\pi\omicron\lambda\upsilon\sigma\omicron\upsilon\lambda$
 $\lambda\alpha\beta\alpha$, plurium syllabarum: ut ista eadem Terentiana,
 quæ proposuimus. Possunt tamen superare octona-
 rium numerum: ut, Conturbabuntur Constantinopoli-
 tani, Innumerabilibus sollicitudinibus. Sed hæc
 sesquipedalia uerba pertinent ad $\mu\alpha\kappa\acute{\rho}\omicron\tau\eta\tau\alpha$, & $\mu\eta$
 $\alpha\tau\tau\omicron\varsigma\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$, prolixitatem, & longitudinem. Hinc
 factum est, ut Grammatici tales uersus $\mu\alpha\kappa\acute{\rho}\omicron\varsigma$ nomi-
 nârunt

nārint: quod consent tribus, aut quatuor uerbis.

Hactenus de incisīs, quæ uno uerbo absoluuntur. Reliqua pluribus uerbis constant, & nominantur *ουόβητα*. Nam uel binis, uel ternis, uel quaternis absoluuntur uerbis.

Binis: ut, ipsi prodeant: & exhereditauit ne? Item illa: quid hoc? quid ergo? quid oppugnās?

Nam talia uel interrogando conformantur, in altercationibus, ratiocinationibus, & sermocinationibus: uel etiam *προσταυτίναι* sunt, imperant & iubent. Ut, Sofia ad eisdum: date tela: impellite remos: scandite muros. Aut etiam simpliciter pronunciantur, & *ποφαιτίνως*. Item *εἰπωτίνως*, quale illud poëta est: Lufisti satis, edisti satis, atq; bibisti. Pertinent tamen hæc

etiam ad celeritatem orationis. Quæ sequuntur moderatam habent magnitudinem. Nam Aristoteles uult τὸ μέγεθος, id est, magnitudinem considerari: non periodorum tantum: sed etiam incisorum, atque membrorum.

Ternis igitur uerbis ista absoluuntur: Missos faciant patronos. Item, quid primum querar? Patri non placebat? Item, Innocens est quispiam. Item, paucis te uolo. Et illa poëta, Ferte citò flammās: & ferte citò ferrum. Quaternis ista perficiuntur. Ea multitudo quæ erat? & quid quæso eius intererat? Item, fateor me sectorem esse. Item, quid hic incredibilis cursus? Diximus supra, omnia incisa, uel esse *ὁλονεινῆ*, ἢ *ὠντοτῆλῆ*, id est, absoluta,

SYMMETRIA

atque perfecta, scilicet sententia: uel sunt *ὑπερμακρὰ*
id est, pendula. Quæ uerò primi generis sunt: ea
quasi membra sunt: & pro membris habentur tum,
cum alia incisa singulis facta uerbis, eaque pauca-
rum syllabarum, non sunt adiuncta: ut, in hoc Cice-
ronis: Nam efficit hæc philosophia: medetur ani-
mis: inanes sollicitudines detrahit: cupiditatibus libe-
rat: pellit timores. Hæc incisa sunt: sed quoniam
sunt *ἀπαρτίσματα τῶν διανοιῶν*, absoluentia sen-
tentiam: ideo sunt *ῥωμά*, pro membris habentur:
propter circumductionem, quæ uocatur *περίοδον*
πεντάκωλον, seu quasi periodus, absoluta membris
quinque. Ergo pro incisib. habentur, & incisa sunt
illa. Vos isthæc intrò auferte, abite, &c. Nam in
bis, est *μῆξις*, mixtura. inciso enim quatuor uerborum,
& inciso trium uerborum, & rursus inciso quatuor
uerborum annumerantur illa *ἁπλά*, simplicia, et quæ
uno uerbo absoluuntur. Auferte, abite, adesdum. Sunt
autem omnia hic *ᾠτοῦμεν*, id est, integra sententia ab-
soluta. Dilatari tamen possunt, ut fiant membra, ad
hunc modum. Vos isthæc intrò auferte: moxq; uos reli-
qui hinc domum abite: tu uerò Sofia adesdum, hucq;
concede: paucis enim tecum de Pamphylo loquar. Sed
quoniam herus est *προστακτικὸς*, mandans, & distri-
buēs certa officia seruis: ideo iussio est propè *μορσὺν*
λαβῶ. Τὸ μὲν γὰρ, ut est apud Diodorum, ἐπιτάσ-
σειρ αὐτὸ τοῦτον, καὶ βεβᾶχῦ, καὶ πᾶς δειπότης δ' ἔλαμνον
σύνδραβῶ

οὐλλὰ β. Homines etiam sunt κατὰ τὰς ὁμιλίας βρα-
 χυλόγοι. quales Germanos scribit idē Diodorus. lib. 5.
 Sunt & illa incisa ὁλονεινῇ, hoc est, integra. Domus ti-
 bi deerat? at habebas: pecunia superabat? at egebas. Et
 quoniam sunt κωλοειδῆ, membris similia, & propē pa-
 ria: ideo rectē distinguuntur, κατὰ μέσων σημειῶν, di-
 stinctione intermedia, quæ fit duobus punctis. Ergo
 hæc incisa omnia sunt perfecta, & libera. Alia autem
 sunt pendula περιμέτρων, quæ scilicet ab alijs depen-
 dent: ut in ista periodo. Cum multa, Pontifices, à
 maioribus nostris instituta, atque inuenta sunt: tum
 nihil præclarius: quàm quòd hos eosdem, & religio-
 nibus Deorum immortalium, & summæ reipublicæ
 præesse uoluerunt.

Ex his facile intelligi potest συµμετρία incisorum.
 Sed hæc partitio ostendit præcipuè quomodo sint me-
 tienda incisa. Nam quædam numero syllabatur æsti-
 mantur, extra ambitum: quædam considerantur, in
 membro: quædam in comprehensione: ut in illa supe-
 riore periodo, exordij pro domo Ciceronis. In mem-
 bro autem incisum à Quintiliano spectatur: cum est
 pars membri: & propterea ad membrum pertinet. Et
 quanquam habet sensum expletum: tamen πρὸς μὲν,
 seu numerum non habet perfectum, neq; absolutum.
 Numerus enim oratorius expletus, non nisi bi-
 nis pedibus absolui potest, ut sit διμετρον. Er-
 go quando incisum pars membri est μονόμετρον

SYMMETRIA

id est, quando uno pede constat: tum est huius generis: non liberum, & per se, ut superiora: sed *ῥέσις*, respectum habens membri. Tale illud est, apud Quintilianum, Ciceronis in Oratore. Diximus, testes dare uolumus. Membrum est: sed intercisum: cuius principium est *νόμος*. Diximus, sensum expletum habens: numerum autem non expletum. Constat enim pede, & semipede, pede dissyllabo Trocheo: et una syllaba breui: quanquam hic longa est positione: ut pes sit Creticus: quem Grammatici uocant Amphimacrum. Incipit enim à longa, & desinit in longa syllaba. Altera pars membri sententiam, numerumq; expletum habet. Incipit enim à tetrasyllabo pede Ionico à maiore: desinit uelocius, in Tribracho.

Ergo Fabius rectè *συμμετρία* incisi, in membro, sumit à temporibus. Nam primum incisum quinque, alterum nouem est temporum. Itaq; hæc duplex est *συμμετρία* consideranda. Vna, quæ sit numero syllabarum: altera, quæ numero temporum. Ex uno igitur pede hæc constant incisa: abiit, excessit, euasit, erupit: ex uno, cum dimidio: ut, Quæ tuas mens? ex duobus: Quid cupiebas? Quid optabas? ex duobus, cum dimidio: O me miserum: ô infelicem: ex tribus: Quæ magnitudo animi?

Quod ab hoc numero syllabarum.) Sequitur *συμμετρία* membrorum, quorum magnitudo aestima-

tur

tur ferè longitudine carminis heroici. Vt enim apud
poëtam membrum est, sed periodicum:

Tantæ molis erat, Romanam condere gentem.

Ita sunt membra: Aguntur certissima populi Roma-
ni uetigalia. Item. Nos quotidie tabellarios ue-
stros expectamus: Veruntamen possunt esse breuiora
membra hexametro carmine, Vt:

Discite iusticiam, moniti: & non temnere diuos.

Non enim $\epsilon\iota\chi\theta$, uersus hic uno membro contine-
tur: sed duobus absoluitur. Ergo etiam mensu-
ratur membrum $\eta\mu\epsilon\iota\chi\iota\omega$. Est autem eadem membri
diuisio, quæ incisi. Nam aut $\nu\alpha\epsilon\lambda\alpha\gamma\epsilon\upsilon\tau\iota\mu\alpha\varsigma$ appellatur
 $\nu\omega\lambda\omicron\upsilon$, separatum à periodo: cuiusmodi sunt illa supe-
riora quæ autor posuit: aut $\nu\omega\epsilon\iota\omega\varsigma$ pars est periodi, et
est intra periodum. Vt,

Discite iusticiam, moniti: & non temnere diuos.

Omne autem membrum in conuersione, sem-
per debet habere numeros plenos: sententiæ uerò aut
plenam habet, aut non plenam. Est & illa diuisio:
quod omne membrum, uel est $\nu\omicron\mu\mu\alpha\tau\iota\mu\omicron\varsigma$, seu breuis-
simum, inciso par, $\nu\alpha\tau\alpha\eta\epsilon\nu\omicron\varsigma\mu\alpha\tau\iota\sigma\mu\epsilon\iota\omicron\nu$, minutè
concisum, quale illud est: O callidos homines. quod sci-
licet intra octauam consistit syllabam: aut est $\tau\epsilon\tau\alpha\mu\epsilon-
\nu\omicron\varsigma$: producitur .n. ultra octauam syllabam: estq; tum
uel ita moderatum, ut longitudinem Hexametri uer-
sus non excedat: uel tantam magnitudinem habet: ut
producat, & dilatetur ultra uiginti, aut plures syl-

SYMMETRIA

labas: ut instar chordæ, aut funiculi esse extentum uideatur. Horum alterum nominatur μέτριον, καὶ ὀρθόν, rectum, ὃ τεταμένον, productum, ὃ explicatum ab octaua syllaba ad sextam decimam: alterum χοινότερον, plus iusto explicatum.

Cupidissimum ocij: studiosissimum.) Hæc etsi uidentur incisa esse, propter breuitatē: tamen tres sunt causæ, quæ obrem pro membris haberi debeant. quarum una est: quòd singula plenam continent sententiam: Altera, quòd numeros etiā habent plenos, etiamsi intra octo syllabas consistant: Postrema est, quòd cum cæteris membris numerantur, à quibus dependent, casu accusandi. Quod membra sunt, etiam causa est τὸ διαλύσειν, dissolutum, quod facit διάσκειν, separationē atq; disiunctionem membrorum, quam adiuuat etiam παραδιαστολή, id est, distinctio uerborum, facta sua cuiusq; proprietate.

Quem ego uobis, si quid habet.) Est circumscriptio, quæ est πολύνωλον: et propterea ὁρίσασθαι καλεῖται appellatur. Πρότασις est triū membrorū: quorum illa duo priora habent διάσκειν, quæ fit διάσκειν. Tertium membrum πρότασιν absoluit: sed excipit continenter ἀπόδοσιν nulla tali, qualis superior est, διάσκειν: sed magis συμπλοκή, quæ fit per ὑπότασιν, redditio nem particularum, ita, ut. Est autem ἀπόδοσις ista πρὸς τὰς προτάσεις. Et quanquam priora quatuor habent τάξις, tamen βεβαιότης est in exitu comprehensio-
nis

nis, quæ habet *μακρογωνίαν*. Producitur enim ultimum membrum, *κατ' ἐπεμβολὴν*: deinde ipsa *καμπὴ* extenditur *πρὸς ἄψιν*, adiunctione incisi. Ipsam *πρὸς ἄψιν*, seu propositionem metiri possumus, uel tribus mēbris, uel uno protracto *χοινωτενῶς*, καὶ ὑπὸ βέλτου. Ibi enim tandem sententia terminatur, Ita commendo, &c.

Sed de horum omnium dicendum.) Transitio, ad quantitatem incisorum, atque membrorum, continuatam, hoc est, ad *ἐπέκτασιν*, productionem, atq; dilationem, & ad *συγκλῆν*, contractionem utrorumq;.

Hermogenes produci.) In hoc loco, transitio est ad dilationem incisorum, atque membrorum. primum autem ostendit, quousq; incisum produci possit. Hermogenes usq; ad sextā syllabam extendit. Sed protracti potest etiam usq; ad octauam, nonam, et decimā syllabam. Est & alia magnitudo incisi. Nam potest produci in periodo ad magnitudinem usq; hexametri carminis.

Produci.) *Ἐπὶ δὲ μετρήμενον*.

Veni.) Exempla subijcit τῆς ἐπεκτάσεως. Nam à dissyllabis progreditur ad trisyllaba, & ab his ad pētasyllaba, & hexasyllaba.

Ὁ δὲ βίος βραχὺς, ἢ δὲ τέχνη.) Aphorismus iste Hippocratis, incisa habet quidem propter breuitatem: sed pro mēbris habetur, et sunt *νωλοειδῆ*, non solum q; sententias singulas absoluunt: uerū etiā quod orationem circumducunt, et sunt periodica.

Nam

SYMMETRIA

Nam circuitum faciunt illa trium membrorum. Et si enim prætermiſſa eſt prima particula τῆς μεγισμῆς, quæ ἡγογγυλότητα uolubilitatem, & orbem ſententiarum ſolet efficere: tamē, manifeſta eius eſt ἀπόδοσις, propter μῆρις μὲν αὐτὰ πόδοσις. Reflexionem itaq; effecerunt articulus, & coniunctio δέ. Ciceronia na quæ ſequuntur exempla, eſi ſunt extra ambitum: tamen quia magis ſunt dilatata (primum enim ad octo ſyllabas excurrit) & quia ſententiam perfectam habent, membris ſimilia ſunt, & pro membris haberi poſſunt: tum nimirum, cum reperiuntur cum alijs membris coniuncta: & cum circuitum efficiunt.

Ex his etiam intelligitur.) Sequitur ὑπόμνησις πρὸς συστολῆς, de contractione inciſorum. Minutiſſima enim ſunt, quæ una ſyllaba continentur: minuta etiam quæ non ſolum binis, & ternis conſtant ſyllabis: uerum etiam quæ quaternis, & quinis, quemadmodum moderata ſunt, quæ ſex abſoluuntur ſyllabis: reliqua pro dilatatis habentur.

Τέλεις τῶν
κώλων, di-
latatio me-
brorum.

Quæ uerò ſiue ſententiæ.) Sequitur de membrorum dilatatione. Omne enim κώλον ſuam habet ſυμμετρίαν, atq; commenſurationem: uel extra ambitum, ἔξω τῆς πρὸς ἰδέας: uel in ambitu, ἐν τῇ πρὸς ἰδέῃ. Extra periodum, omnis ſententia, aut uerborum continuatio, atque collocatio, quæ numerum nouem ſyllabarum excedit, membrum dicitur. præſertim ſi ſententiam, & numerum expletum habeat. Cuius-
modi

modi illud est duodecim syllabarum.

Quod erat odium dij immortales?

Sed ideo etiam pro membro heberi debet: quoniam est inflexum, $\omega\sigma\pi\omicron\delta\iota\kappa\omicron\rho$: propter compellationem Deorum immortalium, $\epsilon\tau\ \theta\epsilon\acute{o}\nu\mu\alpha\sigma\tau\iota\nu$, admiratio-

Hermogenes eiusmodi membra $\delta\epsilon\theta\alpha$ nominat, $\epsilon\tau\ \tau\epsilon\lambda\epsilon\mu\epsilon\upsilon\alpha$, id est, producta, à magnitudine incisi (quod metitur $\epsilon\omega\sigma\delta\iota\omega$ Hermogenes) ad magnitudinem uersus heroici. Nam sunt etiam minuta membra, quæ uocantur $\alpha\pi\lambda\alpha$, $\epsilon\tau\ \mu\iota\gamma\alpha$, $\epsilon\tau\ \mu\iota\kappa\rho\acute{\nu}\omega\lambda\alpha$, $\epsilon\tau\ \beta\rho\alpha\chi\acute{\upsilon}\nu\omega\lambda\alpha$: quia sunt $\nu\omicron\mu\mu\alpha\tau\iota\kappa\alpha$, $\epsilon\tau\ \nu\omicron\mu\mu\alpha\tau\omicron\epsilon\iota\delta\iota\iota$. Ut sunt illa, in Hippocratis Aphorismo. Sed propter duas causas, pro membris haberi solent istæ minutæ sententiæ. Primum cum admixta sunt membris longioribus, siue extra periodū, cum membratim sit oratio: siue in ambitu. Deinde cum sententiam ita absoluant: ut circuitum efficiant, $\epsilon\tau$ partes sint non membrorum, ut incisa sed periodorum, hoc est, suum correlatiuum, $\alpha\upsilon\tau\iota\tau\epsilon\phi\omicron\rho\nu$ habeant, ut Dialectici loquuntur, non $\kappa\omicron\lambda\omicron\rho$, tum enim essent incisa, sed ambitum, $\omega\sigma\epsilon\iota\omicron\delta\iota\omicron\nu$.

Quàm grauis, atque incredibilis arrogantia?) Exemplum istud est membri explicati, $\epsilon\tau$ producti ab octaua syllaba, usq; ad decimam quintam, non solum $\delta\iota\alpha\kappa\acute{\nu}\phi\epsilon$: uerum etiam uerborum longitudine. Sunt enim polysyllaba: incredibilis arrogantia. Primum incisum neq; sententiam, neque numerum exple

tum

SYMMETRIA

tum habet. Est enim *πρῶτον*, pendulum. Non enim numerum explet *μονόμετρον*, et *ἡμίμονόμετρον*.

Alterum autem incisum, et numerum, et sententiam explet. Nam duodecim syllabis continetur. Totum uero membrum syllabis quindecim absoluitur, et sex pedibus, ut Hexameter uersus. Quicquid autem *ἑξάμετρον* est: id ita dicitur, quod sex metris, id est, pedibus simplicibus constet. Ergo duplicatis pedibus, fit *τέμετρον*. Primus est choreus, alter amphibrachus, tertius antispastus, quartus anapaestus, quintus iambus, postremus tribrachus.

Quorum ego de sententia non debeo disputare.) Est et hoc exemplum producti membri. Nam absoluitur septendecim syllabis: et est uolubile, atque periodicum. propterea quod *ναυαλὸς* facit particula negandi.

Quod uero ultra hunc modum.) Hactenus de duobus generibus membrorum: sequitur tertium, quod explicatius est, atque productius. Superat enim magnitudinem heroici uersus: ac interdum dilatatur, atque producit ita: ut uersum Hexametrum, et dimidiatum, aliquando etiam duos, sua longitudine superet. Exempli dilatati membri illud est:

- » — Troia, qui primus, ab oris
- » Italiam fato profugus, Lauinaq; uenit
- » Littora. —————

Nam excedit magnitudinem unius uersus Heroici,

hemi.

hemistichio. ut autem incepit à membro commatico:

» Arma uirumq; cano —

sic producto membro, uarietatis causa, addit alia breuiora:

— Multum ille, & terris iactatus, & alto.

Hoc enim membrum est breuius: & tamen iustæ magnitudinis. Minutum etiam illud incisum est, quod insequitur continenter:

Vi superum, —————

Est enim quasi ἐπὶ δὸς, id est, breuissimum carminis genus. quanquam numerum non habet expletum, propter cæsura *τεννυμερῆ*. Sequitur membrum paulo productius.

» — Sæua memorem Iunonis ob iram.

Solet enim Poëta, cum utitur εἰσιῶ, uel εἰσιμνήσι, hoc est, orationis genere pendente, atque perpetuo, quod non habet ἀπὸ λόγου, sed est quasi fluuius perennis, membra modò contrahere, modò dilatare.

Idem poëta producit membrum usque ad magnitudinem duorum uersuum hexametrorum, ut in illo:

» Tityre tu patula recubans sub tegmine fagi,

» Syluestrem tenui musam meditaris auena.

Membrum est χοινότερες, producitur enim participio ita: ut eius propositionis subiectum, sit primo uersu comprehensum: prædicatum uerò sequenti absolutum carmine.

Hactenus igitur de productione membri. Cōtractio atque

SYMMETRIA

tem ita metienda est: ut membri *συμμετέλειαν*, parem faciamus inciso, ut in isto exemplo Ciceronis:

” Nam efficit hæc philosophia: medetur animis: in
 ” anes sollicitudines detrahit: cupiditatibus li-
 ” berat: pellit timorem.

Nam in hoc circuitu *μινγοιόλω*, sunt tria membra quæ absoluuntur binis uerbis. Primum autem quaternis est dilatatum: tertium ternis polysyllabis.

Italiæ conspectus, ad eam rem, ab isto, deletus est.)
 Membrum est non solum oblongum, aut productum: sed etiam circumductum, periodo enim simplici comprehenditur. cuius partes sunt *ἡ ἀρχὴ, ἡ ἐπεβολὴ, καὶ ἡ τελευτή*. Estq; 18. syllabarum, constat his pedibus
 — u u — — — u u u u u — — — — — u —

Iam uerò, uirtuti Cn. Pompeij, quæ potest par oratio inueniri? Hoc illo protractius est: producit enim ab octaua decima syllaba, usq; ad uigesimam tertiam. Est etiam *περιοδικόν*.

Hac ratione.) Conclusio sui, de incisorum, & membrorum à comprehensionibus separatorum conmensuratione iudicij.

Sed quia.) *παρὰ πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν*, ad insequentem regulam, quam obseruatio peperit.

In quibus illa tenenda.) Ad extremum, *νεῖτερον*, id est, regula, atque norma iudicandi de incisis, atq; membris traditur. Nam ipsa *μῆξις*, contemperatio, atque mixtura ostendit quæ sint commata, aut cola,

cola, & quando pro incis, aut membris sint habenda. Quæ enim cum cæteris longioribus membris, minuta, & νομμάτινα membra mixta inueniuntur: pro membris habenda sunt: non solum in periodo: ut in illa, pro Murena, superiore: uerum etiam extra ambitum: ut ubi membratim effertur oratio. Eadem est incisorum ratio. Nam quæ cum cæteris incis mixta inueniuntur quasi membra, ubi cæsim dicit orator, aut poëta: illa sunt pro incis habenda: Vt, in illo principio,

” SI. Vos isthæc intrò auferte, abite, Sosia, ades=
” dum, paucis te uolo. So. Dictum puta. nem=
” pe ut curentur rectè hæc, &c.

Omnia pro incis habentur: etiam longiora, & productiora illa: quæ membra esse uidentur, cum non sint membra: sed incisa dilatata.

Quamquam non solum.) Est transitio ad locum sequentem: quæ est de comprehensionum dilatatione, & contractione. Hactenus enim τῶν περὶ διαστολῆς,

ἢ ἐν πένταόσῳ, καὶ συστολῆς, ἢ συνωχρήσεως τῶν

νομμάτων, καὶ τῶν νόλων. Sequitur,

ut de explicandis, atq; contrahen-

dis periodis, explicandum

esse uideatur.

DE PERIODORVM DI-
latatione.

Caput V.

Periodi igitur, quæ propter integri-
tatem unius membri, atq; senten-
tiæ, eiusq; reflexionem continua-
tam, oratoris uoce, atq; sono μονόκωλος
est appellata, primùm proponamus ex-
emplum, atq; formam, quæ simplicissi-
ma esse uidetur.

Membrum rectum est illud, contra

2. Catilina- Catilinam:
ria. „

1. Κῶλον ὀρ- „ Veruntamen quid sibi isti miseri uolunt? 14.

βόρ. „ Alterum, quod insequitur, oblon-
gum:

2. Τεταμέ- „ Num suas secum mulierculas, in castra, sunt du-
νον, ἢ χοινο- „ εἴτιρι? 17.

τρνές. „ Tertium περίοδον habet μονόκωλον:

3. Πόριδι- „ Quemadmodum autem illis carere poterunt, his
κόρ. „ præsertim noctibus?

Nam quia addidit, His præsertim
noctibus, aperta reflexio est: quam in
uno membro esse oportet: quod qui-
dem sit περιοδικόν.

Distinctio
uerborum.

Fit autem huiusmodi reflexio, uel
distin-

distinctione uerborum. Vt,

» *Multa super Priamo rogitas, super Hectore multa,*

Vel interiectione. Vt,

Interiectione.

» *Iam sunt id, quod, cum summo furore, cupiunt,*

» *adepti.*

Hoc posterius tametsi duas sententias habere uideatur; tamē cōpositione, uno membro, est continuatū. Propositū enim à nobis est, periodos, hoc est, omne genus cōprehensionum, nō sententiis iudicari, aut confici: sed uerborum cōnexionē. Sed difficile sæpe est, iudicare, membrū ne sit, an comprehensio. Sæpe etiā, unius ne sit, an plurium membrorum ambitus. ut illud, quod modo propositum fuit.

Repetit. causam efficiētem periodum.

Παρεμβασίς
Difficultas, in iudicando, causas.

I. Συγολή,
contractio.

» *Iam sunt id, quod, cum summo furore cupiunt,*

» *adepti.*

Vnius mēbri iudicamus esse circumductionē: propter traiectionē uerbi, et consecutionē totius sententię: cum tamē duorū uideri possit. Illud uerò uix circumscriptionē habere uidetur, nō lōgitudine, sed rectitudine uerborum.

» *Meretur hanc curam, longa mea charitas.*

PERIODI SIMPLICIS

Talis est etiam:

» *Est mihi, cum illo, non sanè paterna amicitia.*

Vtrunque periodicum est, compositione, ex pluribus, unum factum. Sed ut contractio obstat legentium iudicio: sic etiam uerborum distinctio, ut in illo:

II. Διάστι= » *Hoc fides, hoc etiam dignitas postulat.*

ξίς τῶν λέξ= *Si scripsisset, Hoc fides postulat:*
ξέωρ, uer= *hoc etiam postulat dignitas: duo con-*
borum di- *fecisset membra. Si uerò, Hoc fides,*
stinctio. *atq; dignitas postulat: membrū fuisset*

unicū. Nunc diductis, atque concisis
uerbis, periodum fecit è duobus mem-
bris, uerbi traiectione, simplicem, inci-
sione interpunctam. Hæc difficul-

III. Σωφ= *tas iudicandi, etiam propter commu-*
χαι τῶν ἀλ= *nionem, societatemq; uicinorum, &*
λων, socie- *proximorum, inter se, nascitur inciso-*
tas uicino- *rum, & membrorum. Hæc enim inci-*
rum, & pro *cisa esse, & cæsim dicta, à Crasso, Cice-*
ximorum *ro est testis:*
inter se.

» *Missos faciant patronos, ipsi prodeant.*

De posteriore inciso, non est ambi-
guum,

guum: at primum potuit uideri membrum. Cicero, pro inciso, habet, propter uicinum incisum: & quia incisum ad octauam usque syllabam protrahitur. Itaq; illa etiam, eodem in loco, Ciceroni sunt incisa:

» Domus tibi deerat? 7.

» At habebas: 4.

» Pecunia superabat? 8.

» At egebas. 4.

Sed in illa insequenti comprehensione,

» Quem quasi nostrum sefellit: 8.

» Ita uos esse facturos? 8.

ισίνωλ θ.

Vtrunque, pro membro, Cicero dimensus est: cum octauam syllabā neutrum superet. Quæ causa est: quoniam continuatio duorum est, cum reflexione, & distinctione uerborū: periodus est: cuius partes præcipuæ non incisa sunt, sed membra. Quanquam sæpe multa incisa, suis interuallis, membrū unicum efficiant: propter uerborum,

κενομένων
πώλων

PERIODI SIMPLICIS

ut Cicero inquit, crepidinem. Vt,

ἰσοκύλ. » Depressam, coecam, iacentem domum pluris: 12.

Hactenus incisionibus membrum
confectum: sequitur reditus, & perfe-
ctio sententiæ:

» Quàm te & fortunas tuas aestimasti. 12.

Iam, illa Ciceronis, ad uxorem Ter-
rentiam, trium membrorum:

ἰσοκυλ. » Si quid haberem: 5.

μακρόν. » Quod ad te scriberem: 6.

λ. » Facerem id, & pluribus uerbis, & sepius. 14.

Principium duo membra habet, duo
bus paria incisis: finis unicum, utroque
membro prolixius: interpunctum ta-
men incisionibus: ut plurium partium
esse uideatur.

Quod uerò sequitur, membrum est,
comprehensionem habens duarum
sententiarum:

» Nunc, quæ sint negotia, uides. 9.

Addita

Addita huic est complexio duobus membris:

» Ego autem, quomodo sim affectus: 11.

» Ex Lepta, & Trebatio, poteris cognoscere. 15.

At postremum, propter incisionē, dubium uideri posset: cum tamē comprehensione, & circuitu, sit unicum:

» Tu fac, ut tuam, & Tulliae ualitudinem, cures.

Breuium incisorum, aut uerborum προβέβας.
praepositiones comprehensionem faciunt uolubiliorem, & magis rotundā.

Vt autem clarius omnia proponantur: redeamus eò, unde principiū sumptum est: Ενωθέντες, redivit post digressionē.
Membrum est:

» Valetudinem tuam cura diligenter.

Illud uerò etiam membrum, sed periodicum.

» Tabellarios mihi uelim, quamprimum, remittas.

Propter unius enim uerbi interpositionē, reflexionem manifestā habet.

Etiam illud circumflexum est: sed Πρόδικας.
longius, additione, quam Græci πρόδις Πρόδικας.
nominant, ad finem facta.

PERIODI SIMPLICIS

- „ Redditæ mihi tandem sunt, à Cæsare, literæ, sa-
 tis liberales.
 „ Nam additis duobus uerbis, Satis li-
 berales, animaduertitur circuitus. Il-
 lud præpositione inflexum est: quam
 περίθεσις nominant:
 „ Tu fac, tuam, & Tullie ualeitudinem cures.
 Tale etiam est:
 „ Vos uidete, quid aliæ faciant, isto loco, fœmi-
 ne.
 „ περίθεσις. Illud, interpositione, est circumdu-
 ctum:
 „ Domus, ut propugnacula habeat, Philotimo dis-
 cetis.
 „ περίθεσις. Omnia eò, ad iudicandum reuocan-
 da sunt: ut præpositiones, & postposi-
 tiones, incisis breuioribus factæ, non
 membrum impleant: & appendantur
 longioribus: & membra decurtata, ne
 que pro incisis habeantur, neque tol-
 lant naturam, & nomen periodi. Non
 enim magis nomen suum amittunt:
 quàm homo paruus, aut gracilis homi-
 nis uocabulum.

Ergo

Ergo duobus membris confectus
ambitus est;

» Si quid haberem: 5. _____

» Id ad te mitterem. 6. _____

Tales etiam sunt apud Plinium:

» Sed hoc ipsum amantis est: 8.

» Non onerare eum laudibus. 10.

» Si latior scena: 6.

» Et corona diffusior. 8.

» Nihil peccat: 4.

» Nisi quòd nihil peccat. 7.

» Ille quidem præstitit: 7.

» Quod rogabatur. 5.

Quanquam magis *ἐξισοδικὰ* essent *Διόρθωσις ἡ*
utraq, si scripsisset: *πεντέσσα.*

» Ille quidem præstitit:

» Quòd (à suis) rogabatur.

In Cluentiana causa, & in illa uenusta uerborum, atque sententiarum cōpositione, breuissima est; attamen pe-

PERIODI SIMPLICIS

riodus duorum membrorum.

- „ Vos auditis de eo: 7.
 „ In quem iudices non estis.8.

Quod uerò sequitur, breuitate æquale incisus, membrum est: &, propter inflexionem, incisum, periodo simile.

„ De eo, quem non uidetis.

Longiora, quæ addita sunt: & tamē unius generis:

„ De eo, quem odisse non potestis:

„ De eo, qui & naturæ, & legibus satisfacit.

DEinceps de magnitudine, atque *συμμετρία* periodorum. Nam membrum, uel rectum, uel oblongum, solet nonnunquā etiam sic produci: ut ex eo, periodus *μονόων* & efficiatur. Non enim tantum *ὁλονδυσχέαν*, integritatem, atq; perfectionem habet unius membri, atq; sententiæ: quæ absolutio ab Hermogene *ἀπαρτισμός* dicitur: uerum etiam reflexionem continuatam: eaq; per *περίοδον*, additur recto membro, uel oblongo. Est enim illa *ἀνάνη* & quasi articulus quidam appositus.

Ergo primum dilatatur membrum rectum, *ὀρθόν*, ut illud. Quid sibi isti miseri uolunt? producitur sic:

Quid

Quid autem isti sibi miseri homines tandem uolunt? Itaque est oblongum rectitudine quidem: sed non inflexione: ut illud alterum Ciceronis est, contra Catilinam. Tertium autem membrum, in eodem loco, est oblongum: non rectitudine, sed inflexione: quæ est, in postremo, facta additio: his præsertim noctibus, per ὑποβολὴν τῆς χρόνου, temporis subiectionem.

Fit autem ista.) Sed ista ἀνάνημις non solum fit προθέσει: ut in exemplo superiore: uerum etiam, ἐλλείψει, ommissione: quæ etiam distinctio quædam uerborum est, διαγίγναι.

Postremo fit ἐπεμβολή, atq; διανόψει, interiectione, & dissectione. Fit etiam μεταθέσει, postpositione uerbi, quam ὑποθέσειν alij uocant. Primi modi exemplum est propositum: Alterius hoc est:

» Multa super Priamo rogitas, super Hectore multa.

Periodus est μονόπωλ & facta ommissione participij, in fine. Quamquam est potius ἐπὶ σύνθεσις, participij interpositio facta in medio, quæ coniunctio dicitur ab Herenniano Rhetore, hoc est, μεσότης συμμα. Nam si participium ad finem posuisset: periodus μονόπωλ & haberet reflexionem, factam μεταθέσει, postpositione. Tertia igitur ratio est μεταθέσις, aut ὑποβόητος, ἢ ὑποβόησις, id est, uerbi traiectione: ut in illo,

» Sperant sibi Syllanum clarum uirum, sine collega, te sine consule, Rempublicam sine præsidio, obijci posse.

Nam

PERIODI SIMPLICIS

Nam hic primum membrum est concisum: & duo alia interposita, per ἐπεμβολὴν: ita, ut συνθέσει, per compositionem, quæ causa efficiens est periodorum, ex ambitu trium membrorum, sit confecta periodus unius membri circumducti, interpositione, & traiectione.

Ergo postremus modus reflexionis est in periodo unius membri, ἢ ἐπεμβολῇ. Exemplum Ciceronis est factum, ex periodo duorum membrorum, siue ex duobus membris: primum dissectione alterius: deinde alterius interpositione. Si resoluatur, pulcherrima inde fiet periodus Ἀλλὰ & ἰσὸν ἂν, parium, & duorum membrorum. Ac uolubilis est, & rotunda periodus, propter ὑπόσασιν, particularum redditionem: & apta commutationi, ad hunc modum.

„ Iam sunt id adepti: quod, cum summo furore, cupiunt.

„ Alterum membrum etiam περιδιὸν est, & rotundum, propter ἐπὶ σύνθεσιν, interpositionem horum uerborum: cum summo furore.

Commutari etiam potest, ad hunc modum.

Quod cum summo furore cupiunt: id iam sunt adepti. Sed ex duobus membris, Cicero periodum composuit unius membri circumducti: in qua est duplex ἐπεμβολή, uel, in qua ἐπεμβολῇ, est altera ἐπεμβολή.

Propositum enim à nobis est, periodos.) Illud
hic

hic obseruandum est: esse huius generis nonnullas circumductiones: quæ latentem habent ἀπόδοσιν. Nam, in superioribus, fuit φανόρα, aperta, uel propter interpositionem: uel propter traiectionem: uel propter omissionem. Sed in his Plinij exemplis, quæ sequuntur, est quidē ἀνάνηψις, sed νεμπυμύς, occultata: ita, ut uix conuersionem aliquam, atque reditum habere uideantur: idq; propter ὁλότῳα, rectitudinem uerborum. Sed Dialecticus uerius poterit de his indicare: qui flexum, ἀνάνηψιν iudicant, & æstimant διαγίγῃ distinctione partium, in propositione. Ergo, in hoc exemplo Plinij. Meretur hanc curam, longa mea charitas: apparet membrum esse: non propter longitudinem uerborum tantum: sed etiam propter rectitudinem. Sed uix habere circumscriptionem uidetur: habet tamen reditum: id quod Dialecticus ostendit, dum monstrat nobis, quæ pars sit prima, quæ altera. Et si enim oratores sæpè incipiunt à prædicato, desinunt in subiecto: tamen distinguunt pronunciatum his partibus. Ergo ibi est διαγίγῃ, & ἀνάνηψις: longa mea charitas. Nam μεταθέσις est, hoc est, traiectione partium. Quod autem ibi sit reflexio: ἀνάνηψις etiam nobis poterit ostendere. Vt, si sic scripsisset Plinius: Longa mea charitas, meretur hanc curam.

Quidam Rhetores talia non periodos, sed sinuosiора membra nominant.

Talis etiam est.) Hactenus quibus rationibus perio-

PERIODI SIMPLICIS

periodus unius membri dilatetur, aut contrahatur: deinceps interponit *περίεργον*, hoc est, rationem iudicandi de membro simplici, & de membro periodico.

Simplex est, quod nullum flexum habet: nullumq; orbem facit. Circumductum uerò, quod in fine habet conuersionem, siue reflexionem. Sed sunt quedam membra sinuostora: quæ etsi habent *καμπύλον*: tamen ista reflexio est non tam manifesta. Sinuosum autem illud membrum efficit *ὑπόστροφος*, traiectio subiecti, ut Dialectici nominant. Et quemadmodum hæc ipsa traiectio interdum perturbat iudicium legentis: ut dubitet, an sit membrum simplex, an uerò circumductum: sic uerborum *διόνοψις*, atq; distinctio, quam Grammatici *ὑπόστροφος* nominant, non raro obstat nostro iudicio: ut in illo Epistolæ Ciceronis exemplo. Hoc fides, hoc etiam dignitas postulat.

Est periodus *μονόκωλον*, propter *ὑπόστροφον*, adiuunctionem, siue traiectionem uerbi ad finem: quod refertur ad utrunq;. Hic post primum *νόημα*, quod est *περὶ μέγεθος*, pendulum facta est distinctio, *διὰ τὸ δὲ* uerborum.

Alterum, hoc etiam dignitas, &c.) Grammaticus suam etiam adfert regulam, hoc est, *περίεργον ἔχει* quod appellatur *ἀπὸ τῆς νοῦς*: sed non omne, uerum illud quod uocant *ἐν τῇ τρίτῃ*, quod fit à tergo, id est, *ὑπόστροφος*. Etenim *συνόψεις* habet duarum sententiarum: qua fiunt duo membra periodus unius membri.

bri. *Ἀνάλυσιν* autem, quæ fit, ut *Rhetores* loquuntur,
 per *ὑπόστυξιν*, facit, ex periodo membri unius, ambitū
ἁνωλор: cum scilicet, est enunciatio coniuncta, non ab
 altera parte tantum: sed etiam ab utraq;. Vt si ita sol-
 uatur Ciceronis ista conuersio. Hoc profectō fides eius
 postulat: hoc etiam flagitat ipsius dignitas. Vbi figuræ
 commutatio mutauit periodi genus. Sed nō solum ad-
 iunctio effecit periodū unius membri: uerum etiam cō-
 trarium eius *χῆμα*, quod ad collocationē attinet, hoc
 est, *Ζῶνμα τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης*. Vt: Hoc postulat fides:
 hoc etiā dignitas. Præterea *Ζῶνμα τὸ ἐν μέσῳ*, id est,
 Coniunctio circumducit membrum: ut Hoc eius fides
 postulat, atq; dignitas. Atq; hæc causa est, cur *Rheto-*
res generali uerbo *χῆμα* hoc nōminent τὸ συζυγμέ-
 νον, uel *συνεζυγμένον*, à coniungendo. Nam *σύνθεσις*
 est compositionis genus propriè. Sub unum enim iu-
 gum mittit quasi duo membra. Verum ex his periodis
 membrum potest fieri rectum. Hoc fides, atque digni-
 tas postulat. Quanquam non simplicè rectitudinē ha-
 bet: sed est sinuosum, atq; reflexū, propter *διαγωνίαν*,
 uerborū distinctionē, sublata autē *προσθεῖς*, Hoc fides.
 purum membrum fiet, & simplex, rectitudine uerbo-
 rum: nulla uel traiectione uerbi, uel incisione partium
 interpūctum. ut, Hoc sanè eius excellēs dignitas postu-
 lat. est enim prorsus *ἄνερθερον*. i. sine articulis, atq; mo-
 dis. Ac quemadmodum calamus est, inter duos nodos,
 in arundine: sic membrum aliquod est interpunctioni-
 bus distinctum.

Hæc

PERIODI SIMPLICIS

Breuitas facit, ut putetur incisum esse, quod membrum est: & longitudo contra non raro iudicio obstat legētis: ut membrum esse uideatur, quod est comma.

Hec difficultas iudicandi.) Est, in hoc loco, *αὐτὰρ* superioris *ἀξιομασί* & *ἡγεῖται*, regule iudicandi. Nam quædam per se considerata, propter sententiæ absolutionem, & rectitudinem uerborum, pro membris haberentur: sed coniuncta cum incisis, etiam pro commatis haberi solent: præsertim cum non sint *χοιρογενῆς*: sed *νομασιν*, ut octauam, aut nonam syllabam non egrediantur. Item, cum sunt libera à periodo: & cum usurpantur in sermone, qui quotidianus esse uidetur, & comicus, atque *διαλογικὸς*: cuiusmodi sunt *ἡγεῖται*, & *ἀγωνισμὸς*, quibus iubetur aliquid, aut quæ in altercationibus, & contentionibus adhibentur.

Hæc enim incisa esse, & cæsim dicta à Crasso.) Exempla sequuntur incisorum, membrorum, & conuersionis, quæ citat in oratore perfecto, ad Brutum Cicerone, ex sua quadam oratione, quæ non extat.

Crasso.) L. Crassus orator, inquit, imprimis laudatus, breues admodum periodos faciebat: & in membra dispartiebat suam orationem.

Missos faciant patronos.) Est tredecim, aut quatuordecim temporum.

Ipsi prodeant.) Est nouem. Nisi interuallo dixisset, ipsi prodeant: sensisset effluxisse senarium. Minimo melius caderet, inquit Cicero, prodeant ipsi. Sequuntur ibi membra: Cur, clandestinis consilijs, nos oppugnant? Cur, de nostris profugis, copias comparant,

DILATAT. ATQVE CONTR. 73

parant, contra nos? Alterum membrum periodicum est. ambitum namq; simplicem efficit: qui ex duobus complicatis membris conflatu est: caditque in spon-
deos.

De posteriori inciso non est dubium.) Constat enim binis uerbis, & quinis syllabis: estq; ἀναμνηστική.

At primum potuit uideri membrum.) Quia protractus est, & sensum, cum numero, habet expletum.

De hoc igitur est ambiguum. Cicero.) ἐπιλυσις τῆς ἀπορίας, dubitationem enim tollit νεῖσι, iudicio, testimonioq; Ciceronis: qui illud habet pro inciso.

Propter.) τὸ τῆς αἰτίας, ratio duplex.

Propter uicinum.) Prima causa, est τῆς συνέχευ-
σεως, continuationis, & uicinitatis.

Et quia.) Altera sumitur à numero syllabarū con-
matīs explicati. Nam ultra proceritatē epodi est pro-
tractum, usq; ad octauam tantum syllabam.

Itaq; eodem in loco.) Sequuntur ibi quatuor
alia incisa.

Propter interspirationem.) Ἀνέρωσις, nimis
rum interrogantis, & respondentis, Hermogenes δια-
γασίη nominat, in methodo perspicuitatis, seu τῆς συ-
νερείας.

Domus tibi deerat.) Hæc putant nonnulli ex o-
ratione pro Scauro esse desumpta: sed quia illa non ex-
stat, coniectura tantum quædam est. Iam, quæ incisa
sunt, & membratim efferuntur, inquit ibidem ad Bru-

PERIODI SIMPLICIS

tum, Cicero: ea uel aptissimè cadere debent. Terminat igitur primum comma, Dibracho, DEERAT: alterum Bacchio, HABEBAS: tertium Choreo, SVPERBAS: quartum iterum Bacchio. Hæc incisa di-
cta sunt quatuor. At membratim, quæ sequuntur
duo:

- ” Incurristi amens in columnas: Bacchius.
- ” In alienos insanus insanisti. Dispondeus, præcedente Choreo.

Deinde omnia, tanquam crepidine quadam, com-
prehensione longiore, susinentur:

- ” Depressam, cœcam, iacentem domum pluris:
- ” Quàm te, & fortunas tuas, aestimasti:

Clauditur Dichoreo. Etsi autem τῷ ἀπὸ τῷ
νοῦς, membris ambobus commune uerbum, ad finem
traiectum est, κατὰ συγροφὴν: tamen ἡ προτίμωσις, ἡ
σύνθεσις, propter αὐτὰ πῶς οὐκ, manifestam efficit re-
uersionem.

Domus tibi deerat? at habebas.) Exemplum istud ha-
bet γογγύματα: quæ solet fieri plerumque incisis: tamen
si etiam efficiatur breuioribus membris, atque perio-
dis pauciorum membrorum, & breuiorum: sed incisa
illa prima habent βραχίαν ἀντίθεσιν, breuem obiectio-
nem, atque interrogationem: & celerem responsionē,
atq; solutionem, ταχέαν ἀνπάντησιν, uel ἀπάντησιν.
His, in illa sermocinatione, incisis adiungit periodum,
ad idem dicendi genus pertinentem. Est enim non tar-
tum

tum paucorum membrorum: sed etiam brevissimorum, quæ sunt νομματα εἰδή. Quod autem periodus sit duorum membrorum, inde constat: quod primum utrunque sententiam absoluit, & propositionem dialecticam, constantem subiecto, & predicato. Deinde, quoniam utrinque efficit periodum: in qua est aperta πρότασις, & manifestā ἀπόδοσις: id quod arguit particula ἀποδοτικῇ, ita. Ergo, etsi magnitudinem habent ambo membra incisi: tamen quia periodus non dicitur δινομματοῦ, aut τεινόμματοῦ: sed διπλωτοῦ, & τέλειωτοῦ: idcirco membra, non incisa sunt. Huc accedit, quod nullum incisum constituit principalem πρότασιν, aut ἀπόδοσιν. Atqui, hoc in loco, est πρότασις, & ἀπόδοσις. Ergo membra sunt, & non incisa. Vt autem μονόλωτοῦ est illa:

Cur, de nostris profugis, copias comparant, contra nos?

Habet enim ἐπεμβολὴν, uel παρρηθίνην, & πρόσθινην: Σύνθεσις enim ex duobus membris efficit unū: ut δύο sint εἰς συνθέσιν. Soluiq; potest in duorum membrorum circuitum:

Cur, contra nos, eas copias comparant:

Quas ex nostris cogunt profugis?

Sed exemplum quod sequitur, cum altero, sumptum est ex secunda Cornelianā: quæ non extat.

Quem quasi nostrum sefellit: 8.

Ita nos esse facturos. 8.

K ij

ἰσόλωτοῦ
βραχύνει
λθ, quia
non potest
esse breuior

PERIODI SIMPLICIS

Meminit Quintilianus loci huius lib. 9.

Virunq; pro membro.) Eius dimensio. Numerosyllabarum *νοματιναι* sunt ambo: sed pro membris habentur à Cicerone.

Quæ causa est.) Sequitur causa Ciceronis iudicij.

Cum reflexione.) Quam ostendit *αποδοτικη* particula I T A.

Distinctione uerborum.) Est enim *διηρημενη*. Ante hanc ponit ibi, ex Cornelianâ secunda, membra ista: O callidos homines: ô rem excogitatam: O ingenia metuenda. Membratim adhuc, inquit, deinde casim diximus, rursus membratim: testes dare uolumus. (Hoc colon pronunciat.) Extrema sequitur conclusio: Quem quasi, &c. Incisim autem, & membratim tractata oratio, in uerbis causis, plurimum ualeat: maximeq; his locis, cum aut arguas, aut refellas. Utitur pulcherrima translatione, à promontorio, uel saxo, apud mare eminente: quo fluctus agitati solent allidi, & propter agitationem crepitum emittere. Quemadmodum igitur crepido fluctus sustinet: ne ultra progrediantur: sic periodi clausula reprimit orationem fluentem, & incitatam: ut subsistat: nec ulterius fluat, more orationis pendentis, & tractæ, quam *επομειβω* diximus appellari.

Vt depressam, cœcam, iacentem.) Periodus ista habet partiu, hoc est, propositionis, & redditionis manē

festam

festam distinctionem, propter negotiorum estimationem quandam, quæ consistit in comparando. Compositur enim, hoc loco, res diuersissimæ: domus, cum aduersario, hoc est, possessio uilis, cum homine: qui ex anima, & corpore constat. Item fortunæ, & facultates amplæ, & lautæ, cum domo depressa, cæca, atque obscura, iacente, atque ruinosa. Ac primum membrum est νοτήσιον. Habet enim tot διαγρίματα, atque interualla, quot incisa. Alterum uero ex duobus duntaxat commatis constat: sed prioris membri νόματα habent ἀγρίωδες τοῦ νομήστιον, & incrementum uerborum: alterius autem duo incisa habent συμπλοὴν, complexionem.

Si quid haberem, quod ad te.) Hæc duo priora membra in isto ambitu breuissima sunt: sed quoniam unumquodque perfectam sententiam continet: & particulis quibusdam distincta sunt reddituiis: perspicuum est, pro membris esse habenda, etiam si paucarum sint syllabarum, & incisus paria. Nam hæc, propter constitutionem totius periodi, cola dicuntur. iam, particule sunt ἀποδοτικαί, reddituæ, quid, & quod. Primum membrum proponit rem infinitè: alterum habet διαιρισμὸν, explicationem totius. per rem finitam, non etiam inquit, quod ad te mitterem, uel tibi darem.

Facerem id, &c.) Ἀπόδοσις loquitur de suo officio, & modum, atq; tempus annectit.

PERIODI SIMPLICIS

Nunc, quæ sint negotia, uides.) Est simplex am-
bitus, compositione duarum sententiarum, καὶ ἐπι-
βολῇ, effectus. Si enim soluatur, δινωλ & erit. Nunc
uides: quæ sint negotia.

Tu fac, ut tuam, & Tullie ualitudinem cures.)
Postrema periodus est ὁπρὸς ἐστίν, uel μεταβέσσει, traie-
ctione uerbi, Cures, μονόμωλος facta, ex duabus senten-
tijs. Sic enim effectisset bimembrem:

Tu fac, Terentia, diligenter, atq; operam da: ut cu-
res tuam, & Tullie ualitudinem. Sed in hac perio-
do, πρὸς Θεός, præpositio duorum uerborum incisi
(Tu fac) orationi uolubilitatem attulit maiorem, hoc
est, γοργότυτα, & γοργυλότυτα.

Vt autem clarius omnia proponantur.) Est, in
hoc loco, reditus ad institutum, hoc est, ad συμμετρίαν,
seu dimensionem membrorum, & periodorum. Repe-
tit autem diuisionem membrorum. Omne enim κώ-
λος, aut est αὐτοτελές, hoc est, absolutum: quod per se
perfectam sententiam habet: & nominatur propterea
à Rhetoribus ἀνεκμύλον, quod nullam habeat reflexi-
onem: aut est ἀνέκμυλος, seu περισπώδης, circumdu-
ctum, atq; reflexum, quod periodum simplicem consti-
tuit. Prioris generis alia est partitio: ex qua contra-
ctio, atq; productio faciliè intelligi potest. Nam omnia
membra aut sunt contracta, aut sunt dilatata, atq; ex-
tensa. Iam uerò quæ decurtata sunt: ea dicuntur νομω-
μένα: propterea quòd paria sint incisus, sua magni-
tudine:

tudine: ut fuerunt illa, apud Ciceronem, in secunda
Corneliana: O callidos homines. 7. ô rem excogita
tam. 7. ô ingenia metuenda. 9. Primum enim decem,
aut undecim est temporum: alterum decem, postre=
mum duodecim. Hæc exempla autem sunt contractio=
nis: nec arctius debent contrahi membra. Sed dilatan=
tur, atq; protrahuntur, uel moderatè: uel supra modū.
Moderatā habet magnitudinem istud. Valetudinē tuā
cura diligenter. Ergo membra à septem longis syllabis
progredi possunt usq; ad Trimetrum Iambicum, uel
hexametrum heroicū, id est, à tredecim, uel quatuor=
decim temporibus, usq; ad uiginti, uel uiginti quatuor
tempora: et nominantur ὀρθὰ καὶ ὠλόα, id est, recta.

Ergo uiginti trium temporum est illud:

” O portentum in ultimas terras deportandum.
Par uersui hexametro.

Viginti quatuor illud:

” Cur, clandestinis consilijs nos, oppugnant?

Sed quæ producuntur ultra istum modum χοῖρα
τενὴ nominantur, Vt:

Tityre, tu patula recubans sub tegmine fagi,

Syluestrem tenui musam meditaris auena.

Hinc illud est, apud Hermogenem, ἐρμηνεύειται ὡς
καὶ ὁ ποτὶς ὠλόα, καὶ χοῖρα τενέσι.

Hactenus de membris dilatandis, atq; contrahēdis.

Alterum genus est periodicū, quod manifestam re=
flexionē habet quæ sit aut προθέσει, præpositione, aut

PERIODI SIMPLICIS

ἐπεὶ βέβαι, interpositione: aut προθέσει, uel μεταθέσει, postpositione, & traiectione. Præpositionis exempla illa sunt:

” Tu fac, ut tuam, & Tulliae uoletudinem cures.

Item,

” Vos uidete, quid aliae faciant, isto loco, foeminae.

Interpositionis sunt ista:

” Tabellarios mihi, uelim, quamprimum remittas.

Et,

” Domus, ut propugnacula habeat, Philotimo dicetis.

Additionis illud:

” Reddita mihi, iam tandem, sunt, à Caesare, literae, satis liberales.

Omnia eo, ad iudicandum.) Est in hoc loco, καὶ τὰς ὑποθέσεις, præceptio quomodo præpositiones, & postpositiones fieri debeant: scilicet incisus breuioribus, quæ uel præponantur, per προθεσίων, uel postponantur, per υποθέσεων, uel interponantur, per ἐνθεσίων. Sed hæ non debent membrum implere: uerum appendi, καὶ ἐξαρτησίων, longioribus. Sic membra contracta, nec pro incisus habenda sunt: neque tollere debent nomen periodi.

Atque hæc exempla sunt contractarum periodorum: quæ sunt unius membri. Habent etiam ista contracta

contractionem, συστολή. Ut iam nihil esse uideatur, nisi diuinare, sapientis. Item, Neque enim cuiquam eius consilium uehementius, quàm sibi ipsi displicet. Dilatata ista magis est superiore: hæc paulò productior. Earum rerum falsæ tabulæ, gemente populo Romano, toto capitolio, figebantur. Ergò hæc est *μεγαλοπρεπής*, id est, *μεγαλοπρεπής*: quemadmodum illa, primo officiorum. Neque enim aliter aut regi ciuitas, aut declarari animi magnitudo, potest.

Hermogenes *εὐμαχισμὸν* vocat: cum informatur periodus *μενέων* & aliqua longitudine, hoc est, cum *ὑποβάτω* producitur. Apud eundem est *μεγαλοπρεπής* *διὰ λαβάνειν*, ut in illo, eodem loco. Sed uidentur labores, & molestias, cum offensionum, turn repulsarum, quasi quandam ignominiam timere, & infamiam.

Producta est periodus ista, partitione duplici, et *ὑποβάτω*, & *προόδῳ*, appendicula, ad finem facta.

Iam uerò, eodem in loco, est magis dilatata: ut plurimum membrorum esse uideatur. Capescentibus autem Rempubicam, nihilominus quam philosophis, haud scio, an magis etiam, et magnificentia, et despicientia adhibenda sit rerum humanarum, quam sæpe dico, et tranquillitas animi, atque securitas. Producta est multis rationibus: primum *ἐν γυβάνῳ*, interpositione comparationis, et dubitationis, et *ὑποπρόσθεσι*

K V

PERIODI SIMPLICIS

circumscriptionis uerborum. deinde rursus ἐπεμύθεον. Postremo προδιήμι, adiunctione duorum incisorum, ad finem facta.

Protrahi uerò potest ulterius hoc genus circum-
 » scriptionis: ut in isto. Consularis homo non mini-
 » mis facultatibus usus, quòdam multorum amicorum
 » praesidio munitus, nunc, partim ab inuidis, partim ab
 » inimicis circumuentus, eget indignè. In qua conuer-
 sione ἀρχὴ est ἀπλὸς ὁρᾶ, initium simplicius, propter
 ὁρβότητα principium rectum. Est enim ἀφ' αὐτῆς,
 ὁ ὁρωματινῶν. Medium autem est uolubile: non
 solum, propter ἀντίθεσιν, contentionem rerum con-
 trariarum, & diuersorum temporum: sed etiam pro-
 pter διάλυσιν. Sequitur καμπὴ, id est, flexus, in quo
 est τὸ ἐνβαλὺν euentus: sed habet πρὸς πρῆτα, inopinatum
 exitum, et indignum. Contrahi potest ad hunc modum.

Consularis homo, non minimis quondam facultatibus usus, nunc eget indignè.

Aliud exemplum Ciceronis. Sopater quidam Aliensis, homo domi suae in primis locuples, atque honestus, ab inimicis suis, apud C. sacerdotem, praetorem rei capitalis, accusatus, facile eo iudicio liberatus est.

Ergo duobus membris confectus.) Hactenus quomodo periodi μονόωντοι uel dilatentur, uel contrahantur, est demonstratum sequuntur exempla periodorum διμόλων, sed contractarum. Nam paulo ante, cap. II. proposita fuerunt exempla, ex Demosthene,

pau.

paulò productiora. Exempla ista sunt decurtatarum periodorum, quæ nominantur *σπαρχύνωλοι*. Membris enim absoluitur commaticis. primæ conuersionis membrum primum, est quinq; syllabarum, alterū sex. Atq; ista decurtatio facta est, ut Græci loquuntur, *νατὰ τὴν ἀποσύνωσιν*, uel per *ἀφαίρεσιν*. Dilatari autē potest contraria ratione, nimirū *προσθεῖσθαι*, additione. Vt, Si quid noui hoc tempore, quod scriberem ad te, haberem, Terentia: non solum id ad te diligenter, uerum etiam copiose perscriberem.

Sed hoc ipsum amantis est.) Etsi superiore, periodus ista Pliniana est productior: tamen produci amplius posset, non solū additione particularū: uerum etiā circumstantiarum interpositione. Vt, Sed enim hoc ipsum uehemēter amantis hominis est: non onerare eū nimium honorificis laudibus. Nam etiam addita ad nomē produciunt sententiā, et copiā adferūt orationi.

Si latior scena: et corona diffusior.) Tertia periodus, cū prima propter *ἀποσύνωσιν*, resectionē, et amputationem, eandem *μικρότητα* habet, paruitatem, et quasi gracilitatē. Est enim prorsus nuda, sine ulla magnitudine iusta: comparata, ut cæteræ, ad breuitatem summam, in mittendis literis. Breuitatem efficit in ista periodo, *ἐκλείψις*, quæ non solum fit *ἀπὸ τῶς ἀσσε*, declinatione à priore sententia, prætermiſsa particula: uerum etiam *ἀφαίρεσις* τῆς ὀρθότητος, casus recti, eiusq; attributi ablatione. Sic igitur dilatari, atq; extendi posset.

Nihil

PERIODI SIMPLICIS

Nihil enim hic orator peccat, in dicendo: nisi quod nihil omnino, uel in inueniēdo, uel in collocando, uel in eloquendo, uel deniq; in agenda tota causa, peccat. Est autem *ῥῥῖνενημὸν*, periodus brevis, et acuta, relinquens in auditorum animis, ea, quæ uerbis non exprimuntur. Acuta autem propterea est: quod habet quippiam *παρὰ τὴν προσδοκίαν*, præter expectationem auditoris, quæ eum oblectat, quæ concinna breuitas dicitur: ac *ἐξαίρεσις* exceptiones tales, sunt *ἀπολογισμοί*.

Ille quidem præstitit.) Postrema periodus habet *μερισμὸν*, sed *ἀπόλυτον*, hoc est, *ἀνὰ τὰ ῥῥοτ*. Nam cum posuerit *μὲν* quidem: debebat ei in redditione respondere *δὲ*, aut uerò, aut sed. Quanquam etiam *ἐξαιρέσεως*, affirmandi particula esse potest, quæ si prætermittatur, erit circuitus *ισόνηλω*, parium numero syllabarum membrorum, quinque scilicet. Hactenus quomodo istæ periodi *διηλωτοί* possint contrahi.

Vos auditis, de eo, &c.) Coniungit Cicero tres periodos bimembres: quarum prima etsi cōtracta est, & decurtata: tamen integra membra habet, & distincta suo quodam orbe uerborum. Duæ insequentes autem, per *ἐπισυρόμεναι* sunt adiunctæ, & ut Grammatici loquuntur, *τῷ ἀπὸ τῆς πρώτης χηματι*. Nam est *ἀποτομία* uerborum prioris periodi. Ergo ista *ἐκλειψις* perfici potest *ἀναλήψει*, resumptione eorum uerborum. Vos auditis de eo: quem non uidetis; audite

DILATAT. ATQVE CONTR. 79

tis de eo: quem odisse non potestis: denique auditis de
eo: qui & naturæ, & legibus satisfecit. Iam essent
actû periodi bimembres: sed, propter decurtationem,
conuersioni duorum membrorum adiecit
tres periodos membri unius.

DE RELIQUARVM COMPRE-
hensionum dilatazione.

Caput VI.

ATque hæc, de unius membri ex-
plicatione: quæ uel simplici mē-
bro, uel circumductione conti-
netur: de periodi etiam duorum mem-
brorum contractione. Nunc de reli-
quarum periodorum protractione, &
commutatione dicendum. Sed, ut
hæc ratio melius intelligatur: repeten-
da, ex Aristotele, & Hermogene, par-
titio quædam est: qua omnis compre-
hensio principium habet, & finem, ut
est apud Aristotelem. Atque id prin-
cipium Hermogenes *πρότασις*, finem,
ἀπόδοσις nominat. Fit igitur, ut ali-
quando, in periodis aperta sit propo-
sitio,

Partes com-
prehensionis
maiores.

Distinctio
periodorū
facta his
partib⁹, prē-
mū apertis.

DE PERIODI BIMEMBRIS

sitio, & disiunctus reditus: ut in Diuina-
natione:

Quo ego argumento, sperabam hanc, à me, mole-
stiam posse dimoueri: 23.

Id mihi erat aduersarium maxime. 13.

Talis etiam est:

Τὸ γὰρ ὁ πρῶτος, παρὰ πλὴν ἀξίαν: 11.

Ἀφορμὴ δὲ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις
γίνεται. 16.

Deinde ob-
scuratis.

Aliquando obscuratur reditus ali-
quo, siue ἐπερβάτω, siue ἐπεμβολῇ, si-
ue aliqua alia ἐπενθέσει. Vt,

„ Iudicum culpa, atq; dedecore, etiam censorium
nomen, quod asperius antea populo uideri so-
lebat: 37.

„ Id nunc poscitur. 5.

Implicatione uerborum, non solum
reditus obscuratus est: sed etiam oc-
cultata comprehensionis forma, quæ
est δίκωλον.

In

In omni hac obscuritate, retinenda sunt semper illa : de quibus dictum est. His enim omnis continetur ratio uariandi præpositio, postpositio, interpositio, atque etiam mixtura tum uerborum, tum sententiarum. Sæpe enim fit, ut ex quatuor ^{Contractio} membris tria, & ex tribus duo, & ex ^{periodorū.} duobus, unum fiat. Duorum enim membrorum est complexio, in eadem Diuinatione.

- ” Quas res luxuries, in flagitijs, crudelitas, in sup= Bimembris
 ” plicijs, auaritia, in rapinis, superbia, in con= ex trimem-
 ” tumelijs, efficere potuisset: 48. *χοινωτέρες.* bri, *συνθε-*
 ” Eas omnes, in hoc uno Prætorē, per triennium, *σε.*
 ” pertulisse. 20. *Μέγρο.*

Ex pluribus rebus, atque sententijs, *δίκωλ* & *πρίοδ* est facta: non natura rerum, sed uerborum: rerum= Eius explicatio, per *τέμνωλορ,*
 que textura, & collocatione: quæ semper causa est formæ, in periodo. *πᾶς ἀνάλω*
 Prouit enim, ex duobus, tria efficere Cicerō. *σιν,* *διήμω*
 Vt, *σιουε.*

” QUAR

DE PERIODI BIMEMBRIS

- „ Quas res luxuries, crudelitas, auaritia efficere
 „ potuisset: 23.
 „ In flagitijs, supplicijs, rapinis: 12.
 „ Eas omnes sese, hoc uno prætorè, per triennium,
 „ pertulisse. 21.
-

Sed coniunctione, & mixtura duorum, unum fecit principium: siue unã propositionem longiorem reuersione: quod genus periodi *μεῖςρον* appellatur: cuius cōtrarium est *μακρότερον*: in quo exitus est prolixior: Vt,

- „ Eubulides est Grossus Centuripinus: 12.
 „ Homo, cum uirtute, & nobilitate domus sue,
 „ tum etiam pecunia princeps. 26.
-

Finis adeò extenditur: ut dubium sit: duorum ne, an unius sit membri: cum tamen periodus sit

διπλῶς.

Hoc

Hoc caput doctrinam superiori contrariam tradit. Nam quemadmodum contraherentur periodi, non unius membri tantum, sed duorum etiam, haecenus autor ostendit. Deinceps post συμπίεσιν, contractionem, ἔκδοσιν, decurtationem, sequitur præceptio, περὶ τῆς τάξεως, id est, de dilatazione, explicatione, atque productione periodorum, quæ δ' ἐκδοσις appellantur. Ac in reliquis periodis dilatandis, diligenter observari partes debent principales, ut sunt, περίταξις, ἔκδοσις. Porro, in ambitu duorum membrorum, ut propositio uno membro absolvitur: sic reuersio perficitur uno membro.

Propositio autē, ipsaq; reuersio, aut est φανερὰ, manifesta, atq; disiuncta: vel occulta, ἔκδοσις, latens, atq; obscurata conclusio, ἑκδοσις. Vtraque pars est aperta: ἔκδοσις una ab altera distincta, atque separata, in ista Herenniana periodo:

Qui nihil habet, in uita, iucundius uita:

Est aperta περίταξις, propositio, ἔκδοσις, inchoatio sententiae. Is, cum uirtute, uitari non potest colere. Est etiam φανερὰ ἑκδοσις, absolutio rei propositae, qua perficitur id, quod est inchoatum. Item, in illo circuitu Horatij.

Non possis oculo quantum contendere Lynceus:

Non tamen idcirco recuses lippus inungi.

Istam separationem, ἔκδοσιν, disiunctionem faciunt nomina demonstratiua, ἔκδοσις, et relatiua. Item, coniun-

DE PERIODI BIMEMBRIS

Etiones aduersatiuæ, & copulatiuæ. Vt, Cum omnis uirtus excolenda est: tum uerò in primis ipsa iusticia.

Fit igitur, ut aliquando, in periodis.) Effecerunt igitur in hac periodo primæ, in Verrem, actionis, manifestam disiunctionem partium, ἀποδοτικὰ λέγεις, particula referendi, scilicet Quo, & pronomem demonstratiuum, Id. Rhetores scribunt effici his particulis ὑπολογίαν: quæ efficit orationem pulchram, atq; uenustam: Cum uidelicet oratio incipit à referendi particula: terminatur autem pronomine demonstrandi. Suntq; eiusmodi periodi ualdè idoneæ ad μεταχυσίαν, commutationem, & transformationem: quæ fit per μεταθέσιν, traiectionem partium: ut, quando ex propositione redditionem, & contra facimus. Vt, Id mihi argumentum erat aduersarium maximè: quo ego sperabam hanc molestiam posse à me remoueri.

Τὸ γὰρ εἰς πᾶσι τῶν ἀνθρώπων.) Felicitas enim quæ euenit non merentibus: occasio desipiendi est ingenijs stultis. I. Olynth. . Fortuna quem nimium fouet, stultum facit. Est ὑπομολογία. In his duabus periodis, Ciceronis una, altera Demosthenis, est quædam similitudo, & quædam dissimilitudo. Similitudo est in eo: quòd altera pars tantum est dilatata: altera uerò contracta. Dissimilitudo, in illo: quòd, in Ciceronis circuitu, propositio est explicata, reuersio contracta. In Demosthenis contra, propositio cōtractionem habet: reditus autem dilatationem, id est, Ciceronis periodus

riodus est $\epsilon\rho\alpha\chi\acute{\upsilon}\nu\omega\lambda$ & hęc autem Demosthenis $\mu\alpha\gamma\acute{\iota}\sigma\tau\omega\lambda$ & Etiam in hoc dissimilitudo est: quod productum à Cicerone membrum est $\chi\epsilon\iota\nu\omicron\tau\epsilon\nu\epsilon\varsigma$, oblongum propter quandam incisionem uerborum, & uerbi unius assumptionem, ex altero membro: at Demosthenis membrum productum, est moderatum, & rectum.

Iudicium culpa, atq; dedecore.) Hactenus exemplum dedit apertę disjunctionis partiū. sequitur illustre exemplū comprehensionis duorū membrorum: cuius reuersio est occultata. Ita enim obscuratur $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$: ut uix $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$ esse uideatur. Sed dicitur fortasse à quodam $\kappa\alpha\tau\omega\lambda$, reflexio: & propterea dubium uideri potest: utrū $\mu\omicron\nu\omicron\theta\omega\lambda\omicron\varsigma$, an $\delta\iota\mu\omega\lambda\omicron\varsigma$ sit conuersio. Sed quod duorum membrorum sit, ostendunt particule $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\tau\iota\mu\epsilon\tau\epsilon$: ut sunt, Quod, Id. Nam quod postremo loco positum est, membrum est: licet sit $\nu\omicron\mu\mu\alpha\sigma\iota\nu\omicron\upsilon$, ualde cōtractum, per $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\mu\iota\alpha\nu$. i. resectionē uerborum, q̄ sunt implicata, $\kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\sigma\epsilon\mu\pi\lambda\omicron\nu\iota\upsilon$. principiū est $\alpha\phi\omicron\upsilon\gamma\epsilon\sigma\iota\nu\omicron\upsilon$. Fit enim auferendi casu, qui est causalis. Est autem prolixissimum, ualde dilatata, atq; circumducta propositione, non solum incisis: uerum etiam $\epsilon\pi\epsilon\mu\beta\omicron\lambda\eta$ membri unius. Estq; exemplum $\iota\pi\omicron\sigma\beta\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$, quod Grammatici uocant $\sigma\acute{\upsilon}\gamma\chi\upsilon\sigma\iota\mu$, partiū confusio-nem. Itaq; tria illa incisa sunt $\kappa\epsilon\mu\acute{\iota}\alpha\mu\epsilon\nu\alpha$. suspensa enim est sententia, usq; ad $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\mu$ Ac duo priora $\nu\omicron\mu\mu\alpha\tau\alpha$ habent casum obliquum, $\pi\lambda\alpha\gamma\iota\alpha\sigma\mu\omicron\varsigma$: sed propositionis $\alpha\pi\alpha\epsilon\pi\tau\iota\sigma\mu\omicron\varsigma$, absolutio, facta est uno membro implicato.

DE PERIODI BIMEMBRIS

Iudicum culpa.) πρόδεις τις αἰτίας, προpositio causae, membro imperfecto. Interponitur membrum.

Implicatione uerborum non solum.) Implicatio ista, & perturbatio partium facit: ut μεταχρήσει commutatione adhibita, aliam ex ista faciamus periodum, non solum duorum membrorum: sed etiam trium. Sic igitur commutari poterit.

Nunc censorium nomen poscitur: iudicum culpa, atq; dedecore: quod asperius antea populo uideri solebat.

Τέλειον & est periodus, & ualde soluta, quam Διολογικὴν uocat Dionysius Halicarnassaeus. Nam uidetur carere nodis, & nexibus. Praetermissa enim est particula Id. Rotunditatem autem, & orbem efficiunt aduerbia, antea, nunc. Vel sic,

Censorium nomen, quod asperius antea populo uideri solebat: id nunc petitur: iudicum culpa, atq; dedecore.

Potest & sic commutari, in circuitum duarum partium. Quod nomen censorium asperius antea populo Romano uideri solebat: id nunc, iudicum culpa, atq; dedecore, poscitur.

Iam enim effecta est eiusdem generis conuersio: sed quae habet ὑπερολογίαν, & nullum ὑποβάτον, nullamq; obscuritatem: sed distinctas partes, & fere aequales. sed ἀπώδosis est περιόδῳ, καὶ προγύλῳ, quia καὶ πῶς. Constat enim ἀρχῇ, ἐπιβολῇ, καὶ καμπτῇ. Pri-

ma μετὰ ποίησιν ordinem sequitur Grammaticum: propter perspicuitatem. Aliera oratorum collocatio- nem affectat: propter concinnitatem, atq; pulchritu- dinem. Orator autem idcirco usus est ista confusa periodo: ut seruaret decorum oratorium. Ostendit ista συγχύσει uerborum, ἐταξίαν in Republica, atque perturbationem rerum eius temporis.

In omni hac obscuritate, retinenda.) Subijcit καὶ Regula. τάλαντι, præceptionem: quæ est νετιμή, ad iudicium acuendum oratoris pertinens.

In omni obscuritate compositionis, quæ fit trans- gressione uerborum, semper spectanda est, non solum πρόθεσις, μετὰθεσις, ἐπὶ κύθεσις, ὅ ὑποθέσις: uerum etiam ἀφαίρεσις ablatio: denique μίξις, mixtura uer- borum, atq; sententiarum. Quibus consideratis, facile potest ἀνάλυσιν institui, ὅ μετὰ ποίησιν.

Sæpè enim fit.) Αἰτιολογία, ratio huius περὶ τῆς τῆς τῆς, seu comprehensionis, à periodorum contra- ctione.

Quas res luxuries, in flagitijs.) Pertinet superi- or regula non tam ad compositionem, quàm ad com- mutationem periodorum bimembrium. Nam ex his uel totidem membrorum efficitur ambitus commu- tando: uel transformatur in periodum plurium mem- brorum: quemadmodum in proxima conuersione est factum. Propositio huius conuersionis est dilatata. Habet enim διαστολήν, extensionem: et est membrum

DE PERIODI BIMEMBRIS

Χωρογραφία. ex duobus enim membris unum plu-
 ribus incisus effectum est: in quibus est mixtura, at-
 que coniunctio rerum, scilicet, uitiorum, & eorundem
 obiectorum. i. eorum, in quibus illa cernuntur: casu re-
 cto, & auferendi, propter ἀφαιρέσιν coniunctis, Estq;
 distincta oratio causis, & earundem rebus subiectis.
Σχήμα est παρὰ διαστολήν. Etenim singula suis pro-
 prietatibus notantur. ἀπόδοσις est contractior: habet
 enim συστολήν, seu συσσίπτεσιν. constat distinctis etiam
 incisus, sed breuioribus: & quæ circumstantias tantum
 notant: ut personam, & tēpus. ac distinctæ sunt par-
 tes. Aperta enim propositio est: creditus etiam disjunctus.
 habet χάρις, pulchritudinem, & uenustatem:
 nō modò propter rerum distinctionem: sed etiam pro-
 pter partium immutationem. Est etiam magna suauitas,
 ὕλητος, in literarum collocatione, propter πολὺν
 αἰγμά, & γὰρ καὶ σχῆμα πολὺ πλεονέκτητον. Δυσότης, grauitas
 est, in querela, per amplificationem.

DISCRIMEN INTER ΣΧΗΜΑ ΤΙΣΜΟΝ, & ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ.

Σχηματισμός est factæ periodi, a labore, aut alio
 scriptore. *Μετασχηματισμός*, est confectæ periodi ab
 alio, transformatio, & transmutatio nostra: cum ali-
 am eius formam constituimus.

Potuit enim.) Exemplum subiicit immutati cir-
 cuitus bimebris, in trimembrem, per χωρισμόν, dis-
 iunctio.

iunctionem causarum, à suis rebus obiectis. nam incipit à causis, transit ad *προνταρπτινὰ αἰτία*, desinit in querela. Hæc commutatio suauitatem habet maiorem, propter *παρίστωσις*, uel *προνταρπτινὰ*: qua paria paribus, ternat ternis redduntur, atq; respondent. Ergo primum membrum habet uitia actiuosa, propter obiecta, quæ mouent sensus, iuxta tritum illud uulgi dictum. Alterum membrum habet ista tria obiecta.

Itaq; *πρόταξις* est duorum membrorum, propter disiunctionem causarum à rebus obiectis: quæ duo rerum genera antea fuerunt coniuncta, quadam mixtura. Commutatio igitur facta est tantum in propositione. Sed potest aliter etiam hæc periodus immutari. Primum traiectione partium, ut eadem forma maneat *ἀλλοιωθῇ*. Sic: Eas res omnes sese, hoc uno prætore, per triennium, conqueruntur Siculi se pertulisse: quas luxuries, in flagitijs, crudelitas, in supplicijs, auaritia, in rapinis, superbia, in cōtumelijs, efficere potuisset. Vel, immutatione, & disiunctione, ut fiat *τέλειωθῇ*. Omnes eas res Siculi conqueruntur in hoc uno prætore per triennium pertulisse: quas luxuries, crudelitas, auaritia, superbia efficere potuisset: in flagitijs, in rapinis, & contumelijs.

Hic non tantum est *ἀναστροφὴ*, uerum etiam est duorum membrorum *χωρισμὸς*: cum ex duobus his Cicero unum fecerit, per *συνάφειαν* atq; *συνόλεσμον*: qua coniunctione, fit unum, ex duobus.

DE PERIODI BIMEMBRIS

Eubulides est Grossus Centuripinus.) Exem-
plum illud est superiori contrarium. Nam ut illud
πρότασις dilatata habet: ita hoc reditum habet pro-
ductiorem. Illud enim μέγας habet: hoc μικρό-
τερον est. Et quemadmodum superioris proposi-
tio dilatata, coniunctionem, & mixturam habet rerū,
atq; causarum: ita huius ἀπόδοσις est explicata qua-
dam enumeratione, aut distributione, ἀπαριθμήσει, &
μορίσμων. Ex duobus etiam membris factum est
compositione unum, ὅτι συνδέσμων. Nam ad hunc
modum τέλει & efficeretur:

Eubulides est Grossus Centuripinus:

Homo non solum uirtute, & nobilitate domus sue
clarus:

Sed etiam pecunia faciliè princeps.

Finis.) Conclusio, atque terminatio, & reditus,
τελευτή, καὶ ἀπόδοσις.

Extenditur.) Κατὰ πῶς τάσιν.

Vt dubium.) Απορία ῥητορικῇ. cuius dubitatio
nis causa est, ἔλλειψις τῶν κατὰ τρεφεμένων, ἢ γινώσ-
κομένων μορίων, prætermisio circumducentium par-
ticularum.

Cum tamen.) Ἡ τῆς ἀπορίας ἀπόλυσις, ἐπιμέ-
σει, dubitationis sublatio, facta scriptoris iudicio.
Sunt enim partium ambarum sententiæ, non modò
perfectæ: uerum etiam inter se distinctæ.

Estq; comprehensio ἀφηγητικῇ, καὶ προσωποποι-
ητικῇ,

φιν), narrationis, propter personæ descriptionem: quæ plerunque laxiores amat continuationes. Ex quibus omnibus intelligi potest: duarum partium circuitum protrahi, aut coarctari, uel in propositione, uel in reuersione, uel in parte utraque. Sed hæc in exemplis eloquentium obseruari debent. Decurta est ab utraq; parte, quæ sequitur:

» Qui eloquentiam expetunt: 9.

» Ille, ad hæc discenda, comparent. 11.

Hanc enim duobus membris distinctis constare, uel pueris elementarijs notum esse debet: propter particulas, QVI, & II. Itaq; falsum est, quod quidam in suo, de omni artificio, & c. libello, primum illud incisum esse scribit. Quamquam non minus errat i-

dem rhetorices professor: qui simplicem periodum reijcit, cum Aristotele, Demetrio, & Hermogene.

DE PERIODIS TRIUM
membrorum dilatandis.

Caput VII.

QUæ trium membrorum sunt, τριῶλοι appellatæ periodî: eæ maiorem uarietatem habent.

I. Nam uel duorum membrorū pro-

DILATATIO PERIODORVM
positio est: & reditus membri unius:
Vt,

- ισοσκελής. „ Hoc uerò recens edictum Decij Bruti: 13.
„ Quod paulò ante propositum est: 10.
„ Certè silentio non potest præteriri. 13.
-
-

Et qualis illa propè est Demosthenis:

- Ανισος. „ Ως ουὶ ἐκεῖν ὁ μὲν ὀφέλει τοῖς ὑπὲρ
„ αὐτῶν πεπολιτωμένοις χάριν: 22.
„ Τῶν δὲ δίκῃν προσήκει λαβεῖν: 10.

Haecenus propositio duorum mem-
brorum: sequitur redditio unius:

- „ Τῶτο ἔχῃ νυνὶ ὁρῶ τὸν κνηρὸν τοῦ λέγειν.
13.
-
-

II. Contrà uerò, principium unius
est membri: & finis duorum. Vt,

- Est generis
eiusdè, sed
μεικρῆς. „ Quare, quid habent eorum inimicitiae periculi:
18.
„ Quorum animos, iam ante, habueris inimicos, &
„ inuidos: 20.

„ Quam

Quàm ulla inimicitias susceperis? 13.

Item,

Εγὼ μὲν δὴ τιαύτῃ συμβεβίωκα τύχη:

14.

Καὶ πόλλ' αὐτὸν ἔχων ἕτερα εἰπεῖν περὶ αὐτῆς, παραλείπω: 19.

Φυλατὸν δὲ τὸ λυπῆσαί πνα, ἐν οἷς

σεμνύομαι. 17.

III. Aliquando, in duobus primis membris perficitur reflexio: cum appendicula tertii membri, Vt, in v. contra Verrem libro.

Cum enim, à ciuitatibus, pro frumento, pecuniā exigebas: 21.

Vnde erat frumentum, quod Romam mitteres? 13.

Si tu id omne inclusum, & compressum possidebas. 16.

IIII. Sæ

DILATATIO PERIODORVM

III. Sape continuantur tria membra: ut uix periodus esse appareat. Vt, in libro II. de Diuinatione,

Contracta
minutis
duobus in
propositio
ne mebris.

Fac dare deos: 5.

Quod absurdum est: 5.

Quid refert, si accipere non possumus? 12.

Ἰσοσηλὴς μα

πρόσωλ &

Item,

Προσύναψις

τεχνικῶς.

Insidiator superatus: 9.

Vi uicta uis: 4.

Vel potius, uirtute, oppressa audacia est. 15.

Sed membra, hoc modo dissoluta, artificiose periodis preponi solent: aut ad finem annecti:

Ενσυνάψις

τῶν κώλων.

Nihil dico, quid res publica consecuta sit:

Nihil quid uos:

Nihil quid omnes boni.

Ter membratim: sequitur periodus.

Nihil sanè id profit Miloni: 10.

Qui

- » Qui hoc fato natus est: 7.
 » Vt ne se quidem servare potuerit: 12.
 » Quin una rem publicam, uosq; servaret. 12.
-
-
-

Επιστάας
 ψις τετρα-
 κώλης.
 ἰσοσηλής.

Consimiliter Isocrates, in Panathenico,

- » Τίν' οὖν ἕνεκα ταῦτα διήλθον:
 » Οὐ συγγνώμης τυχεῖν ἀξίων:
 » Οὐ γὰρ ἔτως οἶομαι διφλέχθαι περὶ αὐτῶν.

Membratim haec tenus: sequitur circuitus longior:

- » Ἀλλὰ διλῶσαι βελόμην ὅτι τάτε περὶ ἐμὲ
 » γινώσκουσι: καὶ τῶν ἀκροατῶν ἐπαμείνουσι
 » μὲν σὺ τόντε λόγον ἀποδεχομένους τοῦ-
 » τον: καὶ τῶν ἄλλων σπουδαιοτέρους, καὶ φι-
 » λοσοφοτέρους εἶναι νομίζοντας: τῶς τε δι-
 » δασκαλικῶς, ἔτι τεχνικῶς, τῶν πρὸς ἑπι-
 » δείξεως, καὶ σὺ ἀγῶνας γεγραμμένων: ἔτι
 » σὺ τῆς ἀληθείας εὐχαριζομένους: τῶν ἰσ-
 » δόξας τῶν ἀκροομένων παρακρούεσθαι
 » ζητούων, ἔτι σὺ ἑπιπλήθοντας τοῖς
 » ἁμαρτανόμοις: ἔτι καθιερώνοντας τῇ πρὸς
 ἡδονῇ

DILATATIO PERIODORVM

„ ἡδονῶν, καὶ Χάριν λεγομένων.

V. Nonnunquam incisiss membra
comprehensionum eleganter interse-
cantur. Vt,

„ Etenim, si ueritate amicitia, fide societas, pietate
„ propinquitat colitur: 30.

„ Necesse est, iste, qui amicum, socium, affinem fa-
„ ma, ac fortunis spoliare conatus est: 30.

„ Vanum se, & perfidiosum, & impium esse fatea-
„ tur. 19.

Hic non solum incisiss coniuncta
membra sunt: uerum etiam coniunctio
ne rerum, & uerborum: deinde earun-
dem etiam rursus distinctione, concin-
ne confecta, & dilatata periodus est περι-
κωλῶ. Sed de concinnitate post. Nunc
de dilatatione, & uarietate huius gene-
ris: quod triū est, siue partium, siue me-
brorum. Ergo repetenda nobis, ab
initio, est diuissio περικώλων comprehen-
sionum: Aut enim duo habent pa-
ria

ria membra, & tertium impar: quod genus ἰσοσκελές est appellatum. Aut omnia tria sunt paria, ἰσόπλευρον nominatum; aut omnia inequalia: quod, docendi gratia ἀνίσον appellemus. In primo igitur genere, quod ἰσοσκελές est: duo illa paria membra, parem semper explicationem habent, numero syllabarum: etiam si forma non sint consimilia. Explicationem τάσιν uoco: qua membra sunt longiora, & fusius producantur. Forma autem, in uerborum, & sententiarum consistit ornamentis. Igitur, in ista comprehensione:

Diuisio periorum tripartitarum.

ἰσοσκελεῖς.

- » Nego quicquam esse à testibus dictum: 12.
- » Quod uestrum cuiquam sit obscurum: 12.
- » Aut cuiusquam oratoris eloquentiam require-
- » ret. 17.

Συγολή duorum.

Τάσιν unus.

Prima duo membra paria sunt: tertium impar, & longius utroque. Contra etiam fit; ut productio in paribus

DILATATIO PERIODORVM

ribus membris sit, & tertium decurta-
tum. Vt,

- » Quæ res, in ciuitate, duæ plurimum possunt: 14.
- » Hæ contra nos ambæ faciūt, in hoc tempore: 14.
- » Summa gratia, & eloquentia. 11.

Τάσις duo
rum.

Συνάφαισις
unius.

Talis etiam est Aeschinīs:

Ἰνα δ' ὁ εἰδῇτε, ὅτι ἀληθῆ λέγω: 14.

Λάβε μοι τὴν Καλὴν γραφὴν, καὶ συμ-
μαχίαν: 14.

Καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα. 9.

Aliquando extrema paria sunt: ter-
tium autem in medio collocatum cæ-
teris breuius est. Vt,

- » Isto in loco, quod tribuendum est officio, fidei, re-
ligioni: 24.
- » Id ita moderabor: 7.
- » Vt meminerim, me contra amici studium, pro a-
mici periculo, dicere. 25.

Τέ-
τις.

Συγολή.

Ex

Ex quo intelligi potest: membrum illud tertium, quod aut longitudine, aut breuitate est inæquale, uel primū locum occupare: uel secundum, uel postremum. Id quod etiam fit in illis: *Ἀνίστος* appellamus. In quibus unum etiam aliquod necesse est alteris duobus esse curtius aliquot syllabis, ut illa contra Rullum, primum membrum longius habet duobus insequentibus: & medium extremis utrisque breuius:

- ” Omnium legum iniquissimam, dissimilimamq;
 ” legis esse arbitror eam: 25.
 ” Quam L. Flaccus interrex de Sylla tulit. 14.
 ” Ut omnia, quæcunq; ille fecisset, essent rata. 16.

Talis etiam est Aeschinis, contra Ctesiphontem:

- ” Σωδῶν δ' εἰπεῖν, ὅτι τῆς μεγίστης συμ-
 ” μαχίας τῆς τῆς θαλάσσης. 20.

Membrum longum *χοινοτενὲς* appellatum; insequens breue, & par inciso.

M

DILATATIO PERIODORVM

Ἰνα ἐφεξῆς εἴπω: 7.

Extremum longius:

Περὶ τῶν Εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι.
13.

In illa uerò primum membrum breuius est utrôque insequenti; & medium utroq; longius.

Omnia, quæ per hoc triennium, agitata sunt: 15.

Iam, ab eo tempore, quo à Lucio Catilina, & C.

Pisone, initum consilium senatus interficiendi scitis esse: 42.

In hos dies, in hos menses, in hoc tempore, irruunt.
16.

Etiam talis est ista:

Ἐπεὶ γὰρ εἶναι νόμον φήσασι ἐναντίον τῷ
τῷ: 17.

Primum membrum longum: sed alterum longius:

τὸν

- » Τὸν δεδοκὸτα ἐξουσίαν πιεῖσθαι τινὲς ἀ-
 » νάρρησιν τοῦ τεφάνου τραγωδοῖς ἐν
 » τῷ θεάτρῳ: 29.

Tertium utroq; breuius:

- » Εὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος. 9.

Contraria collocatio est in illis, quæ
 primum membrum habent utroque
 breuius insequenti: & finem utroque
 antecedente longiorem: Vt,

- » Οὐπω τίνυν τῷ ἐστὶ δεινόν: 10.

Membrum primum breue, alte-
 rum longius:

- » Εἰ καὶ οἱ πέπρανται τηλικούτοι, καὶ σὺν-
 » δρίαι, καὶ σὺν τάξεις: 19.

Tertium utrunq; superans:

- » Ἀλλὰ πολὺ τοῦτο δεινότερον ὑμῖν φανήσε-
 » ται, ὃ μέλλω λέγειν. 21.

In quo, productio facta est, κατὰ
 πρόσθεσιν extremæ sententiæ, ὃ
 μέλλω λέγειν.

DILATATIO PERIODORVM

Similis est Ciceronis, contra Catilinam, circumductio:

- ” Quæ cum ita sint, Quirites: 8.
” Vos, quæadmodum iam antea dixi, uestra tecta,
” custodijs, uigilijsq; defendite: 28.
” Mihi, ut urbi sine uestro metu, ac sine ullo tumultu,
” satis esset præsidij, consultum, ac prouisum est. 35.

Ανισοί.

Sed hæc de illis, quæ ἰσοσκελεῖς, καὶ ἀνισοί nominantur. Quæ uerò omnia tria membra paria habent: ea etiam eā qualem habent uel cōtractionem, uel dilatationem. Nam ista, quæ tametsi paucis syllabis dispar, pro pari haberi potest: & contracta est ad breuitatem:

- ” Videte, quantum interuallum sit interiectum:
” 14.
” Inter maiorum nostrorum consilia: 12.
” Et inter istorum hominum demenciam. 13:

Magis

Minus æqualia sunt, & tamen mediocria, in illa, de senectute:

- ” Mihi quidem ita iucunda huius libri confectio *Μῆν*.
 ” fuit: 20.
 ” Vt non modo omnes absterferit senectutis molestias: 18.
 ” Sed effecerit mollem, & iucundam senectutem. *Ευτομία*.
 15.

Hoc genus, quod breuiora membra habet, frequentius est: quàm illud alterum: in quo sunt omnia productiora. Cuiusmodi est, in epistola ad Q. Fratrem:

- ” Etsi non dubitabam, quin hanc epistolam multi
 ” nuncij, fama deniq; ipsa, esset, sua celeritate,
 ” superatura: 39.
 ” Tuq; ante, ab alijs, auditurus esses, annum tertium
 ” um accessisse desiderio, & labori tuo: 34.
 ” Tamen existimaui, à me quoq; tibi huius molestiæ
 ” nuntium, aliquo modo, perferri oportere. 34.

DILATATIO PERIODORVM

Nisi primum membrum, quinque syllabis longius esset: omnia essent paria.

Ista uerò δι' ὅλης est ἰσόπλητης, in Pisonem:

- » Obrepisti, ad honores, errore hominum. 14.
- » Commendatione fumosarum imaginum. 14.
- » Quarum simile habes nihil, præter colorem. 14.

HActenus, quomodo periodi unius, et duorum membrorum contrahi, dilatari, et immutari possint. Deinceps de periodis trium membrorum: quæ τριμῶλοι sunt appellatæ. Earum est maior uarietas, propter propositionem, et reuersionem: quæ diuisionem habent quadripartitam. Aut enim πρότασις, est διμῶλη, et reuersio μονόμωλη: aut contrà, propositio μονόμωλη est, et reductus διμῶλη: aut in duobus prioribus membris perficitur ἀπόδοσις, cum ἐπισυνάψα, annexione, et appendice. In membri tertij: aut continuantur ita tria membra χονοτρυνῶς: ut periodus non esse uideatur. Quæ periodus est soluta, et laxa, et διαλογικῇ, id est, quotidiano sermone accommodata.

Hoc uerò recens edictum.) Periodus ista habet συγῶλιν, uel συναιρέσιν, contractionem. Est autem

ἰσοση

ισοσυλλβη. Nam primum, & tertium membrum
ex tredecim syllabis constat: medium decem. Ergo duo
paria sunt, tertium est impar. Omnia tamen sunt ὁρθὰ
& αὐτοτελῆ, & ὁλονόμια, perfecta & integra, nullam
habentia uerborum concisionem.

Ως ἔν' ἐν αὐτῷ & μὲν ὁρθὰ) Quibus igitur de rebus
ille gratiā debet his, qui pro ipso remp. administraverunt:
uestrum autem officium est poenas sumere: de his
non uideo iam dicendi tempus esse. Iste ambitus, cuius
propositio est *ἀνὴρ*, productionem habet primi
membrum: reliquorum autem duorum contractionē.
Ergo est periodus αὐτῷ, cuius membra omnia sunt
imparia. Talis & illa Ciceronis est. Quod enim om-
nibus patet: & equè promptum est mihi, & aduersa-
rio meo: id gratum nullo pacto esse potest. Senten-
tia inchoata est duobus membris: quæ completum ut
subiectum propositionis dialecticæ. primum colon est
breuissimum, & inciso par: alterum est explicatum:
tertium breuius, sed rectum. estq; ueluti prædicatum,
et pars altera circuitus, ἢ ἀπὸ δόξης, reditus perficiens
epichirema.

Quare quid habent eorum.) Exemplæ sequun-
tur contrariæ collocationis, & secundi generis ha-
rum periodorum: in quibus περίοδος est *μονόμια*.
ἀπὸ δόξης *ἀνὴρ*. Hæc periodus est ualde
rotunda, & uolubilis. Habet enim duas proposi-
tiones, & duas redditiones. Alterum enim mem-

DILATATIO PERIODORVM

brum, & primi est ἀπόδοσις, & tertij περίτασις. Sed ἀπόδοσις monstrant ista συνημιτόναι, ἢ συνημιτόναι, καὶ ἀπόδοσις uocabula: Eorum: Quorum: & conueniunt membra duo posteriora. Sed in secundo membro ipsa ἀπόδοσις etiam est περίτασις, propter particulam ante: cuius ἀποδοτικὸν μέγεθος sequitur in tertio membro: Quam.

Primum membrum est octodecim: alterum uiginti: tertium tredecim syllabarum. Duo priora moderate dilatata sunt: tertium ualdè contractum. Est enim μέγας.

Εἰς μὲν δὲ τοιαύτην συμεβή.) Huius duo membra moderatam habent magnitudinem: tertium est magis dilatatum περίτασις incisi: quod membrum uideri possit. Hac sanè ego fortuna unà uixi: & cum multa habeam alia, quæ possim dicere, atque iactare: tamen ea prætereo: ne cui uestrum sim molestus. Alij magistri dicendi hæc ponunt exempla.

Qui beatorum morte tristantur: hi uel illorum felicitati inuident: uel proprijs potius incommodis dolent. Est igitur συνελπίς. Nam περίτασις est decem syllabarum: duo membra cætera in reuersione, sunt tredecim syllabarum.

Tale est & illud exemplum.

Qui pecuniam largiri prodigo instituit: is & fontem propriæ liberalitatis exhaurit: & illi materiam peccandi suggerit. Primum membrum est quindecim

cuius

sim syllabarum: alterum sedecim: tertium tredecim.
est itaq; & hæc comprehensio ἰσοσυνέλιξις. Duo e-
nim priora membra sunt paria, tertium impar, id est,
breuius. Habet utrunq; exemplum ἐνός ἡσίου, quam
faciunt, Qui, hi. & qui — is.

Vtrumq; etiam habet diuisionem, uel distinctio-
nem: quam faciunt particulae uel — uel, & — &.

Vtrumq; etiam habet idē ἁρμονία, uerborum orna-
mētum: quod uocatur ὁμοιοτέλευτον, et ὁμοιοπρωτόν, si-
militer cadēs, & desinēs: pertinetq; ad orationis genus
accuratum, atque concinnum. Sunt etiam ἡδινγεῖ, &
πρωτολογινγεῖ, ἢ δευτερολογινγεῖ sententiæ istius periodi.

Ac sunt exempla illustrissima commutandæ perio-
di bimembris, ad hunc modum. Hi uel proprijs in-
commodis dolent: uel beatorum felicitati inuident:
qui eorum morte tristantur. Hæc est inuersio mem-
brorum. Commutari eadem potest traiectionis, &
reuerſionis μεταθέσει, ad hunc modum. Hi uel bea-
torum felicitati inuident: uel proprijs commodis do-
lent: qui illorum morte tristantur. Sic altera quoq;
transformari potest. Et prodigo peccandi materi-
am suggerit: & fontē propriæ liberalitatis exhaurit:
qui suam pecuniam prodigo largiri instituit. Est δὲ
ὑπερβολὴ ab imo membro, usq; ad primum, facta sur-
sum uersus. Potest etiam hoc modo transformari. Is &
fontē propriæ liberalitatis exhaurit: et prodigo peccā-
di materiam suggerit: qui pecuniam ei largiri institu-

DILATATIO PERIODORVM

Aliquando, in duobus primis memb.) Est in hoc loco tertium membrum diuisionis quadripartite. Sūt enim quedam comprehensiones trium membrorum: in quibus duo priora membra absoluunt & sententiam & periodum: quæ duorum membrorum esse uideretur: & esset sanè δινωλ: si non tertium membrum appenderetur, & adiungeretur, per περίσσειαν. Ergo primum membrum περίσσειαν effecit: alterum, ἀπόσσειαν, cum appendicula tertij membri. Itaq; duo priora membra sunt ἀναγκαστικά, necessaria: quæ omitti non possunt: tertium, & postremum est περισσολαμβανόμενον, & liberum: quod omitti potest pro iudicio scribentes.

Cum enim à ciuitatibus,) Ista periodus habet διαπόρρυσιν, ut Hermogenes loquitur, propter interrogationem. Est autem apta commutationi, quæ fit traiectione, aut inuersione membrorum. Rectè igitur Grammatici particulam, Si, παρασυνωπηνλὺν, id est, subcontinuatiuam uocant: propterea quod continuat membrū, quod alioquin separari potest à proximo superiore membro. Tale illud etiam est. Etenim cum legatio ipsa mortis causa fuisset: eius monumentum extare uoluerunt: ut in bellis periculosis obirent homines legationis munus audacius. Ex quo perspicuum est, particulam, quæ à Grammaticis dicitur ἀποσσειανδὸν μέγιστον ut, ὥστε, uel ἵνα, etiam esse παρασυνωπηνδόν, id est, habere uim aliquid appendendi superiori membro.

Sæpe

Sæpe continuantur.) Quartum sequitur genus: cum ita continuantur tria membra: ut uix comprehensio esse uideatur.

Fac dare (uias ad præfagiendum) Deos: quod absurdum est.) Exemplum istud est contractæ periodi. priora enim duo membra sunt contractissima, quia *νομματιναι*: tertium est explicatius: propter uerborum incisionem: est etiam *διωροειται*: propter *ερωτα*, interrogationem. Principium habet *ουδ ποτε* *η ουχ ογοισι*, subiecta negatione: quam sequitur *αφαιρησις*.

Insidiator superatus: ui uicta uis.) Est etiam hoc exemplum contractæ periodi, in quo *απώδosis* latet: est tamē in altero membro *νομματιναι*. Volubilitatem præterea efficit *προσδιον* appendicula tertij membri, per particulam disiungendi Vel. Est enim *επιδοσιν* *επιδοσιν*, uerbi odiosi, per aliud quod amabilius est, correctio. Nihil enim uirtute amabilius. Vim igitur Clodij Milo à se depulit ui, id est, uirtute, atque fortitudine. Aperta fuisset *απώδosis*, in altero membro: si primo membro præposuisset Cicero *παρὰ γυναικιν* particulam Si, uel quoniam. Vt, Quoniam insidiator est superatus: uicta uis, uel potius uirtute oppressa audacia est. Laxiora igitur hæc membra sunt, propter omissionem continuandi particulæ: quæ si fuisset expressa: animaduertetur reditus, non secus, atq; pars connexi altera, quam *επόμενον*, annexū uocant Dialectici.

DILATATIO PERIODORVM

Ellici. Superior est uolubilior. Nam tertij membri *con-*
ma, Quid est liquidò ostendit ἀπόδοσις.

Sed membra, hoc modo dissoluta.) Laxioribus
nodis. Subijcit regulam, uel τοιχείον, de μεταβολῇ,
uarietate in dicendo. Nam periodis oratores aut præ-
ponere, aut postponere solent membra dissoluta: sed il-
lud faciunt τεχνικῶς artificiosè, non temerè. Ergò
in eadem causa, sequuntur tria membra, quæ nullam
uidentur habere rotunditatem: quia latet ἀπόδοσις:
Et dubitatur, an in secundo, an in tertio membro sit:
cum tamen sit in secundo. Et quoniam pendent à
primo membro reliqua duo, χήματι ἀπὸ τῆς νοῦς, uo-
lubilitatem habent. Non enim sunt separata. Ergo πρὸ
ῥήματι continuauit ista tria cola. Membratim autem
Et πρὸς ματινῶς sic esset oratio confecta. Nihil di-
co, quid Respub. consecuta sit: nihil dico, quid ad
uos utilitatis peruenerit: nihil dico, quid omnes boni
ciues ex interitu Clodij cōmodi acceperint. Nā παρὰ
ἀνέστη, seu præteritio, solet plerunq; per interspiratio-
nes, conformari, quæ sit membrorum, non adiunctio-
ne, sed separatione.

Nihil sanè id profit Miloni.) Continenter an-
nectit periodum τετρακώλον: cuius primum mem-
brum nulla copula insequentibus annexum est: ut se-
paratum à periodo esse uideatur: eiq; tria reliqua, per
ἀναφορὰν annexa. quæ uolubilitatem habent, propter
ἀποδοτικὰ, καὶ ὑποτακτικὰ μέλη. Hoc, ut, quidem,
quæ.

quin. Tales particula ἐφελκόμενον dicuntur: quod semper attrahant aliam sententiam, & membrum: efficiantque circumductam orationem, ἐμπεριόβολον λόγον.

Τὴν & ἔρ ἐνείνα.) Ex epilogo Panathenaici desumptus locus. Cuius sententia est. Cur uero ista commemoro? Non utiq; ut orationi meae ueniam petam (nec enim tam ineptè differuisse mihi uideor) sed primam, ut ostendam: quid mihi usu uenerit: deinde, ut eos auditores laudem: qui hanc orationem probant. qui que existimant, si qui docere, ac artificiosè componere norint orationes demonstratiui generis, & declamatorij: hos cæteris præferendos, & eruditiores iudicandos esse: item hos, qui ueritati studeant, illis esse potiores: qui auditoribus fucum facere, atq; receptas opinionones extorquere conentur: pluris etiam fieri debere, qui delicta reprehendant, atque admoneant: quàm assentatores, & auræ popularis captatores.

Membra ista habent χωρισμὸν, id est, separationem. Extra periodum enim per se absoluunt sententiam. Primum membrum habet interrogationem: alterum responsionem. Remouet enim falsam causam, illius suæ prolixioris commemorationis: tertium membrum habet ἐπίλογον rationem, quæ est σιγήτιν, & est quæ σι ἀφαιρέσις. Est enim oratoris καύχησις, ἢ πεποιθὲς σι λαμπρὰ gloriatio splendida, ueruntamen moderata. Tribuit enim sibi δυνάμει, id est, eam uim in dicendo:

DILATATIO PERIODORVM

dicendo: qua orator aptè, & congruenter dicit rebus, temporibus, locis, & personis.

Αλλὰ διὰ τὸ σαφὲς λέγειν (¶.) Periodus quæ sequitur etsi membra contracta habet priora: tamen tertium membrum est productius: ita ut duo esse uideantur. Particula μὲν distributionem indicat eorum, quæ continenter sequuntur in Isocrate.

Nonnunquam incisiva membra comp.) Hactenus uarietas trimembrum periodorum quadripartita. Sequitur quinta ratio dilatandi hoc genus. Etenim, ut in cæteris comprehensionibus, ita in hac, membra solent dilatari, διὰ τὸ σαφὲς, qua incisiva membra intersecantur: quod genus est elegantissimum. Illustratur exemplo pulcherrimo, sumpto ex oratione Quintiana. Eius primum membrum est productum οὐδὲ λέγω, id est, coniunctione rerum differentium, per πρὸς ἀλλήλους: seu distinctionem, uerborum factam proprietate. Alterum membrum, & tertium habent χωριστόν. Redditio est διὰ τὸ σαφὲς. Elegans est, & suavis compositio, propterea quod paria paribus, contraria contrarijs sunt reddita. Maior fuisset illius æquabilitas: si dixisset in altero membro, Fama, fortunis, atque uita spoliare conatus est. Fuissent enim ubiq; terna ternis reddita. Ordo partim dialecticus est, partim inuersus. Nam in altero membro posterioribus tribus, ἀμicitιᾶς, societati, & propinquitat i respondent re, & sensu coniugata. Re, ut amicus, & socius, respondet ἀμicitιᾶς

amicitia, & societati. Sensu, Nam propinquitati, affinis è regione opponitur. Et in his est *περὶ οὐρανῶν τῆς τάξεως*. In cæteris est ordo directus. Veritati enim uanus homo, fidei perfidiosus, pietati impius opponitur: quæ sunt *ἐναντία*. Ergo periodus ista non habet solum *παρίστωσις*, uerum etiam *ἀντίθεσις*, qua non tam paria paribus, quàm contraria contrarijs redduntur. Directus ordo fuisset: si ita periodum continuasset orator. Etenim si ueritate amicitia, fide societas pietate propinquitas colitur: necesse est, iste uanum se, & impium, & perfidiosum esse fateatur: qui amicum, socium, affinem, fama, ac fortunis spoliare conatus est. Hactenus transformauimus periodum istam *μεταθέσει*, membrorum transiectione. Potest etiam immutari in uersione omnium: ut ex reuersione propositio: & contrà, ex principio finis constituatur, ad istum modum. Necesse est iste uanum se, & perfidiosum, & impium esse fateatur: qui amicum, socium, affinem, fama, & fortunis spoliare conatus est: si ueritate amicitia, fide societas, pietate propinquitas colitur. Ac fuisset ista periodus ex tertio genere, in quo *ἀπὸ τοῦ οὐκ* perficitur in duobus primis membris, cum appendicula tertij. Rarum est hoc genus apud Ciceronem. Est enim nimis accuratum & concinnum: quod diligentiam nimiam oratoris ostendit: & propterea iudicibus est suspectum. Nam oratio non debet uideri domi nata: sed quasi subito

DILATATIO PERIODORVM

Subitò ex tempore, habita. Non autem $\eta\alpha\lambda\lambda\omicron$, uenustatem, & pulchritudinem tantum habet istud genus: sed etiam $\delta\epsilon\iota\acute{\nu}\tau\eta\tau\alpha$, hoc est, acumen in distinctione rerum, & uerborum positum.

Ergo repetenda nobis ab initio est.) Est in hoc loco superiorum conclusio, & $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\beta\alpha\sigma\iota\varsigma$, transitio ad nouam diuisionem, quæ uocatur $\pi\epsilon\rho\sigma\delta\iota\acute{\alpha}\gamma\epsilon\iota\varsigma$. In hac autem transitione, est $\alpha\nu\alpha\beta\omicron\lambda\iota$, & $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\gamma\alpha\iota\varsigma$. Primum enim reijcit doctrinam de concinnitate periodorum in commodiorem locum: deinde proponit dilatationem, & uarietatem periodorum trimembrium ex qua noua ista diuisio nata est. Omnis enim periodus trium partium, siue membrorum: aut est $\iota\sigma\omicron\sigma\kappa\epsilon\lambda\iota\varsigma$: aut est $\iota\sigma\omicron\pi\lambda\epsilon\upsilon\rho\omicron$: aut est $\alpha\nu\iota\sigma\omicron\pi\lambda\epsilon\upsilon\rho\omicron$, uel $\alpha\nu\iota\sigma\omicron$.

$\iota\sigma\omicron\sigma\kappa\epsilon\lambda\iota\varsigma$ triangulis. $\iota\sigma\omicron\sigma\kappa\epsilon\lambda\iota\varsigma$ periodus est, quæ habet duo
 $\pi\epsilon\rho\iota\sigma\theta\iota\varsigma$. paria membra, in quocunque loco sint posita: & tertium impar, siue longius, siue curtius sit reliquis duobus: & quocunq; loco sit collocatum. At $\iota\sigma\omicron\pi\lambda\epsilon\upsilon\rho\omicron$ est, quæ $\iota\sigma\omicron\kappa\omega\lambda\omicron$ propriè dicitur: in qua omnia tria membra sunt paria numero syllabarum, aut numero temporum, atq; spacij. $\alpha\nu\iota\sigma\omicron\pi\lambda\epsilon\upsilon\rho\omicron$ est, quæ
 $\alpha\nu\iota\sigma\omicron$, uel α dicitur etiam $\alpha\nu\iota\sigma\omicron\kappa\omega\lambda\omicron$, quæ omnia tria membra habet inæqualia.

ΤΡΙΚΩΛΟΙ ΙΣΟΣ ΚΕΛΕΙΣ.

In primo igitur genere, quod.) In hoc loco, præcipitur

cipitur de explicatione, atq; contractione periodorū ἢ τὰ δύο ἰσα
trimembrum æquicrurarum. Nam aut duo paria ἀνέληχα
membra decurtantur: & tertium impar extenditur: σα.
aut contrā, duo paria protrahuntur, & tertium decur
tatur.

Nego quicquam esse à testibus dictum.) Istud e
xemplum Verrinum, in duobus prioribus membris,
quorum utrunq; est duodecim syllabarum, συστολιῶν
habet, id est, contractionem. Sunt enim membra non
tantum recta, ὀρθὰ: uerum etiam μέτρια, moderata.
Tertium autem habet τάσις, explicationem, atq; pro
ductionem. Est enim septendecim syllabarum. πρό
τασις est μονόων: ἀπόδοσις δινῶν: sed μακρό
ων. Primum istud exemplum τῆς ἰσοσυνεείας,
contractionis est. Nam duo priora membra paria,
συνομίαν habent: postremum explicationem, seu τά
σις. Sequitur ratio contraria. Etenim in prioribus
colis est dilatatio, in postremo contractio.

Quæ res in ciuitate, &c.) Alterum exemplum
Quintianum est, & contrariam habet collocationē,
ut in deliniatione supra proposita, uidere licet.

πρότασις est μονόων: ἀπόδοσις δινῶν: sed
βραχύων, uel μέσων. Forma igitur, id est, χύμα
τισμῶ, hæc duo exempla differunt, & τάσις, καὶ συστο
λιῶν, id est, productione, atq; contractione. Prius illud
exemplum, quantum ad formam attinet, hoc est, orna
menta, atq; χύματα, est ἀποφατικόν: & habet χωρεῖς

DILATATIO PERIODORVM

μὲν, seiunctionem: qua fit περισμὸς in redditione. Ergo est διηρημένη περίοδος. Deinde habet aliquam suavitatem, propter ornamētum, quod uocatur Compar in duobus prioribus membris, id est, πάλαισιν καὶ ἰσὺς κωλορ. habet etiam παρομοίωσιν, id est, similiter desinens, similiterq; cadens. exemplum idem conformatur etiam κατ' ἀνάστροφόν. Incipit enim à referendi particula. Habet etiam enumerationem, uel partitionem: sed diuersam à superiore. Hermogenes illam nominat τὸ κατ' ἀθροισιν ὡρισμένον, id est, rerum, quæ enumerantur, indicationem numeri.

Ἰνα δὲ ἐν εἰδῆτε, ὅτι ἀληθὴ λέγω.) Aeschinis exemplum productione, & contractione est simile Quintiano. Duo enim priora membra quatuordecim syllabarum sunt: ut Ciceronis duo priora: tertium est paulò contractius. Est enim nouem syllabarum. Ergo eandem habet delineationem: sed χηματισμῷ differt. Primum enim membrum propositionem absoluit, & habet ὑπόχρεσιν, probationis pollicitationem: duo reliqua membra sunt in redditione, & πρόσταξιν habent, id est, iussione. Imperat enim, accipe, & recita, & præterea duo priora membra sunt paria: tertium, in fine, collocatum, est decurtatum. Ex collocatione imparis et inæqualis istius membri, siue sit longius, siue sit breuius duobus alijs, facile intelligi potest, sex esse in uniuersum æquicruræ periodi trimembris formas, atq; delineationes: in quarum tribus prioribus impar mem-

membrum contractionem habet, ubicunque sit pos-
tum: duo paria habent explicationem. Ergò in his tri-
bus primis: impar illud coarctatū membrū, aut est ter-
tio, aut primo, aut medio locò collocatū: in tribus au-
tem reliquis generibus: in quibus impar membrū pro-
trahitur, & est τεταμένον, duo reliqua paria contra-
huntur: eadem ratione, impar illud longum, aut ulti-
mo loco, aut primo, aut medio ponitur.

ΤΥΠΟΙ, Η ΚΑΤΑ-
σκάσαι.

1.

2.

3.

Τῶν ἰσωνα-
λων τάσις,
τῆ ἀνίσ-
σωτομίας, ἢ
βραχυων-
λίας.

Η ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΜΕΝ ΣΥΝΤΟ-
μία, ἀνίσσ δὲ τάσις, ἥ γινω-
μακροκαλία.

1.

Notandū
est, τάσις,
& σωτομί-
αν alteri-
us respe-
ctui iudi-
cari.

N η

DILATATIO PERIODORVM

2.

At in ἰσονύκιο
 λίσαν, utra=
 que inci=
 dit, τάσις,
 quæ fit πρό
 δεσει, &
 σωτομία,
 quæ fit ἀ-
 φαιρέσει.

3.

Figura harum apud Geometras est ista. $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$ $\bar{\gamma}$. sunt ἰσα πλῆθῃ, uel ἰσοδυναμίαι: at $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$ $\bar{\gamma}$ αἰσίου.

Exemplum duarum periodorum τεχνολογικῶν continuatarum breuium, minutorumq; membrorum: quarum principium τάσις habet, κατὰ πρόδεσιν, uel ἐκ πρὸθεν νομιματικόν: reditus autem σωτομίαν, μετὰ τῆς γοργότητος. Ascribitur autem Musinio philosopho: citaturq; à Gellio lib. XVI. Noctium Atticarum, cap. 7.

- ” Ἀντιπράξις καλὸν, μετὰ πόνου: 10.
- ” Ὁ μὲν πόνος οἴχεται: 7.
- ” Τὸ δὲ καλὸν μένει: 6.

Si quid honestè feceris, cum labore:

Labor equidem abit:

Turpitudine uerò manet.

Altera, κατ' ἐναντίωσιν, illi attexitur.

Ἀντιποιήσεως αἰσχρὸν, μετὰ ἡδονῆς: 12.

Τὸ

Τὸ μὲν ἡδὺν ὀίχεται. 7.

Τὸ δ' ἐὶς ἀχρὸν μένει. 6.

Sin aliquid turpe feceris, ex uoluptate:

Voluptas quidem illa abit:

At turpitudine manet.

Delineatio, & typus utriusq; idem est:

Εὐθυμημάτιον αἰνὺν hic esse rebus acutum, sententiosum, & accuratum, νόημα δριμύ, γνωμολογικόν, καὶ ἐπιμελές: uerbis etiam, ut Gellius inquit, breuibus, & rotundis uinctum, στέτομορον, καὶ γοργόν, in illa σεμνότητι. Duæ sunt, ut annotatum est, continuatæ τρίωλοι περίοδοι. In quibus etsi contraria contrarijs sunt opposita: permagna tamen est similitudo. Vtriusq; enim propositio μονόωλος & est: utraq; etiam πρότασις moderate est dilatata, per appendiculā incisi. Sunt præterea ambæ æquales, ἰσόωλοι. Vna enim, atq; altera sylaba deficiens, aut superflua, non tollit membrorum ἰσοπλευρίαν. Tota fuisset deniq; ἰσόπλευρος & utraq; si incisum causæ, non fuisset appensum. Ἀπόδοσις utriusq; ὁλίωλος & est, membris constans ἐπωδμοῖς, breuissimis. Vtriusq; etiam propositio connexi pars est prima, τὸ ἡγούμενον: ἀπόδοσις autem pars illius altera, τὸ ἐπόμενον. Sententiam perfecit, concluditq; περιεργασίαι. Nam primum ponit τὸ πρᾶχθυσόμενον πρᾶγμα:

DILATATIO PERIODORVM

si quid feceris: deinde causam τὸ αἰτιον, uel, ut Grammatici loquuntur, agendi modum: cum labore, cum uoluptate. Itaque ex contrarijs, & differentibus rebus constant ambæ propositiones. Contraria enim sunt, καλὸν, & αἰσχρὸν: at diuersa ἀλλότρια, ἢ διαφέροντα, illa sunt, πέν, & ἡδονή. Tum subiicit τὰ ἐν βυσσόμενα ἐναντία, euentus, eosq; contrarios, uel orta de causis: rectè enim facta, sequitur laus, honos, decus, & pulchritudo: at uerò libidinosè admissa, comitatur probrum, dedecus, & ignominia. Γνώμη est προτεγνή, ἢ ἀποτεγνή, ἢ γοῦν διπλή, ἢ σιωπῶν γένεσις. Hortatur enim τὸν θεῖον ad honestas actiones: quæ laboriosæ sunt: τὰ γὰρ καλὰ δύσκολα ἐστίν: & deterret eundem à turpiter factis: ad quæ impelluntur homines inescati uoluptatis illecebris. αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶ τὸ μετὰ ἡδονῆς προτεγμένον. Ornamentis etiam iisdem sunt conformata: cuiusmodi sunt illa: τὸ κατὰ ὑπόθεσιν, quod conditionem habet: ὁ μερισμός, distinctio particularum. Sunt enim περὶ οὐδοὶ non tam ἀντιμεμεναι: quàm ἀμνημονεῖαι: propterea quòd, ut distinctis membris, sic rebus contrarijs, atque differentibus constant. Ac quemadmodum ἡ ἐναντιότης ornatam, uenustamq; reddidit sententiam duplicatam: amplam etiam effecit ὑπόθεσις: ita ἡ ἀρχὴ ὑποκινήσεως mobilitatem attulit. Reliqua sunt, ἢ ἀντιπροσφύ, immutatio, quæ cernitur in repetitione accurata duorū propositorum, quæ νυνδοειδὴς nominatur. Ὑπόθεσις, ad eandem

dem p
suis u
ἢ ἐπὶ α
ὁμοιο
ἀντι
tiam
quan
quit,
fecer
ἀνο
lupt
quit

br
pel
me
ne
cti
ue
pr
E
r
u
b

dem pertinet pulchritudinem : qua singula membra
suis uerbis eleganter conclusit . Eodem spectant
ἡ ἐπαναφορὰ, περιτότης τῶν λέξεων, καὶ ταυτότης,
ὁμοιότης, καὶ ὁμοιότης. Ex ἐπαναφορᾷ, ὅ
ἀντιστροφῇ, effecta est συμπλοκή, complexio. Senten-
tiam hanc, extare scribit Gellius, in Catonis oratione,
quam dixit ad suos milites Numantiae. Cogitate, in-
quit, cum animis uestris, si quid per laborem, rectè
feceritis: labor ille à uobis citò recedet: benè factum
à uobis, dum uiuetis, non abscedet. Sed si quæ, per uo-
luptatem, nequiter feceritis: uoluptas citò abibit: ne-
quiter factum illud apud uos manebit.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΙΣΩΝ.

Id quod etiam fit.) Hactenus de periodo trimem-
bρισσιν. Sequitur de eo genere, quod ἀνίσωρον ap-
pellauimus, ὅ ἀνισόπλευρον. In quo genere, unum
membrum, uel productionem habet, uel contractio-
nem: alterum membrum maiorem habet uel contra-
ctionem, uel dilatationem: tertium maximam habet
uel contractionem, uel dilatationem.

Omnium legū iniquissimā.) Periodus ista ἀνίσωρος est.
primū. n. mēbrū, quod πρότασιν efficit, est χονοτερές.
Ergo τάσιν habet. Est. n. uiginti quinque syllabarū. alte-
rū est quatuordecim syllabarū, et propterea cōtracti-
us. Tertium septēdecim syllabarū, curtius primo. Dua
bus enim syllabis arctius est intermedio. Cū igitur in

DILATATIO PERIODORVM

periodo omnia membra sint *περιττοσύλλαβα*, aut *ἀνισόσυλλαβα*: sequitur *ἀνισότης*, inaequalitas: in qua facile est animaduertere, quae membra uel contrahantur, uel producantur. Huius generis periodorum, in quo omnia membra sunt imparia, tres, in hoc loco, traduntur formae: quarum una est, in qua primum longius est duobus reliquis: medium uerò extremis duobus est curtius. Altera est, cuius primum membrum ceteris est breuius: intermedium autem est *χοινότερες*, id est, productius, utroq; extremo membro. tertium uerò est longius primo: sed curtius secundo. Tertia est, in qua primum membrum utroque est breuius: postremum uerò utroq; est longius. Nam medium productius est primo membro: contractius uerò cetero tertio. Atq; in his tribus formis semper spectari debet praecipue breuissimum membrum. Ergo prima forma *τάσις* habet, uel *χοινότερειαν*, in primo membro. in secundo *συνομιάν*: in tertio *μετρίότητα*.

Omniū legum iniquissimam.) Primum membrum habet *τάσις*, κατὰ πρόθεσιν. longius est enim, propter appendiculam alterius incisi. Alterum contractum est: tertium paulò productius, breuius autem primo. Vfus huius generis est in grauitate. Nam cum de re aliqua graui dicendum est: initium fieri debet à proceriore membro: postea contractius est dicendum: postremo moderatè.

Σπρόδωρ δ' εἰπεῖν περὶ τῆς.) Celeriter autem pergo

pergo dicere de maximis Thebanorum sociorum auxilijs: ut deinceps exponam: Euboensium primum mentionem faciam.

Omnia quæ per hoc triennium agitata.) Hactenus proposuit exempla primæ formæ: sequuntur alterius speciei παραδείγματα. In qua primum colon utroq; insequenti contractus est: medium uerò duobus extremis productus. Omnia quæ.) P.L. Murena, quæ per hoc triennium.) Membrum χοινότενός. Iam ab.) ὑφ' ἡν σὺν τῷ χρόνῳ. Quo à.) καὶ λόγῳ χοινότενός αὐτοῦ, longissimum, propter ὑποβολὴν τῶν ἄλλων περιτάσεων, propter subiectionem aliarum attributionum. uidelicet, personarum, et consiliorum. Breuitas membri absoluitur tribus incis, quibus uehementior sit oratio: eaq; unum membrum constituunt. Est autē pulcherrimū genus hoc compositionis: & adhibendum est, cum uolumus de re aliqua graui dicere. Incipiendum enim tum est à breuiore membro, deinde poni debet prolixius: terminare autem sententiam oportet moderato colo, quod etsi breuius esse debet medio: tamen primo debet esse longius. Habet igitur istud exemplum μέγεθος.

Ἐτερον γένειον.) Aeschinis. Alteram autem legem esse dicent huic contrariam: per quam liceat coronæ præconium, donationemq; fieri, in theatro: cum tragœdiæ aguntur: si populus scitum faciat.

Ὅτι τὸ τοῖον τὸ τοῖον ἐστίν.) Tertia forma pertinet

DILATATIO PERIODORVM

ad summam grauitatem: non ad moderatam, ut superiores, & quarta. Habet enim ista forma quoddam incrementum: ut secundum superet longitudine primum, & tertium. Ergo *μακροῦν* habet istud genus: ut in illa, pro Marcello. Tantus enim est splendor in laude uera: 12. tanta in magnitudine animi, & consilij dignitas: 19. ut hæc à uirtute donata, cætera à fortuna accommodata esse uideantur. 27. Vsus enim est orator hoc circuitu in rebus grauissimis.

ὁ πῶς τοῖνυν.) Est generis eiusdem. Nondum igitur hoc graue est: si cuiusmodi opportunitates temporum uenales habentur, & iudicum confessus, atq; tributa, seu stipendia, ac pensitationes: sed hoc multo grauius atque indignius uobis uidebitur: quod modo sum dicturus. Periodus ista habet *ἀσθενεῖν*, ἢ *δυσχεῖν*, indignè factorum exaggerationem, per contentionem, & *ὑπὸ χρεῖν*, uel *περὶ χρεῖν*.

Quæ cum ita sint.) Exemplum Latinum. In quo primum membrum breuissimum est: alterum dilatatum, interpositione, & concisione uerborum: tertium est longissimum, *μακρότατον*. Quarta igitur species est: cū moderatum membrū initio ponitur: longissimum in medio: breuissimū in fine. Cuiusmodi est illud ex oratione pro L. Murena, quod autor proposuit, in secūda specie. Est et quinta forma: in qua moderatum membrū initio ponitur: breuissimū in medio: longissimū postremo loco. Vt, Etenim cum legatio ipsa mor-

tis

tis causa fuisset: eius monumentum extare uoluerunt: ut in bellis periculosis obirent homines legationis munus audacius.

Sed hæc de illis, quæ ἰσομελὲς.) Hactenus de duobus generibus periodorum trimembrum. Sequitur tertium quod nominatur ἰσοπλευρον: cuius scilicet omnia membra sunt paria, aut propè paria. Vna enim syllaba superflua, aut una deficient, non tollit ἰσοπλευρίαν. Sæpe enim æqualitas ista non syllabarum, sed temporum æstimatur numero: & rerum redditione æquabili. Hoc genus quia exæquatū est, uel propè adequatū: idcirco omnia membra, uel producta habet: uel contracta: uel moderata. Primum exemplum moderationē habet: tertium magis productum est: postremum est cæteris protractius.

Vide quantum interuallum sit inter:) Primum exemplum habet ῥῆμαλον πάριον, compar breuibus factum membris.

Mihi quidem ita iucunda huius lib.) In altero exemplo, est quoddam decrementum syllabarum: cum primum membrum sit nouemdecim: secundum octodecim, tertium quindecim syllabarum. Quæ igitur periodi, ex paribus constant membris: eæ sunt aut contractæ ad breuitatem: aut sunt moderate: aut sunt productæ. Illæ uerò his sunt frequentiores. Exemplum est longitudo in epistola ad Quintum fratrem statim ab initio.

Etsi non dubitabam, quin hanc ep.) Periodus
ista

DILATATIO PERIOD. TRI.

ista ἰσομελής est. Nam primum membrum longius habet ceteris paribus. alterum membrum est triginta quatuor syllabarum: tertium totidem. Omnia uero sunt *χοινωτικῆ*, id est, producta, & protracta in longitudine. Quanquam *περίοδος* *πεντάμελος* uideri potest. Vtrunq; enim membrum præcedens duas sententias, easq; absolutas uerborum comprehensione, habet: imò primum habet tres sententias. Nam prima est illa: Etsi non dubitabam. altera: quia hanc epistolam multi nuncij essent superaturi. Tertia est: fama deniq; ipsa esset eam, sua celeritate, superatura. Sed ex posterioribus duabus sententijs, fecit compositione unum membrum, quæ sit *ῥήματα ἀπὸ τῶ νοῦ*, ad iunctione: rotundiolemq; reddit orationē. Propositio quatuor est membrorum: reditus unius. Potest tamen haberi pro trimembri periodo, propter breuitatem primi membri, & tertij, quæ inchoant nouam sententiam. Per omnia par est exemplum, quod nos superioribus adiecimus. Hoc enim genus rarum est, & diligentiam oratoris nimiam ostendat. Ideoq; sophisticum est, ad pompam, et ostentationem, non autem ad pugnam, uictoriamq; comparatum. Frequentissimum autem, & usitatissimum, & ubiq; obuium illud superius: quod *ἀνίστα* est appellatum.

DE

DE QVATVOR MEMBRO-
rum periodis dila-
tandis.

Caput VIII.

IN quatuor membrorum periodis,
eæ uenustissimæ sunt : in quibus
propositio duorum membrorum
& propositionem, & reditum, & redi-
tus totidem membrorum propositio-
nem, atque reflexionem habet. Cu-
ius tale exemplum Hermogenes, ex
Demosthene ponit.

» Εν μὲν γὰρ τῷ γράψαι, μηδένα εἶναι ἄτε

» λῆ: 14.

» Τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τῷ ἀτέλειαν:

13.

» Εν δὲ τῷ περὶ σγράψαι, μή δὲ τοιοῦτον

» ἐξεῖναι δοῦναι: 16.

» Τὸ δὲ ναὶ ὑμῖν ἐξεῖναι. 8.

1.
Propositio-
nes duæ, re-
uersiones i-
tidem duæ
ἐναλλαξ
collocatæ.

Πρότ.
Propositioῖς
πρότασις.
Eiusdem
ἀπόδοσις.

Απόδ.
Reuersionis
πρότασις.
Eiusdem
ἀπόδοσις.

Talis est etiam, in principio oratio-
nis, pro Cecinna:

» Si

DE QVADRM. PERIODO

πρότ.	„	Si, quantum, in agro, locisq; desertis, audacia po-	
πρότασις.	„	test: 18.	
ἀπόδοσις.	„	Tantum, in foro, atque iudicijs, impudentia ua-	
ἀπόδ.	„	leret: 19.	
πρότασις.	„	Non minus, in causa, cederet, A. Cecinna Sexti E-	
ἀπόδοσις.	„	butij impudentiae: 25.	
	„	Quàm, in ui facienda, cessit audaciae. 13.	

Συγολή. Minutior est comprehensio, in di-
uinatione; & tamen quatuor membro-
rum.

ισσομελὴς ἐ-	„	Hic tu, si laesum te, à Verre, esse dices: 13.	
παλλὰξ.	„	Patiar, & concedam: 7.	
	„	Si iniuriam tibi factam quaereris: 12.	
	„	Defendam, & negabo. 7.	

Eiusdem generis est:

Ανισογ.	„	Eloquencia Q. Hortensij, ne me, in dicendo, impe-	
	„	diat: 21.	
	„	Nonnihil commoueor: 7.	
	„	Gratia S. Naeuij, ne P. Quintio noceat: 18.	

Id

2. Id uerò non mediocriter pertimesco. 13. †

συφολή.

ὀρθότης.

Τα

σις.

†

Propositio-
nes duæ cō
tinuatæ in
principio.
consecutio
nes etiā duæ
coniunctæ
in reditu.

Propositio-
nes duæ cō
iunctæ, in
πρωτάσει.
Redditio-
nes itidem
duæ conti-
nuatæ, in
ἀποδόσει.

Hoc genus, ut proposuimus, elegans
est: & propter propositiones, & earū
reflexiones æquabiles. Sed fit sæpenu-
merò: ut huiusmodi duplex reditus
non appareat: cum tamen propositio
à reflexione, binis membris, sit separa-
ta. Vt,

» Quod si tu, iudex, nullo præsidio, fuisse uidebe-
» re, contra uim, & gratiam solitudini, & in
» opia: 37.

» Si apud hoc consilium, ex opibus, non ex uerita-
» te, causa pendetur: 23.

» Profectò nihil est iam sanctum, atq; sincerum, in
» ciuitate: 19.

» Nihil, quod humilitatem cuiusquam, grauitas, et
» uirtus iudicis consoletur. 24.

ἰσοσηλὴ.

VNA

DILATATIO PERIODORVM
VNA RATIO DILA-
tandi.

11. Genus Sunt ergo hæc duo genera prima
cuius πρότερον τετρακώλων : in quibus est æqualitas
τάσις est μο propositionum, & reflexionum. Sed
νόησις, & fit sæpe, ut altera pars dilatetur perio-
πόδοσις au di : & propositio unius sit membri:
τῆ νυμε= consecutio uerò trium. Vt, in diuina-
ροφior, & tione Verrina:

τρίκωλ. „ Quare, cum incertum sit, de iniuria: 12.
 „ Quenquam esse putas: 8.
 „ Qui non malit te, sine uituperatione: 14.
Ισοσηλής ἐ- „ Quàm, cum scelere, discedere? 9.
παλλὰξ.

Simili Aeschines, contra Demo-
sthenem, est usus:

Al. ἐὰν ταῦ „ Εὰν τῶν ὑμῶν σαφῶς ὁπιδείξω: 12.
 τα. „ Δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν: 12.
Al. θεῶν. „ Επινύσσειτέ μοι πρὸς θεόν. 10.
Al. κερῶν. „ Τὸν πρώτων τῶν τετάρων κερῶν μὴ κα-
 λῶς αὐτὸν πεπολιτύνει. 19.

Idem

Idem fit, apud Isocratem:

- » Οὐ δὴ πᾶσι πάτριόν ἐστιν: 8.
 » Ηγεῖσθ' οὖν Ὀπίλυδας τῶν ἀντοχθόνων: 13.
 » Οὐδ' ἐστὶν Ὀπαθόντας τῶν Ὀποιήσαν-
 » των: 13.
 » Οὐδ' ἐστὶν ἰκέτας ἡγομένους τῶν ὑποδε-
 » ξαμένων. 17.

Hoc genus fit, cum ex primo mem-
 bro sententia deriuatur. Contrā fit eti-
 am sapē: ut propositio trium sit mem-
 brorum, & comprehensio postremo
 claudatur membro uno. Vt in Cluen-
 tiana:

- » a Eadem hac Dinea testamentum faciente: 14.
 » Cum tabulas prehendisset Oppianicus: 13.
 » Qui gener eius fuisset: 8.
 » Digito legata deleuit: 9.

Secundi ge-
 neris altera
 species: quę

πρότασις

τελευταίαν

habet, dila-
 tatam μέ-
 brorum nu-
 mero,

ἀπόδοσις

μονόωνλον,
 uni μέbro
 astrictam.

a

Πρότασις

τελευταία.

Sic etiā Aeschines:

- » Κτησιφῶν δέ, ὡς Ἀθλιωαῖοι, ὑπερπηδή-
 Ο

DE QVADRI^m. PERIODO

„ σας τὸν νόμον, τὸν πρὸς ἑαυθιῶν,
 „ κείμενον: 30.
 „ Καὶ τὴν πρόφασιν, ἣν ἐγὼ δέξίως πρὸς
 „ εἶπον ὑμῖν, ἀνελών: 19.
 „ Πρὶν λόγον, πρὶν εὐθιῶας δοῦναι: 9.
 „ Γέγραφε μεταξὺ δημοφένων ἄρχοντες
 „ σεφανοῦ. 16.
 „

Ἀπόδοσις
 μονόκωλος.

Hæc igitur una est dilatandi ratio:
 qua principia comprehensionum, uel
 longiora fiunt, uel breuiora extremis.
 Cum aut unū membrum, de duobus
 amittunt; aut de alteris duobus, quasi
 è regione positis, unum assumunt.

ALIA RATIO, QVÆ NON EST
 numeri, uel paucitatis: sed magnitu-
 dinis, & paruitatis.

Est etiam altera ratio: quæ in breui-
 tate, aut prolixitate membrorum est
 posita: manentibus utrinque duobus
 membris. Vt,

Contractio „ Si quis perperam iudicasset: 9.

„ Se

- ωρ,
eg=
- » Se cognituum: 5.
 - » Cum cognouisset: 5.
 - » Animaduersurum. 5.
-
-
-
-

ισοσηλής.

omniū mē-
brorum.

Finis quatuor syllabis principio est παραίτη-
σις, ἢ θεωρία
ῥητορικῆς.
breuior. Illud etiam operæpretium
est cōsiderare: quatuor membrorum
complexiones, cum breues sunt, con-
cinnè aliquando continuari. Ut
fit in principio libri tertii, de legi-
bus:

- ο:
el
is.
us
fi
- » Nam & qui benè imperat: 8.
 - » Paruerit aliquando necesse est: 12.
 - » Et qui modestè paret: 7.
 - » Videtur, qui aliquando imperet, dignus esse.
14.
-
-
-
-

- ri
ft
s
- » Itaque oportet & eum, qui paret, sperare: 15.
 - » Se aliquo tempore imperaturum: 12.

O ij

DE QUADRIM. PERIODO

- » Et illum, qui imperat, cogitare: 11.
» Breui tempore, sibi esse parendum. 12.
-
-
-

Regula hu-
ius ratiōis
dilatandi,
contrahēdi
que repeti-
ta.

DILATATIO.

In membris harum comprehensio-
num extendendis, aut contrahendis,
eadem ratio tenenda est: quæ in reli-
quis tribus generibus: de qua propo-
suimus. quam confici diximus, uerbo-
rum uel præpositione, uel postpositio-
ne, uel interpositione.

CONTRACTIO, ET PRO- ductio.

Fit etiam sæpenumero, ut ex quatu-
or membris tria conficiantur: & ex tri-
bus quatuor. Sed hæc ad præcepta
exercitationis pertinent: & ad com-
prehensionum commutationes: quas
Græci μεταμῖσεις, & μεταχηματισμοὺς
uocant: de quibus post erit explican-
dum. Nunc de connexionibus plu-
rium, quàm quatuor membro-
rum, explicemus.

Dein=

DEinceps de periodorum, quæ τετραώλοι νο-
 minātur dilatatione, atq; contractione. sed hīc
 earum uarietas, atq; partitio cōsideranda est.
 Nam uel habent propositionem, & reuersionem e-
 qualem, & parem: uel inaequalem, ἀνίσου. Aequalis
 propositio, & reuersio est tum: cum duo membra pro-
 ponuntur: & duo redduntur, hoc est, cum propositio
 non solum habet πρότασις: uerum etiam reditum: &
 ipsa ἀπόδοσις etiam περιόδου, ut πρότασις, habet &
 propositionem, & redditionem: suntq; uenustissimæ
 istæ conuersiones, in quibus duæ sunt propositiones,
 & duæ redditiones. Idq; fit duobus modis. Nam duo
 membra proponuntur, & duo redduntur: uel ἀνολό-
 θως, ἢ κατὰ συνάφειαν, id est, consequenter, & conti-
 nēter: uel κατὰ χiasmὸν, χωρισμὸν, καὶ ἐν ἀλλήλει, quæ
 separatur, & alternatim, decussatimq; à propositioni-
 bus collocantur reuersiones. Prioris generis exem-
 plum istud est: Qui admonent: amicē docendi sunt:
 qui inimicē insectantur: ij sunt repellendi. Periodus i-
 sta contractionem, & συντομίαν habet. Sunt enim
 membra breuissima, & νομματα. πρότασις est δινω-
 λος: ἀπόδοσις etiam est δινωλός. Constat autem ex
 duabus bimembribus periodis: ex quibus una facta est
 per μερισμὸν, distinctionem, quæ fieret apud Græcos
 particulis καὶ, & ἄλλ: sed apud Latinos plerunq; omit-
 tuntur, quidem, uerò. Idq; breuitatis causa fieri con-
 suevit. Est ergo periodus ista & συνήμην, et ἀντίμα

DE QVADRIM. PERIODO

αὐτῶν. Membra enim & distincta sunt: & contraria
 contrarijs reddita, diuersa diuersis in his sunt relata.
 Alterius est exemplum. Nam quia, quanto pater præ-
 stantior fuit uirtute: tanto filius ad uitia proiectior: id
 circo & illius admirabilior est uirtus: & huius inuisi-
 or ignauia. Propositio periodi habet duas propositio-
 nes causarum duarum. Reditus duas habet ἀποδόσεις
 duorum effectuum. Est apta transformationi: potest
 enim uigiesies quater transformari. Nos tantum semel
 transformabimus ad hunc modum. Nam quia, & pa-
 ter præstantior fuit uirtute: idcirco illius admirabilior
 est uirtus: & quia filius ad uitia est proiectior: idcirco
 eius odosior est ignauia. Transformata est comprehen-
 sio in genus superius: in quo duo membra proponun-
 tur, & duo redduntur consequenter. Ergo æqualitas est
 in hoc genere periodorum: quod propositio tot membro-
 rum est: quot redditio: siue in propositione propositi-
 onis due συνηχῶς, coniunctim ponantur: ut in conti-
 nuatione, siue ἐναλλάξ, alternatim, ut in decussatione.
 Alterum igitur genus est, in quo propositio, & cōuer-
 sio est inæqualis. Nam πρότασις uel est μονόηλος, &
 ἀπόδοσις τέλειη: uel contrā, ἀπόδοσις est μονόη-
 λος, & πρότασις τέλειη. Nam uerò probatur pri-
 mum genus maxime: in quo propositionis primum
 membrum habet πρότασις: secundum eiusdem propo-
 sitionis reflexionem. ipsa etiam ἀπόδοσις habet pro-
 positionem tertij membri, et ἀπόδοσις quartum.
 Sunt enim istæ complexiones ualdè rotundæ, atq; cir-
 cumductæ

cumductæ: ac constant semper ex duabus bimebris.
 Apud Græcos melius intelligi potest hæc ratio,
 qui utuntur $\mu\epsilon\nu$, $\epsilon\tau$ $\delta\epsilon$

Εν $\mu\epsilon\nu$ γὰρ τῷ γράψαι.) Hæc periodus est ex duabus
 bimebris confecta distinguentibus particulis $\mu\epsilon\nu$
 et δ : quibus sublatis, erunt duo circuitus $\delta\eta\lambda\omega\lambda\omicron\iota$. sum
 pta ex causa Leptinæ. Quia enim scripsit, neminē esse
 debere immunem: eos, qui immunitatem adepti sunt,
 ea ipsa spoliavit: Et quia deinde ascripsit (adiecit ad
 legem) nemini dandum posthac istud beneficium: vo
 bis uestrā potestate (dandi immunitatem.) ademit. Εν
 $\mu\epsilon\nu$) $\pi\rho\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$, eiusq; inchoatio. Τὸς ἔχοντας.) E
 iusdem consecutio, $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$. Εν δ τῷ προσγράψαι.)
 Periodi, non propositionis $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$: quam $\mu\epsilon\gamma\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$
 $\alpha\upsilon\tau\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$, et particula $\delta\epsilon$, ostendit. Τὸ δυνάαι.)
 $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$ $\alpha\pi\omega\delta\omicron\sigma\epsilon\omega\varsigma$. Si quantum in agro locisq;
 desertis.) Comprehensio ista Ciceronis est rotundissi
 ma, $\epsilon\tau$ habet ταχύτητα. propositio duorum membrorum
 est, et περιόδου. Habet enim suā propositionem, et su
 am redditionem: et confecta est ex periodo bimebris,
 ut $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$: id quod tū apparet: cum tollitur particu
 la S I. Conflata aut sunt istæ duæ in unam, per $\omega\pi\alpha\rho\alpha$
 $\sigma\upsilon\nu\alpha\psi\iota\mu$, cuius nota est illa cōiunctio. Diximus cōuer
 sionem istam uenustissimam esse: idq; nō modo partium
 collocatione: uerum etiam earum conformatiōe. Quā
 tum enim pertinet ad formam eius: propositio suam
 habet, $\epsilon\tau$ propositionem, $\epsilon\tau$ redditionem: $\epsilon\tau$ $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$
 eis etiam suam habet $\pi\rho\tau\alpha\sigma\iota\mu$, et suam $\alpha\pi\omicron\delta\omicron\sigma\iota\mu$.

DE QVADRM. PERIODO

Primum colon constat tribus incis: quorum unum-
quodq; senis absolvitur syllabis. Alterum membrum,
quod est redditio propositionis, non periodi, est ui-
ginti syllabarum, par superiori. Nam alij omittunt
prepositionem In, & pro: Atq; legunt Ac. Estq; toti-
dem incisorum. Sequitur ἀπόδοσις periodi, non pro-
positionis superioris: cuius membrum primum est
productum, ac χοινότερες, id est, uiginti quinque syllaba-
rum: & est πρότασις τῆς ἀποδόσεως. Itaq; quatuor est
incisorum, unoq; inciso superiore productius. Quar-
tum membrum, est ἀπόδοσις redditionis huius periodi.
Est autē μέσος: quia tredecim syllabis absolvitur: &
tribus incis: distinguitur. Hactenus συμμετρία perio-
di: sequitur eius ἁρμολογία, conformatio: quam mon-
strat, in autore, delineatio. Nam est in prima parte
ισόνομος: in altera parte, est ἀνισό-
nomος. Ornamentis au-
tem multis est conformata: quae pertinent ad oratio-
nis uenustatem, atque pulchritudinem, id est, μέλας.
Cuiusmodi primum est ἁρμολογία, παρίστωσις, uel προσπό-
δοσις, partium aequalis relatio. Nam, in duobus priori-
bus membris, singula singulis respondent, ordine na-
turali. hoc tantum differunt: quod in secundo inciso
primum membrum habet ἐπίθετον, secundum nullam
habet. Alterum ἁρμολογία est συνωνυμία, interpretatio.
Eiusdē. n. potestatis sunt, potest, & ualet. tertium est
ὁμοιότητων: quartum ὁμοιοτέλειαν: quintum νό-
μος, uel ἁρμολογία: sextum est διαστολή των ὁρώνων,

ἁρμολογία
σμός,

que

quæ est comparationis: septimum ἀντίθετον, compo-
 sitio rerum differentium, atq; dissimilium. Agrum e-
 nim cum foro: loca deserta, cum iudicijs: audaciam cū
 impudentia: causam, cum ui componit. Sunt & alia
 duo ornamenta in hoc ambitu, quæ circumducunt o-
 rationem: τὸ καὶ ὑποθέσειν, conditio, & ὑπόστασις δι-
 πλῆ. Atq; hæc duo σχήματα non solum teretem, atque
 rotundam, sed etiam uolubilem, & concitatam effici-
 ciunt orationem. Constat autem ὑποθετικῷ συνδυασ-
 μῳ, ex duobus dissimilibus. constat præterea γνῶμη,
 sententia, & νοήματα, allusione ad sententiam genera-
 lem, quæ est astricta personis. Prima enim est ἀπόσω-
 πῃ, & θετικῇ, infinita, ex duabus sententijs constans.
 Nihil in agro, locisq; desertis audacia ualere debet.
 Item, in foro, atq; iudicijs, nihil debet ualere impuden-
 tia. Reliquæ duæ sunt astrictæ personis, quibus sub-
 latis, istæ erunt sententiæ. Innocens reus, in sua causa,
 non debet cedere impudentiæ aduersarij. Et, uir bo-
 nus, in agro, locisq; desertis, &c. in ui facienda, cedit
 interdum hominibus audacibus. Talis illa Socratis
 est θέσις, ἢ ἀπόφθεγμα. Αμεινόν ἐστιν ἂν ἐνέσθαι, ἢ ἂν δι-
 νῆν: melius est iniuriam accipere, quàm alteri facere.
 Commutari autem primum potest hæc conuersio
 propositione tantum transformata, & traiectis prio-
 ribus membris. Si tantum in foro, ac iudicijs impuden-
 tia ualeret: quantum, in agro, locisq; desertis, audacia
 potest: non minus, &c. Aliter, ad hunc modum, traie-

DE QVADRI. PERIODO

Et a propositione, & redditione, transmutabitur. Non minus nunc, in causa, cederet A. Cecinna Ebutij impudentiae: quàm tum, in ui facienda, cessit audaciae: si tantum, in foro, atq; iudicijs, impudentia ualeret: quantum, in agro, locisq; desertis, audacia potest. Item aliter. Non minus nunc, in causa, cederet A. Cecinna Ebutij impudentiae: quàm tunc, in ui facienda, cessit audaciae: si quantum, in agro, locisq; desertis, audacia potest: tantum, in foro, atq; iudicijs, impudentia ualeret. Differt hæc à superiore: quòd, in illa, propositionis partes sunt etiam traductæ: in hac tantum redditio, & propositio sunt transpositæ. Deniq; commutari potest, omnium membrorum immutatione. Si quantum, in ui facienda, A. Cecinna Ebutij cessit audaciae: tantum nunc, in causa, cederet eius impudentiae: non minus, in foro, atq; iudicijs, impudentia ualeret: quàm, in agro, locisq; desertis, audacia potest. Ergo est *γυναικὶν* periodus, *ἀνδρῶν*, et *ἐπὶ χρεῖματι*. sed *συναντιῶν*, constans ex duobus dissimilibus, tantum rationibus, quas, intra se, perficit, atque concludit. Sunt autem ista *τὰ μὴ ὁμοίως ἐχόντα, καὶ διαφέροντα*: Non quantum, in agro, locisq; desertis, audacia potest: tantum, in foro, atq; iudicijs, impudentia ualeat. Alterum est: Non quantum, in ui facienda, A. Cecinna S. Ebutij cessit audaciae: tantum, in causa, cedere debet eius impudentiae.

Hic tu, si læsum te à Verre, esse dices.) Hactenus
exem=

exemplū productæ periodi: sequitur contrarium, ambitus scilicet contracti, qui est breuium membrorū: sed utrinq; ἰσονωρίαν habet. Nam ambæ propositiones sunt productiores: redditiones autem sunt minutiores sed προτάσεις sunt μετρίως μακρόνωλοι, ἔστι νωλοι: ἀποδόσεις autem sunt μινυρόνωλοι ἰσόνωλοι. Ornamenta periodi sunt, τὸ πρὸ ὑπόθεσις, ἔς μείσις: sed omisæ sunt particulae, μὲν ἔς ἁ. Traiectione etiam paritum quater mutari potest.

Eiusdē generis est: Eloquentia Q.) Tertium exemplum est mediocritatis. Non enim mēbra sunt tam procerā, quā, in primo: nec tam decurtata, quā in altero. primum membrum 21 est syllabarum: alterū 7. tertium 18. quartum 13. Ergo periodus est omnino ἀνίσος. potest autem etiam quater transformari.

Hoc genus, ut proposuimus.) In hoc loco, transitū facit ad alterum genus periodorum quatuor membrorum. Primum enim genus habuit χωρισμὸν, separationē duarum propositionū, et reuersionum: hoc autem alterum genus contrariam habet methodum, nimirū συνάφειαν, ἢ συνυπόθεσιν, copulationem, uel completionem duarum propositionum, et redditionum. Nā in ipsa προτάσει, duæ sunt propositiones, ἔς in ἀποδόσει duæ sunt conclusiones, atq; conuersiones.

Quod si tu iudex nullo.) Hæc periodus ἰσοσυνέλειαν habet. Nam alterum ἔς postremum membrū sunt paria: secundum enim uiginti tribus: postremū uiginti quatuor syllabis constat. Reliqua sunt imparia. primū enim

DE QVADRM. PERIODO

enim constat triginta septem syllabis, & est *χοινωτέν-
σατον*, supra modum productum: tertium est nouen-
decim, & moderatum. omnia tamen sunt *τεταμεία*,
hoc est, dilatata, atq; explicata. Itaq; cōueniunt graui-
tati, & orationis amplitudini: praesertim cum habe-
ant *ἀναπνοαίς*, interpirationes, quae reficiunt orato-
ris spiritum, atq; uocem. Eius *πρότασις* habet duas pro-
positiones coniunctas: nullam autem *ἀπόδοσις*: id
quod ostendit particula, Si, iterata. *Απόδοσις* etiam est
duplicata: id quod indicat particula, Nihil, repetita.
Est igitur periodus, ut proxima superior, *παυκινή*,
querimoniam grauem habens, pro suo Reo. Habet in
primo membro paria paribus, diuersa diuersis reddi-
ta. In altero membro *ἀντίθεσις* est: opes enim ino-
pie opponuntur, & solitudini. Committuntur etiam
pugnantia. Vi enim, & gratiae, solitudo, & inopia: est
opposita. In reliquis etiam sunt bina binis, diuer-
sa diuersis reddita. Sunt ergo haec duo genera pri-
ma *τετραπλόων*.) Sequitur tertium genus, quod à
superioribus duobus proximis est diuersum. Nam hu-
ius *πρότασις* non est *διπλω*: nec *ἀπόδοσις* est *διπλω*-
λ, ut in superioribus: sed *πρότασις*, uel est *μονόπλω*
& *ἀπόδοσις* *τέμπλω*: uel contrà, *πρότασις* est *τέμπλω*
& *ἀπόδοσις* *μονόπλω*. Quae duo genera dif-
ferunt celeritate, & tarditate. Ergo primum ge-
nus est tardius: propterea quod insistit. Alterum au-
tem est citum, & uelox, & ad *γοργότητα*, orationis
celerita-

celeritatem, pertinet: ut primum, ad orationis *σεμνότητα*, grauitatem.

Quare, cum incertum sit.) Periodus ista etsi uideatur *τέλειωλ*, propter uerbi Discedere, traiectionem: tamen est *τετράειωλ*, & pertinet ad *βραδύτητα*. Nam à primo membro reliquæ dependent sententiae. Est autem primum membrum duodecim syllabarum: & *πρότασις* periodi *μονόειωλ*. Alterum membrum est octo syllabarum, & initium est reflectionis trimembris. Tertium est quatuordecim, quemadmodum postremum est nouem. Ergo est *ισονωλία* alternatim facta. Nam primum, & tertium membrum sunt paria: secundum, & quartum etiam sunt equalia. Talis fuit superior, ex eadem Diuinatione Verrina: Hic tu, si lesum te, à Verre, &c. Veruntamen hæc est paulò productior: contractior tamen superiore proxima.

Εὰν τῶθ' ὑμῖν σαφὲς.) Si inquam hæc uobis probauero: equam, & honestam postulationem uobis afferam: ut mihi omnes concedatis, & confiteamini: eum, in primo quatuor illorum temporum, non rectè administrasse rempublicam. Ista comprehensio est membrorum, quæ dicuntur recta. Sunt enim moderata. primum, & secundum sunt duodecim syllabarum. Ergò *ισονωλίαν* habent. Tertium est decem, & propè duobus illis superioribus par. Quartum est productum ad decem, & nouem syllabas. Itaq; conuer-

DE QVADRI. PERIODO

conuersio est $\mu\alpha\gamma\gamma\acute{o}\nu\omega\lambda$ & . propositio autem est $\mu\omicron\upsilon\acute{\nu}\omega\lambda$ & : $\alpha\pi\acute{o}\delta\omicron\lambda\omicron\sigma\iota\varsigma$ $\tau\acute{\epsilon}\tau\iota\omega\lambda$ & .

$\omicron\upsilon\delta\iota\kappa\tau\omega\iota\varsigma$ $\omega\acute{\alpha}\tau\epsilon\rho\acute{o}\nu$ $\epsilon\gamma\gamma\upsilon$.) Patrius sanè iste mos nequaquam est: ut peregrini (aduenæ, extranei) præsent (imperent) indigenis atq; domesticis: & ut ij, qui beneficium acceperunt, ijs, qui beneficium dederunt, fiant supplices: denique ut, qui alijs fuerunt supplices, eos regant, qui istos supplices susceperunt. Est & hæc Isocratis periodus pulcherrima. Nam etsi $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\tau\epsilon\varsigma$ est $\mu\omicron\upsilon\acute{\nu}\omega\lambda$ & : $\alpha\pi\acute{o}\delta\omicron\lambda\omicron\sigma\iota\varsigma$ est $\tau\acute{\epsilon}\tau\iota\omega\lambda$ & : tamẽ secundum, & tertium membrum habent $\iota\sigma\omicron\upsilon\omega\lambda\acute{\iota}\alpha\upsilon$. Sunt enim tredecim syllabarum, primum est $\eta\omicron\mu\mu\alpha\tau\iota\eta\omicron\upsilon$. Octo enim constat syllabis: postremũ est $\mu\alpha\gamma\gamma\acute{o}\nu\omega\lambda$. Ad decem enim & septem usq; syllabas extenditur. Propterea igitur est pulcherrima periodus: quòd $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\tau\epsilon\varsigma$, ad tria reliqua membra separatim potest accommodari: sed propter dignitatem etiam, id est, $\sigma\epsilon\mu\upsilon\iota\tau\eta\tau\alpha$, est uenusta, & ornata. Est enim $\gamma\upsilon\omega\mu\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\mu\acute{o}\nu$, pertinens ad maiorem propositionem. Sed ista duo postrema genera differunt tarditate & uolubilitate à sequentibus. illa enim moram habent: propterea quòd ex primo membro, hoc est, propositione, reliquæ tres sententiæ, ipsius reditus, deriuantur. Quæ uerò sequuntur: celeritatem habent: suntq; cita, ac uelocia: in quibus ad postremum membrum, id est, $\alpha\pi\acute{o}\delta\omicron\lambda\omicron\sigma\iota\varsigma$, reliqua tria in propositione referuntur.

Eadem hac Dinea testamentum.) Ista periodus habet contracta, & breuia membra: cuius propositio constat

constat tribus μέλοισι: ἀπόδοσις autem est μονόμελος: eamq; ob causam ἀδύνατον, id est, uelocitatem permultum facit, non solum propter membrorum breuitatem: sed etiam quod ad postremum μέλον reliqua tria membra pertinent, in propositione. In duobus primis membris, est ἰσομελία: in duobus posterioribus etiam est ἰσομελία, primum enim μέλον quatuordecim, alterum tredecim, tertium octo, postremum nouem syllabarum est. Κτισιφῶν ὁ Ἀθηναῖος.) Ctesiphon autem, Atheniensis, uiolata lege, quæ de ijs lata est, qui rationibus referendis teneantur: sublataq; defensione, quam ego uobis modo commemorauī, priusquam rationes reddidit, poenamq; luit: Demostheni in magistratu interea coronam decreuit. Comprehenso hæc eiusdem est generis: estq; ἄριστος, imparium membrorum. Primum enim membrum triginta syllabarum est: alterum nouendecim: tertium nouem. ἀπόδοσις est sedecim syllabarum. Ergo uenustiores, & pulchriores illæ sunt: in quibus propositio duorum, & redditio etiam duorum est membrorum: quemadmodum pulcherrima forma hominis illa est: quæ habet à natura duas manus, & duos pedes attributos: inconcinrior altera uidetur: in qua uel propositio unius est membri, & redditio trium: uel contrà, propositio trium est, & reuersio unius membri: non secus, atq; monstrosa corporis humani esset ea forma, quæ uel unam manum, & tres pedes haberet: uel contrà

tribus

DE QVADRI. PERIODO

tribus manibus, & uno duntaxat pede esset prædita.

Hæc igitur.) Conclusio primæ rationis, periodos quadripartitas extendendi.

Est etiam altera ratio, quæ in breuit.) Transit ad alterum modum: qui non est in membrorum numero positus: sed in eorum longitudine, aut breuitate. Ibi. η . τὸ πλῆθος, καὶ τὸ ὀλίγον: hic τὸ μῆκος, καὶ τὸ μικρόν spectari solet. Illic enim numerus, uel multitudo uel augetur, uel minuitur: hic magnitudo crescit, aut decrescit. Illic deniq; multum, aut parum consideratur, hic longum, aut paruum attenditur. Ac nemo scit, quid sit scribere breuiter, aut prolixè: qui hanc bipartitam rationem componendi non animaduertit. ac exempla proponit æquabilium periodorum: quarum propositio bimebris est: redditio δ ινωδ.

Vt si quis perperam.) Conuersio ista est cōsecuta minutissimis membris. Et quanquam membrum primum est breue, & par inciso oblongo: est enim nouem syllabarum: tamē quatuor syllabis tria insequentia superat: quæ sunt syllabarum quinque, & prorsus η ομικτινά. Est autem η οοσνελῆς. Primum enim membrum est α νισορ, impar reliquis: cætera tria habent η σονωλιαν: sunt enim ω ςντασύνταβα. Estq; concinna, non solum quod propositiones, & redditiones postæ sunt ϵ ναλλάξ, id est, alternatim. (Propositiōi enim redditionem, & huic redditioni nouam propositionem, & huic nouæ propositioni, nouam redditionem subiunxit,)

subiunxit.) quæ τὰς habet ἐν ἀλλὰ ξίς: uerum etiam propter ornamenta, quæ suauitatem habent: ut est ὁμοιοτέλειον, ὁμοιοῦντων. Est in hac quoq; παρομοιώσει, uel ὁμοιοπαταλῆσις, ἐν ἀλλὰ ξίς.

Illud etiam operæ pretium est.) Sequitur appendix de συνεξείᾳ periodorum quadrimembrium. Nam τετραῖνοι conuersiones ad hunc modum decurtatæ, interdum à Cicerone concinnæ, & eleganter continuantur: ut ille ad Atticum.

Nam qui benè imperat.) Periodus prima habet in propositione, πρότασιν, & ἀπόδοσιν: & in ipsa Reuerſione, propositionem, & conclusionem. Ergo eius collocatio est facta ἐν ἀλλὰ ξίς. Estq; utrinq; ἰσοσυνέλιξις, & ἰσόνωλος: in qua ratione est etiam ἐν ἀλλὰ ξίς. Primum enim, & tertium membrum sunt septem syllabarum: secundum duodecim: postremum quatuordecim. Auget concinnitatem compositionis, τὸ ἀντίθετον, compositio contrariorum. Sunt enim ἀντιειμένα, imperare, parere. Est etiam γυνωμολογικὴ: constans duabus sententijs: quæ sunt δεσποτικαὶ, aut ἀρχικαὶ. pertinent enim ad herilem, aut regiam aliquam potestatem.

Itaque oportet.) Exemplum alterum est συμπερασμικόν, & παραγγελματικόν. Est enim superioris κατὰσσινὸς bipartita, per ἀποσπώδωσιν, conclusio: in qua est præceptum politicum. Habet autem χροσμὸν, ordinis immutationem. Altera periodus etiam

DE QUADRIM. PERIODO

est ἰσοσημῆς. Nam primum membrum est quindecim
syllabarum: secundum, et quartum duodecim con-
stant. tertium undecim habet syllabas. Itaq; secūdo, et
quarto est par. Concinna est etiam, eadem confor-
matione, atq; collocatione. Duplex quoque σύνθε-
σις, uel αὐτεξέτασις orationem exornat. præterea duo
sunt hic motus contrarij, spes, et metus: quemadmo-
dum duo sunt euentorum genera, ἐπαγγελία, καὶ ἐν-
πλήξαι, denunciata.

Nam et qui benè imperat.) Sic Plato. Δὲ δὴ
πάντ' ἀνδρᾶ διανοεῖσθαι, περὶ ἀπάντων ἀνθρώπων.
ὡς ὁ μὴ δουλεύσας οὐδ' αὖ δεσπότης γένοιτο ἄξιός ἐστι
παίνου: καὶ καλῶς πείθεσθαι καὶ τῷ καλῶς δουλεύσας
μᾶλλον, ἢ τῷ καλῶς ἀρξέαι: πρῶτον μὲν, τοῖς νόμοις: ὡς
ταύτην τοῖς θεοῖς ἔσαν δουλείαν: ἔπειτα τοῖς πρεσβυ-
τέροις τε, καὶ ἐντίμως βεβιωκόσι, id est. Enimvero om-
nes de omnibus ita cogitare hominibus oportet: eum,
Περιοδικόν. qui nō seruiert, dignū laude dominum nunquā fore:
ac magis cuius iam gloriantum: quod benè seruiert:
quān quod benè imperarit: primum legibus: quasi
idem hoc sit: quod Deo seruire: deinde senioribus: et
his, qui honestè uitam egerint.

Arist. Πολιτ. 3.

Δίπλοιοι εἰς ἄλλα μὲν ἐπαινεῖται γὰρ: τὸ δυνάσθαι ἀρχεῖν, καὶ
εἰναι, uel ἀρχεῖσθαι, καὶ πολίτου δονήμου ἢ ἀρετὴ ἐστὶ: τὸ δυνάσθαι
τιτράνω δαυ καὶ ἀρχεῖν, καὶ ἀρχεῖσθαι καλῶς. Veruntamen
λλο. illu

DILATANDA, ET CONTR. 114

illud utique laudatur: posse & imperare, & parère:
& uirtus est ciuis spectati: posse honestè imperare, et
parère. Ergo omnis hæc ratio, pertinet ad $\pi\epsilon\gamma\omega\gamma\delta\epsilon\sigma\alpha$
 $\nu\alpha\sigma\epsilon\alpha$ $\pi\iota\tau\omega\epsilon\upsilon\sigma\iota\upsilon$: longiores ex breuioribus, & breuior
res ex longioribus circūscriptionibus facere: breuiores
continuaré: numerum membrorum augere, uel immi
nuere.

In membris harum.) Postrema capitis
pars est $\nu\alpha\tau\alpha\lambda\upsilon\tau\alpha\sigma\iota\upsilon$. continet enim duo præcepta:
quorum alterum pertinet ad $\tau\alpha\epsilon\sigma\iota\upsilon$, id est, produ
ctionem periodorum quadrimembrum: alterum ad
 $\sigma\tau\alpha\upsilon\alpha\iota\pi\epsilon\sigma\iota\upsilon$, contractionem. Vtrunque
tamen præceptum est geminum. Primum enim pe
riodi extenduntur magnitudine membrorum: deinde
multitudine. Magnitudine membra dilatantur rursus
tribus modis, uel $\pi\epsilon\gamma\omega\delta\epsilon\sigma\alpha$, præpositione, uel $\epsilon\pi\alpha\gamma\omega\delta\epsilon\sigma\alpha$,
interpositione: uel $\mu\epsilon\tau\alpha\theta\epsilon\sigma\alpha$, postpositione. Multitudi
ne autem membrorum periodi crescunt uel uno mem
bro, uel pluribus additis. Ergò augetur numerus mem
brorum quadrimembris conuersionis: cum extra sua
septa egreditur periodus, hoc est, extēditur ultra mē
brorum quatuor numerum: & ex periodo fit $\pi\epsilon\gamma\omega\delta$
 $\pi\omega\upsilon$, de quo mox. Alterum præceptum etiam est
bipartitum: & pertinet ad contractionem periodo
rum istarum. Nam uel magnitudo membrorum
diminuitur contractione: uel multitudo membro
rum ad paucitatem astringitur ablatione unius, aut
plurium membrorum. Ergò in contrahendis pe
riodis, uel tolluntur ea, quæ sunt addita, & adie

DE QVADRIM. PERIODO

ita, uel propositione, uel postpositione, uel interiectione. Multitudo autem membrorum imminuitur: cum ex periodo quatuor membrorum facimus periodum trimembrem, aut bimembrem, aut etiam interdum simplicem. In his duobus praeceptis praestantissimum genus exercitationis positum est, quod pertinet ad illud caput, quod est de transformatione, & commutatione periodorum. Ac nihil propè plus adfert ad iumentum, ad exercitationem styli: quam uel commutare genus periodi, quod fit compositione, & solutione: uel comprehensionem dilatare suis partibus, uel contraeandem contrahere.

ANAKE

In h
con
rari
ben

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΚΩΛΩΝ

тетраμύωρ, καὶ σιωνρύμωρ.

Vnum in
quo ppo
sitiões et
reflexio-
nes χιασ
μῶ, ἢ χω
ρισμῶ di
siungun-
tur, & di
locātur.
Nam ἢ

Πρό-
τασ-
habe

habet.
suam.

Proposi-
tionem.

Reuersi
Conem.

Από
δοσις
habet
suam

Proposi-
tionem.

Reuerfi-
onem.

Τάσιν
καὶ συ
φολή,
ῥαυ=
ετιο et
cōtra
ετιο.

Om-
nis all

Itaq; partes hu
ius crescunt, et
decreſcunt nu
mero ſyllabarũ
hoc eſt, prolixi
tate, aut breui
tate: nō autmũ
titudine mem
brorũ. Eius ge
nera ſunt duo:

Alterum
in quo e-
cedē par-
tes κατὰ
συνάφειαν,
ἢ συμ-
πλονικῶς,
cōtinuā-
tur. Nā et

Propositio duas
copulat $\pi\epsilon\sigma/\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma$.

Reditus totidem
cōiungit reuersio-
nes.

In his
conside
rari de
bent,

DE QUADRI. PERIODO

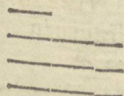
			Principium, seu propositio, ut sit τέμνωλ &.
		Dilata= tur & lō gius fit	Extremū, uel Re= uersio, ut sit & iā psa τέμνωλ &. Nā de alterius duo= bus colis unum af= sumit.
b	περὶ τὸς. In hoc enim auge tur pars una, imminuitur al= tera, itaq; im= par est partiū numerus. Estq; in eo tantum una ppositio, & una solum redditio. Ergo in hoc genere, uel		
a	tē cir= cuitus uel est		
	Συνέχεια, continuatio. Nam quatuor membro rum comprehensiones, cum breues sunt, concin= nē aliquando continu= antur.	Contra= hitur, bre= uiorque fit, aut	πρότασις ad unū membrum : ut sit μονόπεωλ &. Mem= brum enim unum de duobus amittit. Αποδόσις ad unū etiam membrum, ut in ipsa sit μονό= πεωλ &.

DE LINEATIO PERIODO-
rum quatuor partium, σχήματα
sunt in uniuersum. 58.

Τετράκωλοι ἰσοσκελεῖς,

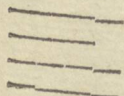
Vna contracta : reliquis
dilatatis.

1. Quasi Epitritus pri-
mus. v — — —

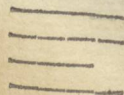
2. Epitritus secundus.

— v — —

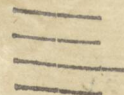
3. Epitritus tertius.

— — — v —

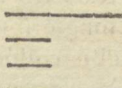
4. Epitritus quartus.

— — — — v

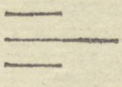
Vna producta: cæteris de
curtatis.

1. Quasi pæan pri-
mus. — v v v

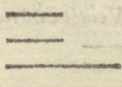
2. Pæan secundus.

v — v v

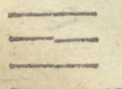
3. Pæan tertius.

v v — v

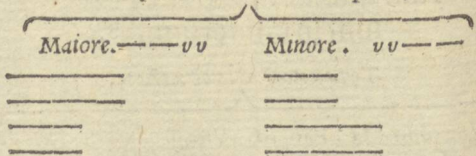

4. Pæan quartus.

v v v —

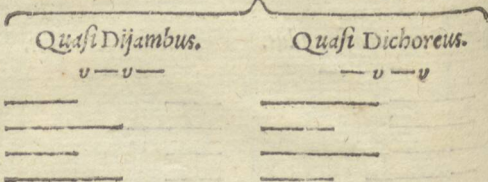

DVABVS CONTRACTIS, TOTV
dem productis Ionicus quasi, à

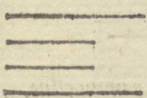
In his dilatata membra, sicut contracta,
συνεχῶς continuatae sunt.

SEQVVTVR ALIAE, BINIS MI
nutis, longioribus duobus reliquis: in
quibus collocatio est ηεναννάξ.

Extrema protracta, interiecta autem
contracta.

Veluti Choriambus, — vv —

Extrema contracta, medijs productis.
Quasi Antispastus.

TETPA

TΕΤΡΑΚΩΛΟΙ ΔΥΟΒΥΣ ΜΕΜΒΡΙΣ
imparibus, cæteris æqualibus.

1.

1 1 _____
2 2 _____
3 4 _____
4 3 _____

2.

1 1 _____
3 4 _____
4 3 _____
2 2 _____

3.

1 1 _____
3 4 _____
2 2 _____
4 3 _____

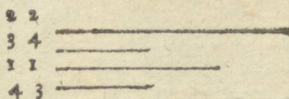
4. *Alia collocatio.*

2 2 _____
1 1 _____
3 4 _____
4 3 _____

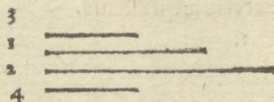
5

2 2 _____
4 3 _____
3 4 _____
1 1 _____

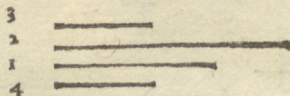
DE QVADRIM. PERIODO 6.

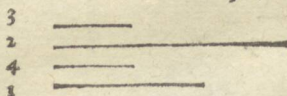
Tertia dispositio. 7.

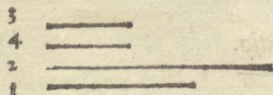
8.

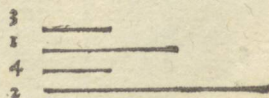
9.

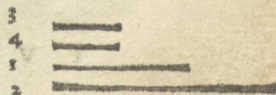
10.

11.

12.

13. Rursus alia dilocatio.

4
1
2
3

14.

4
2
3
1

15.

4
1
3
2

16.

4
3
1
2

17.

4
2
1
3

18.

4
3
2
1

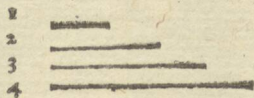
SEQVUNT

DILATANDA, ET CONTR.

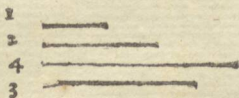
SEQVUNTUR ANISOI

δι' ὅλου.

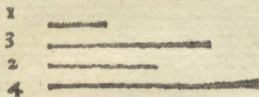
1.

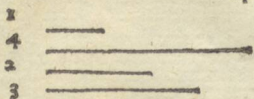
2.

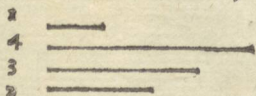
3.

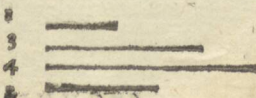
4.

5.

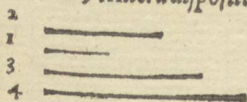

6.

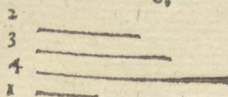

7. Altera

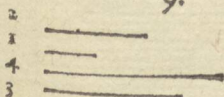
7. Altera dispositio.

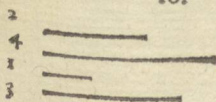
8.

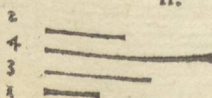
9.

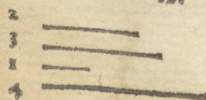
10.

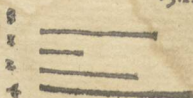
11.

12.

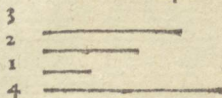

13. Alia τάξις.

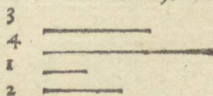

DE QVADRIM. PERIODO

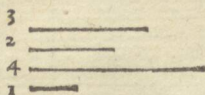
14.

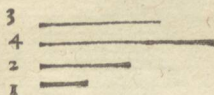
15.

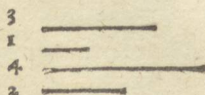
16.

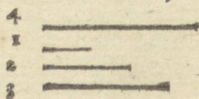
17.

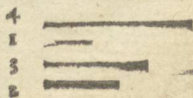
18.

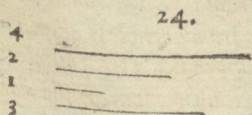
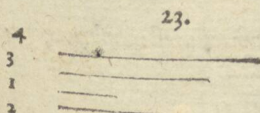
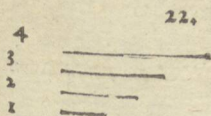
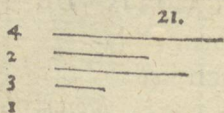

19. Postrema collocatio.

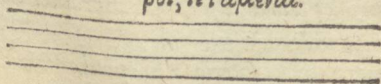

20.

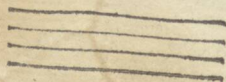

ΤΕΤΡΑΚΩΛΟΙ ΙΣΟΠΛΕΤ-
ροι, τεταμέναι.

Σωρημέναι.

Quasi di-
spondeus.

o ra to res.

Quasi pro-
eleusmati-
cus.

v v v v.

Relegere.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ VII CAPITIS, DE
periodis trium membrorum dila-
tandis, & contrahendis.

Propositio duorum membrorum est,
δινωλ & πρότασις.

I.

Reditus unius, ἀπόδοσις μονόνωλ &.

Τάσιν, &
συγολών
primorū
partium
numero.

II.

Principium unius est membri, πρότα-
σις μονόνωλ &.

Finis duorum, ἀπόδοσις δινωλ &.

προσθίνω. Nam in duobus primis membris aliquan-
do perficitur reflexio: cum appendicula tertij membri.
ut πρότασις μονόνωλ & sit, quemadmodum & ipsa ἀπό-
δοσις.

In his
spectare
oportet,

Συνέχειαν, κατὰ τὸν ψιν. Sæpe enim continuantur tria
membra: ut uix periodus esse appareat: propter παρὰ
λαψιν τῶν ἀποδοτινῶν μόλων.

Συνάψιν. Nam mem-
bra hoc modo disso-
luta solent uel

Periodis præponi, προσυνάψι.

Ad finem annecti, προσάψι.

Interponi, ἐνσυνάψι.

Διάνοψιν. Nonnunquam enim incisis membra compre-
hensionum eleganter intersecantur.

Διάρρησιν. Nam hic repetenda diuifio est περιώλων cō-
prehensionum.

Harum

DIVISIO PERIODORVM TRI- membrum.

Harum tria
sunt gene-
ra. Nam est
quoddam

{

Ισοσηλές: quod duo habet paria mem-
bra, & tertium impar.

Ισόπλευρον: in quo omnia tria sunt
paria:

Ανισον: in quo omnia sunt inæqua-
lia.

ΣΧΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΣΟ-
σηλῶν.

Τὰ ἴσα μακρότερα, τὸ δὲ ἀνισον
συντομώτερον.

υ — — Bacchius.

E ge stas

Aequi
crura-
rum

{

Τόσις & =
qualis:
συγολή
inæqua-
lis.

1. {

— υ — Creticus, seu ἀμ
Casti tas. (φίμαντος.

2. {

— υ — Antibacchius uel Pa
Na tu ra. (limbacchius.

3. {

Productio
est in his
parib⁹ mē-
bris: & terti-
um impar,
est decurta-
tum, & cæ-
teris breui-
us.

Q

DE TRIMEMBRI

Τὰ ἴσα βραχύτερα, μακρότε-
ρα δὲ τὸ αἰσιον. — υ υ

Daetylus. Ti tyre.

4. { —
—
—

υ — υ Amphibrachys, Ioni

Li bel lus. (us, Scolius.

Συτολὴ
æquali-
um, τὰ
sis mæ
qualis.

5. { —
—
—

υ υ — Anapestus.

Domini.

6. { —
—
—

Tertium in
medio col-
locatū, ex-
tremis lon-
gius est.

Prima duo
paria sunt:
tertium im-
par, & lon-
gius utro-
que.

Τύποι τῶν αἰσιων.

I.

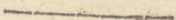
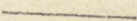
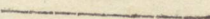
Primus. { 1. —
2. —
3. —

II.

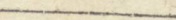
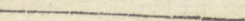
Secundus. { 1. —
3. —
2. —

III.

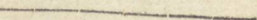
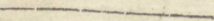
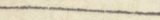
III.

Tertius. { 2.
1.
3.

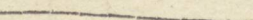
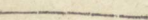
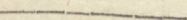
IIII.

Quartus. { 2.
3.
1.

V.

Quintus. { 3.
2.
1.

VI.

Sextus. { 3.
1.
2.

Contrariam collocationem habent figura prima,
et quinta, 123. et 321; secunda, et quarta, 132. et 231.
deniq; tertia, et sexta, 213. et 312.

ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΙΣΟΠΛΕΥΡΩΝ.

I. Tribrachus.

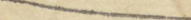
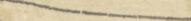
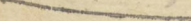

vvv.

Helena

II. Molossus.

Aeneas

Q 7

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ PERIODORVM
bimembrium.

bimembrium.

Principium, πρότασις.

Finis, ἀπόδοσις.

Aperta est propositio, & disiunctus
reditus.

Distinctio
ne. Nam a
liquando

Obscuratur reditus, siue ὑπερβάτω
siue ἐπεμβολῇ, siue aliqua alia ἐπεν
θέσει. Implicatione enim uerborum
non solū ἀπόδοσις occultatur: sed
etiam comprehensionis forma.

Tria
sunt
in his
consi
derā
da:

Gene-
ra, quæ
differe-
runt

Magnitu-
dine, aut
paruitate.
Aut enim
periodus
est

Aviſos, in
una par=
te contra=
ſta, in al=
tera dila=
tata, eaq;
partim

Meisg. — Est
quasi trocheus, uel cho
reus — v

Μακρόνωλ ©.

_____ tāquam lā
bus v _____

Bραχέα, & contracta.

— est enim quasi

Pyrrhichius,

uel periābus, δ' ἰβραχ^{us}

Manpà, et producta,

Manpa, et proinde
———tanquam

— spondeus

pes, Simang^o.

Ratio uariādi quatuor rebus continetur:	Præpositione, προθέσει.	tum	{	Verborum. Sententiārū.
	Postpositione, προσθέσει.			
	Interpositiōe, ἐπενθέσει.			
	Mixtura, atq; con- iunctione, μίξις.			

ΤΥΠΟΣ SIMPLICIVM PERIODORVM,
quæ sunt membri unius.

I. Mem brorū diuīsiō ὁμοίων. μῆ. Omne enim colon aut est	Περίοδος: quod nō est circumdu- ctum. Idq; uel est	{	Rectum, ὀρθόν.	{	Distinctione, διαστολή.
II. Periodi μονοκόλου descriptio αἰτιώδης. Est enim inte- gritas unius membri, atq; sententiæ, eiusq; reflexio conti- nuata oratoris uoce, atq; sono.	Περίοδος: quod nō est circumdu- ctum. Idq; uel est	{	Oblongum, ὑποβόταν.	{	Interiectione ἐπεμβολή, ἢ πενθέσει.
II. Periodi μονοκόλου descriptio αἰτιώδης. Est enim inte- gritas unius membri, atq; sententiæ, eiusq; reflexio conti- nuata oratoris uoce, atq; sono.	Περίοδος: quod nō est circumdu- ctum. Idq; uel est	{	Aper- ta.	{	Præpositiōe, προθέσει.
II. Periodi μονοκόλου descriptio αἰτιώδης. Est enim inte- gritas unius membri, atq; sententiæ, eiusq; reflexio conti- nuata oratoris uoce, atq; sono.	Περίοδος: quod nō est circumdu- ctum. Idq; uel est	{	Fit au- tē eius- modi καμπή	{	Postpositio- ne, μεταθέσει.
II. Periodi μονοκόλου descriptio αἰτιώδης. Est enim inte- gritas unius membri, atq; sententiæ, eiusq; reflexio conti- nuata oratoris uoce, atq; sono.	Περίοδος: quod nō est circumdu- ctum. Idq; uel est	{	Oc- cultā	{	sive additio- ne, προσθέσει.

TYPVS SIMPLICIS

In simplici periodo sex loci sunt considerandi:

III. Diuisio eiusdem en-
τς αὐτὶ γέγοντ. Ha-
bet enim aut

Vnam sententiam. Vt, Mere-
tur hanc curam longa mea
charitas. Integra sententia, at-
que propositio est: quæ prin-
cipium ducit ab attributo, ter-
minatur in re proposita.

Duas, uel etiam plures. Vt,
Multa super Priamo rogitas,
Ec. Item, iam sunt id, quod
cum summo, Ec.

IIII. Causa efficiens. Ea est ἡ οὐδέσις, compositio,
connexioq; uerborum, qua una, aut plures sententiae con-
tinuantur, sed uno membro, eoq; circumducto. Didu-
ctis enim, atque concisis uerbis, simplex periodus fit sæ-
pe, ex duobus membris uerbi traiectione, incisione inter-
puncta.

V. Causæ diffi-
cultatis, in iudi-
cando. Nam le-

Contractio,
συτολή.
quæ fit

Omissione persone, uel
subiecti, et interiectione
integre sententiae, facta
paucis uerbis. Vt, iam,
sunt id, Ec.

Propositionis partium
immutatione, nulla in-
ter-

a

b

c

a gentium iudicio obstat interdum.

c terpositione, aut longitudine, sed rectitudine uerborum, ὁρθότητι. Ut in illis: Meretur hanc curam, &c. Item, Est mihi, cum illo, &c.

Verborum distinctio, διαίρεσις quæ fit omissione uerbi per ὁμολογίαν. Ut in his: Multa super Priamo rogitans, super Heclore multa. Est mihi nanq; domi pater, est iniusta nouerca. Hoc fides, hoc etiam dignitas postulat. Verbi traiectione simplex hæc periodus est, incisione interpuncta.

VI. Cause uolubilitatis, & rotunditatis unus membri comprehensionis. Inflectitur enim, & circumducitur uel

Præpositione, προθέσει,

Breuium incisorum.

Verborum.

Additione, ἐπιθέσει, ad finem facta.

Interpositione, ἐν μέσσει.

Q. iij

DE PLVRIVM, QVAM QVA-
tuor membrorum comprehen-
sionibus.

Caput IX.

Συμμετρία
periodi,
quantū ad
membrorū
numerū at-
tinet.

Doctrina
περὶ τάσεως
ws.

PERiodi, quæ quatuor tantū par-
tibus constant, non solum mem-
brorum dilatationes intra se habent:
sed ipsæ etiam ultra suum partium nu-
merum extrahuntur. Quintilianus li-
bro IX, medium numerum quatuor
membrorū esse uult: propterea quòd
frequenter etiam plura recipiant. Ex
quo intelligitur: si quatuor membra
medium numerum constituunt: ple-
nam esse comprehensionem: quæ oc-
cto sit membrorum. Græci medium
numerum certis uerbis notarunt: &
omnem periodum, intra τετραωνλίαν
cōcluserunt. Est tamē apud eosdē etiā
doctrina quædam, περὶ τάσεως, hoc est,
de longiori ambitu uerborum, & sen-
tentiarum: quem tametsi Hermoge-
nes πνεύματι attribuit: de quo post di-
cetur: tamen adhibetur etiam huic ge-
neri

neri periodorum: quoties ultra me-
diam longitudinem, hoc est, quatuor
membra huiusmodi siue ambitus, siue
circuitus explicatur. Quod genus ex
ordiis magnarum causarum conue-
nit: & numerosorum est operum.

Quibus cau-
sis coueni-
at periodi-
cum.

Qualis est, in principio pro Milone,
primus circuitus.

- » Et si uereor, Iudices, ne turpe sit: 12. pro fortis Exemplum
» simo uiro dicere incipientem, timere: 18 mini- primum.
» meq; deceat (cum Titus Annius Milo ipse ma-
» gis de reipublicæ salute, quàm de sua, perturbe-
» tur) me ad eius causam parem animi magnitudi-
» nem asserre non posse: 59 tamen hæc noua iudi-
» cij noua forma terret oculos: 18 qui, quocun-
» que inciderint, ueterem consuetudinem fori, &
» pristinum morem iudiciorum requirunt, 32.

ισοονες in

secundo, &

quarto me

bro: cæteris

imparibus.

De re ditu certum est, quòd trium
sit membrorum: principium aliqui-
bus uidetur esse duorum membrorū,
propter ἐπεμβολήν. Alii, ob hæc ipsam
interpositionem sententiarum, qua-

Q v

DE PERIO.

tuor esse existimant. Vt cunque iudicetur ab utrisq; : tamen minimus numerus quinque membrorum est: sed septem, si principium pro quatuor, ut à nonnullis habetur. Consimilis est libro primo officiorum.

Exemplum
Ciceronis
alterum.

- „ Quanquam te, M. Fili, annum iam audientem
„ Cratippum, idq; Athenis, abundare oportet
„ præceptis, institutisq; philosophiæ: 42.
„ Propter summam & doctoris auctoritatem, &
„ urbis: 16.
„ Quorum alter te scientia augere potest, altera
„ exemplis: 19.
„ Tamen, ut ipse, ad meam utilitatem, semper
„ cum Græcis Latina coniunxi: 24.
„ Neq; id in philosophia solum, sed etiam in di-
„ cendi exercitatione feci: 28.
„ Idem tibi censeo esse faciendum: 13.
„ Vt par sis, in utriusq; orationis facultate: 17.

Septem membrorum est: si primæ
sententiæ circumductio, pro mem-
bro

bro uno, æstimetur: cæteroquin octo
esset partium.

Isocratis principium, cuius duos so Tertium
exemplum
lum uersus Aristoteles, in rhetoricis
posuit, circunductionem habet octo
membris ampliore.

„ Πόλλάνης ἐθαύμασι τ̃ τὰς πανηγύρεις

„ συναγαγόντων: 18.

„ Καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας κατασησάν

„ των: 13.

„ Ὅτι τὰς μὲν τ̃ σαμάτων εὐεξίας, οὕτω

„ μεγάλων δωρεῶν ἡξίωσαν: 23.

„ Τοῖς δὲ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ πονήσαι-

„ σι: 14.

„ Καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἔτω παρεσκευ

„ ᾶσιν: 15.

„ Ὡς τε καὶ τοὺς ἄλλους ἀφελεῖν διώα-

„ σθαι: 12.

„ Τέτοις ἐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν: 12.

„ Ὡς εἰκὸς ἰὺ αὐτοὺς μᾶλλον ποιήσαι ὁδοῦ

„ πρόνοιαν: 15.

DE PERIO.

Notatio no-
minis.

Diuisio.

v s v s.

Ergo hoc genus, docendi causa,
περίοδος κατὰ τὰς , aut *τάς* nomine-
 tur. propterea quòd extra Aristotelis,
 & Græcorum rhetorum septa uage-
 tur: qui ueram cōprehensionem qua-
 tuor partibus finiunt: quam Quintilia-
 nus mediam uocat. Et repetatur hic
 etiam Hermogenis diuisio illa: quòd
 aliud sit, aliquid periodo comprehen-
 dere: aliud, *περίοδος* finire. Sed de pe-
 riodorum diuisionibus reliquis mox:
 nunc etiam, memoriæ causa, repeta-
 tur: quòd hac dilatactione comprehen-
 sionum utendum sit in grauitate, in
 magnitudine, in dignitate. In minori-
 bus enim cōtrouerſis, aliter sunt uer-
 ba contexenda. Id quod intelligi po-
 test: si Miloniana, & similes cau-
 sæ, cum Quintiana, &
 Cécinnana com-
 paretur.

CApit istud in quatuor partes est diductum.
 primum enim est καταληκτικόν, uel στοιχειώ-
 νος. Tradit enim præceptum de eo genere conne-
 xionum, quod est plurium, quàm quatuor membro-
 rum: & à Latinis circumductio, & circumscriptio
 dicitur: à Græcis, non περιόδος, sed περιόδος, id
 est, quasi periodus. Veri enim circutus speciem
 habet: propter apertam πρότασις, & ἀπόδοσις mani-
 festam. Et, quòd, apud Mathematicos, ἡμῶς τετρά-
 γωνος excedit: illud apud Rhetores τετρακωδία exu-
 perat: & quod Geometràe πολύγωνοι nominant: il-
 lud Rhetores appellant πολύνωλοιοι: ut est περιόδος.
 Pars altera est παραδειγματώδης, constans exem-
 plis Ciceronis, & Demosthenis. Pars tertia est διαι-
 ρητική. habet enim diuisionem nouam compositæ or-
 rationis. Postrema pars est ἐργαστική, continens u-
 sum huius generis. Ergo præceptū illud, hoc loco, te-
 nendum est: quòd ut periodi, ita etiam περιόδοι, id
 est, plurium, quàm quatuor circumductiones mem-
 brorum, ultra iustum partium numerum extrahun-
 tur. Itaq; περιόδος minutissimum est πεντάκωλοιοι:
 moderatum est, quod sex, aut septem ὥλες habet: pro-
 ductius, ac longius est octo partium, quod plenum, ac
 perfectum dicitur: propterea quòd uincit ueram, ple-
 nam, & perfectam periodum, totidem membrorum
 numero. Nam ut plenus numerus periodi consistit
 intra τετρακωδία: sic periodici perfectio à Rhetori-
 bus

DE PERIO=

bus intra *ὁρίωνά* est conclusa. Quanquam huc etiam pertinet præceptio *περὶ τὰς & τὸ περιόδους*, de explicatione huius generis: quæ fit, cū ultra octo cola progredimur ad nouem, decem, aut etiam plura membra. Ex quo perspicuum est contrarium præceptum, *περὶ τὰς συγολῶς*, de contractione huius generis: quæ fit non solum breuitate membrorum: uerum etiam paucitate, & modo. Modus est octo, aut nouem syllabarum. Sed hæc ad pauciores astringuntur aliquando, hoc est, ad sex, aut ad minimū quinque.

Est tamen apud eosdem). Pars altera, quæ est *περὶ ἀγµατῶδους*. Primum enim exemplum est Ciceronis, in exordio pro Milone. Hoc genus comprehensionis plurimum est, quam quatuor membrorum, in causa graui, magnaq; controuersia: ubi locum habet *μέγας*, *καὶ περιβολή*, dicendi genus amplum, atq; copiosum. sed *ἡ σύνθεσις*, id est, cōpositio effecit: ut docti aliter numerent membra. Sunt enim, qui sententias numerant, non habita ratione compositionis, quæ sola est causa omnium comprehensionum. *Αυτὸς* autem sententias conquirat: at *σύνθεσις*, ea sic connectit, ut non semper tot membra sint, quàm sententiæ. neq; enim sequitur: ut quot sententiæ sunt in aliquo uerborum orbe: tot etiam sint membra: propterea quòd multa incisa absoluunt, comprehenduntq; aliquam sententiam. ut, ueni, uidi, uici. Et quanquam uidetur hæc circumductio plurimum esse membro=

membrorum: tamen numerum habet minutissimum.
 Est enim contractum περιόδιον, ad minimum nume-
 rum, quod est πεντάηλον. Ergo πρότασις manife-
 sta est, & ἀπόδοσις aperta. Nam comprehensio est
 συμπλέξις, id est, distincta membris: id quod indicant
 ἀποδοτικὰ particulae, etsi, tamen: quae semper fa-
 ciunt περισμὸν Hermogenis, ut particulae Graecorum
 μέν, & δέ. Ac propositio est τέλειον & trium mem-
 brorum: cuius primum membrum est contractum ad
 duodecim syllabas: alterum est protractius. Nam ex-
 currit ad octodecim syllabas. Etsi) inchoatio senten-
 tiae. Ne turpe sit) Eiusdem perfectio. Itaq; differt à
 primo: quòd illud est intercisum, per διάνοψιν trium
 incisorum: quorum extrema habent ἀποτέλεσμα
 τῆς διανοίας, perfectionem sententiae: intermedium
 habet προσφώνησιν τῶν συνασῶν, compellationem
 iudicum: hoc uerò est ὁλόκληρον, perfectum, & ὁρ-
 θόν, rectum. Ac primum membrum est quasi præ-
 dicatum propositionis dialecticae: alterum subiectum.
 Hæc enim esset propositio. Timere incipientem di-
 cere pro fortissimo reo, est turpe. Omne autē id quod
 turpe est, ueremur. Ergo uereor, ludices, incipiēs dice-
 re, cum timore, pro fortissimo uiro. Quanquam &
 sic disponi potest: Ego uereor, ne turpe sit, me inci-
 pientē pro fortissimo uiro timidè dicere. Minimeq;)
 ἀρχὴ τῆς κατὰ πλεὺς νομοματινῆς, & ἀρχαίας τῆς
 διανοίας. Cum T. A. Milo.) Επερδέσει facta est τάσις,

item

DE PERIO

item *περιήρηται*. Me ad eius. *ὑποστροφῇ*. Tertium
 membrum est longissimum, & *χολιότερες*. Modum
 enim iustæ magnitudinis, & prolixitatis superat.
 Itaq; protractū est usq; ad uigesimam quintam sylla-
 bam. Quæ sanè dilatatio, & explicatio facta est *ὑπὲρ*
τῆς συμετρίας, id est, longè supra mensuram coli.
 Etenim facta est, duorum membrorum coniunctione
 quorū primum est, per *διάνοιαν*, ἢ *ἀνταποκρίσιν*, de
 flexionem, ab inchoata sententia, dissectum: alterum
 huic inciso, per *ὑπὲρβατον*, aut *ἐπεμβόλην*, interie-
 ctum, & illud ipsum dilatatum quadam est *περιήρη-
 σι*, oratoria æstimatione, atq; delectu: quæ *προαίρε-
 σις* potest dici *τῶν πάλιν μεταίωται*, & id est, in mode-
 randa animi perturbatione quædam electio. Fatetur
 enim orator: non solum se initio dicendi commoueri
 uehementer: sed etiam reum suum perturbari: primum
 de sua salute: deinde de salute Reipublicæ. Ac est sanè
 iusta utrâq; perturbatio: priuata nimirum, & publi-
 ca. Sed fortissimus quisq; uir, & animi magnitudine
 præstans, reipub. salutem suæ multis modis debet an-
 teponere: & pluris æstimare Reipub. felicem statum:
 quam suam uitam, atq; salutem. Quod uerò mem-
 brum est dissectum: illud ex propositione assertoria
 constat: quæ duabus sententijs absoluitur. Incipit au-
 tem, ut in superioribus, à prædicato: desinit in subie-
 cto. Est ergò compositione factum membrum unum
 ex duobus: id quod ostendit *μεταποίησις*. Ac posset
 ex inciso

ex inciso isto membrum fieri, dilatatione. Sed orator contraria uia, ex membro, per contractionem, efficit νόμα, quo inchoat intercisum membrum ad hunc autem modum dilataretur: minimeq; oratorem patrum decere confiteor, ad T. Annij Milonis causam parem animi magnitudinem adferre non posset: cum ipse magis de reipublicæ salute, quàm de sua, perturbetur. Hæc ἀνάλλυσις ex uno composito, tria efficit membra. tertium tamen etiam potest resolui in duo, sic: Cum T. Annius Milo magis de Reipub. salute anxius sit: quàm de sua perturbetur. Sed usus est non disiunctione, ὑποσέυξις, uerum adiunctione, ὑποσέυματι. Item, pro membro, quod nos antea exemplauimus, usus est ante ἐπεμβολὴν προδέσει trium uerborum: minimeq; deceat: Quæ sunt sententiæ inchoatio: cuius perfectio, post ἐπεμβολὴν, per ὑποστροφὴν, subiungitur. Obseruanda igitur sunt, ut supra annotauimus, tria, in tali compositione, membri unius ex pluribus facta, per ὑπέρβατον: ἡ ἀρχὴ, inchoatio membri dissecti, per πρόδεσις: quæ habet ὑπερμασίου τῆς διανοίας, suspensionem inchoatæ sententiæ: ἐπεμβολή, interiectio alterius sententiæ: ἡ ὑποστροφὴ, reuersio ad inchoatam sententiam. Estq; ualde naturale hoc genus dicendi, ἡ pertinet ad ἰδέαν ἐμφύχω, ἡ ἐνδύαθτον, hoc est, quasi animo præditam, ἡ ἀσfectam, ἡ propterea ueram, non simulatam orationem. Ac decorum retinuit orator. Est enim huius i-

DE PERIO.

deæ, sine *ναταγείσει*, ostendere animi sui motum. Itaque et suum timorem indicat: et confitendo excusat: et loquitur de duplici affectione sui rei. Natura igitur sic loquimur: ut interdum post sententiam inceptam, subito ueniat nobis aliquid in mentem, eodē pertinens: quod interijcimus inchoatæ sententiæ: ne nobis excidat animo. Sed ne obliuiscamur principij: non debet esse longior declinatio accepto proposito: sed maturè est redeundum eò, unde digressi sumus: ne diutius suspendatur auditor. Tamen hæc noua.) Hæc tenus *πρότασις* periodi: sequitur *ἀπόδοσις*: quæ est *διπλῆ*, et duorum membrorum: quorum primum est rectum, et par secundo. Itaq; *ἰσοσύνετα* habet istud *περιοδικόν*. Quartum est compositum ex duobus, per *ὑπόφυγα*: et propterea *χοινωτέρες*. Estq; uiginti duarum syllabarum, et superiori, per *ἐπισύνταξιν* adiectum, id est, per referendi particulam, quæ imò ex tribus, factum est unicum. Ergò *διωάμει*, et *ἀναλύνει* sunt membra. Qui ueterem consuetudinem fori minimè uident: pristinumq; morem iudiciorum requirunt: quocunq; tandem inciderint. Sed hæc dissolutum orationis genus efficiunt: quod est magnum uitium, ut scribit autor ad Herennium lib. 4. Demetrius Phalereus *διηρημενόν λόγον* uocat. Aristoteles *ἑρμομένον*. Demetrii uerba sunt: *ἢ δὲ τις διηρημενὸν ἐρμηνεύει* (huic *νατιστραμμένον* opponit ibidem) *καλεῖται*: *ἢ εἰς πῶτα λελυμένον, ὃν μᾶλα ἀλλήλοις συνήρτυμνα*.

ἡ ῥημύνα. Huiusmodi autem membra dissoluta rebus inter sese coaceruatis similia sunt: nullis autem uinculis colligatis, nullo fulcimento obnixis: nec sibi mutuum auxiliū portantibus, ὥσπερ γάρ, inquit, σεωρῶμενοις ἐπ' ἀλλήλοις τὰ πῶλα, εἰσιμε, καὶ ἐπερρίμενοις, καὶ ὅτι ἔχουσι σιύδεσιρ, ὅτι ἀντέρεισιρ, ὅτι ἐδοῦντα ἀλλήλοις, quod sit in periodo: in qua cola sunt ἀλλήλοις σιωῆ ῥημύνα, ut in Ciceronis illa deprehensione uidere licet, ex qua scōpas ueluti dissolutas fecimus. Sed composita ista oratio est multo rotundior, ἔτι uolubilior, ἔτι περὶ οὐδὲν. Hoc igitur differunt ista duo genera: quod dissolutus sermo interualla plura habet: in quibus semper licet ἀναπαύειν, interpretare. Itaq; propter ἀναπαύσεις crebriores, est genus istud ἐν πρόφορον, ἔτι συνάγνωστον: quia est ἐν ἀνὰ πνευστον. Alterum uero est δυσπρόφορον, quod difficulter pronuciari potest uno spiritu: ἔτι non nisi absolutum omnino sit, patitur interpretationem.

Quaquā te, Marce fili, annum.) Haftenus exemplum causae magnae: sequitur exemplum eiusdem scriptoris: sed numerosi operis, quod Ethicum est: ἔτι de officijs singulorum hominum conscriptum: cuius dicendi genus est σεμνόν, graue, cū dignitate. Quaquā te.) Periodicum illud est superiore productius: non tantum longitudine: sed etiam multitudine membrorum. Est enim ἐπὶ τετράκωλον: πρότασις est τριῖνωλον: ἀπόδοσις τετράκωλον. Primum membrum produ-

DE PERIO.

Etum est προσφωνήσει, compellatione filij, ἐπεμβολῇ περιβολῇ, κατὰ πρόσληψιν. Assumpsit enim circumstantias, & causas, quæ circumducunt membrum. Primum membrum τὰσιϋ habet, productionem: quæ facta est usq; ad uiginti quatuor syllabas. Causa huius dilatationis, & protractionis, est primum ἐπένθεσις, interiectio compellationis: deinde πρόσληψις, assumptio attributionum, siue circumstantiarum ex loco adiunctorum. Nam μεσότητᾳ habet, hoc est, densitatē. Est enim ueluti stipatum rationibus, & argumentis interiectis. Argumentatur igitur à tempore, à facto, & à loco: quæ causæ sunt, sine quibus non. Adiungit his argumentum à persona correlatiua, hoc est, doctōris Ethici: suntq; ὁρισμοὶ καὶ πρόσωπα. Hec omnia κατὰ ἐπεμβολῇ, sunt interposita. Abundare.) Sequitur ὑποσχοφῇ, in eodem membro: & causarum superiorum effectus: estq; minor propositio cum conclusionē. Rotundum igitur membrum: quia ἐνθυμηματινόν. Maior propositio esset. Quicunq; annum audit Cratippum Athenis: eum oportet abundare præceptis philosophiæ moralis.

Tu fili annum iā Cratippū audis Athenis. Ergo abundare te oportet præceptis philosophiæ moralis.

Est mixtus syllogismus, ἐν τῷ ἀναγνώσει ὑπάρχειν, & τῷ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος. Incipit enim à conclusionē, hoc est, eius subiecto, & hanc cōclusionem dissecuit. Inter subiectum enim illud, & prædicatum, interposuit

interposuit minorem propositionem, oratorio more. Propter summam.) Alterum membrum est contractum. Nam sedecim est syllabarum. Habet autem minoris approbationem, per προσαπόδοσις, sed αὐτί= σορ. Nam quatuor propositis bina tantū reddit: estq; pulcherrimū exemplum syllogismi compositi. Nam unam conclusionem pluribus argumentis effecit, si ne gradatione. Quorum alter.) Tertium membrū est uiginti syllabarum: habetq; ἐπὶ τὰς τὰς συνήν, per aliā προσαπόδοσις, quæ est par: bina binis enim sunt hic reddita directo ordine. Tamen.) Haecenus πρόσ= τασις τέλειωλ, in hac prolixa occupatione: quæ habet συνδρομὴν, τούτοις συγχώρησις, καὶ ἀντιπατάλλ= λαξις: sequitur post ὁμολογίαν, ἀφαιρέσις, ὅτι αὐτίσας γων. Quartum autem istud membrum est paulò productius superioribus duobus. cōstat enim uiginti quatuor syllabis. Estq; ista ἀπόδοσις ἀντιπαράθεσιν, id est, habet cōparationem personarum, patris, & filij. Ergo est παραδειγματικὴ. Quod pater utiliter fecit: idem filio faciendum est. At pater Cicero, ad suam utilitatem, semper cum Græcis Latina coniunxit. Ergo filius etiam debet cum Græcis Latina coniungere. Argumentum est à maiori, ad minus. Argumentū interponitur ab effectu, id est, ab utili: ὅτι ἐστὶν ὑφέλιον, caput status negotialis in deliberatiuo genere, atq; suasorio, τὸ χρησιμὸν. Neq; id in phil.) Quintum membrum est protractius quatuor syllabis: & habet

DE PERIO.

μερισμὸν, distributionem superioris totius. Sed etiam.) Sextum membrum est contractum ad decimam tertiam syllabam, estq; παραπενταῖον, ἔτ' ἑξήτατον. Vt par sis.) Septimum membrum est septemdecim syllabarum, ἔτ' περ ἐπισύναντις est superiori adiectum: ἔτ' τεταῖον αἰτίον, id est, finem continet. Estq; omnino ἀνίσον, id est, imparia membra habet numero syllabarum. Πολλὰ μὲν ἐθαύμαζα.) Sæpe admiratus sum eos, qui conuentus, celebritatesq; hasce congregarunt: ἔτ' ludos gymnicos instituerunt: ut corporum uiribus tanta præmia proponerent: eos uerò, qui amore reipub. labores suscipiunt: ἔτ' animis sic se instruunt: ut alijs quoq; prodesse queant, nullis prorsus honoribus, præmijsq; ornent, atque afficiant. quorum sanè ratio, curaque maior habenda fuerat. Tertium exemplum Isocratis, est sumptum de principio panegyrici. Orditur Isocrates à querela, per comparisonem. Athenienses corporum uiribus præmia magna proposuerunt in certaminibus, ἔτ' ludis gymnics: eos uerò, qui, pro Republica, labores susceperunt, ἔτ' adierunt pericula: ἔτ' sic animis se instruerunt: ut alijs quoq; prodesse, nullo prorsus honore dignati sunt: id quod est indignū. iniustum enim est animi uirtutibus nulla proponere præmia: benemeritorum de republica non habere rationem. Est autem membrorum etiam octo. Primum est decem, ἔτ' οὐκ ἑξήκοντα

ginta syllabarū: alterū quadringinta trium: tertiū uiginti trium. Ergo πρότασις ἐστὶ τέτταρα. (Τὸς δὲ.) Sequitur ἀπόδοσις τετράκωλον: cuius primum membrum est quatuordecim syllabarum, alterum quindecim, tertium duodecim, quartum totidem: postremum quindecim. Hoc exemplum est concinnius: quàm superiora. Et uerè Isocraticum. Nam παρομοιωσιν habent duo prima membra: quartum enim et tertium sunt paria: ut quintum, et octauū, sic sextū, et septimum paria sunt. Ergo habet ἰσοσυνέλειαν, non unam, ut Milonianum exemplum.

Exemplum hoc Aristoteles lib. 3. Rhet. scribit esse τῆς ἐν νόμοις διηρημένους λέξεως. Oratio enim ista ex membris constat: et distinctas habet sententias. Estque χετλιασινὸν προσόμιον, καὶ νεμεσητινὸν, grauem instituens querelam de re indigna, κατ' ἀντιπαράβολον, et ὀνειδισμὸν βαρυόν. Benemeritis nullam referri gratiam: eos autem, qui ludicris rebus student, amplissimis affici præmijs.

Ὡς ἐνός.) Εὐώμεσις ἐπιτιμητικὴ, καὶ μεμεωμένη, τῆς τραχύτητος.

Ergo hoc genus docendi causa.) In hoc loco est conclusio superiorum: estque ὀνομαστικὴ. Nam imponit huic generi comprehensionum certum nomen. Respectu enim ueræ periodi: circūductio ista nominatur κατὰ τάσιν, et περιγραφὴ περιόδου, aut

DE PERIO.

τάσις, id est, uerae periodi dilatatio, atq; protractio.
 Ergo ueri circuitus *συμμετρία* est quatuor mēbrorū:
 quasi periodi autem, id est, comprehensionis expli-
 cate magnitudo duplo maior esse potest, hoc est,
 octo membrorum. Quanquam protrahitur etiam
 usq; ad membrum nonum, & decimū: cuius pulcher-
 rimū exemplum oratoris est ad Brutum. Nam & ne-
 gare ei, quem unicē diligere: cuiq; me charissimum
 esse sentire: praesertim & iusta petenti: & praeclara
 cupienti: durum admodum uidebatur: Haecenus
 πρὸ τᾶσις, quae superat ueram periodum sua magnitu-
 dine. Sequitur ἀπὸ δόσις, quae est par πρὸ τᾶσις. Et
 suscipere tantam rem: quantam non modò facultate
 cōsequi difficile esset: sed etiā cogitatione completi:
 uix arbitrabar esse eius: qui uereretur reprehensionē
 doctorum, atq; prudentium. Venustissima est haec cir-
 cumscriptio: primū propter *ισότητά*, aequabili-
 tatem principalium partium. Vt enim proposi-
 tio quinque membrorum est: sic ipsa ἀπὸ δόσις est
 πεντάωνος. Deinde concinnior est reddita, pro-
 pter *ισωνολίαν*, & *ισοσνέλειαν*. Sunt enim pleraque
 inter se paria. Nam tertium, & nonum nouem sunt
 syllabarum: quartum, & sextum octo: secundum
 uerò, & octauum, tredecim. Productiora sunt: pri-
 mum, quod est quindecim, septimum, & decimum,
 illud enim octodecim, hoc uiginti constat syllabis.
 Postremum uiginti, & par heroico carmini.

Nullam

Περιοδὸν

δενάωνος.

Nullam autem *χαιροτέραν*, id est, longiorem productionem habet. Postremo pulchritudinem, auget ipsa conformatio, *χηματισμός*. Propositio enim non solum habet *μερισμόν*: uerum etiam *ὑπόστασιν*, particularum redditionem. *ἔνθα* παρομοίωσιν, exitū similem priorum membrorum. Nam ut duo priora cola desinunt similiter, *κατὰ τὸ ὁμοιοτέλεστον*: sic duo insequētia similiter cadunt, *κατὰ τὸ ὁμοιόπρωτον*. Ergo propositionis *πρότασις*, ὁμοιοναταλάντω concinnior effecta est. *Απόδοσις* propositionis est unius membri. *Απόδοσις* etiam habet *ὑπόστασιν*, tantum, quantum. Item *συμπλοκὴν*, *ἐξ ἀναιρέσεως*, complexionem negantem. Postremo aliam *ὑπόστασιν*: eius — qui. Est igitur cōprehensio *διηγεμενὴν*, distinctis partibus facta: sed *μακρότερον*: cuius postremum est longius ceteris: id quod pertinet ad grauitatem, *ἔνθα* orationis amplitudinem. Hanc uerò auget ipsa *περιβολή*, id est, forma dicendi circumducta, *ἔνθα* plena: quæ non solum fit assumptione rerum: uerum etiam ornamentis, quæ attrahunt subinde alias, atq; alias sententias: *ἔνθα* dicitur *ἐπελνόμενα τὰς ἐν ὁρὰς ἐννοίας*. Itaq; est aptissimū hoc genus commutationi. Etenim hæc *συμβολή* si dissoluatur: potest nobis plures periodos suppeditare ad hunc modum. Nam negare ei, quem unice diligere: durum admodum mihi uidebatur. Item. Negare enim ei cui charissimum me esse sentio: durum admodum mihi uidetur. Item negare iusta petenti, et præclara pe-

DE PERIO.

tenti: durum admodum esse uidetur. Item, Cui me
charissimum esse sentio: ei iusta, & præclara petenti
negare: durū admodum uidetur. Item. Vix arbitrabar
esse eius: qui ueretur reprehensionem aliorum, magnā
rem suscipere: Item. Tantam rem suscipere: quantam
non modò consequi facultate difficile est: sed etiam co
gitatione cōplecti: uix arbitror esse eius: qui ueretur
doctorum, & prudentiū reprehensionem. Apparet au
tem, ex ista solutione: non tantam inesse grauitatem
dissolutis periodis pluribus: quantum compositæ, at
que coniunctæ: in qua etiam est σεμνότης, grauitas cū
dignitate, propter γνῶμας, sententias moratas. Aliæ e
nim sententiæ pertinent ad iusticiam: aliæ ad modesti
am. Iusticiæ est: mutuam beneuolentiā amico præstare.
Modestiae, atq; uerecundiæ est: non suscipere aliquod
onus supra uires. Esse sentirem.) Επαλληλία τῶν
συναβῶν. Difficile esset, sed etiam.) Altera ἐπαλ
ληλία. Reditus πρὸτασις habet τέλειον: & ἀπόδο
σις δ' ἰσῶν. Quò mobilior est, magisq; contorta o
ratio: uolubiliorem effecerūt χήματα συσσεφόμενα,
ἢ καὶ αὖτε φεφόμενα: συμπλοκὴ duplex, Et, Et, ὑπότασις,
Et, quem: Tantam, Quantam. Eius, qui: & ἀνείρεσις
συμπλεκτική: non modo, sed etiam. Præsertim.)
Ἐξάρτησις duorum membrorū περιβολικῶν: quā alij ἐξ
αίρεσις uocant: alij ὑπεξαίρεσις. Sed malè. Particulæ e
nim istæ, præsertim, maximè, et his similes ἐξηρτημέ
ναι sunt. Et repetatur hic etiam.) Tertia pars ca
pitis

pitis est *διαιρητὴν*. Habet enim diuisionem Hermogenis, de uitiōsa compositione. Quæcūq; enim sententiæ, quasi orbe uerborum circūscribuntur: hæ aut comprehenduntur uera periodo: ut unimembri, bimēbri, trimembri, quadrimēbri: quod genus τὸ κατὰ περίοδον dicitur. Cōstat enim uerō circuitu: aut περίοδος finitur, id est, rotunda quidē orationis forma: sed productione, ultra istam mediā Quintiliani *συμμετρίαν*: quæ est quatuor mēbrorū. Vtrumq; autem genus dicitur κατὰ ἑξαμεσίον ab Aristotele, quasi cōtortū, atq; conuersum: non fusum, atq; protractum in infinitum.

Nunc etiam memoriæ causa.) Postremum capitis locum diximus esse, de usu dilatatarū, & explicatarū circumductionū. Utitur enim Cicero, et Demosthenes his, in grauib; controuersijs, id est, in magnis criminibus, aut grauiſſimis deliberationibus, aut etiam in sum morum uirorum laudationibus. Pertinet igitur περίοδος ad δεινότητα, ad grauitatem: ad μέγεθος, ad magnitudinem: ad σεμνότητα, dignitatem grauem. Cuius modi est causa Miloniana, Rosciana, & similes. In minoribus autem controuersijs, rariora sunt περίοδοι: crebriores περίοδοι, duorum, trium, quatuor membro rum: Item, membra singula: incisa singula: ut est uidere in causa Quintiana, Marcellina, Ligariana, Deiotariana, & similibus. Id quod συζητήσις monstrat: quæ Miloniana, Rosciana, Mureniana, & quæ sunt generis eiusdem, cum superioribus componantur.

DE

DE PRODVCTIONE SPIRITVS,
quod ab Hermogene πνδμα ap-
pellatur.

Caput X.

I. τί ἐστὶ τὸ
πνδμα,
quid sit o-
ratorij spiri-
tus produ-
ctio.

HOc genus circumscriptionum,
quod ex octo, & aliquando ex
plurium sententiarum orbe con-
ficitur, uicinum est illi compositioni:
quæ à Græcis πνδματικὴ dicitur. Her-
mogenes πνδμα esse dicit compositio-
nem orationis: quæ sententiam mem-
bris, atque incisis dimensam, ad spiri-
tus moderationem, & ad uocis, in ora-
tore, sonum, accommodatè perficit, &
absoluit. Nam his uerbis definit: πνδ-
μα συνθεσίς ἐστι λόγῳ, ἀγνοίαν ἀπαρτίζον,
ἐν κώλοις, καὶ κόμμασι μετρεῖσθαι, πρὸς τὴν
ἀρκεῖαν πνδματῶ, καὶ τὴν φωνὴν τῶ
λέγοντι. Eius tale proponit ex-
emplum, ex oratione Demosthenis,
de Corona:

„ Αλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκείνῳ σφετερίζο-
„ μιν: καὶ κατασκοπάζων ἡπιτέρισμα,
ἐπὶ

„ ὅτι τὴν Ἀθηκὴν καὶ Μεγάρους ὅτι χειρῶν·
 „ Ἐκαταλαμβάνων ὥρεον, Ἐκατασκά-
 „ πλων προθρόνον, Ἐκαδιστὰς, ἐν μὲν ὥρεῳ,
 „ Φιλιππιδίῳ τύραννον: ἐν δ' ἐρετρίᾳ Κλέ-
 „ ταρχον, καὶ τὸν ἐλλήσποντον ὑφ' ἑαυτῶν
 „ ποιεῖμεν Θ: καὶ Βυζάντιον πολιορκῶν: Ἐ
 „ πόλεις ἐλλωίδας, τινὰς μὲν ἀναιρῶν: εἰς
 „ πῖνας δὲ οὖν Φυγάδας κατὰγων: ὥστε ΑΙ. τὰς.
 „ ρον ταῦτα πάντα ποιῶν, ἡδίκηαι, καὶ παρε-
 „ σπόνδει, Ἐἔλυε τὴν εἰρήνην, ἡ δ':

Hoc genus à periodo differt: quòd
 periodus finitum numerum habet mē-
 brorum: & uocis uolubiliorem conti-
 nuationem. Hoc uerò, & numero, &
 genere ipso, atq; forma, est infinitum:
 tametsi infinitum non sit sententia: &
 interpirationibus sit relaxandum.

Quamobrem Hermogenes dicit: ὅτι
 ἀριθμῶ, ὅθ' ἔξει ὑποπίπτει τὸ πνέμα: ἀλλὰ
 τὸ παρὰ τυχὸν γίνεται: δι' ἄλλων μὲν τοι εἰ γί-
 νεται. Similis est sententiæ circuitus:
 qui perficitur pluribus incisis, & mem-
 bris, in oratione: quam pro domo sua
 Cicero habuit:

„ Susci-

DE PRODVCTIONE

„ Suscipere tantos animi dolores: atque ea, quæ,
 „ capta urbe, accidunt uiclis, stante urbe, unum
 „ perpeti: etiam se uidere distrahi à complexu
 „ suorum: disturbari tecta, diripi fortunas, pa-
 „ triæ deniq; causa, patriam ipsam amittere: spo-
 „ liari populi Romani beneficijs amplissimis:
 „ præcipitari ex altissimo dignitatis gradu: ui-
 „ dere prætextatos inimicos, nondum morte cõ-
 „ plorara, arbitria petentes funeris: hæc omnia
 „ subire, conseruandorum ciuium causa: atque i-
 „ ta, ut dolenter absis: non tam sapiēs, quàm illi,
 „ qui nihil curant: sed tam amans tuorum, quàm
 „ communis humanitas postulet: ea laus præcla-
 „ ra est, atq; diuina.

11. πόσα ἐ-
 ἴη αὐτοῦ:
 quot sint e-
 ius genera.

Primum ge-
 nus.

Hermogenes eiusmodi continuatio-
 num duo scribit esse genera. Quorum
 unum est, cuius principiū, & finis, uno
 continetur, utrinq; aliarū sententiarū
 membris, interciso sensu. Id, suo more,
 ad hunc modū, describit: ἡ τοι γὰρ ἐν νόημα
 λαβόντες, ἔτῃ το ἐργαζόμενοι τῇ ἐρμηνείᾳ,
 τοῖς πλείοσι κώλοις ἀγροκῆμεν, τὸ ἐν ἐπεκεί-
 νωντες. Cuius exemplum rursus, ex ea-
 dem Demosthenis oratione, adfert:

„ Ὅτε γὰρ περιῶν ὁ Φίλιππος ὁ Ἰλλυριοῦς,
 ἔ

„ Ἐπὶ θάλλους: τίνες γὰρ ἐ τῶν ἐλλή-
 „ νων κατεσρέφετο: καὶ διωάμεις πολ-
 „ λὰς, καὶ μεγάλας ἐποιεῖτο ὑφ' αὐτῶν:
 „ καὶ πινες ἐκ τῶν πόλεων, ὅππῃ τῇ τῆς
 „ εἰρλύνῃς ἐξουσία, βαδίζοντες ἐκεῖσε,
 „ διεφθείροντο: ὧν εἷς ἔστ' ὁ ὧν: τότε
 „ πάντες, ἐφ' ἧς ταῦτα παρεσκιάζε-
 „ το ἐκείνῳ, ἐπολεμοῦντο.

Huius etiam generis est contra Ca-
tilinam, pluribus uerbis productus
ambitus:

„ Hunc ego hominem tam acrem, tam paratum,
 „ tam audacem, tam callidum, tam, in scelere, ui-
 „ gilantem, tam, in perditis rebus, diligentem, ni-
 „ si, ex domesticis insidijs, in castrense latrocini-
 „ um compulisset: (dicam id quod sentio, Qui-
 „ rites) non sanè hanc tantam molem mali à cer-
 „ uicibus uestris depulisset.

Alterum genus est huiusmodi pro- Alterum
 ductionis: in quo membratim senten- genus.
 tia continenter absoluuntur. Cuius
 generis, fuit exemplum: quod antea
 proposui ex Demosthene:

„ Αλλ'

DE PRODVCTIONE

” Αλλ’ ο τῶν δ’ ὁμοίων ἐκείνῳ σφραγισ-
 ” μων &c.

Et illud, in eadem oratione, contra
 Catilinam:

” Non ille uobis Saturnalia constituisse:

” Neq; tanto ante exitium, ac fati diem reipubli-
 ” cæ denunciasset:

” Vt signum, ut literæ, testes deniq; manifesti scele-
 ” ris deprehenderentur.

” Quæ nunc, illo absente, sic gesta sunt:

” Vt nullum in priuata domo, furtum unquam sit
 ” tam palàm inuentum:

” Quàm tota hæc in rempubl. coniuratio manife-
 ” stè inuenta, atq; deprehensa est.

Sed illud exemplum clarius est:

” Atq; ita censuerunt: ut P. Lentulus, cum se præ-
 ” tura abdicasset: tum in custodiam traderetur:
 ” itemq; Cethegus, L. Statilius, P. Gabinius: qui
 ” omnes præsentēs erant, in custodiam traderen-
 ” tur. atque idem hoc decretum est in L. Cassi-
 ” um: qui sibi procurationem incendendæ urbis
 ” depoposcerat: in M. Cæpuriū: cui, ad sollicitan-
 ” dos pastores, Apuliam esse attributam erat in-
 ” dicatum: in P. Furium: qui ex his coloniis,
 ” quas Fessulas L. Sylla adduxit: in Q. Manlium
 ” Chilonem: qui una erat, cum hoc Furio, in Al-
 ” lobro.

- » lobrogum sollicitatione uersatus: in P. Vmbre
 » num, libertinum hominem : à quo primum
 » Gallos ad Gabinium productos constabat.

Sic ex prima sententia, reliquæ omnes insequentes dependent. Sæpe utitur Cicero hoc genere circumscriptio-
 nis. Cuiusmodi etiam illud est, pro Fonteio :

- » Quid nunc uobis faciendum est : studijs militari-
 » bus, apud iuuentutem, obsoletis hominibus
 » autem, & summis ducibus, partim ætate, par-
 » tim ciuitatis discordijs, ac reipubl. calamitate
 » consumptis? Cum tot bella, aut à nobis ne-
 » cessario suscipiantur: aut subito, ac improviso
 » nascantur? nonne & hominem ipsum, ad du-
 » bia reipublicæ tempora, conseruandum, & cæ-
 » teros, studio laudis, & uirtutis, inflammandos
 » putatis?

Adhibetur hoc genus compositionis, in enumerationibus, in inflamman-
 dis auditoribus, in frequentationibus
 argumentorum, in commorationibus
 in eadem re, & grauibus causis accom-
 modatur. Hæc duo sunt genera pro-
 ductionum ab Hermogene notata.

DE PRODVCTIONE

Tertium ge-
nus ab au-
tore ani-
maduersū.

Quaquam aliquando sententia, in
medio, perficitur. Vt, in causa Plan-
ciana.

- „ Memini enim, neq; unquam obliuiscar illius no-
- „ ctus: cum tibi uigilanti, assidenti, morienti, uo-
- „ na quædam, miser, atque inania, falsa spe indu-
- „ ctus pollicebar: me, si essem in patriam restitu-
- „ tus præsentem tibi gratiam relaturum. Sin au-
- „ tem uitam mihi mors ademisset: aut uis aliqua
- „ maior reditum peremisset: hos (quos enim ego
- „ tum alios animo intuebar?) omnia tibi illorū
- „ laborum præmia persoluturos.

Necq; dissimile est exemplum: quod
iam ex Fonteiana adduximus. Sed
Hermogenes fortassis idcirco hoc ge-
nus non indicauit: quia reditum ha-
bet, in medio: & ad periodos, ea de
causa, putat esse remittendum: & ad
comprehensiones compositas:
de quibus deinceps erit
exponendum.

In hoc

IN hoc capite partes debent considerari tres. quarum prima est οἰσιν. Ostendit enim autor, quid sit oratorius spiritus. Pars altera est διαφεριν. Diuidit enim productionem spiritus in duo genera. Pars tertia est μεσιν. Ostendit enim ex quibus partibus illa conficiatur.

Hoc genus comprehensionum Hermogenes uocat πνῦμα, spiritum oratorium, & productionem uocis atq; spiritus. compositio etiam ista, quæ accommodata est ad spiritum, & uocem dicentis, uocatur συνθεσις πνυματινῶν: propterea quod non debet esse ἀδύνατον, et λελυμένον, id est soluta uinculis, atq; copulis: sed colligata inter se membra, & incisa sint oportet certis quibusdam quasi ligamentis, & nexibus. Est autem hoc uerbum ex ijs, quæ cum altero comparantur. Oratorius enim spiritus, est rerum spiritus, & uoce dicentis moderandarum, & metiendarum spiritus. Ergo eius fundamentum est res ad spiritus, & uocis oratoris moderationem accommodata. Cuiusmodi est quoddam genus sententiarum, quæ ab Hermogene uocantur νοήματα τινὰ κατὰ πνῦμα ἐνφερόμενα, id est, sententiæ quædam, quæ spiritu oratorio pronunciantur: de quibus postea dicitur.

Itaque spiritus productionis ἀντιστρέφον, uel correlatiuum, sunt illæ sententiæ, eiusdemq; fundamentum. Terminus, ut sit spiritus moderatio, ad uocem, & sonum oratoris accommodata.

Materia
productio-
nis spiritus.

Finis eius-
dem.

DE PRODUCTIONE

Ex quibus perspicuum est, πῶς ὅλην esse productionem: non omnem sententiam: sed numerosam, quæ pronuntiatur enumerationibus, distributionibus, frequentationibus, atq; conglobationibus. Est autem spiritus oratorius nihil aliud: quàm compositio orationis sententiam absolvens, membris, incisissq; dimensa, ad continuationem spiritus dicentis, qui uoce, & sono illius perficitur. Vel, πρῶμα, est orationis compositio, quæ solis incisiss, atque membris, sine uerborum, sententiarumq; orbe, sententiam perficit: & eousque porrigitur: quò spiritus, ac latera dicentis proferri possunt. Definitio Hermogenis confecta est ex causis. Genus enim ductum est à forma. Productio enim Spiritus non est orationis dissolutio, et laxatio: sed est compositio: quæ fit certis copulis, ac uinculis. Atque hoc commune habet cum superioribus partibus. Nam & νόμα est compositio orationis: siue pluribus uerbis constet. Vt, Paucis te uolo: dictum puta: est οὐδέ τις τῶ λόγῳ, quam Grammatici οὐδὲν ἑνὸν nominant: siue absoluator uerbis singulis, ut ueni, uidi, uici. Deinde membrum etiam est, οὐδέ τις τῶ λόγῳ, ut, Quousq; tandem abutere Catilina patientia nostra? quam diu nos etiam furor iste tuus eludet? quem ad finem sese effrenata iactabit audacia?

Επιτοχὰς
σμός δ' ὁ ὅς ἐστι
ὡς ὀφθαλμός.

sis τῶ λόγῳ, ut, Quousq; tandem abutere Catilina patientia nostra? quam diu nos etiam furor iste tuus eludet? quem ad finem sese effrenata iactabit audacia? Mebratim facta est oratio, καὶ ἐπὶ τῷ πρῶτῳ ἑλεγχτικῶν.

Διαφοραί.) Differentia prima sumpta est à materia. Nam sententia quædam, ἢ διαφορὰ τῆς, spiritus

tu oratorio, accommodato, ad eius uocem, pronun-
ciatur. Habet & hoc commune cum superioribus.

Vt enim periodus est compositio orationis: & ut pe-
riodi materia est omnis sententia, quæ periodo po-
test comprehendi: sic $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$ etiam est compositio
orationis: & omnem sententiam sibi habet subie-
ctam, quæ $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$ potest circumduci: sic $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$
sententiam habet sibi attributam: quæ membris,
atque incisis dimensa est, ad spiritus moderationem.

Altera differentia sumpta est ab effectu, uel officio,

quod est $\alpha\pi\alpha\rho\tau\iota\varsigma\epsilon\upsilon\delta\iota\alpha\nu\omicron\iota\alpha\nu\tau\lambda\omicron\upsilon\iota\omega\nu\sigma\iota\mu\epsilon\nu\epsilon\lambda\epsilon\upsilon$. Eius
enim munus est: ut perficiat, atque absoluat sententi-
am, inde usque à principio inchoatam, atque conti-
nuatam. Estq; rursus communis cum superioribus.

Nam & incisa absoluunt sententiam sepe numero:
Vt. Abite, ades dum, paucis te uolo, &c. membrum
item absoluit sententiam: & periodus consummat sen-
tentiam aliquam. Vt,

Multa super Priamo rogitans, super Hectore mul-
ta: & $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$ longiore circumductione terminat,
finitq; sententiam aliquam: ut illud Ciceronis quod
proposuimus ex oratore perfecto, ad M. Brutum. Est
autem hoc genus uicinum, & affine non solum superi-
ori: uerum etiam omnibus reliquis componendi ratio-
nibus. Differt tamen à superioribus: quod pluribus
membris constat, quam uera periodus. Sed habet, &
hoc cōmune cum $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$. Veruntamen sic ab eo di-
stinctum est: quod $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$ semper habet $\pi\epsilon\rho\iota\delta\iota\nu\acute{o}\nu$

DE PRODVCTIONE

ὁ ἀπόδοσις per se: πνύμα autem non habet per se,
 πνύμασι, ὁ ἀπόδοσις: sed propriè nullum habet redi-
 tum. Veruntamen sicubi habet: cum habet à periodo
 uel periodico. Tertia differētia est διαστασίως, ὁ δια-
 νεύειν. Propius enim περιόδῳ περιγραφῇ, accedit
 ad naturam spiritus productionis. Εν νόμοις.) Τὸ
 ἴδιον. Sumitur autem proprium τῆς πνύμας, ex par-
 tibus, ὁ forma eius. Nam συμμετρία τῆς πνύμας, ὁ
 non consistit intra propositionem, et reflexionem: sed
 consistit, in coagmentatione, atq; copulatione crebra,
 membrorum, atq; incisorum. In omni enim productio-
 ne sunt membra: quibus deinde adduntur incisa: dein-
 de rursus sequuntur membra: deinde rursus incisa ad-
 duntur, aut breuiora membra, quæ Lyrico carmini mi-
 nuto paria sint, id est, νοματινά. πρὸς τὴν διασπείραν
 πνύμας, ὁ, ἡτὰ τὴν τῆς λέγοντος φωνήν.) Quar-
 ta differētia est ipsius finis. Debet enim ista cōpositio
 accommodata esse ad spiritus oratoris continuationē,
 pro illius robore, atq; uiribus: ὁ ad uocem, ac sonum
 eiusdē oratoris: ut non solum spiritus dicentis non de-
 fatigetur: sed etiam ut uox eius non impediatur, inter-
 cipiatur, atq; intercludatur, priusquā locus ei conceda-
 tur interspirandi, post incisa, aut membra. Αλλ' ὁ
 τὴν ὑπόθεσιν.) Ενθεοῖς παρὰ δειγματινῇ. De coro-
 να.) Περὶ τεφάνος ἡτὰ τῆς Αἰχμῆς. Sed cum ille Eu-
 βοῆα subigeret: et arcem (propugnaculū) infestā consti-
 tueret in agrū Atticum: Megaros attentaret: cū Oreῶ

occuparet: Porthmū effoderet: cū Oreo Philistidem,
 Eretrie Clitarchū, tyrannos cōstitueret: Hellepontū
 suæ ditioni adijceret: Byzantium obsideret: Græcorū
 urbes alias euerteret: in alias exules reduceret: hæc in-
 quā omnia cum faceret: utrū tum contra ius, et fœdus
 faciebat, pacemq; frāgebat, an nō? Et utrum aliquem
 ex Græcis exoriri oportuit, qui ista prohiberet, ac fie-
 ri non sineret, nec ne? Nam istud postremū additū est à
 Demosthene, ab Hermogene aut prætermissum. *ἡγὶ πὸ
 τερον φανλυαί τινα τῶν ἐλλέων τὸν ταῦτα πωλύσαν
 τα ποιεῖν αὐτὸν ἐχλῶ, ἢ μὴ;* Exemplum istud est secun-
 di generis: in quo membratim sententiæ continenter
 absoluuntur. de quo infra suo loco dicitur. Hactenus
 quid sit spiritus oratorius, eiusq; productio, explicatū
 est: sequitur *διάνοις*, inter periodum, & inter hanc
 productionm. Primum enim, periodus finitū, et ter-
 minatū habet membrorum numerum: productio non
 habet. Deinde periodus habet uocis continuationē uo-
 lubiliorem: *πνῦμα* uerò interpirationibus distingui-
 tur. Item periodus ex se habet propositionem, & redi-
 tum: spiritus autem oratorius non habet sua ui, atque
 natura, propositionem & reflexionem. Postremò cir-
 cuitus est & numero, & genere, atq; forma sua finitus
 atq; terminatus: productio uerò spiritus non solū nu-
 mero membrorū, uerum etiā genere, et forma sua est in-
 finita. Quamobrē Hermogenes dicit: *ὅτ' ἀπὸ μὴ.*) ne-
 que numero, inquit, neq; habitui. i. artificiosæ compo-

DE PRODVCTIONE

sitioni, est subiectus oratoris spiritus: sed fortuito
 & liberè conficitur: ueruntamē non conficitur alijs
 partibus, quam membris, & incisis. Itaq; circuitus
 artificiosè conficitur: πρὸς αὐτὰν autem etsi ab oratore
 dicitur, aut scribitur artificiosè: tamen in eo non ita
 apparet ars: sed uidentur omnia, quæ hoc modo pro-
 nuntiantur, fortuito, & ut res, atq; sententia fert:
 aut etiam naturaliter, esse prolata. Itaq; non ostendit

Cause harū meditationem artis, ut periodus. Ex hoc loco, quæ causæ
 productio- se sint huius compositionis, facile est animaduvertere.
 Non enim uidetur esse aliqua causa, ὅ ἀπὸ τοῦ οὐδὲς, defini-
 tus numerus partium: neq; etiam ἔξω, id est, τέχνη, uel
 μέθοδος, & ars captata: sed ἢ τύχη, aut πῶς, casus, atq;
 natura. Est enim eiusmodi compositus sermo natura-
 lis: qui non præmeditatus, & domi quasi natus esse ui-
 detur: sed ut fors fortuna, & casus fert, & ipsa senten-
 tia uidetur postulare, subito pronunciat, & ex tem-
 pore. Adhibetur enim πρὸς αὐτὰν, serè in dicendi forma,
 quam Hermogenes affectam, & quasi animatam ap-
 pellat. Ideoq; ueritatis notam habet.

Suscipere tantos.) Alterum exemplum est Cicero-
 nis: quod postea quoq; examanabimus. Hermogenes e-
 iusmodi continuationum duo scribit esse genera.) Al-
 terum caput est apud Hermogenem: πῶς αὖτις αὐτῶν,
 id est, quot sint genera huius productionis: ἢ ἅπαντα
 γὰρ αὐτῶν αὐτὰν.) Aut enim una sententia assumpta:
 tam tractamus, atque exornamus orationis genere,

uel

uel uerborum consecutione: uel certo eloquendi ge-
nere, & pluribus membris continuamus, atq; perse-
quimur, dilatando, seu extendendo, scilicet pluri-
bus membris, atq; incis. Duo igitur sunt apud Her-
mogenem spiritus oratorij genera: sed est etiam ter-
tium quoddam, quod autor obseruauit. Primum igitur genus est: cuius principium, & finis continetur una sententia: quæ intercisa est utrinq; (à parte prima, & à parte extrema) membris aliarum sententiarum. Ergo assumit hoc genus unam sententiam: sed hanc exornat, atq; tractat, non solum ἐπιμύειν, id est, uerborum consecutione, & orationis certa forma: uerum etiam membris pluribus, quibus continuatur inchoata sententia: & perficitur primo, ac postremo membro, id est, principio, & fine, multis alijs membris, aut incis. interpositis. Itaq; hac ipsa concisione, sententia protrahitur, protenditur, atq; explicatur, ad spiritus oratoris moderationem, & ad uocis in eodem sonum. Hæc itaq; requiruntur, in illo genere: ἀντὶς τῷ ἐνὸς νοήματι, unius alicuius sententiæ assumptio: ἐργασία τῷ τῷ, eius expolitio, exornatio, atq; tractatio: quæ fit ἐπιμύειν, uerborum consecutione: διάπνευσις, continuatio sententiæ, constans pluribus membris: & ἐπέκτασις, explicatio, atq; pro ductio sententiæ subiectæ. Alterum est explicatiu-
neq; tam intricatum, ut illud superius. Nam in hoc
sententiæ continenter absoluuntur membratim. Her-
nus. Alterum ge-

DE PRODVCTIONE

Genus ter-
tium spiri-
tus oratorij
productio-
nis.

mogenes ad hunc modum definit: ὅταρ πολλαὶ πράγ-
ματα ἀθρόως ἔχοντες ἐν πείρ, καθένασιν αὐτῶν ὡς ἀγ-
μα ἀπαρτίσωμεν, hoc est. Vel, cum plures res,
etiam si comprehendere generatim possumus: tamen
singulis membris, plenè proponimus. Tertium
genus est: in quo sententia, in medio perficitur, non
initio, & fine, alijs membris, & incisis interposi-
tis, ut in primo genere: neq; etiam singulis sententijs
absolutis singulis membris, ut in altero. Ὅτε γὰρ
περὶ τοῦ ὁ φίλ.) Cum enim Philippus oberrans
(cum exercitu) illyrios, & Triballos, quosdam e-
tiam ex Græcis subiugaret: & multas, magnasq;
sibi hominum opes, copiasq; compararet (magnam
sibi hominum potentiam subijceret) & quidam ex
ciuitatibus, pace freti, illuc profecti corrumpere-
ntur, accepta pecunia: in quibus iste unus fuit: tunc cer-
tè, tunc, inquā, omnes, contra quos ille, hæc cōparabat,
bello laceſſebantur. Addit cōtinenter: εἰ δὲ μὴ ἡδύνον-
το: ἕτερος λόγος οὐτὸς, ὃ πρὸς ἐμὲ. An uerò senserint,
atq; intellexerint: alia est oratio: quæ neq; ad rem,
neq; ad me pertinet. Tota hæc, ut scribit Hermogenes
circumductio, unius est sententiæ explicatio, τὸτο
γὰρ σύνταξιν ἐν ὅτῳ νοήματι ἐργαζομένη. Istud exem-
plum est primi generis. Sumit autem Demosthenes
ἐν νόμῳ, cuius gratia ista circumductio adhibetur:
ὅτι πάλαι φίλος ἦν τοῖς Ἕλλησι ἐπεβόλανε. Quod
Græcis olim Philippus sit insidiatus. Iam uerò
hanc

hanc sententiam dilatat, per ἐπέκτασις, & duobus comprehendit, ac perficit, membris, primo, atque postremo, ὅτε γὰρ κατεστέφεται: τότε πάντες, &c. Ac intra hæc duo cola complexus est alia quatuor membra, κατὰ πλὴν, facta declinatiuncula breui, seu interiectione. Addit ἐργασίαν, quæ fit ἐκυνεία, id est, verborum plurium consecutione. Ergo dilatat inchoatam sententiam, διαρρέα, id est, continuatione, quæ fit alijs sentiis. Deinde, per ὑποσφοδρῶν, redit ad institutam sententiã particula redditiva, τότε. Ergo est ὑπερβατόν.

Hunc ego hominem tam acrem.) Ciceronis exemplum superiori proximo magnitudine propè par est: sed differt tamen ab illo: quòd Demosthenicum constat ex sex membris: & extremis duobus, membris, primo, & postremo, quatuor habet interiecta: Ciceronianum autem constat ex duobus tantum: in quo primum est χοινοτενές, productum διαρρέα, uel συνεχεία, continuatione plurium incisorum. Deinde alterum ex duobus est conflatum: ut tria membra in uniuersum esse uideantur. Deinde differunt etiam, quòd Demosthenis productio, cum simplici periodo, quæ per ὑπερβατόν protenditur, in medio similis est: nisi quòd ab ea differt: quòd in simplici ambitu, ἐπεμβολή, uel κατὰ πλὴν, est non plurium membrorum: sed unius productoris:

DE PRODVCTIONE

Etioris: aut ad summū duorum: hoc autem *πρῶτα*,
 habet quatuor membra interiecta. Ciceronis autem
 exemplum trimembri, aut bimembri periodo est simi-
 le: ita ut uideatur habere propositionem, & reuersio-
 nem. Principium constat uno benè longo, atq; pro-
 ducto membro: idq; factum est propositione hypothe-
 tica inuersa. Incipit enim orator ab annexo: desinit
 in antecedente. Estq; ista *ἀναστροφὴ* copulati, propria
 huius productionis: præsertim cum illud *ἐπόμενον*,
 quod priore loco positū est, per *ἐπένευσιν*, dilatatum
 est, assumptione attributionum, uel qualitatum per-
 sonæ, aut rei. ut in hoc loco est *πρόσκλησις πλειόνων*
προσσυγοριῶν τῶν προσώπων, personæ Catilinæ. Deinde
 quando fit *ἐπιμὸν* in eodem uerborum ornamento:
 ut in hoc loco est *ἐπ' ἀναφορὰ* continuata, incisus fa-
 ctus pluribus, per *ἀσυνόδετον*. Adiuuat etiam hanc
 productionem spiritus, qua orator, post singula inci-
 sa, interspirare potest, ἢ *προανάρτησις*, ἢ *πρόμασις τῆς*
διανοίας. Nam absoluitur tantum *χῆμα* τῷ *καθ'*
ὑπόθεσιν, id est, uerborum ornamento, quod conditio-
 nem habet. Huc etiam pertinet istud membrum, quod
 uideri tertium potest: sed est per *ἐπεμβολήν*, interie-
 ctum: ut sensus ille unus, quem sumpsit orator, eo
 ipso intercisus esse uideatur. quemadmodum De-
 mosthenes quatuor membris interscidit sententiam
 inchoatam, atq; perfectam initio, & fine. Mutat
 autem *χῆμα*, id est, figuram orationis: & utitur non
solum

solum cōpellatione populi Romani perhonorificat:
sed etiam utitur προθεσπεία, ad amouendam suspi-
cionem arrogantiae: quæ tamen habet επωίδησιρ
λαμπερ, pertinentem ad illustrem dicendi formam.
Orator enim est παρρησιασφόρον, id est, utens libe-
ra uoce in commemoratione rerum: ex qua ipse uo-
luptatē percipit. Est enim περιωτολογία. Estq; hoc
mirabile: quod hypothetica propositio duo habet
quasi annexa, id est, έπόμενα. Incipit autem à primo
annexo: desinit in altero: in medio, τεχνικώς interpo-
nit antecedens. Ergo potest istud συνεσύνμα resolui in
periodum: per μεταπώνησιρ, ad hunc modum. Nisi
hunc hominem, ex domesticis insidijs, in castrense la-
trocinum compulisset: nō sanè hanc tantam molem
mali, à ceruicibus uestris depulisset. In hac duorum
membrorum conuersione aperta est propositio, &
manifestus reditus: & facta est αποφομιά, recisio as-
sumptarum qualitatū personæ: quibus προσωπο-
γرافία eius continebatur, & rescctio præmunitionis
quæ uocatur θεραπεία.

Alterum genus est huiusmodi.) Sequitur alte-
rum genus spiritus oratorij: quod sit: cum breuiter
multa dicturi, singulis membris singulas sententias
complectimur. αλλά ό τήν εύβοίαν.) Hæc produ-
ctio oratoria ad spiritum, & uocem dicentis accom-
modata est. Membratim enim sententiæ absoluuntur:
idq; συνεχώς. Primum utitur απαριθμητικῷ χρί-
ματι

Alterum ge-
nus spiritus
oratorij.

DE PRODVCTIONE

μᾶτι, id est, ornamento, quod enumerationem ha-
 bet, atq; conglobationem rerum, à Philippo contra re-
 liquos, & à ceteris regulis gestarum: eaq; pluribus mē-
 bris absoluitur, per συμπλοῦν: quæ fit per conjuncti-
 onem ἡγῶ. Quanquam etiam assumit μερισμὸν dupli-
 cem. Distributio enim fit particulis μὲν, & δὲ. Postea
 delabitur in aliud ornamentum. Descendit enim ad in-
 terrogationem: quæ primum generatim complectitur
 omnia superiora, per σύνδεσιν: deinde ipsam πῶσις.
 Interrogat enim id orator, quod poterat concludere.
 sic enim argumentatur. Quicumq; Eubœam sibi as-
 sumpsit, & arrogavit: Megaros attentavit: Oreum oc-
 cupavit, &c. is contra ius, & fœdus fecit: pacemq;
 uiolavit. Atqui Philippus Eubœam subegit: & arcem
 seu propugnaculum constituit in agrum Atticum, etc.
 Philippus igitur contra ius, & fœdus fecit, & uiola-
 vit pacem. Hermogenes prima illa nominat νόμα triα:
 ταῦτα μὲν, inquit, νόμα ἐστὶ: & addit ἡμίμα, id est, or-
 namētum esse ἀποφαντικόν, κατὰ τὴν ὀρθὴν πῶσις,
 hoc est, quod recto casu pronuntiatur. ἡγῶ κατὰ λαμβάν-
 ομεν. Quartum, & quintum νόματα esse dicit. In-
 quit enim: εἴτα ἐπιφέρει νόματα. i. deinde addit inci-
 sa. Quāquam pro membris ista etiam haberi possunt:
 propterea quòd singula absoluant sententiam: quæ
 membra Hermogenes paria dicit esse uersui Lyrico
 minuto, qui ἐπὶ ὁδὸς nominatur.

καὶ κηθίσας.) Deinceps, inquit Hermogenes, rursum membrum sequitur: εἴτα διαδέχεται καὶ ἡ ὥλον πάλιν. Εὐερετέρια κλείταρχον.) Idem Hermogenes incisum hoc appellat: aut membrum par uersui Lyrico minuto: εἴτα νόμμα, inquit πάλιν, ἢ ἡ ὥλον ἐπὶ πωδῶ ἴσον. Καὶ τὸν ἐλλήσποντον.) Sequitur membrum καὶ βυσάντιον πολιρῶν.) Hoc alterum incisum appellat, uel membrum minutum. Καὶ πόλεις.) Membra hæc duo connexa sunt περιουσιῶς: propter partitionem. Πότερον.) Finis productionis. Post eum membrum perficit πνῦμα. Ταῦτα πάντα.) Παρεμβολή, ἢ ὁλίνη.) ὑποστροφή. Transít autem orator ab ornamento, quod est ἀποφαντικόν. (nam participia ista resoluantur in modum indicandi.) ad aliud ornamentum, quod interrogatione est informatum, αἰτιῶ τῆς ἀποφανσεως, inquit Hermogenes, εἰς πλὴν πνῦσιν κηθίσαι, τὰ γὰρ πρῶτα ἡ ὥλα ἀπεφλύατο. Item, μεταπίπτει ὁ ῥήτωρ εἰς ἄλλο χῆμα. κατέβη γὰρ εἰς πλὴν πνῦσιν. ἢ ὅ.) Due istæ syllabæ, in fine, inquit Hermogenes, incisum faciunt: & sunt oratoris interrogantis perfectè sententiam. Καὶ γὰρ ἐπὶ τέλει δύο συλλαβαί, ἢ ὅ, νόμμα ἐστὶν ἐρωτῶντος ὁλοκληρώως αὐτὸν θρώπης πλὴν διαύοιαν καὶ πότερον φανῆναι.) Alterα πνῦσις, ἢ μὴ.) Rursus incisum, quo duabus syllabis perficitur sententia, εἰς τοιαῦτα γὰρ καταλήγει νόμματα.

Ergo

DE PRODVCTIONE

Ergo enumerat primum maiora, & uiciniora incommoda orator: demum concludit interrogando. Quod enim simpliciter poterat concludi ex superioribus enumeratis factis: contra ius fecisse Philippum, & foedus, pacemq; uiolasse: illud ipsum interrogat, quod Dialectici non faciunt. In octauo enim Topicorum inquit Arist. τὰ συμπεράσματα δὲ ἐρωτᾶν. Omnis enim interrogatio uidetur habere dubitationem: & uidetur pendere ab assensione, aut inficiatione aduersarij. Oratores autem propterea interrogant: ut ostendant fiduciam in sua causa: quam pluribus rationibus conglobatis, atq; coniunctis demonstrarunt: & eorum πῶσις, non est ἐρωτηματικὴ: sed potius ἐνστατικὴ, quæ aduersarijs instat, eosq; urget. Hoc genus à periodo differt.) Διάνοις, discriminatio, periodi, & spiritus oratorij. Et numero.) μέβρορῦ. Nam ut Hermogenes scribit, καὶ καθόλε τὸ πνεῦμα τούτοις συνεχεται. Deniq; spiritus productio his cōtinetur, καὶ διόλε τὸ τοῦ πνεύματος συνεπαρτίσει τῶν πραγμάτων, καὶ τῶν λόγων. Omnino enim hæc comprehensio rem simul & membra perficit.

Suscipere tantos animi dolores.) Habet istud exemplum cum superiore, magnam similitudinem. Primum enim Cicero enumerat res magnas: ut Demosthenes. Deinde perficit inchoatam sententiam, sub finem. Sed differt à superiore: quod illud fuit conclusum πένσωσε: hoc perficitur ἐπιφωνήματα.

Atq;

Atque hæc sunt membra: & ut Hermogenes *νευτή=*
ειος habet, ταῦτα μὲν ἔρ κῶλὰ ἐστίν. Deinde ad=
 dit incisa, per ἐπιφοράν. Deinde rursus membrum se=
 quitur: & ut Hermogenes loquitur, εἴτα διὰ δέχ=

ται γὰρ κῶλὰ πᾶσι. Nam per διαδοχὴν, ista in=
 cisa excipiunt membra insequentia.

Hæc omnia subire.) Hactenus enumeratio, sequi=
 tur ἀπαρτισμός, id est, absolutio sententiæ similis
 Demosthenicæ. Etenim res enumeratas uno gene=
 rali complectitur uerbo, omnia ut Hermogenes,
 ταῦτα πάντα. Ergo Cicero non mutauit *χῆμα*:
 sed moram fecit, per ἐπιμονήν, in eodem ornamento:
 quod fuit ἀπαρέμφατος, infiniti modi: tantum est ibi
 μεταστροφὴ, mutatio generis uerborum. Nam acti=
 ua passiuus commiscuit. In fine autem, mutat *χῆμα*
 in ὁρισμὸν, uel ἀποφαντικόν. Ex infinita enim or=
 ratione, facit enunciatiuam. Ea laus præclara est,
 &c. Vtrunq; exemplum Demosthenis, & Cicero
 nis habet δεινότης, id est, orationem, quæ pertinet ad
 amplificandam rem. Demosthenes, mouet indigna=
 tionem iudicum: magnam & Cicero efficit δεινότη=
 τα, uehementiam, & grauitatem: sed quæ ad alium mo=
 tum spectat, uidelicet, ad commiserationem. Cice=
 ronis item propter καύχισιν, uel περιαιτολογίαν,
 habet fiduciam in causa & ad splendorem orationis
 pertinet: Demosthenis autem habet τραχύτητα, &
 σφοδρότητα, asperitatem, & acrimoniam. asperitatē,

DE PRODVCTIONE

propter Philippi insectationem. Ostendit enim, cum iniuriam fecisse socijs: contra fœdus fecisse: pacem uiolasse. Acrimoniam, atq; uehementiam habet: propter aduersarij personam, nempe, Aeschinem. Quantum ad ornamenta reliqua pertinet spiritus productionis: incidunt serè illa perpetuo: $\sigma\upsilon\mu\pi\lambda\omicron\nu\eta$, id est, copulatio membrorum, per coniunctiones: aut quicquid uim istarum habet: $\epsilon\tau\ \delta\iota\chi\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon$, atq; $\alpha\epsilon\upsilon\delta\epsilon\tau\omicron\upsilon$. Nam, sine coniunctionibus, membra membris, incisa incisis attexuntur.

Non ille uobis Saturnalia constit. Exemplum hoc serè ex membris constat. quanquam incisa sunt multa: sed non extra membra: uerum ut partes membrorũ particulis autem multis colligantur membra inter se. Primum $\alpha\tau\omicron\phi\alpha\tau\iota\mu\alpha$, per non, $\epsilon\tau$ neq;: deinde $\nu\alpha\tau\alpha\phi\alpha\tau\iota\mu\alpha$, per particulas ut, quæ, sic, ut, tam, quàm. Ergo tribus usus est $\upsilon\pi\omicron\sigma\alpha\epsilon\epsilon\sigma\iota$, particularum redditionibus. Hoc exemplum à proximo differt: quòd illud fuit mixtum: hoc autem purum est, $\epsilon\tau$ simplex. Mixtum inquam, superius fuit eò: quòd cadit in duas periodos: ut propositiones, $\epsilon\tau$ reuersiones habeat non ex se, sed aliundè à duabus conuersionibus, ex quibus productio spiritus nata est. Prior comprehensio non est uera periodus: sed periodicum sex membrorum. Propositio enim est bimebris: quadri membris reliqua pars: si pro una circumscriptione aestimetur: sed uerius sunt duæ circumductiones, id est,

uera

uerae periodi: quarū prior est τέμνωλθ: cuius ἀπόδοσις est unius mēbri. Sed in hanc cōuersionē incidit πνῶμα: id quod particulae arguunt: non, neq; tanto, ut, & Vt repetitum, cui subiungitur Deniq; Ornamenta eius sunt ἀπόφασις, uel ἀρσις, ὑπόσσις, & μεισιμός, item ὁμοιοτέλευτον. Quae nunc, illo ab.) Altera conuersio est αὐτῆς μέν, totidē membrorū, attexta priori, per πρὸς αὐτῶν, id est, particulam referendi: quae ornamenta, & χήματα, huius sunt, διαστολὴ τῶν ἁρμόνων, ὑπόσσις duplex, quae ἀντίθεσιν habet. Contraria enim sunt, priuata domus, & Respublica. Item differentia sunt, furtum, & coniuratio. Cadit uerò etiam in hunc circuitū πνῶμα: propter particulas, quae, sic, ut, tam, quam. Atq; ita cens.) Alterū autem quod insequitur exemplū, purum est, nulla circumductione uerborum, ac sententiarū comparatum: & est βραδύ, tardum, atq; insistens. Superiores enim periodi habuerunt συσπορήν. Ita enim sunt quasi conuolutae, atq; rotundae: ut spiritus oratorius non possit cōquiescere, donec perueniat ad extremum. Ergo hae duae periodi πνῶματι γὰρ, uno quasi uoluuntur spiritu, propter continuā προαγάρτισιν, uel κρέμασιν τῆς ἀπαρτισμοῦ, id est, perfectionē sentētiæ institutae. Ergo oratio est cōcitata, & ueluti currens. Haec aut quae sequitur, est insistens, & ueluti quiescens, & interspirans. Istud πνῶμα propterea est tardum, & insistens: quod ex prima sententia, quae est περιόδου (constat enim conuersione triū membrorū) ceterae pendent.

DE PRODVCTIONE

Sed continenter excipitur à spiritu: cuius omnes sententiae dependent ab illa periodo, id est, postrema clausula: In custodiam traderetur: quae membro insequenti repetitur multitudinis numero, per ἀντιστοιχίαν, ἢ μεταβολήν, uel μετασυστήν, id est, numeri mutationem: in custodiam traderentur. Habet ipsa ἀρχὴ τῆς προτάσεως ὁρθότητα, breuia membra. Et duas ὑποτάξεις: ut ipsum principium mobile esse ut deatur. Esi enim intersistat saepius ipsa oratio, quasi defatigata cursu longo: tamen spiritu resumpto, et uiribus refocillatis, identidem cursum instituit. Ergo incipit currere: postea quasi lassus orator interstitit. In ipso autem cursu interdum accelerat, et festinat: propter membrum, quod habet συγχοφὴν. Ipse uero spiritus pronuntiatus est recto casu, in utriusque membri primi: quod tamen est trium membrorum, ut diximus, et secundi. Non autem diu moram facit orator in eodem casu: sed mox rectum immutat, per μεταχρηματισμὸν, in πλάγιασμὸν, obliquum casum, qui est accusandi. Sed hic obseruanda est ὁμοιότης τῶν ἀντιθέσεων. Nam in prioribus membris, quae accusandi casu sunt conformata, est ἐπαιμιονή: in sequentibus autem, est μετασυστήν, per πολυπλοκίαν, id est, immutatio recti casus, ἐν τῇ ἀναφορᾷ, relatione, in casus obliquos, Dativum, cui: et Ablativum, à quo. Sed inter hos duos casus, redit bis ad rectum. Ex quo perspicuum est, in relatione antecedens.

cedens, & consequens, casus diuersos, uel poni ἐναλ-
λαξ, uel συνεχώς. Ipsum spiritum oratorium
diximus esse purum: quoniam nihil habet à circum-
ductione, id est, periodo, aut periodico. Nulla enim
hic est πρότασις: nulla ἀπόδοσις: sed sunt singulis
membris, quæ pendent à primo, per πρόσαψιν, addi-
ta alia, quæ sit ἀναφορῶν nomine. qui, cui, qui, qui,
à quo. Ergo hoc πνῶμα adiuuat ἐπαναφορὰ du-
plex. Altera est in præpositione in, quæ repetitur
quinquies, altera in relatiuo, qui, quod quæ, &
repetitur, nominandi casu: in obliquis bis.

Quid nunc uobis faciendum est.) Postremum
illud Pompeianum exemplum, etiam habet μίξις, id
est, mixturam spiritus productionis, & periodorum.
Incipit enim ab ambitu trium membrorum: qui est
μακροβωλῶς, propter περιβολήν, quæ sit distributio
ne: in qua est συνέχεια τῆς ἀφαιρετικῆς πῶσεως, &
οἱ κατὰ συζυγίαν μερισμοί. Veruntamen sic est laxa,
& soluta ista periodus: ut ἀπόδοσις uix appareat: &
membratim potius, quàm περιδιωγῶς facta esse uide-
atur oratio: sed apparet tamen ἀπόδοσις ex casu au-
ferendi: unde inchoatur ambitus.

Cum tot bella.) Εξάρτησις, qua sententia in me-
dio est perfecta. Incidit in hanc periodum πνῶμα
non solum propter interrogationem: uerum etiam
propter μεσότητά, densitatem. Nonne, & hom.) με-
ταλλάξι, commutatio duarum personarum. Incipit

DE PRODVCTIONE

enim à secunda persona, per ἀποστροφὴν, quæ habet τραχύτητα, asperam reprehensionem: deinde ad tertiam personam transit. In altero autē membro distributionis, est ὑποδιαίρεσις. πνύμα facit præterea, particularū creber usus (autem & partim, partim, ac. Cum tot.) Sequitur altera ueluti periodus: quæ totidem est membrorum. Videtur enim habere πρότασις διωλογος, per διαίρεσιν, disiunctionē membrorū. Tertium membrum habet ἀπαρτισμὸς τῶ πνύματι, & ueluti ἀπόδοσις, aut καμπή. Habet autem πῶσις, in fine Hermogenes. sed Demosthenes interdum ingeminat interrogationem, ut in illo exemplo (ἀλλὰ ὁ τίς οὐβόειαν, &c. Hic autem una ponitur: sed prætermiſſa altera qualitate, id est, negatiua. Apud Demosthenem illæ interrogationes sunt προβληματικαί, id est, quæ recipiunt utramq; qualitatem: sic, utrum, nec ne. Apud Ciceronē autem est ὁμοιοχρημονία, id est,

Vsus, & materia spiritus productionum.

tantum altera qualitas. Adhibetur hoc genus compositionis.) Deinceps paucis ostendit non solū usum τῆς ῥῥείας, uerum etiam τῆς ὕλης, materiam huius generis componendi. Est autem triplex omnino materies spirituum oratoriorum. Vna est generalis. Nā productiones istæ accommodantur omnibus causis grauioribus: cuiusmodi sunt iudicales controuersie, atq; forenses capitalium criminum: ut de ui, de perduellione, de parricidio, de patriæ proditione, aut de coniuratione in patriam, & quæ sunt generis eiusdem:

dē: ut sunt causæ deliberatiuæ: cuiusmodi sunt de bello gerendo Turcico, aut Mitridatico, de imperatore quodā præficiendo bello alicui, & similes consultationes. In causis etiā alijs, adhibetur hoc genus. ut in exornatione alicuius magnæ personæ, aut maximarū uirtutum. Itaq; pro Marcello, non semel utitur Cicero spiritu oratorio. Altera materies est certarū rerū, aut motuum, aut est ornamentorū. Rerum, ut sunt numerosæ, & multiplices res. Motuum, ut cū orator inflāmat iudicū, & auditorū animos: ut aut oderint, & punire uelint: aut misereantur, & ignoscere cupiant. Ornamentorū, ut sunt enumerationes: & quid quid speciem habet alicuius enumerationis: ut sunt omnes partitiones, sed numerosiores. Nō enim huc pertinent diuisiones bimembres: aut etiā trimembres: sed eiusmodi distributiones, & partitiones, in quibus est rerū πλῆθος: ut sunt deinde frequētationes argumentorum, ἀναεφαλαύσεις ἐπιλογισαί. Cicero ἀναεφαλαύσεις uocat enumerationem: cum scilicet, sparsa per totam orationē argumenta dirigimus in circuitus, uel longiorē aliquā cōprehensionem. Veruntamen non solū in Epilogis generalibus: sed in ijs etiā cōclusionibus, quæ dicuntur ἐπίλογοι μέγιστοι, aut ὑμνοί, id est, certæ alicuius partis, in causa, ut in rei alicuius confirmatione, aut refutatione. Postremò, ut sunt ἐπιμωαί, cōmoratiōes in una re: nō uerbis faciæ solū: sed rebus etiā, atq; sentētijs. Ac præcipuè in cōmoratione πρῶτον locū habet: propterea quod fit aliquando

DE PRODVCTIONE

in eodem χήματι, uel ornamento diutius manemus:
 & eandem sententiam identidem dicere uidemur.
 Probatur enim, ut est apud Hermogenem πρὸς ὅμους:
 quod conficitur figura uerborum, quæ nominatur
 commoratio, τῇ ἐπιμονῇ τῷ χήματι. Oportet enim
 immorari in eadem exornatione: & figuræ simili-
 tudine: artem ostendere. Δεῖ γὰρ ἐπιμέναντα τῷ
 χήματι τῇ ὁμοιότητι τῷ χήματι δέξαι τὸν τέ-
 χνην.

Quinquam aliquando sententia.) Est in hoc lo-
 co προδιαίρεσις, id est, προοίμιον tertij generis spi-
 rituum, ad superiorem diuisionem Hermogenis
 bipartitam, & imperfectam. Ergὸ διόρθωσις ha-
 bet non perfectæ partitionis. Ac uitiosum est, in
 docendo rem non plenè partiri. Non enim hæc est
 numeris suis absoluta partitio. Omne πρὸς ὅμους
 aut est tardum: aut est concitatum. Tardum, ut
 illud secundum Hermogenis. Concitatum, & cele-
 re: ut illud primum Hermogenis. Non enim solum
 sententiæ reliquæ, aut pendent à principio, unde de-
 riuantur: aut referuntur ad membrum postremum:
 sed etiam intermedius quidam est spiritus oratorij
 modus, ex duobus superioribus conflatus. καὶ
 μέτρον autem, id est, norma de hoc genere iudi-
 candi consistit in medio, quo in loco sententia prin-
 cipalis absoluitur. Ergo instituamus adhuc
 duas diuisiones spirituum oratoriorū: quarum una
 sumitur

sumitur ex mixtura periodorum, & spirituum: altera petitur ex collocatione, τὰξει, principalis sententiae. Prima igitur partitio ista est. Omne πνεῦμα, aut est purum, et solitarium, ἀπλῶς, καὶ μονοειδές, quod tantum est spiritus: nec circumductionem, quae propositione, atq; reditu constat, admixtam habet. Alterum est σύντονον, καὶ συνθετόν, quando scilicet unū, aut duo πνεύματα continenter incidunt in longiorem circumscriptionem: id quod fit in longis similitudinibus, in quibus περίταξις sepe numero sex est membrorum: quae πνεύματινός sunt continuata: ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ eadem ratione, aut sex, aut plurium est membrorum, eadem πνεύματινὴ συνθετοῦ conformata. Altera diuisio est similis propè superiori. Omnis oratorius spiritus praeterea, est uel purus, uel mixtus. Purus est, in quo omnia reliqua membra, aut incisa pendent à principali sententia: siue illa sententia, in principio ponatur, ut in primo genere Hermogenis: siue in exitu istius compositionis: ut in altero Hermogenis genere: mixtus est ex his duobus generibus, quemadmodum illud genus, quod autor noster animaduertit.

Memini enim neq;.) Est istud exemplum dupliciter mixtum. primum periodo duplici trimembri, in quas incidit: deinde collocatione sententiae perfectae, quae, in medio, id est, in ἀποδόσει, prioris periodi facta est. Quod autem πνεῦμα incidit in has periodos: in causa est ἀντιθέτου: quod constat ex dua-

DE PRODVCTIONE

bus contrarijs hypotheticis propositionibus: quarum prima est ἀπόδοσις prioris ambitus, & principalem consumit sententiam, id est, relationem præsens grætiæ. τὸ πνύματ & autem huius notæ sunt, primum membra, deinde incisa, quæ membra excipiunt. Deinde particula, neq; cum, si, sui, autem, aut. Postremò ornamenta: ut est ἐρμηνεία, per ἰσοδυναμίαν, ex contrarijs, ὑπόστασις, quam indicant illæ uoces, illius, cum: ἀσυνθέτου νομμάτων: τὸ καὶ ὑπόθεσις: item ἐπεμβολή, uel παρεμβολή, id est, παροίθεσις.

Sed Hermogenes.) Occupatio, qua coniectura quadam causas inuestigat: cur nullam ille mentionem huius productionis fecerit: quia & ἀπόδοσις habet at: & ad periodos compositas pertinere uideatur.

Συνθεσις τῶ πνύματος. Hermogenes de compositione spiritus oratorij, & de eiusdem conformationibus etiam scribit. Colligatur enim, atque copulatur (συνδείται καὶ συνίθεται)

τὸ πνύ= fit numerosum, atque sonorum, ὅτι τοιοῦτον, conjunctionibus copulantibus: quæ illud continent (τοῖς συνέχουσιν συνδέσμοις τοῖς συμπληρτικοῖς) præsertim, si

Σχήματα τῶ αὐτῶ.

plena diuisione, & enumeratione. Ornamenta autem productionum sunt, cum alia omnia: tum illa, quæ enumerat Hermogenes: ut sunt τὸ ἀποφαντικὸν καὶ ἀπὸ τῶ ὀρθλῶ πῶσιν, τὸ κατ' ἐρώτησιν, ὡς χάσις πνύματ, ἀποστροφὴ, τὸ ἐλεγμῶν, τὸ δεινμῶν, τὸ ἀρνημῶν, τὸ ἀπαγορευτικὸν, & ἀλλὰ γὰρ ἀριθμῶν, γενῶν, πῶσεων,

καὶ

ἡγεῖ ἐν κρίσει. Quibus non solum trāsfiguratur spiri-
tus forma: sed etiam idem uariè commutatur.

1. Πρῶτα ἀποφανθέν, quod pronunciat
aliquid casu recto.

Hic & Eubœam sibi arrogauit: & aduersus Atti-
cam propugnaculum extruxit: & occupauit Ore-
um, &c.

2. Τὸ κατ' ἐρώτησιν: quod fit in=
terrogando.

Quis Eubœam sibi uendicauit? Philippus: Quis
Oreum occupauit? Philippus. Quis euerit Porthmū?
Philippus. Quis in agrum Atticum propugnaculum
in festum constituit? Idem Philippus.

3. Τὸ κατ' ἐνστάσιν, quod fit instando,
& urgendo aduersarium.

An non Eubœam tibi arrogasti? an non constitui-
sti propugnaculum in agrum Atticum? An non Oreum
occupasti: deniq; an non Porthmum euertisti?

4. Τὸ κατ' ἀποστροφὴν, quod fit declina-
tione uocis à iudice, ad ipsum
aduersarium.

An non tu & Eubœam tibi uendicasti, & Oreum
occupasti? & aduersus Atticam propugnaculum ex-
truxisti?

Aut in se ipsum Orator reuocat
orationem.

Ego eram, qui Eubœam mihi arrogauit: ego, qui Ore-
um occupauit: ego, qui Porthmum euerit.

DE PRODVCTIONE

5. Τὸ ἐλεγκτικόν, quod fit coarguendo.

An non iste Eubœam sibi uendicauit? non Oreum occupauit? non aduersus Atticam arcem extruxit infestam?

6. Τὸ δεικνυμένον, quod fit forma demonstrationis.

Hic est, qui Eubœam sibi arrogauit: hic, qui constituit propugnaculum in agrum Atticum.

7. Τὸ ἀρνητικόν, quod fit negando.

Ut si Philippus dicat: Neq; Eubœam mihi uendicauit: neq; Oreum occupauit: neq; aduersus Atticam arcem infestam extruxi.

8. Τὸ ἀπαγορευτικόν, fit enim uetando.

Ne mihi mille, ne duō millia peregrinorum militum, neq; has uires classicas afferas. Philippica prima. Μὴ μοι μύριος, μὴ δὲ δισμύριος ξένος, μὴ δὲ τὰς ἐπιστολάμεις τὰύτας διωάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔγω.

9. Ἀλλαγὴ τῆς ἀριθμῆς, commutatio numeri.

Philippus est, qui occupauit Oreum: Macedones sunt, qui euerterunt Porthmum. &c.

10. Ἀλλαγὴ τῆς γένους, mutatio generis.

Toruitas uultus tui illo die me non perterruit: toruus tuus uultus hodierna etiam die, me non perturbauit. Toruum tueri tuum nunquam, ut tu opinaris, me percellet. Hoc, inquam, tibi dico, nō me formidare toruum tuum uultum.

11. Τὸν πῶς εἶπω, casuum.

Τη

Tu es, qui rempublicam perturbasti: tui magnum odium excitasti: tibi rempublicam, et bona ciuium operis posuisti: te incusamus: te ad supplicium poscimus: heus tu, à te poenas repetimus.

12. *Ἀλλὰ γὰρ τῆς ἐγυλίσσεως*, uerbi modi commutatio.

Quod pater tuus fecit: idem fac, neq; desiste: atque utinam perfecisses: immortalis enim, si feceris, gloriam consequeris: cum laudabile sit rem arduam suscipere: gloriosum autem eam conficere.

Atq; hæc hæctenus de spiritus oratorij productione: sequitur, ut de continuatione, et coagmentatione, ac ueluti compositione omnium comprehensionum, dicendum esse uideatur.

DE PERIODORVM ADIUNCTIONIBUS.

Caput XI.

SEd antequam ad comprehensionum reliquam partitionem ueniamus: de adiunctionibus earum dicendum est: quæ consimiles sunt huic generi conuersionum: quod Græci, suo

DE PERIODORVM

fuo uerbo, uocant spiritus. Hæ fiunt modo quodam connectendi: quem σὺ

I. Σύναψις, seu modus connectendi tripartitus.

ναψιν nominant. Cuius tripartita est ratio una principii, altera medii, tertia finis. Ex qua partitiōe, illa uocabula, docendi causa, existunt: προσωάψις, ἐνσύναψις, ὀπισσωάψις. quod uerbum etiā

II. Quomodo differat à προθέσει, ἐπενθέσει, et ὑποθέσει.

in suis ideis Hermogenes habet. Hoc genus ab illo primo differt: quod conficitur propositione, postpositione, interpositione: de quo est dictū. Propterea quod illæ tres, in eadem adhibentur comprehensione. Hæ uerò, de quibus iam agimus extra comprehensio-

III. Exempla primū mixturę diuersorum generum.

nem propositam applicatur: ut coniungant consequentia. Quamobrem hæc pro M. Marcello facta complexio, προσωάψιν habet periodi.

Προσωάψις περιόδος. Ενσωάψις τῶν κώλων.

Te uerò, quem præsentem intuemur: cuius mentem, sensusq; & os cernimus: ut quicquid bel-

lum reliquum reipub fecerit: id esse saluum uelis: quibus laudibus efferemus?

Haftenus periodus: sequitur adiunctio duorum membrorum:

Quibus studiis prosequemur? qua beneuolentia complectemur?

Concinnè huic generi connectuntur aliæ comprehensiones breuiusculæ, ut in hoc eodem loco: Επισυνα =
ψis weciō =
σω.

- » Parietes medius fidius, C. Cæsar, ut mihi uidetur, hu
» ius curiæ tibi gratias agere gestiunt: quòd, breui
» tempore, futura sit illa autoritas, in his maiorū
» suorum, & suis sedibus.

Contrariam collocationem habent in quibus aut incisorum, aut membrorum fit præcursorio. Vt pro Rege Deiotaro: Contraria
superiori
collocatio.

- » Quid de uirtute eius dicam? quid de magnitudine Præcursorio
membrorū
& incisurū.
» animi? grauitate? constantia?

Hactenus duo membra: & duo incisiva: insequitur comprehensio:

- » Quæ omnes docti, atq; sapientes, summa: quidam Adiunctio
comprehen
sionis,
» etiam sola bona esse dixerunt: hisq; non modò
» ad benè, sed etiam ad beatè uiuendum, contentam
» uirtutem esse.

In medio collocantur eo modo: ut Alia primæ
collocatio-
nis exem-
pla.
in eadem oratione: pro Rege Deiotaro:

- » Laboro equidem Regis Deiotari causa: quo cum Προσυνα =
ψis weciō =
σω.
» mihi amicitiam respub. conciliauit.

Periodus duorum membrorum est: cui continenter annexa alia membra.

» Hospiti

DE PERIODORVM

In medio
collocata
membra.

„ Hospitium uoluntas utriusq; coniunxit: familia-
„ ritatem consuetudo attulit: summam uerò ne-
„ cessitudinē, magna eius officia, in me, et exerci-
„ tum meum, effecerunt. Sed cum de illo laboro:
„ tum de multis amplissimis uiris: quibus semel,
„ à te, esse ignotū oportet: nec hærere, in animis
„ sollicitudinem sempiternam.

περίοδος
περίοδος.

Sequitur extrema comprehensio:
„ Nec accidere, ut quisquam te timere incipiat tuo
„ rum: qui à te semel sunt liberati timore.

Exempla
continua-
tionis perio-
dorum.

Sed non solum periodī iunguntur
cum membris, & incīsis: uerumetiam
periodorum fit inter se continuatio,
& cōsecutio, absq; ullo interuallo sen-
tentiarum. Vt, in prima Philippica:

„ Ego, cum sperarem, aliquando ad uestrum consi-
„ lium, auctoritatemq; esse rempubl. reuocatam:
„ manendum mihi statuebam, quasi in uigilia
„ quadam consulari, ac senatoria.

Comprehensio est hæc una duarum
partium: cui altera annexa est:

„ Nec uerò usquam discedebam: nec à repub. dei-
„ ciebam oculos: ex eo die, quo in ædē Telluris
„ conuocati sumus.

Item huic copulata tertia:

„ In quo templo, quantum in me fuit, ieci fundamē-

„ ta pa-

ta pacis: Atheniensiumq; reuocauit uetus ex-
emplum.

Huic quarta adiuncta:

Græcum etiam uerbum usurpauit: quod tum, in
sedandis discordijs, usurpauerat ciuitas illa: at
que omnem memoriâ discordiarum, obliuio
ne sempiterna, delendam censuit.

Atq; hæc de periodis, primûm ue- Conclusio
superiorû
omnium.
ris: quæ quatuor membris metiuntur:
deinde explicatis: in quibus plura sunt
quàm quatuor membra: sed tamen πε-
ριοδική comprehensio est: tum de alio
genere: quod spiritum Græci uocant:
& nunc de adiunctione, & compositi-
one comprehensionum.

Quamquam etiam huic loco conue- Exempla se-
quuntur
Græcorum.
Thucydi-
dis histori-
ci.
nit principium Thucydidis: cuius col-
locationem Dionysius Halicarnasse-
us explicat: & duodecim comprehen-
siones complecti dicit: quæ similem,
cum superiori exemplo, habet connec-
tionem. Earum prima est:

Θακυδίδης Αθλωαῖς ξυνέγραψε τὸν Continua-
tio trium.
πόλεμον τῶν πελοποννησίων, καὶ ἀθλωαί-
ων: ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους.

DE PERIODORVM

Huic connexa est etiam altera duorum membrorum.

2. „ Αρξάμενος δὲ οὗτος καθιστάμενος: καὶ ἐλπί-
 „ σας, μέγαν τε ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον
 „ τῶν περὶ γεγενημένων.

3. Tertia etiam continuata cum duabus superioribus, & plurium partium.

- „ Τεκμηριόμηνος τε, ὅτι ἀκμάζοντες τε ἦσαν
 „ εἰς αὐτὸν ἀμφοτέρω παρὰ σκεδῇ τῇ πά-
 „ σῃ: Ἐτὸ ἄλλο ἐλληνικὸν ὄρων ξυμίσταμε-
 „ νον πρὸς ἑκατέρω, τὸ μὲν οὗτος, τὸ δὲ καὶ
 „ Διανοόμενον.

Hactenus tres continenter proposi-
 ta: quarta separata est:

4. „ Κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη τοῖς Ἕλλησιν ἐγένε-
 „ το: καὶ μέρει πρὸς τὴν βεβαρέων: ὡς δὲ εἰπεῖν,
 „ Ἐπὶ πλείων ἀνθρώπων.

Separatio
 trium.

Etiam quinta seorsim est collocata:
 sed prolixior hac, quæ præcedit:

5. „ Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, Ἐτὰ ἐπὶ παλαιότερα
 „ σαφῶς μὲν εἶρεν, διὰ χρόνον πολλόν,
 „ ἀδιώτατα γὰρ ἐκ τῶν περὶ ἡμερῶν, ὧν ἵπτα-
 „ κρότατον σκοποῦντί μοι περὶ οὗτοι συμ-
 „ βαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γινέσθαι: ἔτε
 „ καὶ

ἡ δὲ αὖτὸν πόλεμον, οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

Sexta unius membri est:

6.

- » φαίνεται γὰρ ἡ νῦν ἐλθὼς καλεσμένη, ὅτι πάλαι
» λαμβεβαίως οἰκισμένη.

Sed habet ista annexionē septimā: 7.

- » Ἀλλὰ μεταναστᾶσης τε ἔσται τὰ πρότερα. Ἐ
» ραδίως ἐκ αὐτοῦ τῶν αὐτῶν ἀπολείπον-
» τες βιαζόμενοι ὑπὸ τινῶν αἰεὶ πλεονόντων.

Continua-
tio unius.

Octava sequitur, dirempta à supe- 8.

riore:

Separatio
unius.

- » Τῆς γὰρ ἐμπροίτης ἐκ ἔσης, ὅτι δὲ ὁπμιγνῶ
» τες ἀδελφῶς ἀλλήλοις, ὅτε καὶ γλῶ, ὅτε
» ἀπὸ θαλάσσης.

Huic est adiuncta, absq̃ interuallo, 9.

nona:

Continua-
tio quatuor.

- » Νεμόμενοι γὰρ τὰ αὐτῶν ἑκάστοι, ὅσον ἀπὸ γλῶ.

Sic etiam decima:

10.

- » Καὶ πρὸς τὴν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, ὅτι
» δὲ γλῶ φυτεύοντες.

Vndecima etiam annexa, absq̃ in- 11.
tercapedine:

- » Ἀδελφον ὄν, ὅπως τις ἐπελθὼν: Ἐ ἀτειχί-
» ζων ἅμα ὄντων: ἀλλὰ φαιρήσεται τῆς
» καθ' ἡμέραν ἀναγκῆς τροφῆς.

V ii

DE PERIODORVM

Eodē modo, duodecima coniuncta:

„ Πανταχῶς αὐτὴν ἡ γέφυρα ὀπισθεκαταῖν, ὅχα
 „ λεπῶς αὐτὴν αὐτῶν.

Quatuor comprehensiones, una uocis contentione, ut apparet, sunt perpetuatæ. Hoc genus compositionis, partim ad periodos compositas, partim ad productiones uocis, quæ πνδμα uocari diximus, est referendum.

Alterum exemplum Oratoris Isocratis.

Est locus quidam, apud Isocratē, in Panegyrico, speciosus, atq; illustris, de Atheniensium eloquentia. In quo continenter etiam collocatæ sunt comprehensiones. In quibus prima trium est partium:

Continuatio quatuor.

„ Ἡ πόλις ἡμῶν, καὶ λόγος ἐτίμησεν: ὧν πάντες
 „ μὲν ὀπιθυμοῦσι: τοῖς δ' ὀπισθεκαταμένοις
 „ φθονοῦσι.

Insequens etiam partium trium est:

„ Σιωποῦντες μὲν, ὅτι ἔτι μόνον ἐξ ὅλων τῶν
 „ ζώων ἰδίον ἔφυκεν ἔχοντες: καὶ ὅτι τῶν
 „ τῶν πλεονεκτῶντες: ἔτι τοῖς ἄλλοις ἀπά
 „ σιν αὐτῶν διηνεγκαμεν.

Tertia etiam trium:

„ Οὐδὲν δ' ἐπὶ μὲν τὰς ἄλλας πράξεις ἔτι
 „ τῶ

- „ τω παραχώδεις ἔσας τὰς τύχας : ὥς
 „ πολλάκις ἐν αὐταῖς ἔστι φρονίμως ἀν-
 „ χεῖν· καὶ ἐν ἀνοήτοις κατορθοῦν.

Hinc quarta, absq; interuallo, est cōtinens quadripartita:

- „ Τῶν δὲ λόγων ἐστὶ καλῶς, καὶ τεχνικῶς ἑ-
 „ χοντας· ἑμὲν τοὶ Φαύλης, ἀλλὰ ψυχῆς
 „ ἀφρονέσης ἔργον ὄντας· καὶ τῶς τε σοφῆς,
 „ ἔτι καὶ ἀμαθείς δοκῶντας εἶναι : ταύτη
 „ πλεῖστον ἀλλήλων ἀντιφύροντας.

Quinta etiam membrorum quatuor: tamen si interpositum quoddam interuallum, & interpirationem habeat: tamen ex superioribus deriuata iisdē est casibus:

- „ Ἐπὶ δὲ ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς ἐλευθέρως πεπραμ-
 „ μένης· ἢ μὲν ἀνδρείας, ἢ πλεῖστος, ἢ τῶν
 „ ποικίλων ἀγαθῶν γνωσκομένης· ἢ καὶ τῶν
 „ λεγομένων μάλιστα καὶ ἀφανείας γνωσμέ-
 „ νης· ἢ τῶν τοῦ σύμβολον τῆς παροδύσε-
 „ ως ἡμῶν ἐκάστης πιστότατον ἀποδεδειγ-
 „ μένον.

Dirempcio
unius.

Hanc sexta trium membrorum coniunctē sequitur:

Adiunctio
unius.

DE PERIODORVM

„ Καὶ τὰς τῶ λόγῳ χρωμένους: οὐ μόνον ἐν ταῖς
 „ αὐτῶν δυναμένους: ἀλλὰ ἔτι παρὰ τῆς ἄλ-
 „ λους ἐντίμους ὄντας.

Separatio] tur: sed etiam ex antecedentibus deflu-
 nius. ens, duorum membrorum:

„ Τοσῶτον ἀπολέλοιπον ἡ πόλις ἡμῶν πρὸς
 „ τὸ φρονεῖν, ἔλεγον οὐκ ἄλλως αὐθρόπῃς
 „ ὥστ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδά-
 „ σκαλοι γεγόνασι.

Continua-
 tio duarū.

Sequuntur duæ, nulla ferè interpun-
 ctatione:

„ Καὶ τὸ τῶ ἐλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι
 „ εἶ γενέσθαι: ἀλλὰ ἔτι τῆς Ἀθηναίας δοκεῖν τε-
 „ κμήρον εἶναι.

Duorum ista membrorum est: illa
 altera trium:

„ Καὶ μᾶλλον ἑλλήνες καλεῖσθαι: οὐκ ἔτι παρὰ
 „ δόσεως ἡμετέρας: ἢ οὐκ ἔτι κοινῆς φύσε-
 „ ως μεταχρόνους.

Huius loci
 conuersio
 Sturmiana.

Hæc, si non paribus uersibus, neq;
 peræquè, ut ab Isocrate, concinnè: cer-
 tè totidem membris, & consimili con-
 tinuatione, Latinè interpretari pos-
 sunt;
 Cuius

- „ Ciuitas etiam nostra eloquentiæ honores habuit: 1.
 „ quam omnes appetunt: tamen si dicendi magi-
 „ stris inuideatur.
 „ Rectè reputans, sermonem ex omnibus animanti 2.
 „ bus, soli, à natura, homini tributum esse: et quo
 „ magis hoc præstamus: eò hominibus cæteris
 „ plus antecellere.
 „ Cernens etiam, reliqua facinora, casus adeo habe 3.
 „ re turbulentos, atq; fortuitos: ut ijs sæpe sapi-
 „ entes euentu miseri sint: & stulti ijsdem expe-
 „ diendis fortunati.
 „ At orationem pulchram, & artificiosam, non ab 4.
 „ animo improbo: sed sagaci mēte confici: et qui
 „ sapientes, qui uero indocti habentur: eos, hac fa-
 „ cultate, plurimum inter se differre.
 „ Hominesq; de principio, liberaliter educatos: lau 5.
 „ de fortitudinis, atq; diuitiarum, cæterisq; bo-
 „ nis obscuros: dicendo magnam nomen conse-
 „ qui: idq; in singulis certissimum esse domesticū
 „ disciplinæ documentum.
 „ Et eos, quorū elegans esset oratio: non modo do- 6.
 „ mi potentes esse: uerum etiam foris præclaros.
 „ Quibus de causis, tantum post se ciuitas nostra sa 7.
 „ piendo, atq; dicendo, reliquos mortales reli-
 „ quit: ut huius urbis discipuli, in alijs ciuitati-
 „ bus, doctores euaserint eloquentiæ.
 „ Et Græcorū nomen, non generis, sed prudentiæ 8.
 „ in signe esse uideatur.

DE PERIODORVM

9. „ Et Græci nominentur: potius, qui uestram doctri
 „ nam: quàm qui communem naturam sunt con
 „ secuti.

Hæc exempla, non quò rara esse pu
 tentur, in hoc posui loco (sunt enim
 plurima, apud scriptores bonos: & ad
 omnem rem grauem hæc uerborum
 forma debet affingi) sed, ut considere
 turt: in oratore perfecto, & oratione ar
 tificio sè consummata, non solum intel
 ligendas, sed etiam metiendas senten
 tiarum formas, conuersio=
 nesq; uerborum.

H Actenus de spiritus oratorij productione, ex
 Hermogenis doctrina, atque præceptione, est
 explicatum. Dictum etiam est, de reliquis om
 nibus comprehensionum generibus. Deinceps expli
 candum est de ijs: quæ his comprehensionibus sunt at
 tributa: cuiusmodi sunt isti ueluti comites, *ἐπιπλοκαί*
ῖς, adiunctio, *ἀναμειγνύμενος* conformatio, transfigura
 tio, quam Halicarnassæus *μεταστροφὴν* nominat, &
μεταχέρισις, uel *μετασχηματισμός*, id est, transforma
 tio, atq; commutatio horum omnium generum. Quã
 quam incis, & membris etiam accidere potest *μετα*
στροφὴς

παινοῖς. Nam ut dilatando, ex incisīs membra confieri possunt: ita contrahendo, ex membris, *νόματ᾽ α* conficiuntur. Quantum ad primum ueluti accidens omnium comprehensionum pertinet: sciendum est, adiunctionem, quam generali uerbo possumus *συμῶν* appellare, non solum ad compositas pertinere: sed ad cæteras quoq; uerborum, & sententiarum continuationes longiores: item ad incisa, atq; membra. Hoc enim singularis artis est: primum incisa incisīs, deinde membra membris attexere, atq; adiungere: ut & incisim, & membratim certa ratione componatur oratio.

Deinde incisa non solum incisīs, membra membris annectuntur: uerum etiam *μίξῃ*, hoc est, mixtura, atque contemperatione quadam hæc ipsa inter se colligantur. Nam sæpenumero incisīs membra, & his incisa appēduntur. Sunt autem capitis huius partes quatuor: quarum prima est *ἀνομασμία*: altera *οἰσμία*: tertia *δυσμῆνις*: pars postrema est *παρὰ δὲ τῶν μῶν*. Ergo I. Notatio quam Hermogenes artis uocabulo *ἐπισημῶν* nominat, id est, adiunctionem alterius conuersionis longioris exitus, atq; terminationis: qua compensatur superioris curtior finis: eam Grammatici latiore uocabulo, *παρὰ συῶν* nominant, id est, continuationem.

Ac tota ista doctrina, atq; *νότασις*, *συμπῆνις* uerbo *ἁ* est appellata. Rhetores Græci simplici uerbo *συῶν* appellare possunt. Est autem adiunctio rei ali- cuius adiungendæ alteri rei adiunctio. Ergo eius fun-

I. Notatio uerbi.

II. Defini- tio.

DE PERIODORVM

Fundamentum, & correlatiuum, est res adiungenda alteri rei. Adiungenda res, est, ut incisum, ut membrum, ut *αὐτῆς περίοδος* uera periodus, ut quasi periodus, ut oratorius spiritus adiunctio - ut denique genus orationis tractum, & fustum. Sed ^{nis.} ista omnia debent esse *συνωπάζειν*, hoc est, ea esse natura, atque conditione: ut faciliè superioribus, aut inferioribus attexi possint; aut etiam in medio interponi. Ergo res alia cui illa ipsa annectitur: etiam debet esse *συνωπάζειν*. Sed illa alia res, etiam est aut incisum, cui aliud incisum, aut membrum, aut periodus, aut alia aliqua comprehensio attexitur: aut est membrum, quod eadem ratione excipit uel incisum, uel aliud membrum, uel aliquam conuersionem, & circumductionem: uel deniq; comprehensio est, quæ excipitur, uel ab alia continuatione, uel ab incisis etiam, aut

Terminus
adiunctio -
^{nis.}

membris. Terminus igitur adiunctionis est: ut sit *συνωπάζειν, συνωπάζειν, συνωπάζειν, ἢ συνωπάζειν*, annexio, conuexio, atque continuatio horum omnium inter se distincta uarietate. Neque uerò hæc exigua est *τῆς συνωπάζειν* pars: sed præcipua est componendi ratio. Annectere enim, & adiungere aliud alteri, nihil est aliud: quàm componere res, quæ componi debent, aut possunt. Non enim debet oratio esse dissoluta, omnibus destituta uinculis, atque ligamentis: ut dissolutæ scopæ, quod aiunt, esse uideatur.

III. Partitio. Hactenus *ὁ περίοδος* pars: sequitur *διαιρέσις*. Omnis autem adiunctio consumitur uel intra ambitum orato-

ratorium, uel aliam quamcunq; comprehensionem: uel extra hunc uerborum, & sententiarum quasi orbem instituitur. Quæ uerò ratio in eadem adhibetur comprehensione, tripartita est. Vna principij, altera medij: tertia ipsius finis. Prima fit per πρόδεσις, præpositione: altera conficitur, per ἐπὶ σύνδεσις, interpositione: quæ etiam ὑπερσύνδεσις dicitur, & ὑπερβολή, et ὑπερβολή, id est, ὑπερσύνδεσις. Sed σύνδεσις, & ὑπερσύνδεσις, latius patent. Vnius enim uerbi etiam esse potest, & duorum, ut, C. Caesar. M. Fili, &c. Est etiam apud Grammaticos unius literæ, & syllabæ, ut, σύννομα, πύλομα, &, religio, induperator, & dicitur ὑπερσύνδεσις, ὑπερσύνδεσις, διπλάσιασμός, & ἐπὶ ἑντάσις. Discrimen etiam esse inter ὑπερσύνδεσις sententiæ, & ὑπερβολή, non est obscurum. Non igitur tantum incisa plura, aut membrum unum, atque alterum dissecto membro, interponit, κατὰ σύνδεσις: uerum etiam unum uerbum non raro interijcit. ὑπερσύνδεσις enim, & ἐπὶ σύνδεσις plura interponunt. Postrema ratio conficitur per ὑποσύνδεσις, postpositionem. Sed de his supra in periodo unius membri pluribus est explicatum: ubi etiam de eius dilataatione est dictum. Quanquam non solum in unimembri circuitu: uerum etiam in reliquis omnibus comprehensionibus ista tria locum habent. sed enim nos, in hoc loco, de alio genere adiunctionis differimus: de eo scilicet, quod extra ambitum fieri solet.

Idq;

DE PERIODORVM

Adiunctio-
nis ei⁹, quæ
extra circu-
itum fit, tri-
partita ua-
rietas.

Idq; est eadem ratione tripartitum. Vel enim mem-
bratim factæ orationi periodus aliqua præponitur:
cui continenter adiungitur alia comprehensio: uel cõ-
trà, inter membra, conuersio aliqua interponitur: &
postponuntur alia membra: ut reditus fiat ad primum
genus: uel plures inter se continuantur comprehensio-
nes, *καὶ τὰ αὐτῶν ἐξ ἑαυτῶν*. Præterea, periodo aliquando
incisa præmittuntur: & inter duas, aut plures perio-
dos, uel incisa, uel membra interijciuntur: uel periodi
aliquam, & antecedunt, & consequuntur, uel incisa,
uel membra. Item, periodus nonnunquam præcur-
rit longiorem circumscriptionem uerborum: & simi-
lis ambitus productiorem istam circumductionem se-
quitur: ita ut uel *περὶ τοῦ ἐν ὧν*, uel etiam *πρὸ τῆς*, inter
duas periodos, reperiatur interpositum: uel contrà, pe-
riodus, & antecedit, & consequatur, aut cæsim, aut
membratim, aut *περὶ τοῦ ἐν ὧν*, aut *πρὸ τῆς*, *καὶ τὰ αὐτῶν ἐξ ἑαυτῶν*, conse-
ctam orationem. Ergo hæc omnis uarietas in tripli-
ci uersatur differentia: quam docendi causa autor no-
ster, *ὁνομαστονομία*, duobus appellat factis nominibus,
tertium est Hermogenis, & usitatum. Quæ igitur ad
iunctio sit præpositione: *περὶ τοῦ ἐν ὧν* habere dici po-
test: Quæ interpositione sit, *ἐπὶ τοῦ ἐν ὧν* liceat appel-
lare: *ἐπὶ τοῦ ἐν ὧν* Græci uocant usitatè, & *παρὰ τὸ ἐν ὧν*.
Quæ uerò conficitur postpositione, id est, *μετὰ τὸ ἐν ὧν*,
& *μετὰ τὸ ἐν ὧν*, eam Hermogenes *ἐπὶ τοῦ ἐν ὧν* proprio
appellat uerbo. Grammatici tamen rectius *μετὰ τὸ ἐν ὧν*

καὶ τὰ αὐτῶν ἐξ ἑαυτῶν

παρὰ τὴν νῦν κενώσαντες. Te uerò, quem præsenti-
 tem intuemur.) Hæc capitis pars est παραδειγμα-
 τικὴ, constans exemplis. Sed aptè sunt applicata supe-
 riori diuisioni. Hic enim membra, per ἐνσυναΐσιν, in-
 terponuntur periodis: ὅτι πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρωθεν
 ἐκαστὴν, præcurrit membra. Eadem membra insequitur
 periodus. Primum exemplum, est continuationis
 diuersorum compositionis generum, ἐναλλαξί posito-
 rum. Nam à fronte, ὅτι à tergo, id est, in extremis, ἐν
 τῷ πρώτῳ, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ, est συνθεσις περιόδου: in
 medio uerò, συνθεσις κωλύου. quæ ratio dicitur νοητο-
 εἰδής. Redit enim ad id genus, unde cœpit. Te ue-
 rò quem.) Incipit igitur Cicero, à circuitu quatuor
 membrorum: qui tamen quinque uidetur esse membro-
 rum: idque propter ὑπόστασιν. Tertium membrum enim,
 quod nominat autor: id re ipsa, et cōpositione, est duo-
 rum membrorum, propter illa ἀποδοτικὰ, quicquid, id.
 Sed autor æstimat illud, quod per πρόδεσιν est adie-
 ctum, pro inciso, propter septem syllabas: quibus ius-
 sum κόμην absoluitur. ut τάσις, id est, explicatio ter-
 tij membri potius, quàm nouum membrum esse uidea-
 tur. Est autem periodus: cuius principium habet
 unam propositionem, factam per πολυπληρωτον, id est,
 mutationem casus: uterque tamen obliquus est. Est
 igitur πλεγμασμός. Alterum membrum incisio-
 nem habet, per πολυσυνθετον. Vtrumque mem-
 brum conclusum est proprio, per παραδιαστολήν.

DE PERIODORVM

uel ἰσοδυναμία, istud principium non solum
habet λαμπρότητα, propter fiduciam, & χαράν, id
est, animi leticiam. Gaudet enim hac blanda oratio=
ne Cicero: ipse etiam Caesar eadem delectatur: pro=
pterea uerba etiam sunt ὑποτυπῶντα, ἐναργυῶντα,
καὶ πρὸς ὁμιλίαν ποιοῦντα, id est, rem oculis quasi
subijcientia: uerum etiam habet ὀξύτης, acumen
quoddā, quod est in uerbo positum, Cernimus. Nam
cum ad diuersa referatur, in eodem membro: diuers=
sam etiam habet in significando uim, & potestatem.
proprie enim alicuius os, atq; uultum cernimus: im=
proprie autem mentem, & alicuius sensus. Amplifi=
cat in tertio membro laudem uniuersali propositio=
ne. Exprimit etiam uerbo Velis, quid intelligat per
mentem, & sensus Caesaris, id est, benignam uolunta=
tem, & singularem clementiam erga uictos. Quibus lau=
dibus.) Cōclusio enthymematis. Ergo in tertio mem=
bro, ἀπόδοσις inchoatur: & illa ipsa ἀπόδοσις, est no=
ua propositio, cui statim alteram ἀπόδοσιν subijcit,
(quibus laudibus) estq; uera periodus, apud Hemoge=
nē: quia τὸ ἐπιχείρημα ἀπαρτίσει, καὶ συνάξει, id est,
rationem absoluit, atq; concludit. Posuit enim duas
rationes: ex uultu tuo elucet naturæ tuæ bonitas, &
morum suauitas. Item, omnes uictos, qui super fue=
runt in prælio, saluos esse uis. Hæ duæ rationes
concluduntur una periodo: postea conclusio conti=
nenter

nenter bis iteratur, extra periodum, per ἐπιμονὴν in eadem sententia, quæ diuersis, idem tamen fit significatibus uerbis. Ac conclusio interrogationem habet, θαυμάσιος ἔγενεα : ἔ duo membra, per διάλυτον continuantur. ornatum, ἔ concinnitatem afferunt ἐπαναφορὰ, ἔ ὁμοιοτέλειον. Sunt, qui totum illud μονόπωλον περίωλον esset dicant: cui annexa sint reliqua membra. Huic enim membro dissecto, te uero quibus laudibus effereamus, interpositas esse, per παρὰ πλὴν ἑνὶ quatuor sententias, totidemq; membra: quem præsentem intuemur: cuius mentē, sensusq; ἔ os cernimus : ut quicquid bellū reliquū fecerit reip. id esse saluum uelis. Facile enim, ἔ multis modis locus hic mutari potest. Concinne huic generi.) Ἡ αἰένος προσηύαψις periodi, ἔ ἐνσηύαψις membrorum. Parietes medius.) Sequitur ἐπισηύαψις, uel πρόσαψις duarum conuersionum: quarum prima est μονόπωλον, dilatata χοινωτέως, ὁμώσας, id est, iuramento: deinde προσφωνήσας, uel προσαγορεύσας, cōpellatiōe C. Caesaris: postremo ἐπιμέσας, suo iudicio (ut mihi uidetur) interposito. Ostendit enim suā ἐνστασιον: quod ueluti obstupuerit admiratione uultus amabilis, atq; benigni ipsius Caesaris, ἔ eius uirtutis, ἔ cleφαντασίος menter factorū. Itaq; usus est ὑπερβολῇ. Sic enim quasi stupet, admiratione Caesaris tanquā parentis: ut putet iam parietes curiæ gestire, ἔ gratias agere uelle Casari. Græci talem ὑπερβολὴν nominant προσω-

DE PERIODORVM

ἡ ὑποκείμενη, id est, quæ etiam muta finguntur loca
qui conari, & quæ motum nullum habent, se uelle
mouere. Altera periodus, est ἡ ἰσὺς, quæ habet ἀν-
τιλογία, rationem huius curiæ quasi ἀγαλλίασις
os, exultationis. In his.) ἀπόδοσις. Contrariam col-
locationem.) Alterum genus mixtum, προσυνώψις
habet, non periodi, ut primum, de quo hactenus: sed
membrorum, aut incisorum, & ἐνυνώψις compre-
hensionis.

Quid de uirtute ipsius dicam.) Exemplum hoc
Oratio mē- contrariam habet τὰς ἑξ ὑπὸ ἀνωτέρω. Nam προσυνώψις
bratim, & ἡ ἑστὶν membrorum duorum, & duorum incisorum
cæsim insti- rum. Ergo mixta est orationis compositio. Sed
tuta. habet tarditatem: propterea quod alterum mem-
brum cum duobus incisis annexis, deriuatur ex pri-
mo membro, per ἡνωμα conjunctionis, τὸ ἀπὸ τῆς nota
vς ἡνωμα, uel ἡνωμα, uel μεσὸς ἡνωμα. Ergo est ἡνωμα
maximè ὡς ὑποκείμενη: non purè facta membratim, &
cæsim. Ex quo perspicui potest: quomodo πρὸς ἡνωμα
contrahatur: potuisset enim longiore hic uti orator.
Insequitur.) Contractio spiritui subijcit orator perio-
dum unius membri, quæ facta est ex duobus, per con-
trarium ἡνωμα adiunctionem, seu ὑπὸς ἡνωμα. Quod
si usus fuisset disiunctione, ἡνωμα & facta fuisset con-
uersio Nam νόμος potius, quàm membrum fieret il-
lud alterum, per conjunctionem. Quæ omnes docti,
atque sapientes summa bona esset dixerunt: quidam
etiam

etiam sola. diremptæ partes sunt, per συνήσυνυμίσιν, conjunctionem. In qua alterum membrum νομμάτιαν ὁρῶν ἀποτομία, abscisionem habet uerbi: quam perficeret disiunctio, ὑπόθεσις, ea sit, cum non duo membra, aut plura communi uerbo continentur: sed singula suis proprijs uerbis distincta sunt. ut, Quæ omnes docti, atq; sapientes summa bona esse dixerunt: quidam etiam, ut Stoici, sola bona hæc esse uoluerunt. Altera periodus, per ἐπισύναντιν, est annexa, ἑμὸν δὲ καὶ ἑταίρου, etiam est. Ergo ὑπόθεσιν, adiunctio effecit: ut unius membri esset circumductio. Disiunctione, seu ὑποθέσει, ex hac fit etiam ἀντιθέσις: ad hunc modum. Hisq; non modò ad beatè uiuendum. contentam uirtutem esse: sed etiam ad beatè uiuendum, eam magnum asferre adiuuentum. Iam, si has periodos duas membrorum duorum coniungas, quas disiunximus, erit τετραμένον, ἑξ ἑπτά, ex duabus propositionibus, ἑξ ἑπτά, reuersionibus constans, non ἐναλλάξ positis: uerùm κατὰ ἀλλήλους, uel συνεχῶς, continenter. In medio collocantur.) Alia primi generis exempla.

Labore equidem regis Deiotari causa.) Primum genus fuit, quod præcursionem periodi habet, ἑπισύναντιν membrorum, eorundemq; ἐν σύναντιν, ἑταίρου, ἑπισύναντιν periodi. Tale est ἑ. hoc exemplum, quod habet προσύναντιν periodi, ἑπισύναντιν membrorum trium: sed quæ πρὸς συναντινῶς

DE PERIODORVM

Cum periodo superiore coherent, per cōiunctionem, μεσόφευμα. Itaque rursus compositio est πρὸς τὰς αἰδέας. Nam ex spiritu oratorio, productione periodicum effecit, quod est tardum. Nam à uerbo primo, Cum quo, reliqua membra dependent. Est igitur προανάρτησις, καὶ προέμασις τῶν κἀνὰ τῶν. Est autem ualde acutum proprietate, & distinctione uerborum. Præterea est conformatum dissoluto, disiunctione, distinctione uerborum, incremento, & similiter desinente. quæ οὐδέποτε est uenusta, & ἐπιλεπτική, ἢ σοφιστική.

Sed cum de illo laboro.) Sequitur aliud periodicum, per ἐπαναλήψιν, quod uidetur constare periodo trium membrorum, & annexis duobus membris. Sed reuera est comprehensio quinque membrorum eodem modo, ut superius, insistens. Sed cum de.) περίταξις. Tum de multis.) ἀπόδοσις, ut perriodus bipartita esse uideatur. cui per ἀναφορὰν reliqua sunt adiuncta πρὸς συματινὸς. Sunt enim duo membra postrema, per μεσόφευμα, coniunctionem uerbi oportet. Valde ἰδιώτης est comprehensio, pertinens ad duas uirtutes, Iustitiam, & clementiam, id est, ad medium officium, πρὸς τὸ καὶ ἄλλο. Ideo utitur uerbo Oportet. Ciceronis enim officium est, ut oratoris patroni, laborare pro suo reo: non pro Deiotaro rege tantum: uerum etiam pro M. Marcello, & reliquis amplissimis uiris senatorij ordinis: qui

bus

bus ignosci uult à Iulio Cesare. Clementis etiam Imperatoris est officium, semel ignoscere, & uerè ignoscere, ueniamq; concedere aduersarijs. Itaq; utitur ἐπινοή, quæ proprie est ἀνὸςματ & ex quo confecta est ista comprehensio. Aduuant hunc spiritum etiam alia ornamenta, præter μετρίον, ut ἐπ' ἀναφορὰ, & ὑποθεσις. Nec accidere.) Nisi penderent ista à uerbo superiore, oportet: esset σύνωλ & periodus: cuius primum colon est factum ex duobus. Sed non solū periodi iunguntur.) Pars ista est continuatio, atq; coniunctionis earum rerum: quæ sunt propriè τῆς συνθετικῆς τέχνης, id est, artis componendi. Ergo adiunctio est rerum adiungendarum adiunctio. Fundamentum habet res adiungendas non omnes: sed quæ propriè sunt huic doctrinæ subiectæ: & nominatur ista à Græcis, ἐνσυνθετὰ, ἢ ἐνσυνθετὰ: cuiusmodi sunt nō solū incisa & membra: uerū etiā istarū continuationes. Iam uerò omnis συνῆχη, aut est pura, aut est mixta. Puram nominamus, quæ est rerū eiusdē generis: ut cū uel incisa incisis, copulamus, eodē in loco, sine interuallo diuersarū rerū: uel mēbra mēbris coagmentamus cōtinenter: uel periodos periodis atteximus. Sed ista tertia ratio rursus est bipartita. Aut enim pura est, aut mixta. Prior illa ratio fit, cū periodis quæ ueræ periodi sunt, adiūgimus periodos eiusdem generis, ἰσομεγέθεις, seu pares mēbrorū numero. Mixta est, quando periodi excipiunt, uel ἡ

DE PERIODORVM

εὐδοκία, uel *πρόμματα*, uel etiam diuersas comprehen-
siones: quantum ad numerum membrorum per-
tinet. Est & hæc diuisio nō prætercunda: quod conti-
nuatio, atq; consecutio illa periodorum fit aut inter-
uallo quodam sententiarum, *χωρισμῶ, ἀποσάσει, καὶ*
διασπέρματι: quæ diremptæ sunt à se, & collocatæ se-
orsim: aut absq; interuallo, seu intercapedine, conti-
nuantur: quæ uera est *συνέχεια*, cōnexio, uel annexio.
Cōtinēter enim proponūtur, & quasi perpetuantur.

Ego cum sperarem, aliquando ad.) Isud exemplū
narrationis est dilucidæ, in qua exponit non solum
occasionem: uerum etiam consilium suum: quanquā
utitur in re graui, grauib; uerbis, id est, translatis à
re militari, ad ciuilem: sed hæc ipsa uerba translata
explicat imagine illustri: qua ostendit in Republica
esse stationem quandam, & excubias faciendas. Pri-
mum autem ista *συνέχεια* est *ἀμύγης*, id est, facta pu-
rè, absq; admixtione, non solum periodorum diuersi
generis: uerū etiam absq; adiunctis, uel membris, uel
incisis. Nec uerò.) Adiunctio trimembris circuitus.

In quo templo, quantum in me fuit.) Sequitur *μὴ*
πρὸς συνέχεια, diuersæ periodi adiunctio. Est enim *ἀν*
πρὸς. Græcum etiam uerbum.) Redit *νόμος*, orator
ad idem genus periodorum, id est, trium membro-

Εὐδοκίας, ἢ
ἀφροδία *ἀν*
σπέρμα, dura
cōpositio.

rum. *Θουκυδίδης*.) Thucydides Atheniensis bel-
lum conscripsit: quod Peloponnensij, & Athenienses
inter se gesserunt. exordium ducens statim ab eo mo-
to, spe-

to. sperans etiam fore magnum, & ceteris, quæ antea sunt gesta memorabilius. inde coniecturam sumens, quod erant in utrinq; inflāmati animis, inid bellū, & instructi omni apparatu. uidens etiā reliquos Græcos statim fuisse excitatos aduersus utrosq; : cum alij subito id facerent : alij autem animo facere id constituerent. Maximus enim hic Græcorū motus extitit : & aliqua ex parte, Barbarorum : & ferè dixerim plurimorum hominum. Nam quæ antea gesta sunt, & quæ antiquiora adhuc fuerunt, planè comperta esse, propter temporis antiquitatem, non potuerunt. ex illis uerò coniecturis, seu argumentis, quæ cum ego considero, adducor : ut ego credā, neq; magna fuisse, neq; belli generibus, neq; etiā apparatu. Apparet enim eam, quæ nunc Græcia appellatur, nequaquā antiquitus cultā fuisse. sed in eam crebras initio fuisse migrationes : & unumquemq; relinquere suas facultates coactū, à maiori hominū parte. Nam cum nulla esset mercatorum cōmunicatio, atq; cōmertiū, neq; absq; metu coire possent, neq; terra, neq; mari. ut & sua inter se omnia distribuerēt : quantū ad uitā satis esset. cum neq; pecunia abundarent : neq; terram colerent : cum incertum esset, quando quis impressio- nem faciens, cum omnes essent sine muris, auferret ab ijs quotidie ea, quæ ad uictum sunt necessaria. cum putarent se ubiq; posse uiuere (adipisci uictum) non ualde resistebant.

DE PERIODORVM

Participia
uim habet
connecten-
di, & circū-
ducendi, ut
in illo: pro
fortissimo
uiro dicere
incipientē
timere.

Huius principij collocationem Dionysius περι-
συνθεῖς ὀνομάτων, examinat. Prima est.) Duorum
membrorum. Huic connexa.) Absq; interuallo, conti-
nenter. Participium enim ἀρξάμεν, & facit ἐπισυνά-
ψιν, ut in tertia, τελευτήσομεν. καὶ ἐλπίζας.) Se-
cundæ periodi ἀπόδοσις propositioni annexa con-
iunctione, & participio: estq; μανθόνωλ. Pluriū.)
Triū, uel quatuor: si primū illud pro membro nume-
retur: cum sit uerius incisum. Itaq; primum membrū
est χοινοτενές: alterum moderatum. καὶ τὸ ἄλλο ἐλλει-
νόν.) Ἀλλὲν ἐλλάδα. Τὸ μὲν.) Tertium breuius est.
habetq; μερισμόν: periodus est αἴνισ.

Κίνησις γὰρ αὐτῇ μεγίστη.) Sequitur eiusdem ge-
neris alia, sed à superioribus separata, particula αἰτίο-
λογικῇ, γὰρ: quæ semper facit διαστολὴν, καὶ ἀνάρτων-
σιν, intercapedinem, & interspirationem. Est autem
ista cōuersio τεῖνωλ, ut superior: sed propositio ue-
nius est μέβρι: & ἀπόδοσις unius: cui annektitur ter-
tium. Τὰ γὰρ.) Quinta etiam fit interuallo, eadē
particula γὰρ. Membrorum totidem est: quorum
duo priora sunt χοινοτενῆ: postremum ambobus cur-
tius. Φαίνεται γὰρ.) Sexta eodem modo separata, &
μονόνωλ. Ἀλλὰ.) VII. Ἐπισυνάψις τεῖνώλ. Τῆς
γὰρ ἐμωθίας.) VIII totidem membrorum est: sed à
superiore separata. Νεμόμενος.) IX. est μονόνωλ:
cuius ἀνάρτωνσις est ἰβι: ὅσον ἀπὸ ψιν.

καὶ

Καὶ περιουσίαν ἑξήματῶν.) Est hæc rursus alterius generis, id est, duorum membrorum: sed, eadem ratione, superioribus copulata: qua illa proxima continens, nempe per coniunctionem, τὴ καὶ, & participium, quæ habent uim συνάπτης. Ἀδελφῶν ὄν.) Penultima periodus, ut superiores proximæ, nullum habet διὰ τῆς καὶ, uel ἀπὸ τῆς αἰτίας, diremptione, intercapedinem, aut interuallum: id quod fit particulis causalibus, rationalibus, & aduersatiuis: sed continuatio nem habet, id est, συνέχειαν, uel συνοχήν προσεχῆ: quæ solet apud Græcos non solum concinnè: sed etiã succinctè fieri. Ergò hoc modo inter se continuantur, in isto loco, à Thucydide, nona, decima, undecima, & postrema periodus. Decima eadem ratione participijs adiicitur superiori, & coniunctione copulandi καὶ, respondenti superiori τῇ. Undecima participio fit uerbi impersonalis, & nomine ei adiecto. Exemplum istud Thucydidis non solum ostendit historicum dicendi genus fufum, tractũ, atq; pendulũ fieri ea dicendi forma, quæ εἰρημὸν dicitur ab Aristotele, quasi perennis: sed etiã effici periodis cõtinuatis. Nã omnis periodus, aut simplex est, et à reliquo orationis tanquã corpore, dirempta: uel est alijs periodis continuata, atq; annexa: idq; duplici ratione. Est locus) Ἀλλὰ τὸ ἐξ ἐπὶ τῶν cõtinuatarũ periodorũ, est Isocratis, ἀπὸ δὲ τῆς αἰτίας καὶ λόγῳ ἐτίμησεν.) Prima periodus pēdet à superiore loco, quo celebrat populi Atheniēsis laudes

DE PERIODORVM

quibus reliquos populos Græciæ longè uicerunt: idæque ostendit particula copulandi καὶ. Λόγος) id est, διδάμω τὸ λέγειν, id est, Rhetoricam, neq; solum Rhetoricam: Sed etiam διδάμω ἐπιδεικνύμεν, eloquentiam: secundò etiam per λόγος, id est, τοὺς λέγοντας, intelligit μετωναμικῶς. ὧν.) Ἀπόδοσις est facta particula referendi, & continuata μερισμῷ, id est, particulis: quæ inter se necessitudinem quandam habent, & dicuntur ἐφελκόμενα μόρια. Ergo medium νόλον est primi ἀπόδοσις, & tertij πρότασις.

Συνοιδίᾳ μὲν, ὅτι τὸ τοῦ μόνου) Eiusdē est generis, scilicet ἰσομεγέθους, quia τέμνω. Nam continuat duas periodos eiusdem generis. Sed est à superioribus dirempta, & χωρισμὸν habet, quæ fit particulis μὲν, & ὅτι tametsi participium artius hanc conuersionem superiori attexat. Reliqua membra continuata sunt συμπλεκταῖς particulis καὶ, καὶ. Quanquam uerò proposuit μὲν, quæ particula est τὸ μερισμῷ: tamen illa ipsa distinctio non est membrorum: sed periodorum. Itaque tertiam adiungit, per συνάφειαν, quæ fit ἀνταπόδοσις τῷ μερισμῷ, id est, altera reddita particula inchoandi distinctiōnem, quæ est δὲ. Eamque ob causam tertia comprehensio, non tam est seorsim collocata à superiore: quàm cum eadē continuata, omnino modo eodem, scilicet per participiū. Sed eadem comprehensio rursus μερισμὸν habet. quæ periodū quartā attrahit
propter

propter ἀποδοτικὰς particulas: quarū una est in tertiæ initio, altera initio quartæ est posita: quæ absq; ulla intercapedine eam tertiæ continuat, per αὐτὰ πόδο= συν τῷ μεγεθὶ. Post eiusdem generis periodos, quæ fuerunt trium partium, per προσωά=τιν præcurrentium: sequitur ἐσωά=τις, interpositio periodorum duarum: quæ sunt quadripartitæ, hoc est, sunt ἰσομεγέθεις, id est, eiusdem quantitatis determinatæ.

Καὶ τὸς.) Εἰσωά=τις deinceps sequitur: quæ re=ditus sit ad primi generis periodos, quæ fuerunt tripartitæ, sed ista sexta continuata est arctius superiori: propter particulam copulandi καὶ: ἐν in ea ipsa etiam est χῆμα συμπλεκτικὸν ἐξ ἀναιρέσεως. i. quod, copulat duo membra, negatione affirmante. Superior autem fuit dirempta, per particulam ἀφαιρικὴν ἐν, præterea.

Τοῦτον.) Septima periodus rursus mutat comprehensionum formas. Nam ex trimembri facit bimembrem conuersionem. Sed ille ambitus uidetur aliquo interuallo, à superiore, esse diremptus: propter sententiam primam nouam, quæ dicitur ἐπιφώνημα.

Καὶ τὸ τῶν.) Rursus, per ἐπισωά=τιν, sequitur συνωχ=τις duarum complexionum, quæ sunt diuersæ quantitatis, ἀνισομεγέθεις. Nam postrema est tripartita, cū penultima sit bipartita.

Hæc, si non paribus uersibus.) Operæpretium est in hoc loco, considerare συζητησιμ, id est, comparationem huius loci, in utraq; lingua. propterea quod

DE PERIODORVM

non solum inde animaduerti potest continuatio diuersarum periodorum: uerum etiam utriusq; linguae proprietates, atq; conformatio. Est ergo prima comprehensio utrobique trium membrorum: etiam si interpres Isocratis istam nimiam concinnitatem negligat, uix dignam oratore: qui in foro atq; iudicijs uersatur. Ergo negligit prudenter comparata membra, & eodem modo terminata. Differunt tamen Orator, & Interpres etiam in ornamento uerborum altero: quod *μεγιστὸς* dicitur, id est, distinctio membrorum, facta particulis: utitur enim alio *χρηματι*, primum *ἐπισυναφεί*, adiunctione: quae sit particula referendi, *ὥρ*. Deinde altero uiuitur, quod Hermogenes appellat *συμφορὴν*, uel *συχρότησιν*, id est, concessionem: ea corrigitur compensatione, quae distinctionem rei, & personae habet. Ergo distinguit orator *τὰς λόγους*, id est, orationes distinctas, atq; ornatas, quae sunt eloquentis hominis, ab ipsius dicendi peritis uiris.

Rectè reputans. Periodus altera est totidem membrorum. Habet autem *ἐνίκεσιν*, oratoris iudicium, comprobans non uulgi inuidiam, & odium erga oratores: sed comprobans eiusdem uulgi *ἐπιθυμίαν*, id est, appetitionem eloquentiae. Isocrates igitur notat stultitiam uulgi, & praeposterum iudicium. Haec enim *ἀντιθέται*, & *μαχόμενα* sunt, id est, repugnantia, & quae nunquam possunt simul consistere: eloquentiam appetere: & dicendi magistris, atque oratoribus inuidere

inuidere. Discrimen inter oratorem, & interpretem est illud: quod Isocrates utitur ἐπὶ ἀναφορᾶς: deinde etiam συμπαθεῖ, copulatione membrorum. Interpres uerò copulationem illam commutauit alio ἁρμῶτι, quod Hermogenes appellat ὑπὸ τῶν αἰσῶν: quæ particulis sit, eò, quò.

Cernens etiam reliqua facinora.) Tertia est itidem trium membrorum. Itaq; tres sunt cōtinuatæ per duo participia: alterum medijs præteriti: alterum temporis præsentis actiui. Discrimen huius tertie conuersionis inter oratorem, & interpretem illud est: quod Isocrates, in hac conuersione, subiicit ἀντὶ ἀπόδοσις τοῦ μερισμοῦ, id est, accommodatio nem alterius partis membrorum distinctionis, uel partitionis: periodus enim altera suam πρότασιν sumpsit à μὲν. Ergo copulat duas periodos trium membrorum uno ornamento uerborum, id est, μερισμῶ. Hæc autem συνάφης duarum periodorum eiusmodi est, ut spiritus productionem potius efficere uideatur: præsertim cum quarta periodus etiam absque intercapedine, atque interuallo continenter subiiciatur, eodem ἁρμῶσι distinctionis, quod initium sumit in primo membro tertie periodi. Denique ita inter se contextæ periodi sunt: ut in catena aliqua annuli inter se sunt connexi. Ergo historica quasi est quædam sententiarum series, & ut Aristoteles loquitur

DE PERIODORVM

loquitur εἰσομένη λέξις, id est, pendulum, atque perpetuò connexum dicendi genus: non solum per μερισμὸν μὲν, & δέ: uerum etiam per συμπλονίῳ, καὶ, — καὶ. Ornamento utitur Isocrates præterea eo: quod ἐπὶ ὅσας οὖν iam aliquoties nominauimus ex Hermogene. fit enim particulis respondentibus sibi mutuò, ἔτι, ὥστε. Tertium deinde χῆμα, est συμπλονίῳ: sed admirabilis copulatio. Connectit enim res contrarias, et indignas. Nihil enim est indignius, quàm prudentes uiros esse infelices: & stultos esse fortunatos, in suis rebus expedientis. Interpretes retinet eandem exornationem uerborum, ἐπὶ ὅσας οὖν, & συμπλονίῳ, copulationem istorum contrariorum.

At orationem pulchram.) Quarta eodem modo; ut diximus, est superiori, per μερισμὸς ἀνταπόδοσις, atque xta per particulam δέ: ita ut nullum adhuc interuallum sit inter istas superiores periodos: sed continuatum orationis filum. Sed ista periodus ab Isocrate est conformata primum ἀρσεί, καὶ θέσει, quam faciunt particule ἔ, & ἀλλὰ: deinde συμπλονίῳ, quæ diuisionis uim habet: sed in contrarijs rebus: quemadmodum superiora: affirmatio, & negatio contrariarum fuit rerum. Est enim ἀντιμεμένη periodus.

Hominesq;.) Quinta conuersio non solum habet συνέχειαν: uerum etiam χωρισμὸν, distinctionem à superiore proxima comprehensione. Συνέχεια indicatur ista particula, ἔτι, quæ per se apud Hermogenē,

& Aristotelem, semper efficit ἀνώγειν, id est, quan-
 dam à superioribus separationem, & declinationem.
 Sed χωρισμὸν, illam ipsam diremptionem sententia-
 rum, atq; periodorum efficit ἐναντιωματίνην particu-
 la ἢ. Grammatici uocant aduersatiuam: ut non tam co-
 pulatio, quàm diremptio in primis duobus uerbis ap-
 pareat. Ista igitur quinta comprehensio est quidem
 tot partium, apud oratorem, & interpretem: sed apud
 oratorem, non solum habet διατάξιν, & ἀνάστυξιν:
 uerum etiam ὁμοιοχημονίαν, quæ in casu eodem est po-
 sita. Nam ut superior, ita etiam hæc ἀντιαιτινὴ est, id
 est, accusandi casu pronunciata. Incepit enim orator
 ab ὁρθοπίσωσε: mox inflectit hunc casum rectum: & u-
 titur πλάγισμῳ: sed mirabili artificio: propterea
 quod, in trium periodorum συνεχείᾳ, recta fuit ora-
 tio: quæ in reliquis mox inflectitur, & obliquatur. id
 quod pertinet ad μετασυσυλὺν, & ad orationis uarie-
 tatem: quæ omne tollit, fastidium: cuius mater etiam
 est similitudo. Quantum ad conformationem atti-
 net: utitur Isocrates admirabili ἐπεμβολῇ τῶ χύμα-
 τος, id est, ipsius distinctionis membrorum interie-
 ctione. Ergo non solum continuauit hanc perio-
 dum cum superiore, per ἐξάρτησιν, quæ sit directa, si-
 ne interiectione aliqua, ratione: uerum etiam, per in-
 terpositionem eiusdem exornationis in medio, eiusdē
 periodi facta est continuatio, & diuersarum quidem
 rerum: earumq; imparium. Nam in altero membro utē

DE PERIODORVM

tur inductione trium rerum orator: in tertio autem unum tantum reddit tribus. Postremum membrum habet ἐπίμεισις, oratoris iudicium subiectum: quod illud sit euidentissimum indicium, quod demonstret, quānā ratione quisq; sit institutus, atq; eruditus. Interpret libertate maiore utitur: quæ orationi maiorem claritatem adfert. Habet autem aliud ornamentum, nimirum ἀποσιγήσειν, id est, remotionem falsarum causarum & propositionem ueræ causæ. Idq; per amplificationis eam formam, quæ ἐπαύξησης, id est, incrementum dicitur. Sunt enim multæ causæ: quamobrem aliqui magnum nomen consequantur: præsertim qui sunt propè ab incunabulis liberaliter instituti. Ergo primus gradus proponitur, laus fortitudinis, atq; diuitiarum, & cæterorum bonorum, uel corporis, uel etiam fortunæ, aut animi, id est, aliarum uirtutum, præter fortitudinem. Alter autem, & superior gradus constituitur ab Isocrate eximie laudis, atque gloriæ, maximiq; nominis: qui gradus positus est in artis dicendi exercitatione, atque facultate: sed ium est gradus summus: cum ab imo quasi gradu, id est, à domestica disciplina institutus, & condoces factus adolescens, in dicendo, atque scribendo, tantum exercitationem, & usum instituit, atque affecutus est: ut ad aliquam breui tempore perfectionem peruenire posse uideatur, id est, orator excellens fieri. Et sane acuta est ista distinctio causarum. Infimum enim lo-

cums

cum dat fortunæ bonis, proximum corporis commo-
ditatibus, fortitudini autem bellicæ summam laudem,
et gloriam affcribit : sed eloquentiæ, quæ summa
uirtus est : et ceteras omnes complecti uidetur : ma-
ximas partes attribuit. Eamque ob causam etiam
orator doctrinæ, atque eruditioni, quæ ab eloquentia
seungi non potest : supremum ueluti gradum, atque
locum assignat. Et eos.) Sexta periodus, absque
interuallo, est superiori adiuncta, per *συμπλονὺν* Lo-
cus enim splendidus est. Itaque *τὰ ἐνδοξὰ ἐνδοξω-
τέρως λέγει*, id est, non solum quæ probabilia sunt,
dicit probabilius : sed etiam quæ maximè laudabi-
lia sunt, et gloriosa : laudabiliora, et magis glorio-
sa efficit dicendo. Supra enim usus est compara-
tione diuersorum generum bonorum inter ipsa : de-
inceps autem post illam *αὐτῶν ἀπαβολὺν*, amplificat,
per *ἐμβάσιν*, eloquentiæ dignitatem, atque excellenti-
am. Conformatio periodi istius habet euentorum
breuem enumerationem : quæ fit distributione diffe-
rentium rerum. Vnus enim, idemque effectus est.
Nam qui rectè utuntur dicendi facultate : ij sunt *ἀξιό-
τιμοι, καὶ ἐντιμοι*, id est, ualent autoritate, apud ho-
mines, domi, et foris. Sequitur distributio, per *ἀ-
ραίσεις*, et *συμπλονὺν*, id est, per remotionem,
quæ fit affirmando, et cōpensando. Negatur ibi ipsa
exclusiua particula *μόνον*. Quibus de causis.) Septi-
mus circuitus rursus est splendoris, atq; illustris dicēdi
formæ

DE PERIODORVM

formæ, propter uerba superlata, in comparatione nota. Est enim *νόηλ* & id est, circuitus ueluti quidam duarum contentionum. Nam, in quinta periodo, fuit comparatio rerum bonarum: interposita est inter quinta, & septimam, sexta sine comparatione. Septima autem rursum habet comparationē: sed non nudā: uerum effectui illustratā. Nam propter duas causas, inquit, non solum prudentia: uerū etiam dicēdi facultate, Athenas reliquis omnibus Græcis, et alijs hominibus tantū studuisse antecellere: ut Atheniensium Rhetorum discipuli: aliorum rhetorum magistri esse uideatur. Et Græcorum.)

Octaua periodus *δινωλ* & est, id est, duorum membrorum: & *ὀδοξοτόσις λέγει*: sed habet etiā cū insequentibus, *οὐκ ἐπὶ πᾶσι*: propter particulam *ἡ*: à qua utraque inchoatur. Utitur autem superlatis quoque uerbis, in hoc loco: & ijs, quæ propemodum fidem excedunt. Nam Athenas ostendit tantum esse consecutas studio eloquentiæ: ut nomen non solum Atheniensium: uerū, etiam omnium Græcorum, iam non sit amplius nationis, & gentis appellatio: quæ tamen naturæ esse uideatur: sed rationis, mentis, atque ingenij documentum, id est, certissimum, atque euidentissimum signum, argumentum, atque *τενυγίον*. Et Græci.)

Postrema periodus est tot partium, id est, *ισομεγέθης*, hoc est, duorum membrorum. Nam, ut duas supra quadrimembres continuauit: & his trimembrem continenter subiunxit: ita deinceps, per *ἐπισυναφίαν*, duas continuas bi-

membres

membres connectit. Ergo προτιύαψis, quam præcur-
runt τρινωλοι tres periodi, sine interuallo facta est: οὐ
τιύαψis autem est diuersarum periodorum: partim
continuatorum: partim diremptarum.

Hæc exempla non quo rarò.) Pars postrema ca-
pitis est ἐπιλογιὰ, quæ habet quandam
ἀπαύττωσις, occupatio-
nem.

RVRVS DE PERIODORVM
diuisione, & primùm de partitione
Aristotelis.

Caput XII.

REdeamus igitur ad Compositio-
nis genera: & ad orationis uarie-
tatem: quæ comprehensionibus
sententiarum est distincta. Et pri-
mùm Aristotelis repetamus senti-
entiam: qui omnem compositionem (λέ-
ξις) in duo genera diuidit. Quarum al-
teram uocat

i. Prima di-
uisio est Ari-
stotelis.

Εἰρομένω.

Κατεσραμμένω.

Y

DE PERIODORVM

11. Διογε- Εισομένην nominat eam orationem:
 σμος. quæ continuationem habet membro-
 Quid sit rum continentem, absque interpun-
 λέξις εισομέ ctione uerborum: & quæ *συνδέσμων* est
 νη. *μία*, hoc est, una uerborum consecuti-
 Eius exem- one quasi colligata. Talem dicit ef-
 pla. se Herodoti orationem: & Thucydī-
 dis etiam est talis: & Historicorum æ-
 quabiliter fluens oratio huius est ratio-
 nis. Scribit etiam Aristoteles, simi-
 Lyricorum le fuisse genus compositionis Lyrico-
 ἀναβολαί. rum: apud quos uersuum continuatio-
 nes ἀναβολαί uocabātur: antequam in-
 Στροφαί, uentæ essent στροφαί, atq; ἀναστροφαί: qui-
 καὶ ἀντι- bus Pindarus suos uersus interpuncta
 στροφαί, uit: cū id primi Lyrici, non ita, ut po-
 eorundem. steriores, usurpārint. Fuit enim tum u-
 trisq; & poëtis, & reliquis scriptori-
 bus, non prius orationem terminare:
 quàm res proposita perfecta esset, at-
 que absoluta.

KATEΣΤΡΑΜΜΕΝΗ ΛΕΞΙΣ.

Sed hoc genus, quoniam insuaue fu-
 it, propter infinitatem incisorum, &
 mem-

membrorum: inuentum est aliud genus orationis, aliaque uerborum forma:

quam Aristoteles *κατεσραμμένην* uocat *κατεσραμμένην λέξις*,
communi uerbo, hoc est, conuersum quid sit.

genus orationis, & in sese rediens, &

terminatum. Vt, quod apud Poetas

σποφή, atque *ἀντισποφή* dicitur: id apud o-

ratores *περίοδος* sit. Huius Aristoteles

hanc proponit definitionem: ut perio-

dus sit oratio, quæ principium habeat,

& finem: idque per se, & magnitudinem,

ad intelligendum non iniucundam *Περίοδος*, enim inquit, *λέξις ἐστὶν ἔχουσα ἀρχήν, καὶ τέλος καὶ αὐτὴν ἐμμέλῃ*

συνόπῳ. Huic uidetur etiam duplicem

Aristoteles finem proposuisse:

Finis periodi.

Vnum suauitatis.
Insuaue enim est,
quod est infinitum.

Sit igitur hæc prima pars diuisionis
Aristotelis.

Alterum docilitatis, & intelligentiæ. Nam id ipsum etiam quod infinitum est, non facile intelligitur. Quod uero intellectus est facile: id etiam memoria custoditur: & est, ut Græci loquuntur *διμνημόνιστος*.

ALTERA DIVISIO.

Altera est, quod omnis periodus, uel est

Simplex, quam uocat ἀπλῆ. quæ unius est membri. Ex quo intelligitur, membrum etiam periodum efficere seorsim positum: cum inchoat, & perficit sententiam. Quanquam duo possunt uideri membrorum genera:

Membris distincta, & clausa: quæ dicitur ἰὲρ νέολοις ὡς ἐπιδόσ. Quæ uerò membris continetur periodus: ea hanc habet diuisionem: quam ante proposuimus. Vt sit uel

Δίνω. Τέλειω. Τέλειω
λθ. λθ. ἡνολος.

Vnum, quod omnino simplex est. Vt, Nostabellarios uestros quotidie expectamus.

Alterum, quod habet aliquam diuisionem, & reflexionem. Vt, Multa super Priamoro gitans, super Hectore multa.

Et,

Fortunate senex, ergo tua rura manebunt.

TER

TERTIA DIVISIO.

Rerum partitione.

Diuisio-
nem. Ea
duobus
modis fit,
uel

Separatione
membrorum.
cuiusmodi
multæ sūt pe-
riodi distinctæ
membris, non
rerū uarieta-
te: sed distin-
ctione uerbo-
rū. Hoc genus
periodorū cō-
ficitur parti-
culis: quæ ha-
bent uel

Relatio-
nem.
Vt,

Quis, is.
Tam, quā.
Sic, ut. Eò, quò.
Tanto, quanto.
Talī, quali.
Etsi, tamen.
Quemadmodū,
sic. &c.

Coniun-
ctionē.
Vt par-
ticulæ,
quæ sen-
tentias
aut

Copulant. cum,
tum. &c.
Continuant.
quoniam, quia,
si. &c.
Disiungūt. aut,
uel, siue, seu.
nec, neq;

Contentionem. Hoc
genus cuiusmodi
sit, per se intelli-
gitur. In quo

Contraria contrarijs comparan-
tur.
Differentia differentibus conse-
runtur.
Dissimilia dissimilibus, diuersa di-
uersis componuntur.

DE PERIODORVM
Περίοδοι διηρημένα, rerum
partitione.

Huiusmodi est prima, pro P.

Quintio.

- „ Quæ res, in ciuitate, duæ plurimum possunt:
„ Hæ contra nos ambæ faciunt, in hoc tempore:
„ Summa gratia, & eloquentia.

Item, altera insequens.

- „ Quarum alteram uereor:
„ Alteram non mediocriter extimesco.

Separatione membrorum, distinctio
néque uerborum, Vt,

- „ Si uerum dicis: si uerum, Gellia, mandas:
„ Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

Αντικείμενα.

In hoc contraria sunt:

- „ Obsequium amicos,
„ Veritas odium parit.

In illo uerò, differentia.

- „ Qui, in uita, nihil habet iucundius uita:
„ Is, cum uirtute, uitam non potest colere.

POSTREMA DIVISIO.

Est etiam alia diuisio, a-
pud Aristotelem: qd' cō-
prehensiones quædā sūt

Μείζοντες, ἢ βραχυόωνες, ἀπο-
putατα, ac perbreues.

Μικροί, ἢ μακρόωνες, ἱμα-
modicè excurrentes.

Minores,

Minores, quàm oportet tum com-
prehensiones, tum etiam membra. *μδ-
ερες* uocat. quę propter breuitatē clau-
sulæ, & finis, aures, animosue offen-
dunt. Et inueniuntur aliquando perio-
di ita curtatæ: ut periodi esse non ui-
deantur. Cuiusmodi multæ sunt in epi-
stolis Plinii. Vt etiam illa est:

Iusta men-
sura requi-
ritur com-
prehensio-
num, & me-
brorum: ne
aut citius
insistendū
sit, aut lon-
gius proce-
dendum.

Vt enim
breuitas au-
res defrau-
dare, sic lō-
gitudine
obtrudere
uidetur.

» *Εν πλείσταις ὁ φροντίσι:* *παρομοίωσις* =

» *Καὶ ἐν ἐλαχίσταις ἐλπίσι.* *πὶ τελευτῆς.*

Quanquam hæc partitio ad clausu-
las, & comprehensionum reditus ma-
gis pertinet: quàm ad periodos minu-
tas, & longas. Consimiliter etiam lon-
gæ offendunt. propterea quòd sint si-
miles infinitis: & fatigent, non solum
audientem, uerum etiam pronuncian-
tem. Et elegans est *Ἀπόφθεγμα*, apud
Aristotelem, Democriti Chii, contra
Melanippidem Lyricum: qui suas *ἀν-
τροφὰς* similes faciebat *ἀναβολαῖς*. quem
Democritus pronunciantem irrisit,
noto uersu:

Apophthe-
gma Demo-
criti Chij.

» *οἷτ' ἀπὸ κακὰ τ' ἔχει ἀνὴρ, ἄλλω καὶ*

» *καὶ τ' ἔχων.*

Y iiii

DE PERIODORVM

Et festiuè illum uersum interpreta-
tus est, contra Poëtam:

Συῶμα,
κατὰ πρῶ
δ' αὖ.

ἢ δὲ μακρὰ ἀναβολὴ τῆς ποιήσαντι κακίῃ.
Hæc igitur sit prima diuisione compre-
hensionum: quæ est Aristotelis: &
quam sui temporis oratores uidentur
esse secuti: aut ipse in oratoribus,
obseruasse: & explicasse
præceptis.

Hæcenus de periodorum, ut Dialectici loquun-
tur, quantitate, et relatione: Quantitate uerò
non solum determinata: uerum etiam conti-
nuata. Nam ostendit primùm autor, quot partium
sint, & esse possunt ipse periodi. Deinde quantitatem
etiam ostendit continuatam: ubi præcepit de produ-
ctione, atq; contractione comprehensionum oratoria-
rum. Sunt enim intra periodos, membra: quæ uel pro-
trahuntur, atq; dilatantur: uel arctantur, atq; contra-
huntur: de quibus hæcenus. At quæ proximis scholis
explicata sunt, pertinent ad relationem: sed habent
fundamentum suum ex quantitatē. Nam continua-
tio, uel adiunctio est nihil aliud: quam periodorum
continuandarum, & adiungendarum, continuatio,
coniunctio, atque copulatio. Deinceps ualdè eru-
dite, & scite, post periodorum colligationē inter ipsas
redit

redit ad quantitatem determinatam, undè coeperat post definitionem periodi suam tractationem. Ergò hoc caput & ad substantiam referendum est periodo rum, & ad quantitatem. Sed illa substantia, & quantitas, non est materiae, de qua initio dictum est: sed est formae potissimum, quae forma definitione continetur (quae est omnino οὐσιώδης, id est, essentialis) & numero, non partium hoc loco: sed potius generum, atque formarum. Partes capituli istius, sunt tres. Una est διαίρεσις, aliè repetita. Nam, habet ἐν ἰδιαιτέσει, hoc est, repetitam diuisionem primi capituli. Deinde habet πρὸς διαίρεσιν, hoc est, nouam partitionem hactenus non explicatam. Secunda pars est ὁρισμὸς, definit enim proposita genera: sed ἀναναίμαστον etiam habet, id est, renouationem definitionum supra traditarum capite II: quae fit, ut solet in conclusione aliqua memoriae reficiendae causa. Pars tertia est παραδείγματα, & ἐνδεικτικά. Exponit enim omnia, quae de nouò tradit, aptissimis, & cōuenientissimis exemplis. Ergò prima diuisionis duo compositionis genera prima continet: quae est apud Aristotelem, in tertio libro ad Theodecten. Omnis enim compositio aut est ἐπομύνη, id est, connexa, quam alij uocant ἐξομύνη, pendentem, & perpetuam, atq; continuatam: aut est ἀντεξομύνη, id est, conuersa, & ueluti contorta, atq; uolubilis, in suo orbe, atq; circulo. Primum enim genus non habet certa septa, & ueluti cancellos, quos

DE PERIODORVM

non audeat egredi, & transilire, id est, non continetur aliquo ueluti repagulo, atque impedimento: sed continenti cursu, fluminis instar, delabitur, & ruit, quasi suo impetu eò, quò sententia ipsum rapit. alterum autem genus, quod conuersum diximus, intra suos limites concluditur: neq; excurrere potest ultra suas metas, & fines: sed intra sua quasi pomeria continetur: & ita excurrit: ut terminum propositum habeat, in suo tanquam orbe, & in sese tandem redeat. Ergò primum genus, apud Geometras, lineæ oblongæ, & rectæ potest comparari. Secundum genus componitur circulo, apud Mathematicos. Nam ista lineæ, quæ circumferentia dicitur, continetur, & annectitur continenter suæ superficiei, quæ intra ipsam est. Huic diuisioni debet adiungi, quæ est apud Dionysium Halicarnassensem: quòd omnis oratio, aut est ἀπερίοδος, aut est περιόδος. Ἀπερίοδος est illa oratio, quæ etsi sententias perficit: tamen illud facit extra sententiarum circuitum, atq; ambitum. Idq; quadruplici ratione: aut incisis, aut membris, aut spiritu oratorio: aut deniq; illo genere pendulo, & suspenso, quod fusum, & tractum dicitur. Caput istud nihil habet de principio, quod nō sit mediocri interposito interuallo, initio, diuidendo, & definiendo explicatum. Ergo pars eius prima est ἐκδιωκτική, id est, expolitio philosophica: qua utuntur Philosophi non tantum in artibus explicandis:

uerum

uerum etiam in doctrina morali, & naturali. Finis eius est ἐνυάθεια, id est, docilitas, quæ comparatur ἀναμνήσει, hoc est, reuocatione rerum explicatarum in memoriam, breuiter facta. Sed ista ἐνυάθεια, rursum est uel diuisionis: quæ propriè ita appellatur: uel est definitionis iteratæ: & nominatur ἐπορισμός.

Quæ uerò membris.) Hactenus igitur ἐνυάθεια, & ἐπορισμός: sequitur deinceps ἡ πρὸς διαίρεσιν, hoc est, noua partitio, supra non explicata: uerumtamen hausta ex eodem fonte, ex quo superiora, multa maxima ex parte, sunt deriuata, hoc est, ex tertio ad Theodecten libro Aristotelis. Hæc autem partitio noua, non est quantitatis, ut proxima: seu ex partium, uel membrorum numero petita: sed est qualitatis, id est, τῆς διαφορᾶς. Omnis enim uera periodus, aut διαίρεσις habet: aut ἀντίθεσις, id est, uel distinctionem, uel contentionem contrariorum, seu differentium rerum, atq; dissimiliū: & quicquid aliquo modo habet διαφορὰν. Sed Aristotelis huic diuisioni possumus tertium membrum addere. Etenim is scribit duntaxat de periodis puris, hoc est, quæ solā habent, uel diuisionem, uel contentionem. reperiuntur tamē multæ apud Aeschinē, Demosthenē, Ciceronē, & alios, quæ mixturā, et cōtemperatiōnē, habent utriusq; generis. Sæpè enim accidit, ut in ambitu oratorio cōcurrant, διαίρεσις, & ἀντίθεσις. Diuissio duobus modis fit.) Hoc loco sequitur συγχορῆσις, id est,

DE PERIODORVM

id est, explicatio propositarum partium: quæ fit *ὑποδιαίρεσις*, id est, inferiore partitione. Omnis enim diuisio, aut fit *μερισμῶς* (per *μερισμῶς* intelligimus non solum diuisionem generis in suas formas: aut totius partitionem in sua membra: uerum etiam omnem distributionem, & omnem enumerationem, quæ propositione, & reuersione potest comprehendi. Nam *πρῶται* fusiores, & numerosiores enumerationes quasi proprias sibi uendicat.) aut fit distinctione uerborum, non rerum uarietate. Ergo materia, *ἢ ὅλῃ*, huius generis est: quicquid numerosum est: sed ad summum quatuor membris rotundis comprehensum. Alterum genus est, quod *χωρισμῶς* tantum habet, seu qualemcumq; membrorum distinctionem, atq; separationem. Fit autem ista *διαίρεσις*, distinctio, ut dictum est, uel rerum partitione, uel membrorum separatione. Exemplum primum proponit rerum partitionis, & uarietatis, ex principio orationis pro P. Quintio.

Quæ res in ciuitate.) Exemplum istud, mixtum est ex utroq; genere, de quo diximus. Primum enim habet *μερισμῶς*, ut Hermogenes nominat, id est, rerum partitionem, atq; uarietatem, quæ fit apud Græcos particulus *καί*, & *δέ*. Nam, ut Grammatici loquuntur, semper istæ particulae aliquam adferunt partitionem, uel rerum, uel personarum. Deinde, in eodem etiam est membrorum separatio, atq; distinctio uerbo

rum, id est, *χωρισμός*. *μερισμός* est occultatus, ut so-
let fieri apud Latinos. Prætermissæ enim sunt parti-
cule istæ, de quibus diximus. Deinde membrorum
est separatio, facta particulis referendi, *ἀναφορῶν*:
cuiusmodi istæ sunt, *Quæ*, *et* *hæ*. Sed oratorio usus
est Cicero, earum particularum, ordine. Nam *ἀνα-*
φορὴ est, quando τὸ ἀναφορικόν, id est, referendi
particula, qui, quæ, quod, est ἀρτινόν, inchoatiua:
postea sequitur δεικτικόν, id est, demonstrandi pro-
men. Accedit illud *χῆμα*, apud Hermogenem, quod
nominatur τὸ κατ' ἀριθμοῖς. Item, diuisionem rursum
habet ista periodus, per ἀπαρίθμους. Differant
autem ἀριθμοῖς, *et* ἀπαρίθμους. Αριθμοῖς comple-
ctitur collectiuo nomine, res enumerandas: ἀπαρίθ-
μους autem nominatim ista enumerat. Ergo Hermo-
genes utrumq; complectitur: cum scribit, τὸ κατ' ἀ-
ριθμοῖς: intelligit numerum cardinalem: quod addit
ὁρισμένον, intelligit enumerationem, quæ est finita-
rum, id est, certarum partium.

Quarum alteram uereor) Secunda periodus est
διμερὴς, propter particulas diuidentes: ut sunt, al-
tera, altera. Est autem ista superiori adiuncta,
per ἐπισύναντιν, quæ fit referendi particula. Sed ui-
tauit de industria, ἐπαναφορὰν. *χῆμα* illud uocatur,
à Græcis Rhetoribus, *κλίσις*, quæ est ἐτερόπληρω-
prior enim periodus est ὀνομαστικὴ, καὶ ὀρθή, recta: al-
tera est γενικὴ, *et* *πλάγια*, obliqua. Halicarnassensis

DE PERIODORVM

Ἑτερόπῳτον
Πολύπῳτον.

μετασνευῆν uocat τῆς πῳσεως : quæ etiam pertinet
ad figuram dicendi uenustam, atq; concinnam. Er-
go differunt ἑτερόπῳτον, ἔ πολὺπῳτον: propte-
rea quòd illud duobus casibus potest ad minimum
fieri, ut in hoc loco : hoc autem fit pluribus, quàm
duobus casibus. Alterum genus, quod habet mem-
brorum tantum distinctionem, non autem semper
apertam rerum uarietatem, conficitur particulis,
quas Grammatici uocant: cuiusmodi sunt ut dixi-
mus, in pronomini- bus, quæ habent ἀναφορὰν: ut
is, qui: quemadmodum etiam sunt coniunctiones, non
omnes: sed uel συμπλεκτικὰ, uel παρὰ συνὰ πτε-
τικὰ, uel διασυντικὰ. Alià enim est ratio aduer-
satiuarum particularum: quæ si aliquam habent
contentionem, non tam διαρρηκτικὰ, quàm ἀντιμε-
τικὰ περὶ οὐκ efficiunt. Cause efficientes pri-
mi generis, non sunt tantum sententiæ: quæ semper
habent inter se aliquam cognationem, συγγενεῖαι:
uerum etiam uocum, seu particularum quarundam
usurpatio, quæ sunt, ἐνδείξις, καὶ τελεωτικὸν, uel, ut
in artibus loquuntur, κατεχέτωρ, euidentissimum
indici- um. Ergo omnes comprehensiones senten-
tiarum, quæ distinctione continuantur: aut fiunt no-
minibus reddituiis, aut pronomini- bus, aut coniun-
ctionibus, aut aduerbijs, ijsque interdum, negan-
gandi: quæ uim semper habent coniunctionum, si
iterentur.

Si

Si uerum dicis.) Exemplum poëtae continet periodum trium membrorum: quæ est *διηρημένη*, propter particulas, quæ dicuntur *περὶ συναντήσεως*, quæ continent sententias inter se: cuius partis primæ *νεκτιχέου* est, Si altera secundæ partis iudicandæ, regula est: quam Dialectici possunt indicare: ut est, in hypothetico syllogismo, consequens: in quo aliquando, aut plerumq; omittitur particula *ἀπὸ λόγου*, ergo, aut aliquid simile. Hoc genus periodorum plerumque constat *ἐνθυμήματι*: & plerumque est, quantum ad formam attinet, uera periodus, quæ istis continuatur particulis Si, etc. Vera est, propterea quòd non modò sententiam perficit, & rationem absoluit, sua compositione: uerum etiam concludit idem argumentum, eandemq; rationem. Ergo habet *ἀπ᾽ ἀρχῆς ἕως τῆς διαβολῆς*, & *συνάγωγῃ τῆς ἐπιχειρήματι*, hoc est, ut Cicero loquitur, conductionem argumenti, & rationis conclusionem. Habet enim uel omnes partes plenæ rationationis: *ἀρχή*, id est, propositionem seu copulatum: *πρόσληψις*, assumptionem, aut eius aliquam sententiam *πρόσυνλογιστὶν*, & *ἐπιφωγὰς*, id est, conclusionem: uel assumptionem, & conclusionem, uel sola cōnexionem: in qua tamen latet assumptio, et cōplexio. Secundum genus periodorum, est apud Aristotelē, earum, quæ dicuntur *ἀντιθέμεναι*. Suntq; nō solū cōtrariarū, sed differentium etiā rerū. cuiusmodi sunt

DE PERIODORVM

sunt dissimilia dissimilibus comparata, diuersa diuersis composita: quæ uocantur τὰ ἐτέρα, & ἀλλότεια: deniq; ut sunt τὰ πολυδιεγνωτότα, quæ à Rudolpho Agricola, & uulgo Dialecticorum, nominantur dissimilata. sed hæc omnia debent habere ἀντίθεσιν, non simplicem comparisonem, σύγκρισιν. Hæc enim magnam habet cum similitudine cognationem: in qua ὁμοιώσει, est manifesta distinctio, ac separatio sententiarum, atq; membrorum. Diligenter itaq; hic consideranda est μάχη, pugna sententiarum, & repugnantia, & ἐναντιότης, non tam propter rerum naturam: quàm propter ipsarum rerum tractationem. Etenim sæpenumero committuntur inter se res contrariæ, atq; diuersæ: ueruntamen ita: ut non tam ut ipsis sit ἐναντιότης, quàm διαίρεσις. Ut in ista periodo. Si uirtus colenda est: quantò magis est declinandum uitium? Etsi enim contraria ibi sunt: tamen aperta est ibi membrorum distinctio, atq; diuasio: propter particulam παρασυναντήσιν. Periodorum enim causa non est materia: sed compositionis genus: quæ compositio fit artificiosa quadam uerborum cōsecutione. Talis est, & illa: Quoniam pater fuit Sex. Roscius Amerinus: idcirco non est consentaneum: eum suum, præsertim frugis filium, odio habuisse. Hic sunt τὰ πρὸς, id est, genus quoddam contrariorum: sed ista materia non efficit periodum: sed eius causa est compositio: quæ fit particulis continuanti

tinuantibus illas sententias. Obsequium amicos.) Exemplum Terentij istud est mixtum ex causa effici-
ente, & materia: & propterea etiam ex forma. Est e-
nim periodus partim διηρημένη, partim ἀντινημένη.
Nam distinguit membra ὁ μερισμός: ἢ ὁ ὁρατῆρα μὲν
φίλος ποιεῖν ἢ ἀλὲνθεῖα μὴ σφάττει. Periodus ista nō
est συνωλ, & compositione: sed sententijs, est duarum
partium, id est, συνάμει. Vnius enim membri dunta-
xat habet circumductionem.

Est etiam alia diuisio, apud Arist.) Diuisio quæ
sequitur, non est noua: sed est supra tradita. Verum in
ista expolitione non tota diuisio redintegratur. Nam
ισότης membrorum, quæ facit periodos ἰσότητος, præ-
termittitur: sed ἀνίσότης tantum membrorum in hoc
loco indicatur, id est, uel productio, uel contractio al-
terius partis in periodo. Est etiam hoc discriminis in-
ter hanc, & supra positam diuisionem: quod hæc par-
titio uitiosarum periodorum esse uideatur: aut earum
de quibus dubium est, an sint periodi. illa autem Her-
mogenis tripartita est laudabilium comprehensionū:
si congruenter causæ applicentur. Est enim ubi clau-
sula longiore, ubi breuiore uti deceat oratorem: & u-
bi comparibus membris sit ornanda oratio. Sed hæc
Aristotelis partitio uitiosorum est membrorum, aut

Mediocrita-
tis habenda
ratio
τῶν μέσρων
incōmoda.

ambituum. Id quod ex Aristotele intelligi potest: sic e-
nim scribit: Δεῖ γὰρ καὶ τὰ πῶλλα, καὶ τὰς προόδους, μῆτε
μεῖσους εἶναι, μῆτε μακράς. τὸ μὲν γὰρ μινερὸν πρὸς

DE PERIODORVM

σπῆλαιρ πολλάνυσ ποιεῖ τὸν ἀνροατῶν. ἀνάγκη γὰρ ὅ-
 ταν ἐτι ὀρμῶν ἐπὶ τὸ πόρρω, καὶ τὸ μέτρον ἔχει ἐν ἐ-
 αὐτῷ ὄρορ, αὐτίσπαδῇ παυσάμενός. οἷον προσπῆλαιρ γέ-
 νησθαι, διὰ τὴν αὐτίμρουσιν. Τὰ δὲ μακρὰ ἀπολείπει
 Δαι ποιεῖ; ὥσπερ οἱ ἐξωτέρω ἀποκαμπόντες, τὴν τόρ-
 ραντ. ματ. Απολείπουσιν γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς συμπεριπα-
 Μακρὰ πε/ τευῶτας. Ομοίως δὲ καὶ αἱ πόριδοι αἱ μακρὰ οὔσαι,
 εἰοδ. λόγ. γίγνεται, καὶ ἀναβολῇ ὁμοίον. ὥστε γίγνεται.
 γ. γίγνε= Et paulo post, αἱ ἡ λίαν βραχύνωλοι, ἡ πόριδοι γίγνε-
 ται, καὶ ἀνα/ ται. προπετῇ οὖν ἄγει τὸν ἀνροατῶν. Oportet autem,
 βολῇ ὁμοία. siue mēbratim, siue circūscriptè dicimus, & membra,
 & circuitus, neq; breuiores esse neq; longiores. Nam
 Curta. curta faciūt: ut debito fraudetur auditor: et sepe nume-
 ro offendatur. Necesse est enim orationis impetū, cum
 adhuc longius ferri debeat, ac cursum suū conficere, si
 cesset, nec terminorū metæ attingantur, reprimi, atq;
 infringi, nō secus, ac qui eius rei, ueluti lapidis, in quā
 Producta. offenderunt, repulsi, retrò feruntur. Productiora ue-
 rò animum tanquam ad metam tendentem, relinquūt.
 Veluti qui ultra metam ambitus progredientes, relin-
 quunt eos, cū quibus inambulāt. Ita uerborū ille cir-
 cuitus, si longior fuerit, nimiumq; excurrerit: cōtinua
 fiet oratio, & Dithyrambicorū sustentationibus simi-
 lis. Et mox: Contrà uerò, si ualdè breuia fuerint, et mē-
 bra, & circuitus: non completa in his erit ipsa uerbo-
 rum comprehensio. Ideo auditor se quoq; præcipientem
 agi putabit. Quamobrè longiores circūductiones, tan-
 quam

quam ἀναβολαί, nimium excurrentes non modò atten-
tos animos auditorū deferunt: uerum etiam dicenti in-
commodæ, molestæq; sunt. sic etiam membra lōgiora
offendunt audientem, & pronunciantem. Contrā si
ualdè breuia fuerint membra, & ambitus, non erit per-
fecta in his comprehensio. Eamq; ob causam auditor
se quoq; putabit agi præcipitem.

Μείρις uocat.) Μείρις & dicitur παρὰ τὸ μείον, & ἴ-
σος, pecus, cui abscissa est cauda, Hoc loco sumitur pro
breui. Breuis. n. comprehensio, breueq; membrū, cau-
sa est: ut auditor quasi pedem offendat, et proruat. Dū
enim est in cursu, impingit & retrahitur: eo quòd au-
res expectato sine frustrantur. Et inueniuntur.) Huc
pertinent nimium decurtata, atq; contracta periodi
Plinij. Ut sunt illæ:

Si latior scena:

Et corona diffusior.

Item,

Nihil peccat:

Nisi quòd nihil peccat.

Et,

Ille quidem præstitit:

Quod rogabatur.

Εν μέγιστος ἴ.) Erat illi cogitatio maxima: at spes
minima. Arist. 3. rhet. cap. 11. περὶ τῆς παρομοιώσεως.
Membra concinna sunt, sed breuissima, et νομματαῖ
quales sunt Aphorismi Hippocratis:

DE PERIODORVM

ο βιϑ βραχὺς:

Η δὲ τέχνη μικρά:

Ο δὲ ἡγετὸς ὀξύς.

Quaquam hæc membra talia βραχύτορα, si continent sententias sapientum, habent σεμνότητα, præter μακρότητα. Ut, dicta septem sapientum, Mimi Publiani, & similes γνώμαι concise. Quaquam.) Occupatio. Non enim ad has minutas, quæ dignitatem habent, & acumen ostentant, periodos hæc pertinet diuisio: sed ad τελουτάς, καὶ ἀναπαύσεις τῶν περιόδων. Tametsi etiam pertineat ad αἰώσεων conuersiones: in quibus uel cætera membra procera sunt: unum autem ex his breuius, quam oporteat: uel contrâ, breuiora sunt reliqua: unum, uerò his iustò oblongius. Consimiliter etiam λόγοι offendunt.) Hactenus de μέγας: sequuntur αἱ μακροὶ. ὁμοίως δὲ, inquit Aristoteles, καὶ αἱ μακροὶ ὄναι. Offendit autem & nimis longa circumductio. Propterea quod.) Ratio, λόγος, enim inquit idem, γίνεται, καὶ ἀναβολῇ ὁμοίον. Periodus enim longior integra uidetur esse oratio, & quæ priscorum historicorum more absoluitur, quam ἀναβολὴν, dilationem, & suspensionem, ποιῆται nominant, Aristoteles εἰρημολύει λέγειν. Huic infinito generi eloquendi, fusosq; et contracto tanquam orationis filo similis est longior comprehensio. Et elegans.) Οἷον ὡς Διονύσιος οἱ χεῖς εἰς Μελανίπιδην ποίησαντα αὐτῶν ἀντιστρόφῳ ἀναβολάς. Salse in Melanippidem

Lyricum

Lyricum à Democrito dictum est: qui pro absolutis cō
uersionibus, utebatur moris, & sustentationibus.

Οἷτε αὐτῷ.) Eum sibi mala struere, qui alteri struxerit. Ipse sibi quærit, alijs, qui incommoda quærit. Alludit ad illos Hesiodi uersus:

Οἷτ' αὐτῷ κακὰ τούχει ἀνὴρ ἀλλω κακὰ τούχων.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελούσαντι κακίση.

Consilium malum consultori pessimum est. Festiua autem hæc est παραπλοκή, κατὰ παρωδίαν. Citat enim poëta uersus ita: ut priorē relinquat integrum: posteriorem paululum immutet. ἢ δὲ μακρὰ ἀναβολὴ τῷ ποιήσαντι κακίση.) At suspendenti suspensio pessima semper. Nam qui nimium prolixam facit orationē, non tam auditorem, quam semetipsum enecat, & suffocat. Hæc igitur sit prima diuisio.) Conclusio huius capitis, κατ' ἀναβολήν. Differt enim reliquas partitiones in locum alium: capitis XXII. Transit autem ad collocationem, conformationem, & transfigurationem uerborum.

DE COMPOSITIONE
uerborum.

Caput XIII.

NVnc, quoniam intra comprehē-
siones sententiarum, quas iam i-
psi periodos appellauimus, aut
earum etiam membra, atq; incisa, om-
nis & ornatus, & puritas, & elegantia
continetur: explicabimus de concinni-
tate compositionis: antequam extre-
mam partem partitionum persequa-
mur. In eaq; ratione sequemur, Diony-
sium Halicarnasense: quem diximus
artificiosē, & diligēter hanc rationem
esse complexū. Neq; parua laus, apud
eum, extat compositionis: quam Græ-
ci ueteres quondam excoluerunt. Scri-
bit enim his uerbis: πολλὴ πρὸ νοῖα τοῖς ἀρ-
χαίοις ἦν, καὶ ποιηταῖς, καὶ συγγραφεύσι, φιλοσό-
φοις τε, καὶ ῥήτορι τῇ ιδέας ταύτης, καὶ ὅτε τὰ οὐ-
νόματα τοῖς ὀνόμασιν, ὅτε τὰ κῶλα τοῖς κᾶλοις
ὅτε τὰς περιόδους ἀλλήλαις εἰκὴ συνάπτειν ὥ-
οντο: τέχνη δὲ τις ἦν παρ' αὐτοῖς, καὶ θεωρήματα
οἷς χρώμενοι, συνέθεσαν αὐτά. Si igitur laus
est,

est, ut certè est: & si habet *ῥαῖματα*, Cōpositio-
 atq; cōprehensiones, præceptionesq; ^{nis genus}
 certas: & quoniam, magno studio, hæc ^{Ars.}
 à ueteribus Græcis exculta est: & à po- ^{Eadem à ue-}
 steris postea tum Græcis, tum Roma- ^{teribus Græ-}
 nis retenta, & indicata ab Halicarnas- ^{cis exculta.}
 seo: sequemur eius sententiam: & ean-
 dem uiam ingrediemur: quam ab eo
 patefactam esse uidemus. Hanc ergo
 rationem artem esse dicit: & eam *σωφε*
τικὴν τέχνην uocat: eamq; constare tri- ^{Quot parti-}
 bus scribit ex partibus. quarum prima ^{bus cōstet}
 est in uerborum posita collocatione, ^{*σωφειτικὴ*}
συζυγία appellata: altera in eorum con- ^{*τέχνη.*}
 formatione: quam *χηματισμὸν* nomi-
 nat: tertia, in transfiguratione, quam
μετασχημὸν. Sed hæc tria, non solum uer-
 borum sunt singulorum: uerum etiam
 incisorum, & membrorum, & totius
 comprehensionis: imò totius oratio-
 nis. Itaq; quid sit unumquodq;, dein-
 ceptum est exponendum. Collocatio igitur,
 quam *συζυγίαν* nominari diximus, ^{*συζυγία ὅδ.*}
 est uerborum, aut membrorum, atq;

DE COMPOSITIONE

ΕΧΗΜΑΤΙ-
σμός.
ΜΕΤΑΣΤΗΝΕΥΣ.

incisorum artificiosa connexio: quem
admodum conformatio, elegans est e-
orundem quasi habitus: & transfigu-
ratio, eorundem immutatio est,
decoro seruato con-
cinno.

P Ars ista libri est altera, quæ non pertinet ad uer-
ba disposita, uel incisis, uel membris, uel circum-
scriptione conclusa: quæ Hermogenes in suis i-
deis omnia τοῖς λόοις subiicit: sed pertinet primum
ad λέξιν, idest, uerborum delectum, in quo soni ma-
ximè habetur hic ratio, ut non sint tam ὀνόματα, si-
gnificantia, quàm ὀφωνα, καὶ ὄτονα, sonantia. Non
enim animus tantum, sed aures etiam impleri uolunt,
& satiari. Deinde pertinet ad οὐκίνητον, structuram,
coagmentationemq; syllabarum, atq; uerborum: qui-
bus, concinnitatis gratia, de numero oratorio, ac clau-
sulis, καὶ ἐν ῥυθμῷ, καὶ ἀναπαύσεως, additur ex Græcis
doctoribus, præceptio: antequam ad σχήματα, seu orna-
menta uerborum, atq; sententiarum transitus efficiat-
tur, & reditus fiat ad alia periodorum genera. Nam
formæ dicendi omnes, harumq; singula quoq; mēbra
superioribus continentur compositionis partibus.
Sunt autem huius capitis loci quatuor: κατὰ γένος,
σύγχασις,

ὁὐ γὰρ αἰς, διὰ τί περὶ, καὶ διὰ τοῦτο, propositio, commen-
datio rei propositæ, partitio, καὶ partium definitio.
 Nunc quoniam.) *Propositio digestionem ordinis ha-*
bet, seu διὰ τὰς, eamq; ἐν τὰς ἀσυνου, ratione præ-
currente munitam. Quoniam.) Ratio, κατὰ συνου πρὸ
τῆς κατὰ γένεως, ἢ ὑποχέσεως, antepositur enim pro-
positioni, καὶ tanquam promissioni rerum explican-
darum, ἐν τῆς περὶ οὐκ, καὶ τῆς γένεως. Magna enim
est incisorum, membrorum, et comprehensionum uis
magna utilitas, summa deniq; amplitudo. His enim o-
mnis ornatus, omnis puritas, omnisq; elegantia conti-
netur: quæ præcipuæ sunt orationis uirtutes: νόμος,
καὶ ἀγότης, καὶ σύνθεσις: sub quibus cæteræ figuræ cō-
prehendi possunt. Explicabimus.) Sequitur ipsa
propositio. De concinnitate compositionis.) περὶ οὐ
πυκνίας, quæ in sono, numero, conformatione,
καὶ transfiguratione consistit. Antequam.) Ἀναβολὴ
ἢ ἀποδιωγίς, Differt enim reliquas partes diuisionum
periodorum: easq; reijcit in locum magis opportunū.
 In eaq;.) *Altera propositio, qua ostendit, quem potis-*
simum dicendi artis magistrum hîc delegerit, quemq;
sequi constituerit. Quem diximus.) Ἐπαινος, lauda-
tio huius scriptoris, Dionysij scilicet Halicarnassensis
ab arte, καὶ diligentia. Neq; parua laus.) II. pars οὐ
γὰρ αἰς, quæ non continet personæ commendationem,
sed rei laudem, id est, compositionis huius, sumptam à
testimonio Dionysij. Extat.) In libro περὶ οὐκ

DE COMPOSITIONE

ἀνομιᾶτων πολλὴ πρόνοια.) Magna cura, studiumq; ma-
 gnum erat aliquando, scriptorum ueterum, poetarū,
 historicorum, philosophorum, & rhetorum huius ra-
 tionis (componendi) neq; enim uerba uerbis, neq; mē-
 bra membris, neque conuersiones conuersionibus te-
 merè, atq; fortuito, nullaq; certa uia, putauerunt esse
 attexenda: sed artem quandam, & præcepta secuti,
 rectè illa composuerunt. Ἰδέα.) Forma, & apta
 compositionis ratio, in uno quoq; dicendi genere, gra-
 ui, medio, ac intermedio. Τέχνη.) Quam idcirco no-
 minat σὺνθετικὴν ἐπιστήμην. καὶ θεωρήματα.) Αρ-
 χαὶ, καὶ ἀπὸ ἀρχῶν, principia, & comprehensiones.
 Vbi enim definitiones, et diuisiones sunt: ibi etiam ἀρ-
 χαὶ sunt: et πορεία τῶν θεωρημάτων, progressus certi,
 metæ etiā certæ principiorum: cuiusmodi sunt, apud
 Mathematicos, theoremata, atq; problemata. Si igitur.)
 Conclusio alterius propositionis, cum ἐπιπίπτει,
 & μεταφράσει auctoris. Dum enim locum Halicarnas-
 sei explicat: suo interposito iudicio, testimonium il-
 lud approbat. Hanc ergo.) Ad tertiam partem acce-
 dit, quæ est διαιρετική, sed in transitu, compositionis
 definitionem quasi constituit, inuestigato genere. Nam
 si ad animum refertur, artem esse constat. Vt composi-
 tio sit ratio uerba uerbis, membra membris, periodos
 periodis aptè, atq; concinnè connectendi. Sin ad actio-
 nem quis referre malit: erit ex ijs, quæ cū alijs cōparan-
 tur. Est. n. compositio rerū componendarum compo-
 sitio. Fundamentū igitur, et ἀντιστάθμῳ erit illius, res
 compo=

cōponenda. ut sunt illa, quæ Dionysius ponit: ὀνόματα, ἢ λέξεις, uerba: et ea ex quibus illa constant, nimirū syllabæ: κῶλα, membra, ἔτι περὶ ὁδοῖς, omne genus circūscriptionum. Terminus, est ipsa σύναψις. Finis enim huius rationis est, illorū inter se copulatio, atq; conuexio. Αλλήλοισ γὰρ συνάπτειν δέ τὰ ὀνόματα ὀνόμασι, τὰ κῶλα τοῖς κώλοισ, καὶ τὰς περὶ ὁδοὺς τὰς περὶ ὁδοῖς. Non enim, temerè: sed τέχνητι, certa quadam arte: quæ ex obseruatione, ἔτι annotatione, exercitatione q; scribēdi, nata est initio, et postea amplificata. Eamq;.)

Hæc III. Pars est διαμετρική. Constare tribus scribit.)

Δοκεῖ μοι, inquit, τῆς συνθετικῆς ἐπιστήμης τρία ὄργανα εἶναι: αὐτὸ μὲν, ἰδεῖν, τί μετὰ τινος ἀρμόττο μνησθῆναι πεφυκε παλιν, καὶ ἰδεῖν ἀναλήψεσθαι συγγίαν. ἔσθρον ἦ, γινῶναι τῶν ἀρμόττεσθαι μελλόντων πρὸς ἀλλήλα πῶς αὐτὸ ἐπασθόν χηματιοῦσιν κρείττονα φαίνεσθαι ποιήσασθαι ἀρμονίαν. Τρίτον ἦ, τί δέεται μετασπινῆς τῶν λαμβανομένων, ἀφαιρέσεως λέγω, καὶ προδύνης, καὶ ἀλλοιώσεως. Γινῶναι τε, πῶς, καὶ πρὸς πῶς μέλλουσιν χεῖραν οἰκείως ἐξοργάσασθαι. Sed hæc tria.) Repetit πῶς ἄλλαν materiam, quæ huic arti est subiecta, et in qua tractanda uersatur: ut sunt uerba singula, incisa, membra, tota cōprehensio, tota deniq; oratio. Finis aut, hæc ipsa ὅτι συντιθεῖναι. Ergo reliqui fines erunt utilitas: quæ est omnium artium communis: uoluptas, cum uerba coniunguntur lenia, et sonantia, absq; consonantium literarum aspera coagmētatione: et pulchritudo: qui in ornatu consistit: cum contraria cōtrarijs, paria paribus

compo-

DE COMPOSITIONE

componuntur: & quæ sunt alia tanquam lumina orationis.
 Collocatio.) IIIL. Pars, διορισμός, definitio singulorum. Quam συζυγία.) Quid sit collocatio. Verborum.) Quarum illa sit rerum. Est enim singulorum uerborum, incisorum, membrorum. Connexio.) Coniugatio. Hactenus fundamentum: nunc terminum subiungit. Artificiosa.) Non fortuito, aut temerè facta. Conformatio.) Quid σχηματισμός. Eorundem.) Fundamentum, et materia eadem, quæ collocationis. Quasi habitus.) Terminus, pro genere, sed εἰνόν est explicata translatio. Nam ἡμῶν Cicero habitum conuertit, quo ueluti ipsa uerba, & comprehensiones, harum quæ partes tanquam nudæ, sunt uestitæ, atque ornata. Transfiguratio.) Quid μετασχησμός. Eorundem.) Materia eadem. Immutatio.) Ἀλλοίωσις. Decoro seruat concinno.) Apud poetas enim μεταπλάσμοι crebriores sunt: apud oratores autem rariores.

Vt τῶν τὸν ἀγῶνα, &c.

DE PRIMO COMPOSITIONIS principio, hoc est, περὶ συζυγίας.

Caput XIII.

SED, quoniam collocatio, quam συζυγίαν nominauimus, primum locum tenet: de hac exponamus paulò copiosius: antequam ad altera duo acceda-

accedamus. Verum, quia ea non solū
uerborum est; sed etiam membrorum
atq; conuersionum: primū de uer-
bis est explicandum. In uerbis, deligen-
da sunt significantia, sonantia, plena.
Quanquā nunc non de uerborū pote-
state differitur: sed de sono: qui litera-
rum natura, & coitione aestimatur. Er-
go de uerbis sonantibus agemus: eo-
rumq; iudicium, ex Græcorum pete-
mus fontibus.

A, ā.

Apud hos enim, inter uocales, prin-
ceps locus tribuitur A longo, non bre-
ui. Itaq; *νάμαλα*, apud Dores, primū *a* ha-
bet sonantius: quā altera duo conti-
nenter insequentia. Huic par est, apud
Latinos, A longum. Vt, *Fatum*, *Ama*
bant. Quanquam etiam breue suaue
est. Vt, *Aliquis*, *Dare*.

A. ā, Græco-
rum.

A longū a
pud Lati-
nos.
A breue.

H, η.

Proximū est η. ut, *ἡδονή*, *πληγή*. Cui La-
tinorū E longum respondet. Vt *Pene-
lope*. Ideoq; illud sonans est, apud O-
uidium carmen:

H, & E lon-
gum.

„ Vt

DE COLLOCATIONE

” Vt fterent, oculos erudiere suos.

Sic illud Virgiliū:

” Conticuere omnes, intentiq; ora tenebant.

I Breue.

I Breue. I breue tantò deterius est E longo:
quātò A breue minus uirile est, quàm
A longum.

Ω μέγα.

Ω μέγα. Tertiam dignitatem Ω sibi arrogat
apud Græcos. Vt apud Thucydidem:

” Καὶ μέγας πῦνι τῶν βαρβάρων: ὥς δ' εἰ-

” πῶν καὶ ὅπῃ πλείων ἀνθρώπων.

Ergo, apud Ciceronem:

” Ego Omni Officio cæteris satisfacio Omnis
” bus: mihi ipsi non satisfacio.

Sonans est, & graue epistolæ prin-
cipium, eiq; simile, pro Sext. Roscio:

” Credo ego uos mirari, Iudices.

O extēsum, Verba etiam, cum O extenditur, so-
num habent numerosum. Vt,

” CondO, & compOnO, quæ mox deproMere
” posSim.

” Arma, Vi: umq; canO —

Sic nomina secundi ordinis inflexi-
onum, duos habent huius naturæ ca-
sus.

τ ψιλόν

τ ψιλόν.

Quartum τ locum occupat. Vt, βαρ
σὺς, ἡδύς. Sed tum sonantius: cum est
productum. Vt, apud Píndarum: γ productū

Τὸ δ' αἰθόμνον πῦρ.

Et apud alium Poëtam:

» Επεί ἴδον ἀνάματον πῦρ.

Quamquam etiam, in illo uersu so-
norum est τ, apud Homerum:

» Κύκλωψ ᾧ σενάχων τε, Ἐόδυνων ὀδύνησι.

» Χερσὶ ψυλαφόνων. —

In illo minus:

» Προπρεκυλινδόμην πατρὸς διὸς αἰ- γ breue.

» γόχοιο.

Hæc littera Latinis quidem est infre-
quens: nisi in uerbis mutuatis, ex lin-
gua Græcorum.

V Latinorum.

Habet tamē uim non inferiorem V V Latinū.
Latinorū breue. Neq; enim differunt,
soni inter se suauitate, multū: ῥαδαμαί-
θους Græcorum, & Rhadamāthus Lati-
norum. Neq; insuauis, neq; abiectus
est ille uersus:

» Nos patriam fugimus: tū Tityre lentus in umbra.

Ἰώτα

DE COLLOCATIONE

Iōte Græcorum.

Iōte breue.

Græcorum *Iōte*, inter quinque illorum uocales, de quibus hactenus dictū est, postremum obtinet locum. Sed tum nimirum magis: cum est breue. Quod circa, in illo uersu,

„ Sicelides Muse —

A breue, *noe*
Tà *αυτολιν*.

Primum sonorius est duobus insequentibus. sed tamē minus canorum: quàm A, si eodem modo poneretur:

„ Naiades Nympha —

I Breue, *de*
pud *Lati-*
nos.

Latini eandem literā habent, in principio, & in medio uerborum breuem. Vt, Imitari. In fine, nullum est I breue: nisi aut Græcum sit: ut, Hec̄tori: aut in uerbis copulatis: ut, Signifer. Quamquam Latinum I, cum longum est, semper est sonans: & tum præsertim, cū in signis sit collocatio. Id quod Virgilio etiam placuisse uidetur. Veluti,

I longum.

„ Vt uidi, ut perii, ut me malus abstulit error.

Vt perii, tantam uim I litera habuit: ut ab insequenti V, non sit absorptum.

V lone

V Longum.

V longum Latinorum parem uocalem, apud Græcos, non habet. Sed tamen grauius esse uidetur, cum quadam suauitate, quam Ω Græcorum: & par Græcæ diphthongo O r. Ergo, apud Virgilium, tametsi, in minori re, non minus uenustum est;

V Longum
apud Latī
nos.

» Venit & Vpilio —

Quam apud Homerum:

» Ουλομένης —

E, & O.

Restant, apud Græcos, duæ uocales breues, E, & O. quarum E minus aures afficit. O uerò laudatur magis propter linguæ motum, ad partem palati superiorem: & sonum pleniorē, atque rotundiorē. Atque hinc est, quòd apud Latinos, in aliquibus uerbis, O, nostro arbitratu, augetur. Vt,

E
O

» Non equidem inuideo —

Sed, de huius natura, antea explicauimus.

Aa

DEinceps igitur de collocatione, *κατὰ συγγραμμικὴν μέθεσιν*, differit. Incipit enim à literarum natura explicanda, progreditur inde ad syllabarum rationem: definit in uerbis singulis, in quæ cadit omnis oratorius numerus. Sunt autem duæ huius capituli partes: *κατὰ ἄρσιν*, propositio, *καὶ ἀποδείξις*, rerum propositarum explicatio. Sed, quoniam.) Propositio, cum digestionem. Verum quia.) Altera propositio, per reiectionem. Nam materie consideratione, collocatio est quadripartita: una uerborum: altera incisorum, membrorum tertia: quarta est comprehensionum. Sed de tribus posterioribus hactenus: nunc uerò de *συγγραμμικῇ* uerborum est explicandum. Quanquam.) Tertia propositio, per *ἀποδείξιν*. Cum autem in uerbis non solum spectetur uis, atque potestas: ut significantia, atq; grauitas sint: sed etiam sonus: ut sint *ὄφωνα*, καὶ *μεγαλόφωνα*: differetur, hoc in loco, non de potestate, *δυναμικῇ* uerborum, sed de illorum sono, *περὶ τῶν ἤχων τῶν λέγων*. In uerbis.) Præceptum interponitur, de uerborum delectu: ad quem præcepta collocandi referuntur. Omnis autem *ἐκλογή*, ἢ *ἀντίστιξις*, electio non, nisi in copia, *καὶ* uarietate, potest institui. Itaque tria enumerat hoc in loco propriorum genera. Et enim alia sunt significantia, *ὄσυμα*: alia sonantia, *ὄφωνα*, *ὀγκυρά*, *πλάτεια*: alia plena, *μεγάλα*. significantia æstimantur ui: sonantia literarum natura, atque coitione,

coitione, ideoq; sono: plena utroq; modo. Nam
 et animo, et auribus satisfaciunt. Minus signifi-
 cans, minusq; sonans est Improbus, quam sceleratus,
 aut nefarius: sed plenius his est potestate, et sono, Par-
 ricida. Ἡρώδης sunt illa sesquipedalia poetæ istius
 inepti uerba.

» Fortunam Priami cantabo: et nobile bellum.

Fumum, inquam, ista habent: suntq; uentosa, atq;
 inflata. Sed de potestate uerborum, alibi: nunc de
 sono queritur. Literarum natura.) Potestate. Sunt
 enim aliæ alijs robustiores, et pleniores. Sunt quæ-
 dam amplæ, quædam exiles: quædam longæ, quædam
 breues: quædam asperæ, quædam lenes; quædam me-
 diæ naturæ. Coitione.) Coniunctione, in qua iun-
 ctura sæpe uitari debet cum τριχυσία, consonan-
 tium literarum asper concursus: tum χασμύδεια,
 hiatus, et hiulca coagmentatio. Ne οὐδέ-
 σις αὐτοῖς, aspera, et dura ibi sit: ubi requiritur stru-
 ctura γλαφυρά, suavis, ac concinna. Quan-
 quam ἡ μέση laudatur, inter illas scilicet media. In
 qua εὐπαγείας λέξεις conuenienter rebus aptare o-
 portet. Apud hos enim.) Deinceps igitur explicat
 perspicuè de uerbis sonantibus. Quorum iudicium
 ex Halicarnassei fontibus haurit. Cum autem com-
 positionis uniuersa consistat uis in literis, syllabis, et
 uerbis: initio τῶν στοιχείων, uel elementorum natura

DE COMPO.

consideranda est. Ergo nunc de uocalibus. Apud
Dionysium, primum obtinet locum A, sed longum.
Εἰς τὴν αἰσὶς τῶ A. Est enim una ex ijs, quæ φωνήεντα δίγωνα nominan-
tur. Ergo sua dignitate reliquis antecellit, non cor-
reptum, per συστολὴν, sed productum, κατὰ τὴν ἐν-
τασιον. Vnde Halicarnassæus, τῶν μακρῶν, inquit,
ἐμφωνότατον τὸ Α, ὅταρ ἐντέινντε. Λέγεται γὰρ αἰοί-
γομενὸς στόματ' ἐπιπλεῖστον, καὶ τῷ πνεύματ'
ἀνω φερομένου πρὸς τὸν οὐρανόν. Νάματα.) Dori-
cè, pro νήματα, τροπῇ τῷ ἢ μακρῷ, eis αἰ μακρόν.
Primum αἰ habet sonantius.) Quia productum.
Quàm altera duo.) ματα, quia sunt correpta. Lau-
dantur enim à Græcis longæ, atq; productæ: repu-
diantur, & improbantur breues, atq; correptæ. Hinc
illud. Τέττωρ διὲν ἡράτισα μού ἐστι, καὶ φωνὴν ἡδίστην
ἀποτελεῖ τάττε μακρὰ, καὶ τῶν διγγώνων, ὅσα μνησ-
ται, κατὰ τὴν ἐνφοράν. ὅτι πολὺν ἵχεται γόνον,
καὶ τῷ πνεύματ' ὃ κατανόησι τὸν τόνον. Χείρω
δὲ τὰ βραχέα, ἢ τὰ βραχέως λεγόμενα, ὅτι μικρό-
φωνοί τέ ἐστι, καὶ, πρὸν δυνίσει τὸν ἦχον. Iam A, quoniam
spiritu longiore profertur ab arteria: idcirco frequen-
tant eam libenter, qui grande, & plenum quippiam
resonare uolunt. Ac Tragici poetae, apud Græcos ἢ
in αἰ conuertunt: ut in illo, νῆμα νάμα, item in hoc.
A Latinorū, φάμα φάμα. Huic par est, apud Latinos A lon-
gum.) Præcipuè in dissyllabis, Fatum, amant, flam-
ma, saltant: trissyllabis, amabant, arcana, captarant,
Torua

Torua mamyllonijs æquabant æquora bombis: & te-
trasyllabis, adamabat, apparabant, acclamabant.
Vt suarum fortunarum omnium causam, defensio-
nemq; susceperem. Quanquam etiam breue est sua-
ne.) Vbi nulla est τραχυφωνία. Proximum est H.)
Δεύτερον δὲ τὸ, H. ὅτι καὶ τὴν περὶ τῶν βασίλων τῆς γλώσ-
σης, inquit Dionysius, ἐρεῖδει τὸν ἥχον ἀνιόντων.
ἢ δὲ ὄντι ἀνω, καὶ μετὰ τὴν ἀνοιγομένην.

Μῦνιν ἀείδει θεὰ πηληιάδεω ἀχιλλῆϊ.

Latinorum E longum.) Confirmatur enim E, E Latinorum
productione, & adiectis consonantibus. Vt, Credo, breue.
telum, fecerunt, iactetur, ingens, dextra, infestus, ex-
emplum, expleuisse, tempestates. In his locis plurima
sunt παραδείγματα.

Cuncti ad me publicè sæpe uenerunt: ut suarum
fortunarum omnium causam, defensionemq; susci-
perem: me sæpe esset pollicitum, sæpe ostendisse
dicebant: si quod tempus accidisset, quo tempore ali-
quid à me requirerent, commodis eorum non defutu-
rum.

Exempla τῶν
E, utriusq;
temporis.

Et,

Tā autē eras excors: ut, tota in oratione, tecū ipse
pugnares: ut non modo non coherentia inter se dice-
res: sed maxime disiuncta, atq; contraria: ut non
tanta mecum, quanta tecum tibi esset contentio.

A, ὁ, & ε
iucunda ua-
rietate hic
consonant.

α

Tertiam dignitatem se sibi arrogat.) Τρίτον δὲ τὸ
ε, τρεγγύλεται τε γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ γόμα, καὶ περιτέλ-

Αα ιij

DE COMPO.

ἀεὶ τὰ χεῖλη, πῶ τε πλὴγὴν τὸ πονοῦμα περὶ τὸ ἄνω
 στόμιον ποιεῖται. Profertur enim ore rotundo, atq;
 diductis labijs. Itaq; ampla est.

Arma uirumq; cano: Troia, qui primus ab oris,
 Italiam fato profugus Lauinaq; uenit

Littora. Multū ille & terris iactatus, & alto.

Apud Latinos O anceps est: sed à Græcis distinctū
 figura, & tempore. Itaq; in proposito exēplo clarior
 est producti pronuntiatio, contracti obscurior.
 Verba etiā cū O extenditur.) Scilicet νόματι, ἢ τομῇ
 quam cæsura uocant Grāmatici, ut in his est πένθε
 μιμεῖς.

Cond' & compo NO. —

Arma, uirumq; ca NO. —

Secundi ordinis duos casus.) Dandi, & auferendi.

Hic rem Romanam magno turbante tumultu

Sistet eques: sternet Pœnos, Gallumq; rebellem:

Tertiaq; arma patri suspendet capta Quirino.

O Breue obscurum est, & exile, præsertim si neq;
 aspiratur: neq; acuitur. Itaq; Demetrius, τῶν δὲ βρα
 χέων, inquit, ὑδρότερον μὲν ἔσυχον, ἢ τὸν δὲ δυσυχὲς τὸ
 ο. Δίσησι γὰρ τὸ στόμα κρεῖττον βατέρε, πῶ γε πλ
 γὴν λαμβάνει περὶ πῶ ἀρτηρίαν μάλλον.

Quartum V locum occupat.) Εἴ τι δὲ ἢ τὸν τόντων
 (ὦ) τὸ V. περὶ γὰρ αὐτὰ τὰ χεῖλη συστολῆς γενομένης
 ἀξιολόγος, πυνίγεται, καὶ φωνὴ ἐκπίπτει ὁ ἥχος. Suauis
 tatem habet hæc litera, & grauitatem. Est enim tum
 magis sonora: cum producitur ἐντάσει, καὶ θέσει. Vt

in illo, ὠνάωψ. Ὀδύωψ. Vbi ὁ ἄνθρωπος τὸν ὄνον sonum efficit clariorem. At in ὀδύωψ, corripitur v, etiam si acuto sono pronuncietur. Habet autem suauitatem, propter liquidam v. Nomen ipsum tenuitatem illius ostendit. Huius exempla sunt:

His adiungit Hylam, nautæ quo fonte relictum
Clamassent: ut littus, Hyla Hyla omne sonaret.

Et paulò post:

Ille latus niueum molli fultus hyacintho.

Et mox,

— Claudite nymphæ

Diclææ, nymphæ nemorum iam claudite saltus.

Item,

— Dependent Lychni laquearibus aureis.

Idomenei, Lybicò ue habitantes littore Locus.

Sergesto, Mnesteoq; Gyan superare morantem.

Rege sub Euristeo fati lunonis iniquæ.

Coeumq; Iapetumq; creat, seuumq; Typhoea.

Fixerit æripedem ceruam, aut Erymanthi.

Pergama cum peteret, inconcessosq; Hymeneos.

Drymoq; Xanthoq;, Ligeaq; Phyllodoreq;.

Atq; Ephyre, atq; Opis, atq; Asia Deiopea.

Atq; Gete, atq; Hebrus, atq; Actus Orithyia.

Emicat Euryalus —

Tityrus hinc aberat: ipse te Tityre pinus.

Ecce trahebatur à templo, adytisq; Mineræ.

A4 iiij

ý diphthō
gus.

DE COMPO-

Euriq; Zephyriq; tonat domus —
 Pleiadas, Hyadas, claramq; Lycaonis Arcton.
 Cretesq; Dryopesq; fremunt, picliq; Agathyrsi.
 Non omnes arbuta iuuant. humilesq; myrica.

V, Breue,

Ergo Græca hæc litera est : cui Latinorum
 V breue respondet soni exigui suauitate. Nihil enim
 habent, quod sit admodum canorum ; mus, dumus.
 tumultus, lutulentus, & his similia.

Horatius.

Parturiunt montes: nascetur ridiculus mus.

Virgil.

— Exiguus mus

Sub terris posuitq; domos, atq; horrea fecit.

ἰῶτα,

Græcorum ἰῶτα.) Εἰς αὐτὸν δὲ πάντων τὸ ἰ. περὶ
 τοῦ ὀδόντος τε γὰρ ἀνθρώπου τὴν πύσιν αὐτὴ γίνε-
 ται, μὴ τοῦ ἀνθρώπου τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐν ἐπιλαμ-
 πτωσὶ τῶν χειρῶν τὸν ἦχον. Postremum igitur
 locum occupat i breue. Molliter autē profertur ore
 diducto ad dentes penè coeuntes. Eius igitur magna
 tenuitas est: nisi sit in diphthongo, aut consonantis
 uim habeat geminatum, aut præposito V uocali.

Frigidus, O pueri, fugite hinc, latet anguis in her-
 ba.

Dic quibus in terris inscripti nomina regum?
 Credimus? An qui amant sibi somnia fingunt.

Cicero.

Sæpe enim uenit ad aures: te idem istud nimis cre-
 bro

bro dicere: satis te tibi uixisse. Credo. Sed tamē id audi rem: si tibi soli uiueres: aut si tibi soli natus esses. Exili tatem igitur habet I breue: sonantius autē est longū.

Ite domum saturæ, uenit Hesperus, ite capellæ.

Sicelides Musæ.

Si canimus syluas, syluæ sint cosule dignæ.

Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas.

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Iam redit & uirgo: redeunt Saturnia regna.

Iam noua progenies coelo demittitur alto.

Tu modo nascenti pucro, quo ferrea primūne

Desinet: ac toto surget gens aurea mundo,

Castæ faue Lucina

I litera apud La tinos uel est	{	Breuis in	{	Principio.	Vt Imitari.
				Medio.	vv — —
				Fine. cum est	Græcū, Hectori.
				aut	— vv.
				In uer= bis iun= ctis.	{ Armiger. Furcifer. Ensifer.
	{	Longa. in fine. Domini.	vv —		

Latinū I, cum longū est.) Canorū tum est, & graue: ut uidi, ut perij, ut.) In primo pede *κατὰ συνάδει* *φλὺ*, ab sorbetur, propter coitionem uocalium; in altero minime: propter *τοῦ μὲν πενθημιμερῆ*. V longum Latinorum.) Dictum supra est de V breui: sequitur V productū. Græci uocalem istā literā nō habent: sed *οὐ* Diphthongum.

Αα v

DE COMPO=

Ἀνδρα μοι ἔννεπε μῦσα πολύτροπον —

Dic mihi, Musa, uirum. —

Est igitur par huic diphthongo, V longū, & grauius, suauiusq; Ω μεγάλω. Sic Virgilius, pro opilio=ne, upilionem dixit, in Bucolicis. Nusquam autem, ut Strebæus inquit, sonantius est: quàm in fine uerborū, ut Cornu, manu, tumultu, metu, tonitru. Restant.) Haec tenus de ijs uocalibus, quæ nominantur ancipites, & longæ: restant breues: quæ non, nisi producantur ἔσσει, positione, grauem sonum edere possunt. Quamquam, si acuantur, aliquid grauitatis consequuntur. Nos de O breui, paulò ante, quid sentiat Halicarnassensis, indicauius. Studiosi tantū hoc inter, E & O, discrimen abseruent: quod annotauit D. Sturmius. Neutrum. n. ut Dionysius inquit, est ἑνυχον, sonorū: minus tamen sonat E, quàm O. ὀυσυχές μεγάλων τὸ ἔ. Nam E solet effferri ore minus diducto: at O rotundo pronunciat, diductoq; ore. Laudatur enim magis, propter linguæ motum, qui fit ad superiorem palati partem. Itaq; plenior illius est sonus. Atq; hinc est.) Πόρισμα. O.) scilicet in fine, ἐντῇ καταλήξει. Apud Latinos.) Poëtas. Nostro arbitrato.) Poetica licentia. Augetur.) Producit, κατὰ διαστολὴν, ἤτοι ἰκτασι. Non equidem inuideo.) Hic ὁ finalis anceps producit, propter cæsura, quæ est πενθυμιμερής. Sic E etsi est brevis natura: tamen citra positionem, in συγρῆσει τῶν φωνηέντων, complosione uocalium, produ-

producitur, per cæsura. Vt in illo:

Et longum formose uale, uale inquit Iola.

Non igitur tantum anceps totum extenditur,

Vt A.

Clamassent: ut littus, Hyla, Hyla, omne sonaret.

Sed etiam I, non eliditur aliquando propter cæsura. Vt,

Et succus peccori, & lac subducitur agnis.

Munera sunt Lauri, & suaue rubens hyacinthus.

Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ.

Sed de huius natura.) In illo: Vt uidi, ut perij

ut me malus abstulit error.

DE DIPHTHONGIS,

Caput XV.

HAec uocalium uidetur esse natura: ^{1. Propositio.} qua uox informatur, aut ^{2. Kεινησιον} ad suauitatem, & asperitatem, ^{regula.} aut ad grauitatem. Ex quibus diphthongi fiunt, coniunctæ uocales: & duplicata oris, uocisq; forma. Quarum iudicium, tametsi ex uocalibus dependeat: tamen ipsæ etiam, suo

3. Exempla.

suo sono, uocalium literarum uim, potestatemque indicant. Quantum enim differentia est, inter Αυλή, & Ευχή: εὐχόμεν, & ἠυχόμεν: &, inter ου commune, & alterum Doricum ωυ: Quis est alienae linguae homo: quin sentiat, cum pronunciantur, id fieri uocalium, quae

Alterum genus.

praeponuntur, sonos. Sed etiam uocales, aut deteriores fiunt, aut meliores,

Huius exemplum.

consonantium literarum coitione. Plurimum enim interest, inter Alacris, & Hesperus. Cum, in altero, sit A sonorum, in altero, E lene. Tamen illa ipsa lenitas fit fortior, propter uicininitatem consonantium. Et, in uersu Horatii.

E graue,

» Eques ipso melior Bellerophonte.

τῇ θέσει, καὶ

In postremo uerbo E, tametsi terpositum, tamen grauius est, propter consonantiam aliarum literarum. Ergo harum etiam literarum naturam

καταλήξει.

4. Conclusio.

perdidicisse oportet eum: qui aurium sibi iudicium uelit arrogare.

ΑΝΟ

A Vocalibus transit ad diphthongos: quæ sunt coniunctæ uocales, συνθετα φωνήεντα

De his nihil omnino Halicarnassensis. At noster autor παρατηρήσεις duas proponit. Quarum prima, huius est loci propria: secunda pertinet ad uocales. Mutuas enim, ut ille inquit, uocales simplices, & duplicatæ, operas tradunt. Nam ut ex illis iudicare possumus de diphthongis: sic ex his, quæ uocalium uis sit, atque natura, facile possumus intelligere. Nam αυ sonantius esse, quàm sit ευ: ostendunt exempla, αὐλὴ, & σὺχῃ. Præterea κυ præstat diphthongo ευ, etiamsi proprie, κυῖως sit diphthongus. Idem de ωυ Dorica, est sentiendum. Διὸ γὰρ, καὶ πλατυύνει τὸ τόμα νατὰ τὴν προφορὰν μᾶλλον τῶν αυ, ευ, καὶ κυ. Cæteræ pronunciantur, ut nude uocales: αι, ει, οι, ου, ε, η, ω, υ. Quamquam duplicata & oris, & uocis forma in postrema magis animaduertitur.

Insulæ Ionio in magno: quas dira Celæno,

Harpyiæq; colunt aliæ. ———

Atq; Gete, atq; Hebrus, atq; Actias Orithyia.

De Latinis, idem ferè iudicium est. magnum enim est discrimen inter Au, & Eu. Nam EI Græca est. Omneis homines student præstare cæteris animantibus AE, & OE, ut simplices uocales nunc efferuntur: tametsi tempore illas superent. Nisi quod in collisione, interdum corripuntur.

Insulæ

DE CONSONANTIBVS

Infulæ Ionio in magno ———

Et in uerbis iunctis.

Nec tota tamen ille prior præeunte carina.
Stipitibus duris agitur, sudibusq; ue præustis.

A V.

—— Tibi pampineo grauidus Autumno.

E V.

Emicat Eurialus: & munere lætus amici.

Sed etiam uocales.) Pars altera. Vocales sonantiores, aut abiectiores fiunt, consonantium coitione. quanquam accentus etiam easdem robustiores, grauioreſq; efficit. Vt sonus acutus, aut inflexus: & spiritus densus. Alacris.) Lenius est uerbum, propter spiritum tenuem. Hesperus.) Asperius hoc, quia δασυτέρα. Vtrumq; tamē est ἀγοραγοῦντορ. Θέσις habet, Ars glans, mars, lanx, ast: Coniunx, arca, Flamma: rex, flens, fecerunt, luctantes, tempestas. Sed de his quidem satis.

DE CONSONANTIBVS, ET PRIMUM
de semiuocalibus quatuor, & de
Σ, quod à Grammaticis appellatum
est μονόδενον.

Caput XVI.

IN iis igitur literis, quæ à Græcis uocantur ημίφωνα, Δ & suauitatem habet,

bet, & grauitatem. De suauiate nulum est dubium. μέλι enim, & μελέτη, μελετᾶν, suauiā sunt.

» Syluestrem tenui Musam meditaris auena.

D suaue esse creditur, propter Δ Γρῆcorum. Putant enim Grammatici, Meditari, dictum esse ἀ μελετᾶν. Deinde apud Homerum.

Εμφασις.

— Αὐτοὺς ἐλώρια τῶν χερσίν ὠσεσι.

Δ habet tantam grauitatem: ut ē pro ducat. Eiusdem est uirtutis I Latino- rum. Quis enim non animaduerneret dignitatē esse, in illo uersu, apud Virgilium.

» Idem Atlas generat: coeli qui sydera tollit.

Sed in illo lenitas est:

» Qui legitis flores: & humi nascentia fraga.

Secūdi, & tertii uerbi suauias, quæ comparata est I, mollit insequentium sonos.

R.

R, asperum, & uirile est:

» Arma, uirumq; cano: Troiæ qui primus ab oris.

Quinquies positum R, ramale effecit foetus Persianum.

M, &

DE CONSONANTIBVS.

M, & N.

Medium locum occupant M, & N: & propterea fortassis: quòd M, apud Latinos, propter molliciẽ, ut uocalis, in uersu contrahatur: tametsi etiam contractũ grauitatẽ habeat. Vt,

„ Multum ille, & terris iactatus, & alto.

S.

S & apud Græcos, & apud Latinos, minus censetur sonans. Fortassis, quia muliebrem habet asperitatem: & sibilum parũ uirilem. Eaq; de causa, ueteres Latini, aut uitarũt, aut excluderunt in uersibus. Et Atticis auribus magis suaue fuit dicere τάρτην, quàm τάρσεν: φυλάττην, quàm φυλάρσεν. Quãquam illud etiam animaduertitur: quoties moderatè repetitur: neq; molem, neque aatribus molestum sonum efficere. Suauis enim est ille uersus:

„ Et secum sola sicca spaciabat arena.

Sed ille quasi uirilior, libro quinto Aeneidos:

„ Annuus exactis completur mensibus orbis.

Sequitur

S Equitur uis, & natura semiuocalium literarum: quæ ἡμιφωνὰ σύμφωνα γράμματα dicuntur. Earum quatuor ὑγρά, καὶ ἀμετάβολα, liquidæ, & immutabiles appellantur: quinta ἄσχυρον, μονοειδὲς, καὶ μεταβολινόν. Sui enim quasi iuris est: nullaq; propria insignita est nota. Neq; enim est uel muta, uel liquida: sed mutatur in nominum inflexionibus. Vt, Φυγὰς φυγάδι, ὄρνις ὀρνιδι.

L, suauitatem habet.) Εμφωνέται μὲν τὸ λ τῆς L molle. γλώσσης πρὸς τὸν ἔρπονδον ἀνισταμένης, καὶ τῆς ἀρτηρίδας συνεχέσσης τὸ πνεῦμα. Suauitatem.) Ηδυνάει μὲν γὰρ τὴν ἀπολύτῳ λ: καὶ ἐστὶ τῶν ἡμιφώνων γλυκύντατον. Litera igitur mollis est, & tenera. Nihil ne te nocturnum præsidium palatij, nihil urbis uigiliæ, nihil timor populi, &c. Ελώχεια.) Grauitatem in isto uerbo habet: propter asperitatem, quæ præcurrit.

R, asperum est.) Εμφωνέται τὸ ρ τῆς γλώσσης ἀνὰ τὸ ἀπορραπίσσης τὸ πνεῦμα, καὶ πρὸς τὸν ἔρπονδον ἐγγὺς τῶν ὀδόντων ἀνισταμένης. Τραχιύνει ἦ, καὶ ἐστὶ τῶν ὀρεινῶν γυναιότατον. Et quanquam aspera est litera: tamen est ualida, & acris. Rara arbor raros profert fructus. Omnes enim sua τραχυφωνία uincit. Frugifera, et ferta arua Asia tenet. Inquinatus, inquit Cicero, est hic uersus in suauissima litera. In initio, & in exitu uerbisonat acerbius, & tristius: in medio paulo suauius.

Rapax, amor, urit. Geminata caninum omnino stridet. Horresco referens. Modicè, & temperatè colloca-

R insuaue
& iniucundum. Cani-
nam Persi-
us literam
uocat.

DE CONSONANTIBVS

ta, suauitatem quandam habet. Ex eius ore melle dulcior fluebat oratio. De Nestore. In carmine sæpe adhibenda) propterea quòd robur quoddam eius modulationi adfert.

— Facilis descensus auerni.

Sed reuocare gradum, superasq; euadere ad oras:
Hoc opus, hic labor est.

Minus est horrida, ante mutas, & ante I, & V, consonantes. Collocanda sæpe, & frequentanda ei, qui rem duram, & asperam exponet.

His accensa super, iactatos æquore toto

Troas, reliquias Danaum, atq; immitis Vlyssi.

&c.

Ramale.) Vetus. Satyra prima. M, & N.) Μέσως δ' ἐπὶ ὡς διατίθεται τὰ διὰ τῶν ῥωθῶνων συνηχόμενα, τότε μ, καὶ τὸ ν, ὑπόρροις εἰς ἀποτελουῦντα τὴν ἤχον. τὸ δ' ἐμ ἐμφωνεῖται, τὸ μὲν γόματ' τοῖς χεῖλεσι πρὶν ὄντ' διὰ τῶν ῥωθῶνων μερισμένη. τὸ δ' ἐν, τῆς γλώττης πρὶν φορὰν τῆς πνεύματ' ἀποκλείσεως, καὶ μεταφόρσεως ἐπὶ τὴν ῥωθῶνα τὸν ἤχον. N.) Quem admodum M litera est firma: sic N sicca, & quasi timiens. Sed M elementum est suauissimum. Enunciatur enim ut B, & P, coeuntibus extremis labris.

Arma, uirumq; cano: Troiæ qui primus ab oris
Italiam, fato, profugus, Launaq; littora uenit.
Multum ille, & terris iactatus, & alto.

Manet

— Manet alta mente repositum

Iudicium Paridis —

Et,

Omnium Marcellorum meum pectus memoria effodit.

Ne istius quidem laudis ita sum cupidus: ut alijs eam præreptam uelim.

Vt uocalis.) Illi ego — Εἰς σιωποῦν. Contra hatur.) Per ἐνθαλψιν enim, in coitione uocalium, absorbetur. Multi illi & terris iactatus —

Sunt qui putēt Ciceronē in his, et similibus non pronunciaſſe M. Cn. Pompeij memori amissimus. Et, Reperiemus, si istum ad aliud iudicium perducere potuerimus: quibus probemus, istum, in quæstura, pecuniam publicam Cn. Carboni Cons. datam auertiſſe: quibus suadeamus, istum alieno nomine, à quæstoribus urbanis, quod priore actione didicistis, pecuniam abstulisse. Sic enim fortassis enunciauit: Isti ad aliud, Isti in quæstura, Dat auertiſſe, Isti alieno, Pecuni abstulisse. N.) Huius exempla Ciceronis illa sunt: An non cadunt hæc in Antonium? Quid enim in eum non cadit? Reliquum est igitur crimen de ueneno. Et, id quidem nemini Græcorum uideo adhuc contigiſſe: ut idem in utroq; genere elaboraret. In negotio, quod actum dicitur, nullum uestigium. Quia non posset negare ab illis pecuniam datam: non quæsiuit procul aliunde. Et illa Virgilij:

DE CONSONANTIBVS

— Et quisquam numen Iunonis adoret.

Quinq; tenent cœlum Zonæ —

S, & apud Græcos.) Restat ex semiuocalibus literis τὸ Σ, S. quod minus est sonans superioribus immutabilibus. Asperitatem habet: sed muliebrem: & sibilū, non autem uirilem. De hoc ita scribit Dionysius: τὸ δὲ Σ. ἑνφωνεῖται, τῆς μὲν γλώσσης προσαναγκασμένοις ἀνω πρὸς τὸν ὕψανόν: τῆς ἰσχύος δὲ διὰ μέσας αὐτῆς φερομένης: καὶ περὶ τῆς ὀδόντας λεπτόν, καὶ στενὸν ἐξωθουῖν τὸ σύριγμα. Et paulò post: ἄχαρι δὲ, καὶ ἀνόλετο, καὶ εἰ πλεονάσει, σφόδρα λυπεί. θυμώδης γὰρ αἰόλος μελλομένη λογικῆς ἐφάπτεσθαι δυνάμενός οὐ σύριγμος. τῶν γοῶν παλαιῶν παρὰ τὴν ἐξωθουμένην τινες αὐτῶν, καὶ πᾶσι φυλαγμένως. Εἰσὶ δὲ οἱ ἀσίγμοι ὥσπερ ὅλας ἐποίουν. Διὰ τοῦτο δὲ τὸ πῶν δαρεῖται, ἐν οἷς φησι, πρὶν μὲν ἡριπρεχοῖν φωνήεντα διθυράμβων: καὶ τὸ σ' αὖν ὑβδαλον, ἀνθρώποις. Veteres igitur rarò, & cautè sunt usi hac litera, tam ingrata, atq; insuauis. Vnde, apud Græcos, Pindari quoddam dictum, quod iam usu in prouerbio abiit, καὶ τὸ σ' αὖν ὑβδαλον ἀνθρώποις. quo significatur antiquos poëtas uel totas odas ἀσίγμοις composuisse: in quibus S, nusquam reperiretur. Ac ita oderunt Græci huius elemēti sibilū: ut illud non repetāt in non nullis præteritis, ut ἀσείγω, ἑσπερα. Et ἱσχυμὶ dicunt, pro σίσχυμ. Veteres Latini aut uitarunt.) Nam à fine uerbi detrahebant, nisi uocalis sequeretur. Ita enim locore. quebātur: qui est optimus princeps. Et, uita illa dignus locoq;

locoq; pro optimus, & dignus. Ergo illi suauitatis ar-
tífices fuerunt: & interdum huius literæ offensionem
uitarunt. Nihil tamen habet durum, in coagmentatio-
ne. Fugienda tamen eius crebra collocatio est. Exclu-
serunt in uersibus.) *νῆτ' ἐνθλῆψιν*. Vt, in illo Ennij.

Sicut fortis equus, spacio cum forte supremo

Vicit Olympia: nunc senio confectus quiescit.

Atticis.) Qui plerumq; illud in τ mutant, *γλῶσσαι*.
γλῶττα. Quoties moderatè.) Moderata illius re-
petitio suavis, & grauis est. Id quod pro-
bat autor exemplis.

DE CONSONANTIBVS

duplicibus.

Caput XVII.

Consonantes Græci duplices ha-
bent tres: ζ, ξ, ψ. Ex his Latini du-
as habent: tertiam diuiserunt.
propterea fortassis: quia natura potu-
it diuidi. Scripsi enim, apud Latinos, *γ. p. f.*
& apud Græcos, *ἐγραψα*, ut rei nota,
ita etiam literarum sono, uim uidentur
habere eandem. Neq; quicquam inter
esse uidetur, inter illud Homeri:

Bb iii

DE CONSONANTIBVS

„ Σὺ δὲ δὴ μάρψας —

Lib. carm. I.

Et illud Horatii:

Ode 22.

„ Lambit Hydaspes.

Z, & E.

Sed Z, & E, in utraq; lingua, retinetur. Quanquam Z infrequens sit, apud Latinos; & solùm in Græcis uerbis inueniatur. Veruntamen, apud Græcos, Z aures delectat magis, quàm E, aut etiã X, apud Latinos. Suauius enim est, apud Virgilium:

Ὑψαγωγῆι
τὸς ἀνθρώ-
που,
auditorum
demulcet
aures.
Isocrates.

„ Iam medio apparet fluctu, nemorosa Zacynthus:

Quàm apud eundem:

„ Pabula gustassent Troiæ, Xanthumq; bibissent.

Quanquam, in principio sententiarum, etiam X non insuaue. Vt,

„ Xanthe retrò propera —

Tamen minus, quam Z. Et nulla offensio, in illo uersu:

„ Fortunate senex —

Tamen multò suauius Z in illo:

„ Vere nouo gelidus canis, cum montibus humor

„ Liquitur: & Zephyro putris se gleba resoluit.

Non enim solum propter anni tempus, sed etiã propter suauitatem uerbi

Zephy-

Zephyro, præ cæteris uentis, elegit optimus Poëta.

H Actenus de simplicibus semiuocalibus: sequuntur duplices, διπλᾶ ἡμίφωνα: quæ cum ex duabus simplicibus conflatae sint, plus uirium, et roboris habent, ac soni. Vocaliores enim illis omnino sunt. ξ, ϑ, ψ stridulae sunt: ? suauior. Rex Xerxes Xanthum traiecit. Οπότε μίξυν δῦσαι δλύμωιοι ἠέθειλον ἄλλοι. Et, Τῶν νυῦ μοι μνήσασα παρέξο, καὶ λάβε γούωρ. Item, — εἰ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὶ ὄρ' ὄρεψα. ψ Latini diuiserunt in ps, Cyclops, ϑ bs, calibs, Græci etiam componunt ex φσ, κατήλιψ, κατήλιφϑ, quod inter alia scalam significat. Asperitatem habet, præsertim si præcurrat R, μαρψας, apud Homerum: apud Horatium, Oda 22. lib. I. Carmin. Hydaspes. De his literis Dionysius illa scribit: τρία δ' ἐταῖοιπαῖ ἡμίφωνα μιντὸν λαμβάνει τὸν ψόφον, ἐξ ἐνὸς μὲν τῶν ἡμιφώνων τῷ σ: τριῶν δ' ἐαφώνων, τῷ τε ἡ, καὶ τῷ λ, καὶ τῷ π. medium enim sonum accipiūt ab S, ϑ tribus mutis, c, d, p, earumq; cognatis. Et non ita multo post: Τριῶν δ' ἐτῶν ἄλλων γχαμμαῶν, ἃ δὲ διπλᾶ καλεῖται, τὸ γ' μάλλον ἡδύνει πλὴν ἀνολὺν, τῶν ἰτόρων. τὸ μὲν γὰρ ξ, διὰ τῷ ἡ, τὸ δὲ ψ, διὰ τῷ π τὸν συνειγμὸν ἀποδίδωσι, ψιλῶν ὄντων ἀμφοτέρων. Τὸ το δ' ἡσυχῇ τῷ πνύματι διασυνέται, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν γρηναϊότατον. Z infrequens.)

DE CONSONANTIBVS

Quia Græca. Quinq; tenent cœlum Zonæ —

— Vela secundi

Intendunt Zephyri —

NemoroSA ZAcynthus.) Suavis ἐσχαλῖα syllabarum. Non enim omnis eiusdem repetitio syllabæ κατέμφο^{τον} = νόστος efficit in coagmentatione uerborum: ut Seruius Honoratus sentit, nisi tum, cum uel sensus sordidus, uel obscœnus aliquis subest, ut, in illis: DoriCA CAstra. CVM NVMerio fui. Rectius Pontanus, existimat genus quoddā esse cōplosionis, τῆς συνπλοῦσεως, hanc syllabarum annominationem, seu παρρηχουίαν, in qua non insuauiter, inquit, concursus earundē syllabarum demulcet aures. Vt, — ruit OceANO NOX. FAMA Malum — DATE Tela. Et in illo Ciceronis: In parentis eum loco COLere debebam. Quod si uerbum unius syllabæ præcedit: etiam plus delectat. Vt, Quæ quæsitæ. &c. Philip. II. Sed frequentius in uoce Quum, Quum consul esset. Cic de claris Orat. Idē, lib. II. de Inuentione: Rē CVM CONSilio perficere poterit. Sed de complosione uocalium, diphthongorum, coagmentatione consonantium literarum, item de syllabarum earundem post Strebæum, Nicolaus Erythræus Venetus, in suo Virgilio, diligenter, et accuratē scripsit. Ξ, aut X apud Latinos.) Diximus X asperæ esse concursione: id quod ex his nostris uerbis, quasi ex exēplo potest perspicui. Omnia enim illa sunt συνπλοῦσται. Item, ē multis, illa sint huius rei carmina Poëtæ:

At

At rex sollicitus monstris oracula Fauni:

Fatidici genitoris adit —

Quin etiam ueterum effigies ex ordine auorum.

Antiqua ex cedro —

Ad nos uix tenuis samæ perlabitur aura.

Propter hanc *τραχυφωμίαν*, tollitur sæpe X. Vt in illo.

Ipsa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem, &c.

Quanquam.) Lenitur hæc asperitas etiam colloca-
tione. Si X. aut in principio ponatur: aut in exitu uer-
bi, aut carminis. Αρτινόν est, in hoc:

Xanthe retro propera. —

At *καταλιντινόν, ηγι τελινόν*, in illo:

Fortunate senex —

Tamen.) Comparatione docet, ipsum Z semper
suauius esse. Zephyro.) Exemplum delecti uer-
bi suavis, propter Z, & Y. Quanquam iucunditatem
auxit rei notatio, seu *χρονολογία*, uerni
temporis descriptio.

DE CONSONANTIBVS

mutis.

Caput. XVIII.

Litera, quæ uocantur Mute, quam
uim, uoluptatemq; auribus affe-
rant,

DE CONSONANTIBVS

rant, Grammaticorum declarat diuifio. Fortiffimæ enim funt, maximè que fonantes aspiratæ. Nam in illo uerfu Homerico :

„ Η δ' ἴκν ἐκ θαλάμοιο φείφρων πηνελόπεια :

Τὰ μέσα.
mixtum
quiddam
fonant, &
quendam fi-
bilum edūt
Υιλὰ, sine
aspiratione
pronuncia-
tum.

Quantum discriminis fit, inter ω, & φ: ipfa indicant uerba. Vt igitur asperæ meliores funt, quàm reliquæ : sic inter eas ipfas, mediæ præstantiores funt, quàm tenues:

„ Nos patriam fugimus: tu Tityre lentus in umbra.

In hoc uerfu, F, & G, sonantiora uerba faciunt: quàm alteræ duæ, p, & t. Sed quantum ad mutarum literarum uim attinet: his mutis etiam adiungendum est Latinorum V, cum pro consonante ponitur: & par est ipsi F. Vt,
„ Ab Ioue principium, Musæ: Iouis omnia plena.

R Estant mutæ, quas ἄφωνα Græci uocant. Earum uim Grammaticorum ostendit diuifio.

ANTI

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΚΑΙ ΤΟΥΤΩΝ

συζυγίαι, κατὰ βάθος.

Sunt enim alia { Tenuēs, ψιλὰ. π κ τ
Media, μέσα. β γ δ
Aspirata, διασέα. φ χ θ

Quibus respondent { P, K, uel Q, T.
apud Latinos: { B, F, G, D.
Ph, Ch, Th,

De his ita scribit Halicarnassensis: τῶν ἤ καλῶς = Nouem mu-
μενῶν ἀφώνων θ' ὄντων, τρία μὲν ἐστὶ ψιλὰ: τρία τε.
Δὲ διασέα, τρία δὲ μετὰ τῶν. Ψιλὰ μὲν, τότε = Harū parti-
τε K, καὶ τὸ Π, καὶ τὸ Τ. Διασέα δὲ, τότε Φ, καὶ τὸ tio.
Χ, καὶ τὸ Θ: ποινὰ ἢ ἀμφοῖν, τότε Γ, καὶ τὸ Β, καὶ τὸ Δ. Pronuncia-
ἐκφωνεῖται ἢ αὐτῶν ἑκαστον τρόπον τόνδε. Τρία μὲν tio.
ἀπὸ τῶν χελέων ἄκρων, τὸ Π, καὶ τὸ Φ, καὶ τὸ Β: ὅταν τῷ
στόματι πωρῶντος, τὸ προβαλλόμενον ἐκ τῆς ἀφθέριας
πινσύμα λύσῃ τὸν δεσμὸν αὐτῶν, καὶ ψιλὸν μὲν ἐστὶν αὐ-
τῶν τὸ π: δασὺ ἢ τὸ φ: μέσον ἢ ἀμφοῖν, τὸ β. τῷ μὲν γὰρ
ψιλῷ τὸ βόρον ἐστὶ, τῷ δ' δασύ τὸ βόρον. μία μὲν αὐτῇ συζυγίᾳ
τριῶν ραγμαμάτων ἀφώνων ὁμοίῳ χήματι λεγομένων:
ψιλότητι ἢ, καὶ δασύτητι διαφορῶντων. Τρία ἢ ἄλλα λέ-
γεται, τῆς γλώσσης ἀνεῶν τῷ στόματι προσερεϊδομένης
κατὰ τοὺς μετεωροτόρους ὁδόντας, ἔπειθ' ὑπὸ τοῦ
πινσύματ' ὑπορράτιζομένης, καὶ πῶν διεξόδου
αὐτῇ πρὸς τοὺς ὁδόντας ἀποδιδύμενης, τὸ τ, καὶ τὸ
θ, καὶ τὸ δ'. Διαλλατταὶ δὲ καὶ ταῦτα δασύτητι, καὶ
ψιλῷ.

DE CONSONANTIBVS

Harū disci-
minatio.

Ψιλότῃτι. Ψιλὸν μὲν γὰρ ἔστιν αὐτῶν τὸ τ, δασὺ δὲ τὸ
θ: μέσον δὲ, καὶ ἐπίποινον, τὸ δ. Αὕτη δοντορῶα συζυ-
γία ῥαμμαάτωρ ἀφώνωρτρία διὰ τὰ λοιπὰ τῶν ἀ-
φώνων. λέγεται μὲν, τῆς γλώττης ἀνίσταμένης κατὰ

Earum pro-
nunciatio.

τὸν οὐρανὸν ἐγγὺς τῆς φάρυγγος, καὶ τῆς ἀφθυσίας
ὑποχέσεως τῷ πνεύματι, τὸ η, καὶ τὸ χ, καὶ τὸ γ, ὅθεν
ταῦτα διαφέροντα τῷ σχήματι ἀλλήλων: πλὴν ὅτι τὸ
μὲν η Ψιλῶς λέγεται, τὸ δὲ χ δασέως: τὸ δὲ γ μετέ-
ως, καὶ μεταξὺ τῶν. Κράτιστα μὲν οὖν ἔστιν, ὅσα τῷ

Compara-
tio mutarū
literarum.

πνεύματι πολλῷ λέγεται: δοντορῶα δὲ, ὅσα μέσῳ: κα-
κίω δὲ, ὅσα Ψιλῶ. Ταῦτα μὲν γὰρ πῶς αὐτῶν διῶαμι
ἔχει μόνον. Τὰ δὲ δασέα, καὶ πῶς τῷ πνεύματι προ-
σθνήκω: ὅτε ἐγγὺς τῷ τελειότατα εἶναι ἐνεῖνα. Prolixi-
us hæc Dionysius: noster paucioribus, magisq; perspi-
cuè, est complexus. Quæ nam enim sit earum potestas,
et quam uoluptatem auribus afferant ista demonstrat
partitio. Aspiratæ enim, seu densæ sunt fortissimæ, ma-
ximeq; sonantes. Id quod indicant exempla. Etenim
Θαλάμοιο plenius sonat initio: quam ταπεινός: ἔσπε-
ρίφωρ robustius est in postremo, quam in primo loco.
Eademq; ratione syllaba hæc ultima, φρων, distat à pri-
ma, ἔσ quarta uerbi πινελόπεια. Χαρά, ἔσ Χρηστότης
etiam à καλός, καὶ γάλα, quantum differant, aures pro-
bè iudicant. Ergo præstantissimæ sunt asperæ: proxi-
mæ intermedia: abiectiores his omnibus, quæ dicun-
tur tenues. Patriam.) Incipit à tenui, et continenter
eiusdem naturæ aliam adiungit, ex alia συζυγία. Fu-
gimus.)

gimus.) Mediæ ex diuersis συzyγίας. Tu Tit.) Duæ
 tenues. Lentus.) Vltima eādem habet. Fugimus igitur
 sonantius est, quā patriam. nisi quod Α πλεονέχεια,
 R uerò τραχύτητα τὴν ἀνολύ. Vmbra.) Media facit, &
 R, ut melius sonet, quam lentus: quamuis ἡ θέσις in hoc
 aliquid afferat grauitatis. Trocheus enim est: nec solū
 prima est longa, sed etiam acuta. Cum in Fugimus, om-
 nes sint breues. Sed syllaba FV propter mediam, &
 propter V, deniq; propter ὀξύτητα προσωδίας, est sonan-
 tior: ut etsi anapæstus sit: tamen per se consideratum,
 quia προσωπεύουτον & λέξις, dactylum uidetur consti-
 tuere. Sic G, paulò crassius, & robustius sonat, quā
 C. Obscurus genere Octauius sibi magnam peperit glo-
 riam. Quo studio incendimur? non modo in gestis re-
 bus, sed etiam in fictis? Ex his omnibus uidere licet:
 Semiuocales mutis esse sonātiōres. Clarius enim pau-
 lō cadunt in aures. B. D. G. uehementius, quā tenues
 aures feriunt. Hæ enim sunt exiliores. Crassius profe-
 runtur aspiratæ. De Q Latinorum idem quod de
 C & K est iudicandum. His mutis est etiam adiungen-
 dum Latinorum V.) Cum enim pro consonante po-
 nitur, ipsi F, respondet.

Arma, Virumq; cano —

Profertur enim Vi, ut in Fato, prima syllaba: & ut
 in profugus, secunda.

Italiam fato profugus —

— La Vinaq; uenit.

DE CONSONANTIBVS

Vi superum, seuæ memorem Iunonis ob iram.
Huc I, possumus referre: quod interdum unius consonantis uim habet: Vt, in illo,

Iunonem interea compellat Iupiter ultro.

— Medias illis opponere turmas

Ne castris iungant, certa est sententia Turno.

Interdum duarum. Vt in illis:

— Paulò maiora canamus.

— Sic omnia fatis

In peius ruere, ac retrò sublapsa referri.

Non benè conueniunt: nec in una sede morantur:

Maestas & amor —

In his, inter I, & G, nullum ferè discrimen est, in pronunciando. Atq; hæc de literis hætenus: ex quarū collocatione, & coitione, sonus uerborum lenium, asperorum, nitidorum, sonantium, facillè iudicari potest. Quorum diuersus usus est, in tribus dicendi generibus. Nam uocalium concursus, non solum in tenui, sed etiam graui oratione quidam adhibendum existimant. propterea quòd maiore sono, & asperiore aures percutiat. Cuius rei argumentum est Ionica lingua: quæ non modo suauis est: sed etiam grauis. Itaq; pleraq; uerba concursu uocalium, in ea, hiulca sunt. Et Homerus, ubi grauius, atq; efficacius pronuntiatio ne uocum, rem ante oculos uult constituere, Ionicis utitur resolutionibus. Cicero autem earundem uocaliū collisionem, in graui dicendi figura magis uitat: quæ

In tenui hi-
antia uerba
magis re-
quiruntur.

in

in mediocri: & in temperata magis, quàm in sum=
 missa. Huius enim non est comptus, expolitusq;
 sermo. Concursus asper consonantium literarum Ingrauitate
 crebriorem usum habet in grauitate: cum aut res ali=
 qua oculis subiicienda est: aut cum est aliquid exagge=
 randum. Nam in commiseratione, rectius adhiben=
 tur uerba molliter coagmentata. Vocales etiam quæ com=
 breues parum idoneæ sunt grandiloquentiæ. longio=
 res autem multò præstantiores. O, & A longe excellen=
 tiores. Et quemadmodum in figura graui, membra
 & circumscriptiones requiruntur longiores, in humi=
 li breuiore: in mediocri intermediæ: sic uerba quæ
 syllabis constant productis grauitati, quæ breuibus,
 tenuitati conueniunt. Ex mutis literis, crassæ gra=
 uiores: graciliores, quæ dicuntur tenues: reli=
 quæ inter has mediæ: quibus oratio=
 num generibus aptæ sint: ne=
 mini esse potest ob=
 scurum.

DE

DE SYLLABARVM ET BRE-
uium, & longarum productione.

Caput XIX.

HAec de natura literarum: ex quibus syllabæ conficiuntur. Et quāquam longæ uocales, & consonantes, syllabas efficiunt longas: & breues literæ syllabas efficiunt breues: tamen longæ, aliquando aliæ aliis sunt longiores: & breues quædam aliis breuiiores. EGO, enim primam breuem

Ego. habet: par est eidem REGO. Sed quis Rego. non sentit: in REGO, plus esse soni?

Amare. Et in longis, AMARE, longum est: Amant. at longius, AMANT. Aliquando etiam brevis sonantior est, quā longa.

Tremo. Vt, Tremo, nescio quid plus habeat Tremo. soni, quā Temo. Idem, in diuersis sit uerbis:

» Italiam fato profugus, Lauinaq; uenit.

Quo in uersu, Profugus, Lauinaq;
ita coeunt: ut Profugus, postremā ha-
Profugus. beat fortiolem, quam prima, aut secū-
da

da sit, in Lauinaq̃. Hanc rationem se-
 cutus, & aurium, & literarum Halicar-
 nasseus, plurimum inter se differre so- ὁδός.
 no putat: ὁδός, ῥόδος, τρώος, σρόος. ῥόδος.
 cum primæ tamen omnes sint breues. τρώος.
 Idem iudicat, in longis. ἤν enim, tamen σρόος.
 si longum est: tamen plus habet uocis ῥών.
 πλὴν: & utroq̃ sonantius est πλὴν.
 Quamobrem huiusmodi coitionibus σπλὴν.
 literarum, aut augescunt syllabæ, aut σπλὴν.
 decrescunt. Id quod fit, aut literarum Literarum
 παραθέσις: cum aliquæ apponuntur: παραθέσις,
 aut κρῶσις: cum lenibus, & mediis aspira- καὶ κρῶσις.
 tæ, aut duplices commiscuntur. Ergo
 & literarum concursus, syllabarum uā-
 riant discrimina: & coitiones syllaba-
 rum uerborum grauitatem, & sonum,
 aut augment, aut imminuunt. Huic loco
 etiam addendum est, odiosas literas
 uerborum, quoties in uersum ea ne-
 cessariò cadūt: tamen leniri, & literas,
 & uerba: aut aspirari posse, ceterarū
 literarum adiunctione: quæ alia uer-
 ba secum adferūt. Halicarnasseus uer-

DE SYLLABARVM

fus aliquot Homeri, ex duris uerbis
suauiter concinnatos, obseruauit.

- „ Βοιωτῶν μὲν πηνέλεως, καὶ λήϊτος ἥρχων,
„ Ἀρκεσίλαός τε, παρθένωρ τε, κλονίος τε,
„ Οἷδ' ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ αὐλίδα πετρῆ-
„ εῶσαν,
„ Σχοῖνον τε, σκῶλόν τε, πολύκνημόν τ' ἐ-
„ τεωνόν,
„ Θέσπειαν, γραῖάν τε, Ἐδρύχορον μυκα-
„ λησόν,
„ Οἷτ' ἀμφ' ἄρμ' ἐνέμοντο, καὶ εἰλέσιον, καὶ
„ ἐρυθράς.
„ Οἷτ' ἐλεῶν εἶχον, ἡδ' ὕλην, καὶ περῶνα
„ Ωκαλέην, μεδεῶνά τ' εὐκτίμῳρον πολί-
„ εθρον.

Barbara uerba esse putat Halicar-
nasseus in his uersibus Homeri: & ad
audiendum dura: ὑρίη, σκῶλ, ἐτεω-
νός, γραῖα, μυκαλησός: & alia similia, in
eo Homeri loco. quorum nec origo
constat: nec habent literarum coniun-
ctionem auribus iucundam: sed alio-
rum uerborum consecutione, fa-
cta esse iucundiora.

Ex

EX literis, κατὰ συνθεσιν, καὶ σύστασιν, componuntur syllabæ. quarum, hoc in loco, tempus cōsideratur. Est enim alia μακρά, longa, alia βραχεία, brevis. Sed ut longa longior est alia, quædam longissima: ita breuior alia est alia breui, ἔν breuißima harum quædam etiam reperitur. Spectatur igitur in his contentio, ἔν remissio ἐπίτασις, καὶ αἴνεσις, τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥττον. Ex quibus syllabæ conficiuntur.)

Εν δὲ τῶν γράμματων ἰσοδυνάμειον τε ὄντων, καὶ διυνάμειον τοιαύτας ἔχόντων, αἱ καλούμεναι γίνονται συλλαβαί. quæ uerbis paucioribus autor expressit. Et quantum longæ uocales.) Μακρὰ μὲν, inquit Dionysius, εἰσὶν, ὅσαι συνεσκήασιν ἐν φωνηέντων τῶν μακρῶν, ἢ τῶν δαχύνων, ὅταν μακρῶς ἐνφορῆται: καὶ ὅσαι λίγασιν εἰς μακρὸν, ἢ μακρῶς λεγόμενον γράμμα, ἢ τοι τῶν ἡμιφώνων, ἢ ἀφώνων. Et breues literæ syllabas efficiunt breues.) Βραχεῖαι δὲ, ὅσαι συνεσκήασιν ἐν βραχέῃ φωνήεντι, ἢ βραχέως λαμβανομένῳ, καὶ ὅσαι λίγασιν εἰς ταῦτα. Tamen longæ, aliquando.)

Hæc ille, ad istum modum: μήνους δὲ, καὶ βραχύ τε συλλαβῶν, ἡ μία φύσις, ἀλλὰ καὶ μακρότορά τι νῆς εἰσι τῶν μακρῶν, καὶ βραχύτορά τι τῶν βραχειῶν. Hactenus propositio. Vtriusq; quantitatis, accipere magis, ἔν minus: ut loquuntur in scholis. non quod tepus aliquod accedat: sed quod plenior sonus aliunde accersatur. Ego enim.) Sequitur ἐνθεσις παραδειγματώδης. Εἶται ἡ τῶν φωνηέντων, ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων.

Exempla proponit autor, Ego,

DE SYLLABARVM

Ille ego, qui quodam gracili modulatus auena
Carmen —

Tò EGO, utramq; breuem habet, apud Latinos.
Incipit autem Ψιλῶς, sequente sola media G: quæ so-
nantior est, sua tenui. Rego.) Alterum uerbum est
robustius, propter προδιδειμι, præpositionem caninæ
literæ, R, quæ in principio dictionem aspirat. Itaq; so-
nantius illud est:

Ille regit dictis animos: et pectora mulcet.

Magis sonorum illud:

ARMA VIRVMQ; cano. —

Dux syllabæ, Arm, et Rum cæteris plus habent di-
gnitatis. Et, in longis.) Exempla dedit breuium:
subijcit nunc longarum. Amare.) Aeneid. III.

Hortor amare focos —

Amant.) Aegloga III.

Incipe Dameta: tu deinde sequere Menalca.

Alternis dicetis. Amant alterna Camœnæ.

Amauerunt, plus soni habet, quam cætera.

In amare, ἢ παραλίσσας longa est, et προπρίστω-
μεν. Ut sit ἀμφιβραχυσ. longum est, τῇ φύσει: quan-
quam R sequens non nihil addit uirium, et roboris.
At longius, Amant.) In eadem παραλίσσων, penulti-
ma. Longius autem, τῇ θέσει, positione, seu παρα-
θέσει, aut ὑποτάξει duarum semiuocalium, quæ mutis
semper sonoriores existunt. Aliquando.) παρατίρησις
προσῳδῶν. Est, quando breuis syllabā, longam, sono
suo,

suo, superat. Tremo.) Prima brevis est, at sonantior, quam sit illa, in TEMO, quæ tamen est longa.

Causa est, $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma\ \tau\omicron\ R$. Muta, tenuis per se est: sed additur $\tau\omicron\ \eta\mu\acute{\iota}\phi\omega\nu\ \tau\rho\alpha\chi\upsilon$, R. quod $\tau\rho\alpha\chi\upsilon\omega\iota\ \tau\lambda\upsilon\ \acute{\alpha}\iota\ \nu\omicron\lambda\upsilon$. Aencid. III.

Vix ea fatus eram: tremere omnia uisa repente.

Quam Temo.) $\pi\eta\mu\acute{o}\varsigma$. Georgic. I.

Huic à stirpe pedes TEMO protentus in octo.

Georg. III.

— Et iunctos TEMO trahat æreus orbes.

Al. iunctos,
& orbis.

Idem in diuersis fit uerbis.) In quibus nulla est an-
nominationis: qualis in tremo, & temo. Alia $\pi\alpha\rho\alpha\tau\eta\gamma\eta\varsigma$
sis. Ita coeunt.) Scilicet, consecutione, & $\sigma\upsilon\mu\pi\lambda\omicron\upsilon\eta$,
copulandi particula. Italiam.) $\epsilon\kappa\lambda\alpha\sigma\iota\varsigma$ primæ syllabæ.
Profugus.) Extra carmen tribrachum facit. In hoc au-
tem carmine, anapæstum. Vltima enim, propter conse-
cutionem adiuncti uerbi, producitur, $\mu\alpha\tau\alpha\ \theta\acute{\epsilon}\sigma\iota\upsilon$, posi-
tione. Nam semiuocalem S, sequitur continenter $\delta\mu\omicron\varsigma$
 $\gamma\gamma\epsilon\varsigma\ \eta\mu\acute{\iota}\phi\omega\nu\ \upsilon\delta\iota\phi\omicron\nu$, & molle quidem $\tau\omicron\ L$. Postre-
mam.) VS, nimirum, propter $\acute{\alpha}\phi\sigma\iota\upsilon$ primæ, in Spon-
deo. Quam prima.) Quæ etsi longa est: & $\theta\acute{\epsilon}\sigma\iota\upsilon$ facit
spondei: tamen L sequente a, & u, quæ consonantis se-
miuocalis uim habet, minus sonās est, quàm us, in pro-
fugus, quæ terminatio asperitatem muliebrem habet:
ueruntamen, propter sibitum, iniucundio rem sonum.
Hanc rationem secutus Halicarnasseus.) Suis exem-
plis Latinis, ijsq; Maronianis, autor subijcit Græca,

DE SYLLABARVM

ex Dionysio. Priora sunt in breuibus . Sunt enim uerborum istorum quatuor initia, propter ὁ μικρὸς breuia: sed magno discrimine.

Tenue. Ὀδός. Huic per προδίσσις, una præponatur litera semiuocalis ρ, aliud erit tum uerbum.

Masculū, et illo grauius Ρόδος. Eadem initialis manet breuis: & ut παρὰ λαλῶν habeat insuauiolem: tamen erit illa superiore sonantior.

Virile, & illis sonātius. Τρώς. Hic τῷ ρ, κατὰ προδύνειν, præponitur litera muta: magisq; sonorum redditur initium: non mutato tempore.

Grauiissimū Στρόφος. Tertia adiectio à principio, τῆ ἀσύνου. Differentia & literarum ostendit uis, & aurium approbat iudicium . Nam primum nomen incipit à syllaba, quam unica uocalis efficit . Alterum assumit aspiratam: est igitur durius, & densius, in principio. Tertium robustius est, propter παρὰθεσιν duarū consonantium, muta, & semiuocalis τρ. Quartum est robustissimum, in prima, propter σ, quod sibilum habet, & muta tenui, semiuocaliq; asperæ præponitur : & stridulum quippiam sonat: quod auribus inuicundius est: quàm superiorum uerborum initia. Tempus igitur non mutatur: sed sonus, ἔχεται: ita ut breuitati primæ syllabæ, in insequentibus, aliquid accessisse uideatur.

Talia sunt, apud Latinos: Repo, strepo, nosco, cognosco.

In longis.) Ο δὲ αὐτὸς, inquit, λόγος, καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς. Nam quæ ex ἡ constituitur syllaba, ea longa est, sua natura, sed augetur illius sonus, additione quatuor literarum, quarum tres præponuntur: una uerò postponitur: ad hunc modum:

Ἦ ἐστὶ μονοζυγάματον, uerbum una, ἔσθ syllaba, ἔσθ li-
tera constans.

Ἦν, παρὰ ξησις προδίνην, καὶ ὑπόταξις ἐνὸς, τῆ ν.
Πλὺν, παρὰ ξησις προδίνην, κατὰ πρόταξις
συμφώνων γαμαμάτων, ψιλοῦ ἀφώνου, ὡ, καὶ ἡμιφώνου
ὑγῆς, τῆ λ.

Ἐπλὺν, παρὰ ξησις utrinque facta, præter primas
enim, accedit initio, σ.

In his διαφορά ἐστὶ, non quantum ad τὰ μῖνον, καὶ
τὰς βραχυτάτας, ἔσθ μακρότητας: sed quantum πρὸς
τὴν ἤχην, pertinet. Nam λὺν, etsi longum est: tamen gra-
uius sonat πλὺν: ἔσθ utroque est plenius αλλὺν.

Quamobrem.) Conclusio. Coitionibus.) προ-
δίνης. Augescunt syllabæ, aut decrescunt.) Non so-
no, sed quantitate.

Id quod fit.) Partitio. Duobus enim fit modis illa
παρὰ ξησις, aut μείωσις: appositione, παραθέσει, μι-
xtura, κράσει, ἔσθ detractione, ἀφαιρέσει. παρὰ θεσις, à duabus:
est literæ alicuius appositio. ἢ, λὺν. Κράσις est, cum lite-
ræ coniunguntur, uel geminatione, uel coniunctione.
Geminatione, διπλασιασµῶ. Vt,

Rara avis, in terris, nigroq; simillima cygno.

Cc iiij

Coitiones i-
gitur uerbo-
rū confide-
randæ sunt.
incipit. n. se-
pe uerbū ab
una conso-
nante, sepe
sæpe à tribus
In medio lo-
co, & ulti-
mo similis
ratio est.

DE SYLLABARVM

Coniunctione, copulationeq; συμπλοῦν diuersarū;
cum lenibus, & medijs, aspiratae, aut duplices commi-
scentur. ἡ, ῥ, λῡ, πλῡν, πωλῡ. quæ λέξeis omnes sunt
μικτωόμεναι, καὶ παρὰ τὴν ἑξῆς. At quæ sequuntur,
sunt μετὰ τὴν, καὶ ἀφαιρέσειν: τὸ φθ, τὸ πθ. ῥόδος,
ῥόδος. Ergo.) Conclusio altera. Literarum concursu,
syllabæ inter se differunt: & syllabarum πλοῦν, coitio
ne, uerba uerbis sonantiora fiunt, aut minus sonantia.
nam sonum uel augent, uel imminuunt. ἐξ ὧν, inquit
Halicarnassensis, μάλα καὶ τε φωναὶ γίνονται, καὶ σκλη-
ραὶ, καὶ λείαι, καὶ τραχεῖαι, γλυκαίνουσαι τε πῶν ὀνόματι,
καὶ πικραίνουσαι, καὶ εὐφραίνουσαι, καὶ διαχέουσαι, καὶ πᾶσι
σαν τὸ ἀλλήλων κατὰ τὴν συνάφην διαθέσθαι φωνῶν.
Huic loco etiam addendum est.) Προδίδωμι. Nam super-
rioribus hanc παρὰ τὴν ἑξῆς adiicit. Quando in uer-
sum necessario, quod non rarò fit, incidunt odiosæ li-
teræ uerborum, leniendæ illæ, cum uerbis asperis, sunt,
aliarum literarum adiunctione: quæ molliora, suauio-
raq; uerba secum apportant. Exemplum huius ra-
tionis subiicit ex II. Iliad. initij recensitionis nauium, et
ducum Græcorum. Versus sunt suauiter concinna-
ti: quanquam uerba ista barbara, plus quam rusticam
Bocoti. habent duriem. Βοιωτῶν μὲν.) Bœotijs quidem
Peneleus, & Leitus imperabant:

Arcefilausq; Protoenorq; Cloniusq;

Quiq; Hyrien habitabant, & Aulidem petrosam;

Schoenumq; Scolumq; iugosamq; Eteonum

Thespi

Theſſiam, Græamq; , & latum locum habentem

.i. multas lu-
ras haben-
tem. Fuit. n.

Mycaleſſum:

Quiq; circum Harma habitabant Ileſium, & Ery-
thras:

in tumulto
ſita.

Quiq; Eleona habitabant, & Hylen, & Peteona,
Ocaleam, Medionaq; benè ædificatam urbem, etc.

Helius Eobanus ſic conuertit iſtum locum:

Quinq; duces Troiæ, Bæotia miſit, ad oras:

Bæotiorū
duces.

Penelcon, Prothoënor, Leiton, Arceſilaum,

Penelens.

Et Clonium. Populos habet hos Bæotia tellus:

Prothoë-
nor.

Quiq; colunt Hyrien, petroſamq; Aulida paſcūt:

Leitus.

Et Schoenon, Scolonq; , & origaneis Eteonumq;

Arceſilaus.

Inſignem folijs, Theſſiam, Græam, & urbem

Clonius.

Latiniagam Mycaleſſon, & antiquum Harma co-

Loca illo-
ru

lentes,

Quiq; apud Ileſium, & ueteres paſcuntur Ery-
thras:

Quiq; Eleona habitant: quiq; Hylen, qui Peteona:

Qui Copas, & qui muris Mediona ſuperbam.

De hoc loco, ſic Demetrius: εἰ δὲ ἀδιύατορ εἰν τῶν

το(εἶναι τὰ μέρη τῆς λέξεως, ὑφ' ὧν μέλλει δηλοῦναι

τὸ πρᾶγμα, συμφωνά τε, καὶ καλλιρρήμονα εἶναι) ὡς ὅς

ἐπὶ πολλῶν ἔχει, τῇ ΠΛΟΚῃ, καὶ ΜΙΞΕΙ, καὶ ΠΑΡΑΘΕ-

ΣΕΙ πειρατέον ἀφανίζειν τῶν τῶν χειρόνων φύσιν. Oc-

cultauit enim his rationibus abſonorum uerborū du-

riciem. Cuiusmodi ſunt illa: ὑρία, μύναλτος & , γῆα, &

ἑτεωνός, σινῶλ & , et quæ poſtea ſequuntur, θιοβς, ὄγχνε

DE PEDIBVS ET NVMERO

εὐς, σὺντρησις, & reliqua. Αλλ' ὅτως αὐτὰ καλῶς ἐνεί-
 νει συνύφανσιν, καὶ παραπληρώμασιν σὺ φώνοις διεί-
 λιφρην: ὥστε μεγαλοπρεπέστατα φαίνεσθαι τῶν ὀνόμα-
 τα. Itaq; σεμνότητά, ἢ καλλυλογίαν hæc nomina scri-
 bit habere Dionysius. Et paulo post, regulam, uel πα-
 ρατίρησιν hanc subiungit: ἐν οἷς ἀναγναθεὶς ὀνόματα
 λαμβάνειν ἢ καλὰ τῶν φύσιν, ἐτόβοις αὐτὰ νοσμεῖν δεῖ
 καλοῖς, καὶ λύνειν τῶν ἐνείνωρ δυχερείαν τῇ τῶν συν-
 μορφία. Dura sunt illa uerba, non solum propter
 uastum hiatus, ῥεῖα, ἐτεωνός: sed etiam propter con-
 cursum literarum malè consonantiū: item, propter v
 deterrimam uocalem, & σ, abiectissimam inter semi
 uocales, ὑγίλη, μνηαλησός, σινῶλος. Καὶ πε-
 ρὶ μὲν τῶν ἄλλων.

DE PEDIBVS, ET NVMERO

Oratorio.

Caput. XX.

ORator non solum uoluntatibus,
 & cogitationibus regitur audito-
 rum: uerum etiam auribus. nec
 solum auditorum mentes, sed etiam
 aures affici uolunt. Est ergo opus,
 ut inuentione sententiarum: sic etiam
 oratio-

oratione numerosa. Fuit hic numerus inuidiosus tēporibus Ciceronis, propterea quòd à paucis fuit cognitus oratoribus eius etatis. Quanquā & ab Iſocrate is fuit obſeruatus: & annotatus ab Ariſtotele: & apud Thucidydem, atq; Herodotum, qui multis uixerunt antea annis, numeri inueniuntur: non temerè illapſi in orationem: ſed ſtudioſè accerſiti. Ad hanc rationem, pertinet primùm uox oratoris: deinde uerborū ſonus: poſtremò numerus. Vox Vox. à natura datur: ſed arte, atq; exercitatione excolitur. ut & magna ſit, & parua & intermedia: pro ut res poſtulant: de quibus dicitur. Verborum ſonum, Sonus. *ῥῆμα* uoco: qui conſiſtit in graui, acuto, & circumducto. Hic tantum uarietatis habet: ut etiam, apud poëtas, difficile ſit, duos, inter ſe uerſus inueniri, ſono conſimiles. Sed de hoc alio in loco ſcripſimus: quanquā huius loci ſit præceptio. Veruntamen Numerus. nunc de numero: qui *πυθμός* à Græ-

DE PEDIBVS, ET NVMERO

à Græcis est nominatus. Nam id hæc
disciplina postulat. quoniã ad magnã
exercitationem, & diuturnam, quæ o-
ratori necessaria est, uaria suppeditat
auxilia. Numerus ergo pedibus æsti-
matur: pes syllabarum numero, & po-
testate. Numerus simplex, intra sylla-
bas tres consistit. Syllabæ literarũ aut
ui, aut coitione æstimãtur, de quibus
est dictum. Vnius syllabæ pes est nul-
lus. ut animal, nisi monstrosum, uno pe-
de nullum. In numeris igitur duarum
syllabarum, Pyrrhichius minutus est,
absq; grauitate, duabus breuibus sylla-
bis compositus. Cui cõtrarius est Spõ-
deus, dignitatem adferens, tarditate
duarum syllabarum. Vt, in duobus
fit uersibus Hesiodi primis, ad Persen
fratrem:

Musæ ex Pi-
eria, quæ so-
letis carmi-
nibus cele-
brare. Agi-
te celebra-
te Iouem,
uestrum pa-
trem colen-
do.

Μῦσαι περίηθεν αἰοιδῆσι κλείουσι:
Δότε Δι' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὕ-
μνεύουσι.

Vt etiam in illo Virgiliano: tamen
in re maiore:

Magnum

— *Magnum Iouis incrementum.*

Medius, inter hos duos, Iambus, pro= Iambus.
pter primam breuem, & alteram lon= v —
gam. Vt,

— *Abite, Sostia.* v — v — v —

Hic naturalis esse creditur: & ultrò
cadit in consuetudinem sermonis quo
tidiani. Hoc mollior est Trocheus, pri Trocheus.
malonga, & altera breui. propter quã — v

rationem, quidam eundem Chore-
um nominant, Choreis, & saltationi-
bus idoneum numerum. Quanquam
Dichoreum Cicero laudauit: & eo- Dichoreus.
dem ualde est delectatus. Eoq; lau= — v — v
dat clausulam illam Crassi, in oratore:

„ *Patris dictum sapiens temeritas filij comproba=*
„ *uit.*

Ob hanc suauitatem, etiam usurpa-
tur hic pes, in Sapphicis uersibus:

„ *Sperat infestis, metuit secundis,*
„ *Alteram sortem benè præparatum*
„ *Pectus —*

Sed hæc de pedibus duarum syllaba= Trisyllabi.
barum. In alteris, qui trium sunt, deter-
rimus

DE PEDIBVS, ET NUMERO

Tribrach⁹. rimus est choreus ille, qui tríbrachus
 υ υ υ ab aliis appellatur:

„ Βρόμει δόξα ποφόρε, ἐνυάλιε, πλεμοκέ-
 „ λαδε.

Molossus. Hoc longè præstantior molossus
 — — — est, contrarius numerus: tribus sylla-
 bis longis insistens.

„ Vt, *Quæ res, in ciuitate, duæ plurimum possunt.*

Amphibra- Amphibrachus ad mollitudinem
 chus. chorei accedit: utrinq̃ breuem habēs,
 υ — υ media longa:

Anapæstus. „ Amare uolebat υ — υ υ — υ
 υ υ — Anapæstus uirilis, & fortis.

„ Vt tibi causam aliquam redditus darem.

Dactylus. Sed Dactylus splendidior est, cum
 — υ υ suauitate:

„ Arma, uixumq̃; cano —

„ Μῆνιν ἄειδε θεά —

Creticus. Creticus etiam pro generoso habe-
 — υ — tur: duabus utrinq̃ longis, media bre-
 uí. Vt,

Bacchius. „ Cogitanti mihi.

— — υ At grauior Bacchius: duabus longis
 primis, & última breui. Vt,

„ Etsi uereor, ludices, — — υ υ —

Hic

Hic à Bacchio inchoatur sententia, & continuatur hypobacchio. In quo ^{Hypobac-} prima est brevis, & duæ insequentes ^{chius.} longe. Reliqui pedes, qui præter hos sunt, pro compositis haberi possunt. Ergo ad hos referentur, in quibus con- ^{Tetra-sylla-} sistit omnis & uarietas, & compositio, ^{bi, & com-} & plenitudo orationis. Quamobrem ^{positi.} neq; de Dichoreo hic dicendum: quẽ ^{Dichoreus,} Cicero amat: neque de pæane: de quo ^{Pæa primus} est apud Aristotelem. Cum alter, ex duobus compositus sit Choreis: & alter ex spondeo, & iambo, aut trochæo. Hi sunt oratorum numeri: ^{Conclusio} & qui, in his, laudabiles sunt, ubique ^{παράγγελ-} possunt adhiberi. Qui uerò aut ^{ματίνι.} molles, aut languidi, aut remissi, adiunctione cæterorum, possunt contemperari.

DE PEDIBVS, ET NUMERO

A Syllabis, transitum efficit autor ad singula uerba, incisa atq; membra, ex quibus am-
bitus conficitur. Sed in his omnibus, concinnitas querenda est. Ut non tantum sonora, uerum etiam numerosa sit oratio: quæ dicitur λόγος & ὁμιλία, et ὁρμητικόν. Qua opus est non secus, ac inuentione sententiarum, atque argumentorum: quibus auditorum afficiuntur mentes. Sed non solum uoluntatibus, & cogitationibus illorum regitur orator: uerum etiam eorum auribus: quæ ut suauiter afficiantur: implendæ sunt oratione, quæ numerosæ, aptæq; cadat. Deinceps igitur paucis, de numero. Nam de his, in primo sermone, partitionum oratoriarum, & in libro, de amissa dicendi ratione, copiosius explicatur. Capitis autem huius partes sunt: propositio, loco proœmij, partitio, enumeratio, & descriptio pedum oratoriorum, exempla, & præceptio. Orator non solum.) Ratio præposita propositioni (est enim ἐνυπάρχουσα) sumpta ab oratoris officio. Est ergo opus.) Propositio. Fuit hic numerus.) Ἀνωτάτης, declinatiunculam facit breuiusculam, ad orationis aptæ, atq; numerosæ originem. Nam etsi princeps inueniendi, fuit Thrasymachus ille Chalcedonius: cuius omnia, ut ait Cicero in oratore perfecto, nimis etiam extant scripta numerosæ: tamen Isocrates primus, eum obseruasse, & uerbis solutis, numeros adiunxisse creditur. Cum enim, uideret oratores cum seueritate audiri: poëtas autem, citius uoluptate:

uoluptate: tum dicitur, numeros secutus, quibus etiā,
in oratione uteremur, cum iucunditatis causa, tum ut
uarietas occurreret satietati. Nam nemo, in eo ge-
nere, præsertim dum iuuenis esset, scientius uersatus
est. Apud Latinos autē Ciceronis tēporibus, à paucis
numerus fuit cognitus, ideoq; fuit omnino inuidiosus
Et apud Thucydidem, atq; Herodotum. Hi studiose
numeros etiam, in suis historijs, adhibuerunt. Aristo-
teles autem eos, in his, obseruauit, & annotauit.

Ad hanc rationem.) Partitio huius loci. Vox ora-
toris.) ἡ τῆ λέγουτος φωνή. Verborum sonus.)
ὁ τῶν λέγων ἦχος, καὶ ἀρμονία. Numerus.) ὁ συβμός.

Vox,) De uoce: quæ etsi est naturalis: tamen arte, &
exercitatione corrigitur, & confirmatur. Huc perti-
nent præcepta de pronūciatione, de uocis magnitudi-
ne, mollitudine, & firmitudine. Pro ut res postulat.)

In principio enim sedata esse debet oratio: in reliquo
cursu, nunc remissa, nunc acuta, nunc grauis, nunc
clamosa. Alia enim est in sermone, alia in conten-
tione, alia in cohortatione, alia in commiseratione,
alia in indignatione. Verborum sonum.) Grammati-

ci ποσὶ διάστημα, & τόπος uocant: ut est sonus acutus, Ἀκροφωνία.

ὀξύς: grauis, βαρὺς: inflexus, ποσὶ πλάγιον. Hic, &

tantum.) Horum tonorum tantam dicit esse πομ-

λία: ut difficile sit, duos uersus inueniri, sono, per

omnia, similes. De qua re scripsit, in libro, de nobi-

lilitate literata. Vt difficile sit.) Tres isti uersus

DE PEDIBVS, ET NUMERO

sunt Διναρχυματμοι : quos primū consideremus,
κατὰ μέτρον, deinde κατὰ τὸν ἀρμονίαν. Hæc enim
duplex carminum est ἀνέγνωσις: quarum illa nume-
rorum, & temporum, hæc sonorum, uel τῶν τόνων
rationem habet.

1 2 3 4 5 6
— v v — v v — — — — v v — —

Sed tamen iste De us qui sit, da, Tityre, nobis.
Arma uirumq; ca no, Tro iæ qui primus ab oris.
Μῦνιρ ἃ εἰδε θε ἃ τῶν λυιᾶ, δὲω ΑΧΙ λῆθ.

Constant igitur hi uersus, ex tribus dactylis, &
totidem spondeis, duobus in medio collocatis. Itaq;
τοῖς μέτροις, sunt consimiles: at sono discrepant. Et si
enim primi Dactyli secundi, & tertij uersus duos
sonos habet, unum, in prima, alterum in tertia, ideoq;
τῇ ἀρμονίᾳ similes sunt: arma uirum: μῦνιρ ἃ: tamen
primi dactylus prior, acuit duas priores. In secunda
regione, dactyli differunt omnes. Nam primus, iste
Deus, acutam habet primam, & tertiam: secundus,
rumq; ca, alteram, & postremam: tertius nullam.
εἰδε θε. Sequuntur, in quarto loco, spondei, us qui,
no Tro, qui, sunt consimiles: hisq; non dissimilis tan-
tum, sed contrarius etiam, ἃ τῶν. Quartis loci spon-
dei secundus, & tertius, sit da, & λυιᾶ, ἀρμονίᾳ simi-
les sunt: primus etsi in ultima acuitur: tamen acuitur
etiam in priore. Quintam sedem tenent dactyli om-
nes discrepantes. Tityre, primus ab: δὲω ΑΧΙ. Nam
primus

primus unum, secundus duos, tertius nullum notatū
sonum habet: Spondei ultimi sunt ὁμοιοκαταληκτοί,;
nobis, ὄντις, ἀντις.

Versus Μορφοματινοὶ dactylici.

Αὐδῶ μοι εἴνεπε μῦθ' ἄνδρες πολὺτροποι, ὅσσ' ἀλά πολλα.

Panditur intere à domus omnipo tentis o lympi.

Consimiles hi quoq; sunt numeris: dispares autem
ἁρμογία, atq; sono.

Spondaici sequuntur ἰσοτόνοι.

Cum patri bus popu loq; pe natibus, et ma gnis Dijs.

Cum soci is na toq; Pe natibus, et ma gnis Dijs.

Hi uersus, ut sono consimiles omnino sunt: ita nu=
meris non differrent: si alterius pes secundus non
esset spondeus. Iam priori τοῖς μέτροις, per omnia re=
spondet ille:

Constitit, atq; oculis Phrygia agmina circum=
spexit. Sono non item. Verum, nunc de numero.)
Propositio, post reiectionem. Nihil enim, hoc in lo=
co, de poetico numero præcipitur: sed de oratorio
explicandum est. Qui ῥυθμὸς.) Ονομασία.
Nam Latinorum uerbum latius patet. Complectitur
enim tam μέτρον, quàm ῥυθμὸν. Oratoris autem o=
ratio, etsi non sit ἑμμετρὸς (sic enim ποίημα
esset) ut ἐν ῥυθμῷ tamen sit, oportet. Quo=
nam.) Σύτασις τῆς προκειμένης πράξεως,

DE PEDIBVS ET, NUMERO

commendatio rei proposita, ab utili. Etenim numerorum consecratio, multiplicia futuro apportat oratori adiumenta, ad exercitationem, consuetudinemq; scribendi, atq; dicendi. Quanquā hęc disciplina finem superiorem quoq; & omnino necessarium profectō, demonstrat: qui est lectionis optimorum scriptorum: in quibus *παρὰ τὴν ἰδέαν, καὶ ἀπὸ συνηθείας* est opus. Laudati namq; numeri sunt, non tantum obseruandi, uerum etiam annotandi, ad iudicandum, & ad imitandum. Numerus ergo.) Iam exponet numeros: de quorum *μετρίῳ*, seu iudicandi, & estimandiq; ratione, breuis subijcitur *ὑπόμνησις*. Et enim omnis, non oratorius modò numerus pedibus, estimatur, quem *πόδα*, uel *πυθμὸν*, promiscuè nominant. Sed ille siue pes, siue numerus, primum ex syllabarum numero, deinde ex earundem temporibus, animaduertitur. Numerus simplex.) Alter

ra huius loci partitio Grammaticorum:

quam Dionysius quoque
retinet.

Omnis

Omnis
nume=
rus, p̄vθ=
μὸς, ἢ
πὸς,
aut est

Sim=
plex α.
πλὸς.
Isq; aut

Compo=
situs
συνθε=
τος. Cu
iusmo=
di sunt

Δισύλλα
βθ, dua
rum syl=
labarū.
Vt sunt
4.

Τετράλ=
λαβθ
trium.
Tales
sunt il=
li 8.

Pyrrhichius.
v v
Spondeus.
— —
Iambus. v —
Trochæus.
— v
Tribrachius.
v v v
Molossus.
— — —
Amphibra =
chus. v — v
Anapestus.
v v —
Dactylus.
— v v
Creticus.
— v —
Bacchius.
— — — v
Hypobac=
chius. v — —

Τετρασύλλαβοι. Pænes, & cæ=
teri.
Πεντάσυλλαβοι. Dochimus.
v — — — v — —

Vñ
χñ
μ
Duo
Vñ
Duo
Tria

(Reipublicæ. Dd iij

DE PEDIBVS, ET NUMERO

Vnius syllabæ pes est nullus.) Nam syllaba, uel *μονοσύλλαβος* λέγεται, est pedis tantum pars altera. ut enim unitas non est numerus, sed numeri arithmetici initium: sic una syllaba non est numerus oratorius, aut poeticus, sed numeri huius principium. *Πᾶρ ὄνομα, καὶ ῥίμα, καὶ ἄλλο μῶριον λέξεως, ὃ, τι μὴ μονοσύλλαβόν ἐστιν, ἐν ῥυθμῷ τινι λέγεται.* In numeris igitur duarum syllabarum.) Sequuntur numeri simplices, dissyllabi, & trissyllabi. Eius autē uerbi, quod ex duabus constat syllabis, *διαφοραὶ*, seu formæ, sunt tres. Aut enim utraq; brevis est: ut in Pyrrhichio: aut utraq; longa: ut in spondeo: aut una brevis est, altera longa: cuius tertij numeri duo sunt modi, (*τρόποι* & *διῆξις*.) Aut enim incipit à breui, & desinit in longam: aut à producta proficiscitur, & terminatur in cor-
 repta. Pyrrhichius.) *Βραχυσύλλαβος*. Is neq; magnificentiæ, neq; dignitatis quicquam habet: ὅν τε μεγαλοπρεπὲς, ὅν τε σεμνὸς ἐστίν. Nimum enim tripudiat. Vt, Age. Halicarnassensis cum *ἡγεμόνα* uocat: non quòd grauitate aliqua, principatū quēpiā teneat: sed quòd primus sit, & inuentione, & ordine *οὐρανότατος*. Duorum. n. temporum est duntaxat. Nam breue tempus, ante repertū est, quàm longum. Nominatur *διβραχυς*, & *πενταμύς*. Huius exemplum, *Χῆμα*, est illud apud Dionysium.

λέγει δὲ ἐν κατὰ πόδια νεόλυτα μέτρα.

Cui contrarius est spondeus.) Quatuor temporū.

Digni.

Pyrrhichius
 Deus.
 Benè.
 Caue.
 Age.

Dignitatem adferens tarditate.) Αἰώμα γὰρ ἔχα,
καὶ σεμνότης πολλή. Eius παρὰδειγμα est illud.

Ποῖον δὲ ὁρμάσω ταῦτα, ἢ νεῖαρ, ἢ τῶνταρ

Et hoc, quod ex Hesiodo citat. Noti aut sunt uersus
illi spondaici, σεμνοί, καὶ αἰωματινοί. Virgilij etiam
istud: Ecloga, III. in Pollione. Iambus. ὁ ἐν βραχείας
τε, καὶ μακρὰς συνείμειν. Hic naturalis.) Quia
quæsitus, in familiaribus colloquijs, obuius est. καὶ ὅτι
ἐστὶν ὅτι ἀγενής. est orationi similimus, uel nimius
uulgari sermone, λευτινός, καὶ αὐτὴ ἐστὶν ἡ λέξις, ἢ τῶν
πολλῶν. Apud Dionysium illud: Επεὶ χολὴ πάρεστι
παῖ μενοειτίον. Ut, abite, Sofia.) ἡμα, ἢ παρὰδειγμα
αὐτῶ. Hoc mollior.) Effoeminator, ideoq; deterior.
καὶ ἐστὶ μαλακώτερος θατέρω, καὶ ἀγενέστερ. Troche-
um.) Παρὰ τὸ τρέχειν, Chorem. Est enim similis sal-
tatori: qui incipit grauitè: sed mox quasi claudicans
cedit in fine. Ideo Cordacem appellat Aristoteles, tan-
quam saltationi lasciuæ, et impudenti aptiorem.

Θυμὲ, θυμὲ ἀμνησάνοισι κήδεσι κωνώμενε.

Cicero Dichorem laudauit.) Duplicatum tro-
cheum, Hic maximè fuit Ciceroni familiaris, in clau-
sulis. Sed in orationis numero, nihil est tam uitiosum:
quàm si semper sit idem. Cedit aut per se, ille ipse præ-
clare, quo etiam satietas formidanda est magis. Cice-
ro, in oratore perfecto. In alteris, qui triū sunt.) Recē-
set trisyllabos. Deterrimus.) Ταπεινὸς τε, καὶ ἀστενὲς
ἐστὶ, καὶ ἀγενής, καὶ ὁ δὲ αὐτὸς ἐξ αὐτῶ γίνεται γενναίωρ.
Mollis est, et lasciuus.

Da iij

DE PEDIBVS, ET NVMERO

- Choreus.) Quia tripudijs, & saltationibus magis,
 1. Tribrachus *quàm grauibz rebus, scrijsq; causis est idoneus. Tri-*
brachus.) Εξ ἀπασῶν γὰρ βραχειῶν συνίστησι. Βρὸς
 λαβῶ. *μεε.*) Περὶ ἀδελφύμα αὐτοῦ, παρὰ τῷ ἀλκιμαρχοῦ.
 Dominus. Molossus.) Εξ ἀπασῶν μακρῶν συνιστῆναι. Præstan-
 Helena. *tior.*) Ὑψυλός τε, καὶ ἀξιωματικὸς ἐστὶ, καὶ διαβεβηκός,
 2. Molossus, *ὡς ἐπιπολύ.* Exemplum huius est illud:
 uel Hippius *Ω ἱλυός, καὶ λήδας κἀλλιστοὶ σωτῆρες.*
 Acneas. Amphibrachus ad mollitudinem chorei. *Que*
 Prætores. *causa est: ut Dionysius, ὁ σφόδρα τῶν εὐχαυμόνων ἐστὶ*
 3. Amphibra- *ρύθμῳ, scribat: ἀλλὰ διακένηλασάι τε, καὶ πολὺ τὸ*
 chus, Ioni- *θύλυ, καὶ ἀγνὲς ἔχει.*
 cus, Scolius. *Ἰακχε διθύραμβέ σὺ τῶν δὲ χοραγέ.*
 Benignus. Anapestus, uirilis, & fortis.) σεμνότητά γὰρ ἔχει
 Libellus. *πολλὴν, καὶ οὐθα δει μέγεθ' περιβεῖναι τοῖς πράγ-*
 4. Anapæ- *μασι, ἢ πάθῃ, ἐπιτίδει ἐστὶ παραλαμβάνεσθαι.*
 stus, uel an- *Βαρὺ μοι κεφαλῇς ἐπιτρανον ἔχει.*
 tidactylus. Dactylus splendidior, est, cū suauitate.) πάντῳ γὰρ
 Titubes. *ἐστὶ σεμνός, καὶ εἰς κἀλ' ἁρμονίας ἀξιολογώτατ',*
 5. Dactylus. *καὶ τὸ γε ἡρώϊον μέτρον ἀπὸ τούτου νοσμεῖται, ὡς*
 Tityre. *ἐπὶ τὸ πολὺ. Est ἀντίστροφ' Anapesto:*
Ἰλίοθεν με φέρων ἄνεμος κινόνεσσι πέλασεν.
Est monoxematinos uersus. omnes enim sunt dactyl,
præter sextum. Eius generis est ille spondaicus,
apud Virgilium.
Olle respondit rex Albai longai.

Creticus

Creticus etiam, pro generoso habetur.) Amphimacrus, καὶ ἐστὶν ἐν ἀγενής. Eius illud dat ὑπόδειγμα. Castitas.

οἱδ' ἐπείγοντο πλωταῖς ἀπὴνῃσι χαλκνεμβόλοι
σιρ.

Grauior Bacchius.) Ἀνδρῶδες δὲ πάντ' ἔστο χῆμα — — — καὶ εἰς σεμνότητ' ὁ λόγιον ἐπιτίθειον.

Σοὶ, φοῖβε, μοῦσά τε, συμβῶμεν.

Hypobacchio.) καὶ ἔτ' ὁ ῥυθμὸς ἀξιώμα ἔχει, καὶ μέγεθ' ὅ. Exemplum huius est:

Τιν' αἰτᾶρ, τιν' ὕλαρ δράμω; ποῖ πορευθῶ.

Atq; hi sunt duodecim siue numeri, siue pedes, quibus oratio tam soluta, quàm uersibus astricta mensuratur, Ἀέξῃς ἀμετρος, καὶ ἑμμετρος, ex quibus XVI fiunt ceteri, qui συνῶνται dicuntur, à Grammaticis obseruati, et annotati. ut sunt:

1.	Proceleusmaticus. u u u	Relegere.
2.	Dispondeus. — — — —	Oratores.
3.	Dijambus. u — u —	Amœnitas.
4.	Dichoreus. — u — u	Comprobauit.
5.	Choriambus. — u u —	Virginitas.
6.	Antispæctus. u — — u	Amatoris.
7.	Ionius à maiori. — — u u	Prudentia.
8.	Ionius à minori. u u — —	Viguerunt.
Pæan	{ 9. Primus. — u u u	Lætitia.
	{ 10. Secundus. u — u u	Potentia.
	{ 11. Tertius. u u — u	Alienus.
	{ 12. Quartus. u u u —	Celeritas.

Da v

7. Bacchius.
qui æno-
trius.
Egestas.
Vereri.
Antibac-
chius.
Natura.
Cantare.

DE PEDIBVS, ET NVMERO

Epitri- tus.	{	13.	Primus. v ———	Sacerdotes.
		14.	Secundus. — v ———	Contiones.
		15.	Tertius. — — v —	Concordiæ.
		16.	Quartus. — — — v	Confirmatur.

Pro compositis haberi possunt.) Dochimus enim constat ex iambo, & Cretico. Amicos tenes: Proceleusmaticus ex duobus pyrrhichijs, dispōdeus, ex duobus spondeis: Dijambus, ex duobus iambis: Ditrochæus, uel dichoreus, ex duobus choreis : Antispastus, ex iambo, & trochæo: Choriambus contrâ, ex trochæo, & iâbo: Ionicus primus, ex spondeo: & pyrrhichio: contrâ secundus, ex pyrrhichio, & spondeo: Pæan primus, ex trochæo, & pyrrhichio: secundus, ex iambo, & pyrrhichio: tertius, ex pyrrhichio, et trochæo: quartus, ex pyrrhichio, & iambo: Epitritus primus, ex iambo, & spondeo: secundus, ex trochæo, & spondeo: tertius, ex spondeo, & iambo, quartus, ex spondeo, & trochæo. In quibus consistit omnis & uarietas.) Compositorum pedum commendatio ab utilitate. Varietas.) Quæ consistit in commutatione pedū. Non enim numerus debet esse idem. Nam miscendi sunt, non continuandi pedes. Concinna, & numero=sa.) ἐν γούμῳ & Plenitudo.) Quæ est sonantis, & grauis orationis. Quàm obrem.) Conclusio, κατὰ ἀπο=στροφὴν. De Dichoreo, quem Cicero laudat.) Quæ de re supra est dictum. Eundem numerum probat Diomedes lib. II. Et Ditrochæo) Crimina detu=

detulerunt.) Grammaticus hic erudite ibi de omnibus numeris explicat. De pæone priore, aut posteriore: de quo est, apud Aristotelem.) Lib. 3. cap. 8. Eum recipiendum censet: quod raro uersum faciat. Cum igitur commodissimus sit: nec insignes habeat repercussiones. facile dissimulatur. Primum initijs aptiorem iudicat: alterum, qui apud Grāmaticos est quartus, clausulis. Cōtra sentit Cicero. Nā probat pæona illum, qui cū incipiat à tribus breuibus, & de sinat in productam, in exitu eū uult poni: contrariū in ambitus principio. Hi sunt oratorū numeri.) *Επιλογική* pars: quæ continet præceptum, de numerorū delectu, & contemperatione. I. Laudabiles pedes ubiq; possunt adhiberi, in principio, medio, & fine. Ut sunt, heroi, dactylus, spondeus, anapæstus: Pæones, epuriti, dispondeus, dichoreus, molossus, creticus, Ionici, dochimus. II. Qui uerò aut molles, aut languidi, aut remissi, cæterorum pedum adiunctione, debent contēperari. Molles.) Pyrrhichius tribrachus, proceleusmaticus, trochæus. Languidi.) Tardi, spondeus, dispondeus, bacchius, palimbacchius, sunt enim seueri. Remissi.) iambus, & amphibrachus, qui est obscurus, ut antispæstus. Pentasyllabos, qui *επενόητοι* nominantur, recenset Diomedes, triginta, & duos. Sed isti nihil aliud sunt, quam ex superioribus omnibus compositi, quibuscunq; nominibus appellantur.

Qui

DE PEDIBVS, ET NVMERO
QVI NVMERI, QVIBVS IN
locis, plerunq; usurpentur.

Ἀρχαῖοι.

Quanquam pedes fermè omnes, in principijs sen-
tentiarum inuenire licet: tamen laudantur hi præ cæ-
teris, à dicendi magistris:

Creticus.	} His ad- dūt aliq	Trochæum.
Anapæstus.		Amphibrachum.
Molossus.		Dactylum.
Pæan primus.		Bacchios.
Ionicus à maiore.		Pæonem quartum.
Dochimus.		Dichoreum.

NVMERI ΜΕΣΟΙ: QVI IN
medio solent collocari.

Loca Media etiam oportet aptè inter se cohære-
re: quæ promiscuos recipiunt pedes. Vt sunt:

Creticus.	} Adde his,	Iambum.	Si ini-
Bacchijs.		Trochæum.	tij, &
Pæan primus,		Spondeum.	clausu-
quartus, cum re-		Molossus.	lis aptè
liquis duobus.		Dactylum.	respon-
Dochimus.		Anapæstum.	deant.

Miscendi autem sunt diuersi diuersis, non autem
ijdem continuandi. Vbi tamen celeritate opus est: ibi
crebri ponentur trochæi, & iambi. Vbi contrà, tar-
dius est insistendum: ibi spondei, & alijs logiores in-
serentur.

serentur. Quibus autem in locis, tenenda est uia media: utetur orator ijs ibi pedibus, qui ex breuibus, & longis sunt mixti.

NUMERI EXTREMI, QUI SVNT

clausularum, τῶν βάσεων, ἢ κατὰ λήξεωρ,
ἢ ἀναπαύσεωρ.

Trochæus, ante uerbum monosyllabum longum. — v — Dictiones monosyllabæ.

Iambus, & anapæstus, ante dictionem breuius syllabæ. v — v v — v

Spondeus, & iambus. — — v — Epitritus 3.

Spondei duo continuati, in uerbis duobus, aut pluribus. Mollior tum erit structura, cum hos præcurrerit dactylus. Vt, Virtus inclyta Germanorum.

Iambus, & dispondeus. v — — — — —

Creticus,	} Et spon-	— v — — —	} Epitriti duo.
Anapæstus.		v v — — —	
Iambus,		v — — —	
Trochæus.		— v — —	

Trochæi duo. — v — v Dichoreus.

Spondeus,	} & tro-	— — — — v v v	} Epitritus 4.	
Dispondeus.		— — — — — v		
Pyrrhichius.		v v — v		
Creticus.		— v — — v		} Dochimus.
Anapæstus,		v v — —		
Tibrachus.	v v v — v			

Creticus,

DE PEDIBVS, ET NVMERO

Dactylus.	Creticus,	Et Dactylus.	— v — — v v	
	Pyrrhichius.		v v — v v	
	Trochæus.		— v — v v	
	Spondeus,		— — — v v	
	Tribrachus,		v v v — v v	
	Anapæstus,		v v — — v v	
	Palimbacchius,		v — — — v v	
Molossus.	Breuis syllaba,	Et molossus.	v — — —	Supra,
	Trochæus,		— v — —	in iam-
	Dactylus,		— v v — —	bo, &
	Amphibrachus		v — v — —	stōdeo.
	Antispæstus,		v — — v — —	
Tribrachus.	Creticus,	Et Tribrachus.	— v — v v v	
	Epitritus tertius.		— — — v — v v v	
Bacchius.				
Antibacchius.	Creticus, & Bacchius.		— v — — — v	
	Antibacchij duo continuati.		v — — — v — —	
	Ditrochæus,	& Palimbacchius.	— v — v v —	Ionicus
	Trochæus,		— v v — —	à maio-
	Bacchius,		— — v v —	re, & c.
	Amphibrachus		v — v v —	Epitritus. 2.
Creticus.	Molossus,	& Creticus.	— — — v —	Epitritus tertius.
	Creticus,		— v — — — v	
	Anapæstus,	& Anapæstus.	v v — — — v	Choriambus.
Anapæstus	Anapæstus,		v v — v v —	
	Creticus,		— v — v v —	

Spondeus, } & Am = { — — v — v Dijam =
 } phibra = { bus.
 Trocheus, } chus { — v v — v Pæan. 3.

Amphibra
chus.

Creticus, & dichoreus. — v — — v — v

Ex his apparet, ex tetrasyllabis, laudatos nume-
 ros esse: pæona primum, & tertium, dichoreum, anti-
 spastum, epitritos omnes. Hos Augustinus soluta ora-
 tioni aptos iudicat. Quamquam omnes tetrasyllabi In libris de
 reperiuntur apud Ciceronem in clausulis: maxime Musica.

si ex tetrasyllabis uerbis sint constituti. Sunt tamen
 ex his alij alijs frequentiores. Horum exempla, Stre-
 bæus, & Rapicius annotauerunt ex Cicerone.

Ex pentasyllabis laudatissimus est Dochimus.
 & v̄v̄v̄v̄v̄ sunt insignes.

Palimbacchius, v — — v — — v — — v —

Antispastus, & epitritus. 3.

Spondeus, — — v — — v — Bacchius,
 & epitritus, 3.

De reliquis, Anticyprio, Antamoeboeo, Aegeosco-
 lio, & similibus, item de hexasyllabis numeris consu-
 lendi sunt Diomedes, Rapicius, & alij. Hæc tantum
 indicasse, pro hoc tempore, sufficiat. Atq;

hæc hætenus de collo-
 catione.

DE CON-

DE CONFORMATIONE VER-
borum, quam Græci σχηματισμὸν
uocant.

Caput XXI.

Propositio.

Definitio.

Materia.

Propositio.
bipartita.

Primi mem-
bri ὑπομε-
ρισμός.

I.
Αἱ τῶν ρή-
μάτων ἑγ-
κρίσεις.

Post compositionis præcepta, pro-
ximum locum conformatio possi-
det. Eam uoco, quam Græci σχηματισ-
μὸν nominant: qua nominum, & uer-
borum certa constituitur forma. At-
que non solum uerborum est confor-
matio: sed etiam membrorū: quibus
plenæ continentur sententiæ. Itaque
tradendum nobis est, in hac parte:
quid in uerbis sit conformatio: &
quid, in sententiis membrorum, com-
positio. Forma itaq; generibus æsti-
matur, & casibus, & numeris, & tem-
poribus, ipsisq; orationis partibus.
Quorum omnium uarietas, non par-
uam apportat utilitatem, ad orationis
elegantiam. Nam, ut de Verborum
mutatione, proponamus: consideren-
tur illa principia: quantum inter se dif-
ferant.

» Cum Titus Annius Milo, ipse magis, de reipubl.
» salute, quàm de sua perturbetur.

Et,

» Credo ego, iudices, uos mirari.

Et,

» Quæ res, in ciuitate, duæ plurimum possunt.

Et,

» Maximè uellem, Iudices.

Imò non est nullum discrimen, inter hæc duo; 11. Tempo-
rū mutatio

» Credo ego, Iudices, uos mirari.

Et,

» Animaduerti, Iudices: omnem accusatoris oratio-
» nem, in duas diuisam esse partes.

Numerus etiam sæpe mutatus, fit 111. ἡ τῶ ἀριθ-
μῶ ἀλλογνῶ.
gratiosior. Vt,

» Bella per Aemathios plus quàm ciuilia campos.

Et,

» Arma, uirumq; cano. —

Sed Poëtarum hæc sunt: eoq; astri- Exempla
τῶ ποιῶν λό-
γῶ.
cta, & necessaria uideri possunt. Ve-
runtamen oratoribus idem proposi-
tus est delectus. Vt,

» Cum uehementer tabellarios uestros expectarem
» quotidie, &c.

DE CONFORMATIONE

Non solum mentibus eorum, ad quos scripsit, uerum etiam auribus indulsit, & maluit, tabellarios uideri expectasse multos, quàm unum. Simile est, in eadem epistola:

Rurſus πλὴθ
θωπτινῶς.

„ Gratos tibi, optatosq; esse, qui de me rumores asferuntur: non dubito, mi dulcissime Tyro.

Σχῆμα ἐνὶ
νόῳ.

At de se aliquid promittēs, desinit ibidem, in numero contrario:

„ Præstaboq; & enitar: ut in dies, magis, magisq; hæc crescens, de me, duplicetur opinio.

Numero effecit: ut multorū rumores, eodem pertinere uideantur. Scilicet, ad opinionē, & existimationem

III. Η τῶν
πρώτων αἰ
λαγν.

hominum de se concepam. Sic CASVS etiam uariè efficiunt:

In diuersis
periodis.

„ Quæres, in ciuitate, duæ.

Casus primus, qui dicitur rectus, orationē inchoat. Is, à diuerso excipitur sequenti comprehensione:

„ Quarum alteram uereor.

In eadem
periodo.

Sed, cum, in eadē comprehensione, fit casuū mutatio: uenustior efficitur sermo. Vt,

„ Crassus nullum uerbū, contra gratiam: ceteros
iam

„ iam nosſi: qui ita ſunt ſtulti: ut amiſſa republi
 „ ca, ſuas ſerè ſalutes ſperare uideantur.

Deniq; plurimùm, inter ſe, differunt:

„ Tityre, tu patula. —

Et,

Κλυτιή.

„ Formoſum, paſtor Coridon. —

Item,

Ορθή.

„ Quid faciat letas ſegetes.

Et,

Αιτιατική.

„ Arma, uirumq; cano —

In Verbis, maior eſt uarietas tempo- v. Verborū
 rū modorū, formarū: quod apud Gre χηματισμός
 cos, apertius cognoscitur. Sed apud
 Romanos etiam, fuit, in his, magnus
 delectus:

Η τῶν χρόνων, Ἐγκλίσεων ἑτέρῳ χημα
 τισμός.

„ Arma, uirumq; cano. —

„ Dic mihi, Damata, cuium pecus. —

„ Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.

In hac uarietate, illa eſt retinenda par
 titio Græcorum. Vt in Nominibus, τῷ
 ὀρθότης ſeruetur: τῷ πλαγιασμός. In Ver
 bis etiam & ὀρθότης, & ὑποτασμός.

DE CONFORMATIONE
DIRECTA IN NOMINIBVS

Nominum
Ορθότης.

consecutio est:

„ Statius ad me uenit.

Item,

„ P. Quintius, pater huius Quintij.

Πλάγια =

DIDVCTA AVTEM:

σμός.

„ Duas, à te, accepi epistolas heri.

ET, IN VERBIS, RECTITV

do est.

„ Narro tibi. Planè relegatus mihi uideor.

Ορθότης ὀρίζεται, sed formarum, τῶν διαθέσεων, hic quoq; facta est mutatio, τῆς ἐν ὀργητικῆς, εἰς παθητικὴν.

Υπὲρ σμός.

SED REMISSIOR.

„ Vellem equidem, Brute.

Vfus pluriū
in uerbis
modorum.

Modi uerborum, quò plures: eò magis uarium adferunt ornatum: indicando, imperando, optando, constituendo, ponendo id, quod est infinitum.

Nihil in his, tam minutum est: quod nō magnum adiumentum suppeditet: si rectè applicetur. Ad hanc rationem conformandæ orationis, reuocandæ etiam sunt immutationes Grammaticorum; ἐναλλαγὰς, ἐπερώσεις, ἀντιμέθεαι.

VI. Σχήματα λόγου, ἢ σιωτὰς.

Item.

Item, Nominum fortasse nouationes, Claritudinem Salustius posuit: non semper claritatem. Et, præstabilius nihil uirtute esse dicit, non præstantius. Eodem pertinet, creber uerborum idem significantium usus: tum in locis diuersis, tum in iisdem sententiis, eadē copulata. Amicitiam sepe Cicero uocat, & beneuolentiam, & charitatem: aliquando etiam beneuolentiam, & charitatem nominat: & aliquando, beneuolentiæ charitatem. Sed hæc de uerborum Conformatione. Altera est membrorum: quæ consistit, in ornamentis sententiarum. Cum interrogamus, & nobis ipsi respondemus: cum proponimus: & adiungimus approbationem: cum optamus, gaudemus, dolemus, exclamamus, conquerimur, mādāmus, uetamus, minamur, irascimur. His enim omnibus uariis efficitur orationis quasi quidam habitus. Atque hæc causa est: quamobrem, *χήματα*, & *χηματισμοί* nominentur.

VII. Αἰὶ ὀνοματωσώτα

VIII. Η τῶν λέξεων περὶ ἐκτότου, ἢ γοῦν ἢ ἰσοσυνοεμίας. In locis diuersis.

Secundum genus. Conformatio mēbro- rum. *χήματα τῆς διανοίας.*

DE CONFORMATIONE

Expostulat, apud Ouidiū, & mandat
Penelope, duobus uersibus:

„ Hanc tua Penelope lento tibi mittit Vlysi:

„ Nil mihi rescribas: attamen ipse ueni.

Mox irascitur: & optat quæ fieri non
poterant:

„ O utinam tunc, cū Lacedæmona classe petebat,

„ Obrutus insanis esset adulter aquis.

Deinde conqueritur de sua solitu-
dine:

„ Non ego, deserto, iacuissem, frigida, lecto:

„ Nec quererem tardos ire relicta dies.

Post, interrogat admirabunda:

„ Quando ego non timui grauiora pericula ueris.

Et argumentatur continenter:

„ Res est solliciti plena timoris amor.

Eamq; conclusionem post, confir-
mando probat copiosius:

„ Siue quis Antilochum recitabat ab Hectore ui-

„ tum:

„ Antilochus nostri causa doloris erat.

C Apud istud totum est *ὁ ἐξ ἑνὸς, διακετμένον, ὡς
ἡ ἀρχὴ τοῦ ποταμοῦ*. Primum enim definitur co-
nformatio; deinde, duo eius constituuntur gene-
ra

ra. Postremo utriusq; generis exempla subiiciuntur. Post compositionis præcepta.) Propositio, ex transi-
tione. Nam ὑπόθεσις, id est, res explicanda, uel τὸ πρῶ-
τον προειμύον, est conformatio. Ergo constituenda
eius est definitio. Conformatio enim, in Relatiuis, re-
peritur. Nihil est enim aliud conformatio: quā rei cō-
formandæ: cōformatio et ut Græci loquuntur, χυμα-
σμός ἐστὶ τῶ χυματισμοῦ τινος πρῶτον ἄλλος χυματισμός. i.
τοῦ αὐτοῦ τῆς χέσεως. Fundamētum igitur cōformationis est
res cōformanda, hoc est, τὸ αὐτοχυματισμοῦ, ἢ τὸ χυμα-
τισμόν: idem etiam est correlatiuum, αὐτιστρέφον. Ter-
minus est: ut sit ipsius rei, cum qua comparatur, con-
formatio, id est, certa quædam χέσις: certus quidam
ueluti habitus, nempe uerborum, aut etiam membro-
rum, aut totius periodi, totiusq; sententiæ. Quamob-
rem conformatio, nihil est aliud, hoc in loco, quā cer-
ta quædam forma, id est, τοῦ αὐτοῦ τῆς χέσεως: aut habitus
quidam, seu exornatio uel singulorum uerborum: uel
etiam collocatorum, id est, membrorum, ἢ periodo-
rum. Ex ista definitione sequentes partitiones depen-
dent. Prima enim diuisio est τῶν λέξεων: singulorum
uerborum, scilicet, conformandorum: altera est collo-
catorum, ἢ sententiarum in membris, atq; compre-
hensionibus. Ergo prima inferior partitio sit ijs rebus:
quæ singulis uerbis sūt attributæ: ut sunt genera, casus
numeri, et tēpora. Differunt enim his ipsis rebus nō so-

DE CONFORMATIONE

lum membra: uerum etiam comprehensiones. Itaque illa debet esse perpetua *παρὰ τήν φύσιν*, apud dicendi rationis studiosos, quæ uersatur in *συγκρίσει*, hoc est, cōparatione periodorum inter ipsas.

Quorum omnium uarietas.) Ac tametsi istud præceptum eiusmodi esse nonnulli iudicent: ut ad contemptū laudatissimæ huius artis dicendi pertinere uideatur: sicut illa superiora de literis, syllabis, & pedibus: tamen magnas utilitates adfert, non solū ad intelligendam rationem uariè dicendi, quæ *ποικιλία* nominatur: uerum etiam ad elegantiam orationis magnas apportat commoditates. Itaq; & ad intelligendum, & ad iudicandum, & ad imitandum non habet nullum monumentum, harum etiam obseruatio, atq; annotatio, in optimis scriptoribus. Haftenus ostendit utilitatem huius præceptionis, quæ fuit *συγκρίσις*. Vt de uerborum mutatione.) *Εὐθεσίς παρὰ δ' εὐματώδης*. Expo- nit enim primi generis partes, diuersis exemplis, per *συγκρίσειν*, comparisonem. Nam τὰ παρὰ ἑαυτὰ διὰ διαφορῶν τὸ πρᾶγμα. Ac ista contentio demonstrat euidenti ratione, eā, quā Græci τὴν διαλλαχὴν ἢ ἀλλοίωσιν, dissimilitudinē exēplorum. Cum T. Annii.) Verborum mutatio. Nam hoc est *ὑποτακτικόν*, cum perturbetur: & propterea *ὑπέρ*. Illud uerò, quod insequitur, est *ὁρθόν*, quia *ὀρθρινόν*. Credo ego.) Itaque uerborum in his est *χρηματισμός*, ἀλλή, καὶ ἀλλή ἐν ὁρθῇ, κατὰ διαφορὰς ἐν γλῶσσαις, ἢ πρῶσαις.

Quæ

Quæ res, in ciuitate.) Modus indicandi. Maxime uellem.) Optandi. Τρόποι τῆς ἐνφορᾶς. τὰ μὲν γὰρ ὡς ἀποφαινόμεν, τὰ δὲ ὡς ἀνχοίμεν λέγει. Dionysius. Imò non est nullum discrimen.) Haecenus exempla modorum: sequuntur alia, τῶν γένων, mutatio nis temporum, in eodem modo. Credo ego.) Præsens tempus. Animaduerte.) Præteritum. Sed hic etiam discrimen aliud occurrit modorum commutationis. In superioribus enim fuit πῶς οἰσίν, ὅς οὐκ οἰσίν: hic autem ἀόρις, ἢ ἀπαρέμφατος, uerbum infinitum. Mirari.) Tametsi numeris etiam differunt: Credo ego uos mirari. Animaduerti. Quæ res, in ciuitate. omnē accusatoris orationē. Bella per Aemathios.) Apud Lucanū, nō est simplex, sed figurata numeri mutatio, per ἐτόπωσις. Nam, pro bello, bella dixit: ὅ pro ciuili bello, ciuilia bella: ὅ pro Aemathio campo, Aemathios campos. Græci illud χῆμα uocant πλεθυνόν, id est, cum orator utitur numero multitudinis, pro singulari. Arma.) Virgilij carmen dissimile est à Lucani principio: propterea quòd nullam habet ἐναλλαγήν. Poëta enim iste rectè proponit, se uiri Aeneæ res gestas esse decantaturum Heroico genere carminis, ὅ eiusdem arma, quæ diuersis hostibus intulit, id est, uaria bella. Sed similitudo est in eo, quòd uterq; incipit οἰσίνως, ὅ uterq; αἰτιατίνως, id est, uterq; χῆματι usus est, quod uocatur μετάβασις, ὅ μετάβασις apud Grammaticos. Virgilius etiam, ut Lu

DE CONFORMATIONE

canus incipit à plurali numero, Arma, Bella. Sed hunc continenter commutat, Virumq; . Ad Virgilij carmē non habet ἄλλα τῷ λόγῳ: sed τρόπος, nempe ὑπὸ ἀλλὰ γλῶσσι ἀντονομασίαν. Arma enim pro bellis, Virum, pro Aenea posuit.

Cum uehementer tabellarios uestros.) Ciceronis i stud exemplum ad Tironem, manifestam habet ἐναλλαγὴν numeri: sed ἐμφασιν habet ista ἀλλοίωσις. Ostēdit enim ἐπιτάσιν, uehementiam sui desiderij. Sic casus.) III. Genus singulorum uerborum pertinet ad ἐτρόπον πώσεσιν, id est, diuersos casus. Ac multū facit eius mutatio, ad uitandam similitudinem, atque satietatem. Habet autem illam partitionem: quod omnis mutatio casus, aut fit in eadem comprehensione, quod ualde iucundum, & suaue genus est uarietatis: aut in diuersis comprehensionibus locum habet. Quæ res.) Ονομαστικὴ conuersio, & ὁρθότης. Quorum.) Γενικὴ, & ἡλίσσις, κατὰ ἐπὶ πλαγιασµόν. Hæc mutatio fit in diuersis comprehensionibus. Cum in eadem.) Sed pulchritudo, & gratia maior inest, cum in eodem fit circuitu. Hoc enim est λίαν ὁχρεῖ. Crassus.) ὁρθότης. Cæteros.) Πλαγιασµός. Deniq;.) Alia exempla. Τίτυρε.) Κλυτινί. Formosum.) Αἰτιατινί. In uerbis.) Quintum genus. Nam superiora pertinent ad nomina, pronomina, & participia, id est, ad ea uocabula, quæ uocantur πῶτινά, quæ casibus inflectuntur, atque uariantur: in quibus est admirabilis sanè uarietas.

Sequitur

Sequitur deinceps noua quædam partitio, quæ est *ῥηματικὴ*, id est, pertinet propriè ad uerba, ut Grammatici loquuntur. Est autem ista rursus tripartita. Aut enim in eadem periodo, uel diuersis, temporum, *τῶν χρόνων*, est mutatio: aut modorum, *τῶν ἐνδεσμεύσεων*: aut formarum, *τῶν γενῶν*, ut Grammatici loquuntur. Arma, uirumq;.) Tempus præsens, modus indicandi, forma actiua. Dic mihi.) Modus imperandi. reliqua consimilia superioribus. Cantabo.) Modus indicandi, tempus futurum.

In hac uarietate illa est retinenda.) Hæc diuisio pertinet nō solum ad nomina: sed etiam ad uerba. Vtraq; tamen est *τῆς ἀρίσκειας*, inflexionis. Non enim pertinet ista partitio ad inflexiles partes: sed tantum ad eas, quæ inclinari possunt, id est, aliquam mutationē uocis admittunt, seu terminationem aliquam. Cantabo.) Modus indicandi, tempus futurum. Huius diuisionis primum ponitur *τοῦ χρόνου*, uel *ἀρίσκειας*, id est perpetua regula, atq; præceptio. Deinde *ὑποδείξις*, subiectio adiungitur exemplorum, quæ est *ὅτι δὲ ποῦναι*, id est, tantum habet quandam indicationem, non perpetuationem. Verborum magna similitudo est, cū nominibus, apud Grammaticos. Nam etsi uerba non mutantur inclinatione facta casibus: tamen uariantur non modis solum, & temporibus: sed etiam personis: ut genera uerborum prætermittamus. Ergo in uerbis est *ὁμοειδὲς*, quando Scriptores boni incipiunt

DE CONFORMATIONE

ab indicandi modo: præcipue cum est ὁρισμὸς ἀφ' ἑνὸς
 οἷς, ut ille loquitur, τὸ ἐν ἑστῷ τῷ χρόνῳ. Et quod est in
 nominibus πλαγιασμός, id est, casus recti, in obliquū
 mutatio: illud in uerbis est ὑπ' ἑστῷ, id est, modi indi-
 candi, in alium modum commutatio. Hactenus τοῖς ἑσ-
 τῷ. Nunc uidebimus, quid sit ὁρθότης, quid πλαγια-
 σμός, in nominibus. Statius ad me uenit.) ὁρθότης
 οἷς, in nomine ὀνομαστικῷ: et ὁρθότης, in uerbo ὁριστικῷ.
 P. Quintius.) ὁρθότης, quæ excipit mox πλαγιασμός.
 Diducta.) Scilicet in principio expositionis. A te.)
 Εὐθέως τὸ πλαγιασμός. Accepi.) ὁρθότης in uer-
 bo. Narro, uideor.) ὁρθότης. Quamquam ἔ in par-
 ticipio est rectitudo. Vellem equidem.) ὑπ' ἑστῷ ὀ-
 κτικῷ ἐγκλίσει. Differunt tamen initium, ἔ finis:
 quod diuersa est διαφορά τῶν ῥημάτων. Nam primū
 uerbum est ἐν ὀρθότητι: alterū est παθητικόν. Quanti-
 obrem Cicero, in epistola ista, suauitatem aliquam, ἔ
 concinnitatem quæsiuit: sed non effœminatam, atque
 mollem: uerū masculam, atq; uirilem. Etsi enim eo-
 dem utitur tempore: tamen, ut dictum est, diuersis eti-
 am utitur generibus uerborum. quia dicit de relegatio-
 ne, non uera, sed quasi imaginatoria. Modi uerborum
 quo.) Nouum est hoc ἁφ' ἑσῶμα, ἔ generale, pertinens
 ad omnia uerba: ἔ ad styli exercitationem, planè ne-
 cessarium est: propter euitationem similitudinis, ἔ
 propter conciliationem uarietatis, in scribendo. Is e-
 nim usus est huius rationis. Indicando.) Dionysius.

ὅτι ἐστὶν

ἐν ἑστῇ εἰς τὸ πρῶτον τῆς ἐκφορᾶς τῶν ὀνομάτων : ἀλλὰ
τὰ μὲν ὡς ἀποφαινόμενοι λέγομεν, τὰ δὲ ὡς πιωθανό
μενοι, τὰ δὲ ὡς σὺν χόμοι, τὰ δὲ ὡς ἐπιτάττοντες, τὰ δὲ ὡς
διαφορῶντες, τὰ δὲ ὡς ὑποτιθέμενοι, τὰ δὲ ἄλλως πως χη
ματίζοντες, οἷς ἀπολύτως καὶ τὴν λέξιν παρώμεθα χημα
τίζειν. Ad hanc rationē.) VI. Sequitur post memorabile τοι
χείον, quod est τῶν ἐγκλίσεων, aliud ὀξύμα, ὅ ὑπόθε
σις πρῶτον, καὶ; bipartita. Altera enim pars eius est in
uerbis conuinctis, atque constructis, id est, consecutio
ne, ut Cicero, in Partitionibus, loquitur. Pars altera,
est singulorum uerborum. Iam, primæ partis, in hac
doctrina, est proprius locus datus istis configuratio
nibus: quas Grammatici uocant χήματα λόγου. Ergo
omnes constructiones non simplices, sed figuratæ, ἐχη
ματισμοὶ, huc pertinent. Vsus harum configuratio
num, maximè cernitur in lectione poetarum, ὅ Ἑλ
λῶνων, ὅ Ἰσπανῶνων. Nominum fortasse nouatio
nes.) VII. Pars altera nominum continet innouatio
nem, quam Grammatici ὀνοματοποιῶν appellant. Sa
lustij posuit autor exempla, ὅ Cicero primus beati
tatem, medietatem, ὅ qualitatem, secutus Ἑλλῶνων
uerborum originem, dixit.

Eodem pertinet creber uerborum idem significan
tium.) Hermogenes hanc conformationem appel
lat περιστροφὴ, id est, copiam, ὅ quasi redundantia
m uerborum: Grammatici, uerba idem significantia,
ἰσοδυναμοῦντα, ὅ συνώνυμα uocant, ὅ παρὰλλο
λα:

DE CONFORMATIONE

λα. Ὁ ταυτοσύμμαντα, ταυτοδιύαμα, ταυτόφωνα,
 σύστημα, ὁμοίωμα, ὁ χῆμα istud nominant, ἐν τοῦ
 παραλλήλου, ὁ παραλληλισμὸν, ἐπεξηγήσει, συνωνυ-
 μίαν, ὁ σαφλισμὸν. Sed in ista interpretatione,
 uel commutatione uerborum, obseruanda est diligen-
 ter crebitas, non tantum apud poëtas: uerum etiam a-
 pud oratores. Sed poëtae crebrius utuntur uerbis idem
 declarantibus: oratores autem, non nisi in expolitio-
 nibus, interpretationibus, repetitionibus, ὁ renouatio-
 nibus, ὁ commorationibus. Iam, in singulis uerbis
 ἔξω τῆς συμπλοκῆς, extra copulationem, non negli-
 genda est τάξις uerborum, quorum eadem est uis, at-
 que potestas. Nam aut crebritas est in eadem compre-
 hensione, atque periodo uerborum idem significanti-
 um, ut sit in ἐπιμονῇ. ut apud Virgiliū de Ascanio. Vi-
 uit ne adhuc? superat, ὁ uescitur aura etherea? neq;
 adhuc crudelibus occupat umbris? Est poëtica συνό-
 της, quam in oratione soluta appellarent Grammatici
 ταυτολογία, uel πορισσολογία. Quamquam in isto
 loco sollicitè querentis, ὁ desiderantis oratio nihil ha-
 bet, quod sit superfluum. Aut in diuersis periodis fit
 ista uerborum commutatio, interuallo quodam, διαστή-
 ματι, ut sit in ἐπεξηγησάμενα, ὁ ἀναγγεῖναι, ὁ ἀπο-
 λογισμῷ, cōclusionē, facta iteratione rerum, supra ex-
 plicatarum. Sæpe Cicero.) Sequitur breuis ὑποβολή. i.
 subiectio exemplorum: in quorum primo, est χρωσ-
 τμός: in alteris est συνάφεια, id est, copulatio in eodē
 loco facta. Prius exemplum est omnino solitarium, si-

ne adiunctione alterius uerbi. Posterius autem rursus est bipartitum: primum enim genus habet *συνδεδεσμεν*: alterum est *ἀντὶ συνδεδεσμεν*. Coniunctione copulata sunt: Beneuolentia, & charitas tua, cuius significatio in literis tuis ad me scriptis præclara extat, hoc tempore est mihi longè gratissima. In hac periodo est τὸ αὐτὸ, uel ut Grammatici loquuntur, τὸ ἐν παρὰ λλάς. Rhetores ἐρμηνείαν nominant: Grammatici ἐπεξηγήσιν. eadem ἐνδίακλις nominatur. Sed in ista copulatione duorum uerborum idem significantium, est semper uerborum διάκειρις consideranda: & ut Fabius inquit, ordo, τάξις. In quo ordine, aut est ἐπαύξησης, incrementum: aut ἀπαύξησης, decrementum. In hoc exemplo est incrementum. Plus enim est Charitas, quam beneuolentia. Beneuolentiæ charitas.) In postremo exemplo, est nullus *συνδεδεσμεν*: & ut, in superioribus, fuit ὁμοιοπρωσία: Ita in isto insequenti est ἀντισπρωσία, id est, mutatio casus. Idem Cicero syllogismum appellat ratiocinationem, argumentationem, conclusionem, interdum rationis conclusionem, & argumenti conclusionem, περὶ φράσεως ὁρίσιν.

Sed hæc de uerborum conformatione.) Est in hoc loco, transitio à conformationibus singulorum uerborum, ad conformationem membrorum, periodo rum, et uniuersæ compositionis: non solum oratoricæ: sed etiam poeticæ, historicæ, & philosophicæ. Quam enim hic ornatus est proprius oratorum: tamen etiam ceteri scriptores, quasi honorarè, ab his accipiunt, & mutantur. Ergo deinceps noua sequitur

DE CONFORMATIONE

ἐνδείξις : quæ habet conglobationem præcipuorum ornamentorum: quæ sunt sententiarum tractationis: eaq; ab Hermogene dicuntur μέθοδοι τῶν ἐννοιῶν. Ergo isti sunt habitus, & ueluti gestus sententiarum: ἐρώτημα, ἢ πῶσις, interrogatio, sine responsione subiecta: πῶσιμα, percunctatio, quæ habet non tantum interrogationem, ἐρώτησις: sed etiam ὑποβολὴν, subiectionem responsionis: προβλή, propositio, uel παρὰ γασις, uel πρὸ γασις, ut in exordio, uel εἰσαγωγή τῆς παραδεί, ut in argumentatione rhetorica. Cum adiungimus approbationem.) Quartum ornamentum, est αἰτιολογία, aut προσαπόδοσις, quod est semper παρὰ συναγωγῶν: & ἔχει quadam, semper respicit suam propositionem, ad quam confirmandam adhibetur. Quod si propositio sit unius partis: facile esse potest contenta ratione una subiecta, quæ dicitur αἰτιολογία. Sin est bipartita, aut plurium membrorum, id est, πολυμερὴς πρότασις: plerunque requiritur singularum partium, quæ multiplex est approbatio: idq; ἡμῶς appellatur προσαπόδοσις, in distributis supposita ratio. Cum optamus.) Hactenus primum genus ornamentorum, quod est παρὰ συναγωγῶν, & ἀποδεικτικῶν, hoc est, pertinet ad proponendum, & confirmandum: sequitur aliud, quod est ἐνδείξις, uel παρὰ γασις: quod non tam fidei, & probationis causa, quam excusationis, & commotionis causa adhibetur, hoc est, quo genere ostendit orator, non tantum se perturbatum

Propositiōi
subiecta ra-
tio.

In distribu-
tis supposi-
ta ratio.

batum esse: sed quo etiam iudices, & auditores conda-
tur commouere, & ad aliquem animi motum tradu-
cere. Ergo huius classis sunt, *ὀυχὴ*, cum optamus: *ἀγα-
λλίασις*, cum gaudemus: *ὀντρολογία*, cum dolemus:
ἑτλιασμός, uel *ἐνφώνσις*, cū exclamamus: *ὀδυρμός*,
cum conquerimur: *πρόσταξις*, uel *ἐντολή*, cum manda-
mus: *ἀπαγόρευσις*, cū uetamus: *ἀπειλή*, uel *ἐνπληξις*,
cum minamur, & territamus aliquem: & *ἀγανάκτη-
σις*, cum irascimur, & indignamur. His enim om-
nibus uariis efficitur.) Haecenus *κατάλογος*, non
omnium, sed praecipuorum. Sequitur pulcherrima
ratio, quae est *ἐργασίη*. Ostendit enim usum, & tra-
stationem. Etenim propterea *χίματα* nominantur,
id est, habitus: & *χηματισμοί*, id est, cōformationes:
quod ad orationis exornationem sunt necessariae: ut
scilicet eius non semper eadem existat forma: sed tra-
stādo hoc, uel illo, uel alijs modis, uariis illius efficia-
tur quasi quidam habitus, atq; ornatus. Expostulat.)
Tertia, & postrema pars est *παράδειγματις*. Haec
enim subiectionem exempli unius quidem: sed ua-
rij, & multiplici ratione conformati. Expostulat.)
Initium enim est *μεμπτική*. Lento Vlysi.) Haec est
μέμψις, qua desiderat mariti officium. Nil mihi.)
ἀπαγόρευσις. Nam uetat, ne rescribat. Attamen.)
πρόσταξις, iussio. O utinam.) *ἀγανάκτησις*, indignatio
& *ὀυχὴ*, optatio, per *ἀπειλή*, imprecationem. Adul-
ter.) Paris raptor Helenae. Conqueritur.) *ὀδυρμός*,
Ff

DE PERIODORVM

Ἐπεὶ δὲ per ἐπιμνηστέον, est; αἰτιολογία, ratio, à contrario consequenti. Quando.) Ερώτησις. θαυμαστική. Argumentatur.) Ratione subiecta γνωμολογική, uel θετική. Siue quis.) Rationis confirmatio παραδειγματικός, facta exēplis. Sed hæc hæcenus, de ornāmētis.

DE PERIODORVM POSTRE- ma diuisione.

Caput XXII.

i. Diuizio à
nominum
casibus.

EX hac uarietate, orta est alia con-
uersionum diuizio: quæ hic est
explicanda. Nam id antea promissi-
mus. Quædā enim earum formæ à ca-
sibus sumuntur. Vt aliæ sint ὀρθαί, aliæ
πλαγίαι. Rectæ omnes, in nominibus,
ὀνομαστικῇ nominantur. Quæ uerò qua-
si oblique sunt; hæ casuū nominibus
notantur. Vt aliæ sint aut γενικῇ, aut δο-
τικῇ, aut αἰτιατικῇ, aut κλητικῇ. Quibus
addi potest casus Latinus sextus,
qui ἀφαιρετικός conuersiones facit.
Hæc igitur prima est formarum uarie-
tas

tas. Altera à uerbis sumitur: in quibus etiam quædam ὀρθαὶ appellantur: quædam ὑπῆλαι. In his, rectæ omnes ὀρθαὶ sunt: diductæ sunt (sic enim appellemus ὑπῆλαις) aut περιστακτικαί, aut εὐκτικαί, aut ὑποτακτικαί. propterea quòd aut imperando, aut optando, aut adiungendo, sententias perficiant. Cuiusmodi hæc sint: facile est intelligere, etiā absq̃ exēplis: quæ ubiq̃ quam plurima sunt: sed apud bonos scriptores præclara. Habet enim hæc pars & ampliorem, & laudabiliorem usum, quàm præceptionem. Quod in architectura intelligitur: in quâ minus est materiæ, minus instrumētōrū. multa tamen, & uaria sunt magnificorum ædificiorū genera. Est etiā alia perīodōrū partitio, ad uerba, & nomina pertīnēs. Quòd pars una, uerborū, rerūq̃ una cōsecutione, absolutā habet sententiā, absq̃ ulla interpositiōe. Pars altera & ὑπερβαλὺς habet, & ἐπεμβολὰς, & παρενθέσεις. Vtriusq̃ generis nullus est

ii. A uerborum modis.

iii. Partitio est cōmunis reſtitutionis, aut incisionis membrorum.

DE PERIODORVM

111 Diui-
sio etiam
membroru
est, uel inte-
grorum, &
incisorum,
non hyper-
batis, sed
commatis.

locus: in quo exempla non extent.
Ad hanc partitionem etiam pertinet:
quod alia diuisione constant: alia ca-
rent. aut quod alia incisilis habeant di-
uisa mēbra: alia absq̃ incisilis, rem aut
uniuersam, aut finitam complectan-
tur. Sed hæc uerborum est partitio:
nisi quod illæ *ὁριστική, περιεκτική, ἐν-
κτική, & πατακτική* sententiarum
etiā sint. Rerum autem alia est ratio.

V. Partitio,
est ornamē-
torū, quæ
χηματα
sunt τῆς
διαγωγῆς.

Nam una pars est *ἀποδεικτική*. Qualis,
in propositionibus, partitionibus, cō-
clusionibus, digestionibus, transitioni-
bus, oratio componi solet. Pars cæte-
ra *χηματισμὸν* habet: non quod hæc
etiam conformatione careat (nihil est
enim, in oratione, informe) sed quod
illa pars altera, habitus morum expri-
mat: quæ partim exclamando, indig-
nando, admirando, obiurgando, ui-
tuperando, accusando, conficitur.
pars etiam sedationem habet, & hilari-
tatem, & contemptionem, & compro-
bationem, & laudem, & dissimulatio-
nem.

nem. Vnde illa extant Rhetorum uocabula: ut aut ἐπιτιμητικὴ uocentur quædam, aut ἐκφωνητικὴ, aut εἰρωνικὴ. Nam non opus erat, omnes ambitus orationis notare uerbis. Sed ex uno, omnes, quales sint, possunt confiderari.

HActenus diuisiones periodorum sumptæ fuerunt, partim à quantitate determinata, & continuata: partim à σχέσι, hoc est, relatione, quæ sit χρηματισμῶ, sententiarum, τῆς διανοίας, & uerborum, τῆς λέξεως. Τῆς διανοίας: ut apud Aristotelem sunt ista rerum, sententiarumq; ueluti lumina διαίρεσις, & ἐναντιώσις. Quæ causa fuit: ut autor occasionem etiam sumpserit capite **XXI**, de conformatione uerborum differendi. Sed addit etiam τῆς διανοίας χρηματῶ: cuiusmodi sunt inter cetera, ἀγανάντησις, πρὸς τάξις, πρὸς ἄλλαν, πρὸς ἀντιθέσιν, ἐνχῆ, &c. Hæc autem, quam deinceps tradit diuisio, multiplex est. non enim solum pertinet ad sententiarum configurationes: sed etiam ad uerborum conformationem. Etenim omne genus figurarum: quemadmodum etiam omne genus sententiarum, & uerborum, cadit in hunc

DE PERIODORVM

ueluti orbem, atq; circuitum. Ergo prima diuifio est
 τῆς λέξεως, quæ nominatur à Græcis, ὁλότης. Om-
 nis enim comprehensio, aut est ὁλότης: aut est πλάγια.
 Rursus omnis obliqua conuersio, aut est γενική: cuius
 propositio incipit à casu gignendi: aut est ὁλότης:
 aut ἀντιτικτική: aut ὑποτικτική: aut deniq; ἀπαρρητική.
 Altera diuifio est uerborum. Omnes enim ambitus,
 aut sunt ὁριστικοί, uel ὁριστικοί, id est, inchoantur à uerbo
 indicandi: aut ὑπὸ τῶν, inflexi, i; q; uel προσηγορικοί: uel
 συντικτικοί: uel ὑποτακτικοί, qui copulationem habent
 duarum, aut plurium sententiarum. His etiam posu-
 mus adijcere τοὺς ἀόριστους, qui habent ἀπαιρέτως
 τοῦ, uerbi infiniti modum.

Est etiam alia periodorum partitio ad.) Tertia
 partitio est alterius generis. pertinet enim ad compo-
 sitionem, atq; συνήχεια, & ad διακρίσιν membro-
 rum. Omnis enim periodus aut habet πρότασιν, &
 ἀπόδοσιν ἀδιαιρέτων, id est, non intercisam, neq; in-
 terruptam: sed continenter continuatam, atq; con-
 textam: aut διακεκομμένην, id est, intercisam, atq; in-
 terruptam, sectione quadam sententiarum: quàm
 Grammatici uocāt παρένθεσιν, & ὑπέρθωτον, & ἀν-
 χουρ. Diuisione.) Διακρίσει, τμήσει, διακρίσει, cum
 incisis membra diuiduntur. Bellum graue, & pericu-
 losum, uestris uestigalibus, atq; socijs, à duobus pote-
 tissimis regibus, infertur, Mithridate, & Tigraue.

Absq; incisis.) Et dicuntur ὁλονεῖν, quibus nō po-
 test orator interspirare. Nos quotidie tabellarios
 uestros expectamus. Valetudinem tuam cura diligen

ter. Rem uniuersam.) *θετικὸν*, generalem sententiam. Bonorum ciuium ratio habenda est. Finitam.) *ὁποθετικὸν*, quales proximæ superiores illæ fuerunt. Tertia igitur est hæc diuisio. Omnis periodus aut mēbra habet *διανενομένα*, id est, incisis distincta: aut membra habet integra, nulla concisione uerborum facta. Sed hæc uerborū est partitio.) Quarta diuisio est nō uerborū, ut proximæ superiores: sed est τὸ *χηματισμὸς*, cōformationis. Hæc partitio duplex est. Quædā periodi sunt *ταυτινῶν*, quædā sunt *ἐμπνευτινῶν*. Ταυτινῶν, seu, ut Hermogenes loquitur, *ἀποδιετινῶν*, nominamus periodos: quæ pertinet aut ad quæstionē cōstitutedā: aut ad *περὶ ἀποκρίσεως* partitionēq; causæ, aut ad digestionē, aut ad trāsitionē, aut etiā conclusionē. Quocirca omnis periodus, aut est *καταγραφικὴ*, aut est *περὶ ἀποκρίσεως* *ἡμῶν*: aut *διεταυτινῶν*, atq; *ἀποδιετινῶν*, aut est *διετύπωτικὴ*, uel *συμπληρωτικὴ*, hoc est, *μεταβατικὴ*, aut deniq; *συμπραγματικὴ*. Pars cætera.) Altera partitio inferior, pertinet ad elocutionē, id est *χηματισμὸς*, ad exornationes, atq; conformationes uerborū, atq; sententiarū. Sententiarū, ut quæ confor- mantur indignatione, et uocantur *ἀγανταυτινῶν*: uel admiratione, et nominantur *θαυμαστικῶν*: uel obiurgatione, quæ nuncupantur *ἐπιτιμητικῶν*: uel uituperatione, quæ *ψεντικῶν*, uel deniq; accusatione conficiuntur, ut sunt *κατηγορητικῶν* *ἀντικατηγορητικῶν*, *διαβλητικῶν*, *ἀντιδιαβλητικῶν*, *ἐγνηματικῶν*, et *ἀντεγνηματικῶν*. De uerborum luminibus postea dicitur.

DE PERIODORVM

Periodus
perfecta.

Imperfecta,
& ἀνάρτα
πρόσολογος.

Huc pertinet alia diuſio: quòd omnis periodus aut
eſt ἀπαθής, id eſt, habet ſedati animi quandam ſigni-
ficationem: aut habet hilaritatem, id eſt, εὐτρεπεία
eſt: aut habet contemtionē, κατὰφρόνησιν: aut com-
probationē, & laudē, ἀποδοχὴν, καὶ ἐνφυλαγν: quæ
dicitur ἐπαίεσθαι, ἐκωμᾶσθαι, συγχαίρειν, ἐπικρι-
νῆναι, aut diſimulationē, quæ dicitur εἰρωμνῆναι. Eſt et alia
diuſio non prætereunda: quòd omnis periodus, aut
habet ἀπάρτιον: aut habet ἀποτομίαν, uel ἀπο-
νομήν, quam Grammatici ἐλάττω uocant, id eſt, mu-
tilationem quandā, & prætermiſſionem, uerborum
ad explicandam ſententiam neceſſariorum, ut pro
Milone, iſta perfecta eſt. Non enim corona confeſ-
ſus ueſter cinctus eſt, ut ſolebat: non uſitata frequen-
tia ſūpati ſumus. Inſequens eſt mutilata, in fine. Nam
illa præſidia, quæ pro templis omnibus cernitis: eſi
contra uim collocata ſunt: non afferunt tamen orator
aliquid: ut in foro, & iudicio: ſcilicet, adferre ſolet
corona, & uſitata frequentia auditorum oratori.
Hæc imperfectior eſt: quanquā præſidijs ſalutaribus,
& neceſſarijs ſepti ſumus: tamen ne nō timere quidē,
ſine ullo timore poſſimus. id eſt, aliquantulum, Græ-
ca loquendi forma, ἐλλειψὶς μετὰσυνῆναι. Hæc cauſa
eſt: cur Cicero, tanquam armorum ſplendore, atq; con-
cuſſione, impeditus, & turbatus ſe quaſi recolligat,
eiufdem ſententiæ repetitione. ut orator præti-
more, & metu armorū, & præſidij circumſtantis ui-
deatur abrumpere ſuā orationem.

De trans=

DE TRANSFIGVRATIONE,

quam uocant μεταστροφὴν.

Caput XXIII.

DOctrina de Compositione, conformatione, & transfiguratione

Græcorum est. inter quos Hali- carnasseus extat: qui uno in loco, de omnibus hisce tribus præcipit. Ergo, ut in superioribus duobus, ita etiam in isto, sequamur hunc autorem. Transfi-
1. Definitio
 guratio, à Græcis μεταστροφὴ est nomi-
2. Partitio.
 nata: qua orationis forma immutatur, ut fiat uaria: nec unius generis sit. Ea quæ fit aut additione, aut ablatione. Id quod uel in principio, uel medio, uel fine.
 Nam,

» Εἰς τρεῖς τὸν ἀγῶνα,

3. Exempla
 Oratorum
 Demosthe-
 nis.

Transfiguratio uerbi est, τρεῖς dice-
 re, non ἔστιν. Et, Κατ'ἰδέειν, pro ἰδέειν: & cō-

ficere, pro facere: & ἀμάρυνται, pro, ἀ-
 μαύρυνται. Huius generis sunt Co-

Comicorū.

micorum etiam uerba: Dic sodes, &
 Ἀπαγέλις, & Αἰδεπὸς, & Εἰκαστοῖς. Eti-
 am Historicorum, με ἡρкульε, Μεδί-

Historicorū

Ἀπὸ σφροδός

4. Materia
transfigura
tionis. Ver-
ba simpli-
cia.
Comprehē
siones.

usfidius. Vocales etiam Græcorum, in fine, absorptæ, *ᾱ ε̄ ο̄*. Sed, ut superiora duo fuerunt & uerborum, & membro-
rum, atq; comprehensionum: sic etiam transfiguratio. Nam, ut ad nomen sæpe aliquid apponitur: ut Agier, pro agi: & dicier, pro dici. Sic etiam, in comprehensionibus, mēbra quædam, aut incisa, aut uerba, uel præponuntur, uel interponuntur, uel adiiciuntur ad extremum. Hinc illa methodica Græcorum, & Hermogenis uocabula: ὑπερβατον, ἐπεμβολή, ὑπισυνάψις, προδήκη, ἀναστροφή.

5. Vfus.

Latissimè hæc ratio patet: in uerbis, membris, & circumductionibus, magnam adferens uoluptatem. Et quanquam, in uerbis, magis usurpata poëtis est, præsertim Græcis, quã oratoribus: tamen, in sententiarum cōnexionibus uariant: & suauitatem in dicendo, & inscribendo, conciliant: tolluntq; fastidium. Plenus orbis est apud Salustium:

Vfus apud
oratores,
& Histori-
cos, in peri-
odis.

Qui si reputauerint: ex quibus ego temporibus,
magis

- „ magistratus adeptus sum: & quales uiri idem
 „ assequi nequiuērunt: & postea, quæ genera ho-
 „ minum in senatum peruenerint: profectò exi-
 „ stimabunt, me magis meritò, quàm ignauia, iu-
 „ diciū animi mei immutasse.

Plenus orbis est huius sententiæ.
 Veruntamen addidit, diligens, & artifi-
 ciosus scriptor, alteram ambagem
 duorum membrorum:

- „ Magisq; commodum, ex otio meo: quàm ex alio
 „ rum negotijs, reipublicæ uenurum.

Επισημὰ =
 ψis.

Etiam uerbo sepe fit transfiguratio.
 Vt, apud eundem:

Προδίνω,
 unius uerbi
 in clausula
 comprehen-
 sionis.

- „ Verum ego liberius, altiusq; processi: dum me ci-
 „ uitatis morum piget, tædei.

Postremum uerbum additum, non
 solum sententiā pleniorē facit: sed
 etiam clausulam reddidit numerosio-
 rem. Ad hanc rationem pertinent uer-
 borum ornamenta: iterationes, gemi-
 nationes, repetitiones, defectiones, re-
 ticentiæ, & quicquid est simile, quod
 aut additum, aut ablatum, oratio-

Σχήματα
 λέξεως, in
 quibus πλε-
 ορασμός, ἢ
 ἐνδία.

nis immutat figuram.

Super.

DE TRANS.

Superest igitur, ex tripartita Dionysij doctrina, pars tertia, & postrema: quæ nominatur μεταστροφῆς: transfigurationem conuertit autor. Est enim μεταστροφῆς, mutando, & quasi transfigurando, aliam ab oratione confecta, sed meliorem, sonantior, cōcinnior, & ornatior formam cōstituere.

Differunt igitur hæc duo inter se: conformatio, & transfiguratio: quòd illa est rhetorum propria: hæc autem non Rhetorum tantum est: sed etiam Grammaticorum, & Poëtarum: quanquam etiam Historici habeant suas μεταστροφάς. Cæterum istud caput partibus tribus constat: quarum prima est ὁρμηγία: altera διαγέτις, & numerosa: postrema παρὰ δὲ γματίν. Est igitur Transfiguratio, nihil aliud: quam rerum transfigurandarum transfiguratio, id est, mutatio, ἀλλοίωσις, cuius finis est uarietas, & declinatio consuetudinis quotidianæ. Is enim terminus est. Correlatiuum, et fundamentum illius est, res transfiguranda, id est, formanda, quod fit immutando: ut non uulgaris sit, sed noua quædam oratio. cuiusmodi primum sunt uerba singula: in quibus spectari debent tria: μεταπλάσμις, id est, transformatio poetica: deinde παρὰ γματίν immutatio: quæ fit, ut Grammatici loquuntur, mutatione accidentium orationis partium: deinde fit ἐκδογῆς, delectu uerborum alienorum: quæ non sunt oratoria: sed aut comica sunt: aut sunt historica. postremo, fit ἐξοδισμῶς, adiectione particule copulantis. Quæ, in
senten

sententie clausula. Nam & Salustius, & alij mul-
 ti, ac inter hos, Plinius, in suis epistolis, plerunq; ea u-
 titur. Alterũ fundamentum, est non singulorum uerbo-
 rum: sed est membrorum. Hec igitur tota doctrina per-
 tinet eò: ut uitemus illud uitium, quod uocatur ὑπέρ-
 τος. Non enim oportet orationem esse supinam, aut i-
 gnauam, aut ociosam, aut truncam, uel mortuam: sed
 oportet esse erectam, stantem, rectā ingredientem, &
 progredientem, interdum etiam currentem, hoc est, o-
 portet orationem esse uiuam & mobilem, & animo
 ueluti pręditam, et sic, uel sic affectam, & animatam.
 Hactenus pars prima διειρημένη: Sequitur pars altera,
 quę est διαμετρίνη. Διαμετρῖς illa est accommodata ad
 fundamentum. Prima diuisio singulorum uerborum,
 est μεταπλαστική. Fit enim illis cōformationibus, quas
 Grammatici μεταπλασμός nominant. Cuiusmodi sunt
 πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, additio, & ablatio: quibus adij-
 cit Halicarnassensis ἀλλοίωσις, immutationem: de qua
 mox. In principio.) Per πρόσθεσιν, & ἀναδίπλωσιν.
 Medio.) Κατὰ παρόρθεσιν, διπλασιασμόν, παρεμπύ-
 σιν, καὶ ἐπέκτασιν. Fine.) Κατὰ παραγωγὴν, ἢ προχρη-
 ματισμόν. Exempli horum omnium extant, in primo
 libro meo, de figuris Grāmaticorum. Ablatio, in prin-
 cipio.) Αφαίρεσις, ἀρῆσις, ἐλλείψις, παρελλείψις, ἐνθλί-
 ψις, ἀπονοπή. Αλλοίωσις.) Διαίρεσις, ἐντάσσις, ἐπισυνα-
 λοιφή, συστολή, σιναλοική, ἐνθλίψις. Τύτονι.) Προχρημα-
 τισμός. Sic agier, dicier: pro agi, dici. Κατιδέω.) Istud
 exemplum

DE TRANS

exemplum, cum insequenti, non tantum habet πρόθεσις: uerum etiam habet ἐποπώσις τῆς ἀκμας, id est, immutationem figuræ. Ponitur enim simplex uerbū, pro cōposito. Amârunt.) Συνηπιί. Aristoteles in arte poëtica, ista omnia uocat ὑφεσμύνα: quorum contraria sunt ἐντεταμύνα. Huius generis.) Exemplā ista non tātum sunt uerborum transformatorum, per metaplasimum: sed etiam sunt τῆς ἐνλογίης, id est, deletus uerborum poëticorum, & historicorum. Huc γλῶτται, & dialecti pertinent, αὐτῶν, pro ἐγὼ μὲν ἔσσαν, μυσάων, pro μυσῶν: & quicquid est proprietatum, in unaquaq; lingua. Dic sodes.) Sunt & hæc Comica uerba contracta, de quibus Cicero, in oratore perfecto. Historicorum.) Nam & hi ὁμωτὶνὰ contrahunt. Me hercule.) q. ita me Hercules, aut filius Iouis adiunget. Vocales etiam.) κατ' ἀπόστροφον, ad Sinalœphen referuntur. Sed ut superiora.) Hæc est altera diuisio, quæ pertinet ad reliqua fundamenta, id est, transfigurationes: ut sunt comprehensiones. Est ista noua diuisio, ex nouo nata fundamento, quod non est λέξις: sed est incisum, aut membrū, aut Periodus. Itaq; semper studiosis hoc cogitandum est: ubicunq; inuenitur aliqua προσηύαψις, ἐνσηύαψις, ἢ προσηύαψις, uel ἐπিশήύαψις: ibi semper esse μεταστροφὴν, non unius solum uerbi: sed plurium etiam uerborum. Aut incisa, aut membra.) De hac ratione supra dictum est, capite de adiunctionibus periodorum: quæ

quæ sunt μεταστροφῆς καὶ. Qui, si reputauerint.) Salustij exemplum, τὸ πρὸς ἰνὸν, habet προσέτις ἔτι: at πρὸς ἄλλην periodi. Etiam uerbo.) Προδύνῃ καὶ τὰ τὸ τέλος, adiectione in fine. Hoc exemplum non habet, ut superius, σὺν ἄλλῃ: sed ἀπὸ σπασίμ, separationē. Nam ista sententia à superioribus est omnino separata, dirempta, & quasi auulsa: propter particulam ἐναντιωματικὴν, aduersatiuam. Hæc est historica potius ἀνέναντις, quàm ἐπισημαντική. Eamq; ob causam Plinij clausulæ reprehenduntur: quòd coniunctionem copulantiem, quæ debebat esse intermedia, non τελικὴν, traiecit ad finem: ut hic fecit Salustius. Sententiam pleniorē.) Pondere. Est enim aspera sententia quæ ruli hominis, τὸ μεμψιμοίει. Clausulam numerosiorē.) Nam terminasset orationem Hippiο tertio, uel pòtius Ionico à maiore: qui ineptior est clausulis. Nunc Antibacchio, cum dispondeo, sonantior est effecta compositio. Sed est proprius stylus, & character historicus: & cōuenit morosis, et iratis hominibus. Oratores aut̃ istā sic cōmutarent, μετὰ ἄλλῃ σπασίμῃ. Dum me ciuitatis morum huius temporis nō solū piget: sed etiam maximè tædet. Autor nominat προδύνῃ. Grammatici ἀνὰ στροφὴν coniūctionis. Sed propterea est μεταστροφῆς in ista appendicula: quòd est ueluti κενὸς προσέτις, id est, noua quædam usurpatio traiectionis copulæ, factā per ἀνὰ στροφὴν, in oratoria oratione. Numerosiorē.) Id est, sonantiorē, non propter uicimam syllabam, quæ est breuis: sed propter acutum

DE TRANS-

acutum sonum, id est, ἐπίτασις τῆς προφορᾶς. Ad hanc rationem pertinent.) μετασυναγωγή ista sunt ornamenta, quæ hic connumerantur. ut sunt: τῆς λέξεως pleræq; exornationes: quæ duobus his generibus distinguuntur, additione, & ablatione. Pleonasmī sunt: iteratio, ἐπανάφορα: geminatio, ἐπίσχυσις: repetitio, id est, conuersio, ἀντιστροφή. Sed ablationis sunt, defectioes, ἀπαλείψις: reticētia, ἀποσιωπήσις. Sed harum configurationum exempla facile deprehendi à studio sis possunt: & sunt alibi, præsertim in x. libris Sturmiani indicis, à nobis annotata insignia.

DE TRANSFORMATIONE periodorum.

Caput XXIII.

Græcorum
ἀντιστάσις.

GRæci Sophistæ exercitationes suas ἀντιστάσεις nominarunt. Vetus-
tum hoc uerbum est: quo etiam
Aeschines utitur: ubi de Demosthe-
nis fortitudine differit. Constabat hæc
consuetudo multiplici ratione: eiusq;
pars fuit nonnulla, μεταχηματισμός, si-
ue μεταμύησις: quam ego hic transfor-
mationem uoco. Est autem transfor-
matio,

Quid sit
transforma-
tio periodi.

matio, confectæ, & informatę periodi immutatio. Hęc in scriptoribus uitiosis demonstrat, quomodo aliquid melius fieri poterat in probatis, quid sit perfectum: in nostris, quando amouendus sit stylus: & non extimescendum sit, non solum vulgi leue, uerum etiam eruditorum hominum subtile iudicium. Eius rationis Hermogenes duo exempla, ex Demosthene posuit: apud quę est illa, de lege Leptinę cōuersio.

Eius utilitas.

Exempla.

1. Εν μὲν γὰρ τῷ γράψαι, μὴ δὲ να εἶναι ἀπελῆ:
2. Τὸ εἶχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν:
3. Εν ᾧ τῷ προσγράψαι, μὴ δὲ τὸ λοιπὸν εἶναι δῆναι:
4. Τὸ δῆναι ὑμῖν εἶναι.

Ter enim ista transformari potest uerbis non mutatis: sed membris traictis: ut sensus idem retineatur. Primum si duo postrema membra, primo loco ponantur. Vt,

Exemplum simplicis immutatiois.

3. Εν μὲν γὰρ τῷ προσγράψαι, μὴ δὲ τὸ λοιπὸν εἶναι δῆναι.
4. Τὸ δῆναι ὑμῖν εἶναι.
1. Εν ᾧ τῷ γράψαι μὴ δὲ να εἶναι ἀπελῆ:

Gg

DE TRANSFORMATIONE

2. Τῆς ἔχοντα ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν:

Deinde, si membrum primum, & tertium coniungantur; & utraq; propositio reflexionibus anteponatur. Vt,

1. Ἐν μὲν γὰρ γράψαι, μὴ δένα εἶναι ἀτελῆ:

3. Καὶ ἐν τῷ προσγράψαι, μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δέναι:

2. Καὶ οὗ ἔχοντα ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν:

4. Καὶ τὸ δέναι ὑμῖν ἐξεῖναι.

Tum, si reflexiones primum locum occupent; & sequantur propositiones. Vt,

2. Καὶ οὗ ἔχοντα ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν:

4. Καὶ ὑμᾶς τὸ δέναι ὑμῖν ἐξεῖναι:

1. Ἐν τῷ γράψαι, μὴ δένα εἶναι ἀτελῆ:

3. Καὶ ἐν τῷ προσγράψαι, μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δέναι:

Itaq; unius epichirematis quadripartita ista cōuersio est: unaq; Demosthenis conuersio ter mutata: nec de sensu, nec de membrorum numero amittit: ut quatuor maneat partium: quemadmodum prima fuit.

Alteram exemplum.

Alterum exemplum Hermogenis decussationem recipit: quem Græci χῆ

ασμὸν

εὐσμόν uocant. propter formam primæ
literæ. Et quæ exempla decussari pos-
sunt: ea sepius, quàm ter, pluribusq[ue]
modis immutantur. Est autem Decus- Quid sit
satio, in periodo: cum utrisq[ue] proposi- χίασμός.
tionibus utræq[ue] reflexiones, contra eti-
am, utrisq[ue] reflexionibus utræq[ue] pro-
positio est applicabilis. Vt, in hoc cir-
cuitu:

1. Ο μὲν γὰρ Φίλιππος, ὅσω
πλέον ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποι-
ηκε τὴν ἑαυτοῦ: Philippus e-
nim, quò plura fecit supra su-
am dignitatem:

2. Τοσούτω θαυμα-
στότερον παρὰ τῶν
συνομιέται: eò admi-
rabilius, apud omnes
habetur:

X

3. Υαῖς δέ, ὡ ἀνδρες ἀθληταῖ
οἱ, ὅσω χεῖρον, ἢ προσήκε, νέχη-
θε τοῖς πρᾶγμασι: Vos autē,
Athenienses, quò deterius, quā
cōueniebat, res administrastis:

4. Τοσούτω πλέον αἰ-
σχύνειν ὀφλύνετε.
eò maioris dedecoris
culpam præstare de-
betis.

Nam uel ita transponi reflexiones Eius cōmu-
possunt: ut primæ propositioni poste- tatio per de-
rior adiungatur reflexio: & secundæ cussationē.
propositioni prima reflexio.

1. Ο μὲν γὰρ Φίλιππος, ὅσω πλέον ὑπὲρ
τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ:

DE TRANSFORMATIONE

4. Τοσ'ετ'ω πλείονα αἰχμῶν ὠφλήκατε:
3. Ημεῖς δ'ε, ὧ ἀνδρες ἀθληαῖοι, ὅσω χεῖρον, ἢ
προσῆκε, κέχρησθε τοῖς πράγμασι:
2. Τοσ'ετ'ω ἐκείν'⊙ θαυμαστότερον⊙ παρὰ
πᾶσιν οἰμίζεται.

Vel, ut secundæ propositioni primæ
reflexio, & propositioni primæ secun-
da reflexio annectatur. Vt,

3. Ἡμεῖς οὖν, ὧ ἀνδρες ἀθληαῖοι, ὅσω χεῖρον,
ἢ προσῆκε, κέχρησθε τοῖς πράγμασι:
2. Τοσ'ετ'ω ὁ φίλιππος⊙ θαυμαστότερον⊙ πα-
ρὰ πᾶσιν οἰμίζεται:
1. Καὶ ὅσω πλείονα ἐκείν'⊙ ὑπὲρ τῶν ἀξί-
ων πεποίηκε τὴν αὐτῶν.
4. Τοσ'ετ'ω ὑμεῖς πλείονα αἰχμῶν ὠφλή-
κατε.

Bis una decussata hæc tenus est: & rur-
sus bis potest: si reflexionibus primus
locus tribuatur. Poterit etiam multipli-
ci alia commutatione, ut illa prima: id
quod ad intelligendum facile est: nec
difficile, in experiundo.

Quid igitur decussatio sit: non puto
obscurum esse: de periodis loquor. nā
est etiam decussatio, in collocatione re-
rum

rum propositarum: cum sit ἀναστροφή. Decussatio
 Vt, in oratione Quintiana: cum grati- rerum pro-
 am Næuii primo loco posuisset: dein= positarum.
 de eloquentiam Hortēsi: tamen in pe=
 riodis insequentibus, eloquentiæ pri=
 mum locum tribuit: & alterum gratiæ.
 Sed nunc non de hac: sed de conuersio
 num immutatione. Omnia hæc, quæ
 ex Hermogene proposui exēpla, qua
 tuor membrorum sunt: tamen in reli=
 quis etiam generibus, ista ratio usurpa=
 tur. Vt,

Immutatio
 periodi bi-
 membris.

1. Qui, in uita, nihil habet iucundius uita:
2. Is, cum uirtute, uitam non potest colere.

Immutatur ordo:

2. Is, cum uirtute, uitam non potest colere:
1. Qui, in uita, nihil habet iucundius uita.

Commuta-
 tio trinem
 bris.

Idem fit, in tribus membris:

Εὐστροφία, in
 simplici am-
 bitu. Nulla
 enim hic est

1. Nihil ille, de conditionibus tuis:
2. Nihil de studio concordie, & pacis:
3. Nihil de conspiratione audiebat certorum homi-
 num, contra dignitatem tuam.

ἀνέκδοκός,

sed non periturus

Quis non uideat, multifariam hanc
 conuerti posse: Vt,

flexum ha-
 bet uerbū
 postremo
 loco positū

Inuersione:

DE TRANSFORMATIONE

3. Nihil ille, de conspiratione certorum hominum,
contra dignitatem tuam;
2. Nihil de studio concordiae, & pacis:
1. Nihil de conditionibus tuis audiebat.

Sic etiam traiectione mem-
brorum:

2. Nihil ille de studio concordiae, & pacis:
3. Nihil de conspiratione certorum hominum, con-
tra dignitatem tuam;
1. Nihil de conditionibus tuis audiebat.

proditur.

Item, ad istum modum:

1. Nihil ille, de conditionibus tuis:
3. Nihil de conspiratione certorum hominum, con-
tra dignitatem tuam:
2. Nihil de studio concordiae, & pacis audiebat.

Item sic:

2. Nihil ille de studio cōcordiae, & pacis audiebat:
1. Nihil de conditionibus tuis:
3. Nihil de conspiratione certorum hominum, con-
tra tuam dignitatem.

Deniq; hoc pacto:

3. Nihil ille de conspiratione audiebat certorum ho-
minum, contra tuam dignitatem:
1. Nihil de conditionibus tuis:
2. Nihil de studio concordiae, & pacis.

In quibus
scriptorib?

Suscipitur hæc conuertendi consue-
tudo, quatuor potissimum in scripto-
rum

rum generibus. Quorum unum est, ^{hæc suscipi} quod in eadē cōsumitur lingua. idē, ^{atur ratio.} in scriptore bono: qualis Cicero est, & ut est Demosthenes. In quibus aut nunquam, aut rarissimē aliquid confici potest melius. quod perfecti oratoris, atq; scriptoris est documentum. In quo, etiam si nihil elaborando fiat melius: tamen non caret hæc exercitatio utilitate. Condiscimus enim nos, quid optimum sit: & aures nostras erudimus. Vt non minus, in oratione libera, plenas, numerosasq; conuersiones requirant: quā in astricta, uersum integrum, atq; perfectum. Alterum scriptorum genus est aut in- ^{Alterum ge} doctum: aut non sic, ut isti duo, con- ^{nus.} summatū. ad quod ante præceptiōes, & ante primum genus non est accedendum. Aut enim frustra laborandum esset: aut iisdem esset animus imbuendus erroribus. Sed post primam exercitationem, etiam ista commoditates adfert: ad iudicandum, ad emendandum, ad confirmandam eam, quæ in

DE TRANSFORMATIONE

Tertium.
genus.

nobis est, facultatem. Tertium est in sermone alieno: & in linguis interpretandis, atq; conuertendis. In quo genere uberior est utilitas: & stylus liberior: & quodammodo sui iuris: non solum in membris traiciendis: uerum etiam in uerbis, & sententiarum formis, nostro arbitrato, immutandis. Vt ex omnibus, quæ meliora sunt, sono, potestate, uenustate, similitudine, eligendi fiat potestas. Quartum, quod est potestremum, nostræ est fortunæ. Nam etiam, quasi lambendo, & educando reddimus formosiores. ita ut in cæteris cum alienis contendamus: hic nobiscum pugnemus: nosq; uincamus ipsi nos. Quod genus uictoriæ, à Socrate, præstantissimum, atq; præclarissimum iudicatum est: in quo maximè decorum est retinendum. Nam, ut in moribus multa nimis studio inepta, sic etiam, in oratione, multa nimis affectando indecora fiunt.

Quartum
genus.

et ex oratione

Restat

Restat huius libri pars ultima, eaq; superiori contraria, propter μέθοδον ἀναλυτικὴν. Nam cum συνθετικὴ τέχνη, ex diametro quasi pugnat hæc, quæ insequitur, periodorum transformatio. Πρῶτος enim est eius, qui aliquam orationem, uel, incisim, uel membratim, uel periodicè confecit: μεταποίησις autem, eius, qui confectam orationem uel ab alio, uel à semetipso, in aliam formam transmutat. Atq; hæc exercitatio, inter alia rhetorica πρῶτον μέρος, apud ueteres, Græcos præsertim, non infimum locum tenuit. Nos supra huius rei exempla non pauca transformauimus: ut pluribus, in explicando hoc loco non opus esse uideatur. præsertim cum ipse autor immutet, secutus Hermogenem, Demosthenis duas quadripartitas circumductiones: & adiungat duorum, triumq; membrorum circuitus: quos conuertit toties: quoties transformari possunt. Decussatio Demosthenicæ comprehensionis, quot modis fieri possit, paulò post, exemplo Ciceronis proposito, demonstrabitur. Μεταχηματισμός.) Qui est τῆς ἀλλοιώσεως, καὶ μεταβολῆς. Etenim χηματισμός est informatæ, non solum confectæ, continuationis. Μεταχηματισμός autem, est eiusdem in aliam quandā formam transductio. Latissimè enim patet hæc exercitatio. Non enim periodorum tantum est: sed etiam aliarum circumductionum, & productionum, & sustentationum. Neq; uerò est huius solum generis componen-

DE TRANSFORMATIONE

di: sed incisorum etiam, atq; membrorū. Nam & illa
uel in membra, uel in periodos commutari possunt:
& oratio membratim facta, in circuitus potest diri-
gi. Est autem transformatio.) Propositionem $\pi\rho\omicron\sigma\varsigma$
 $\lambda\alpha\pi\tau\iota\lambda\acute{\iota}\nu$, $\kappa\alpha\iota\ \delta\iota\omicron\sigma\mu\alpha\sigma\tau\iota\lambda\acute{\iota}\nu$, sequitur definitio. Trans-
formatio enim ($\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omicron\rho\phi\omega\sigma\iota\varsigma$) terminum habet
immutationem, $\alpha\delta\delta\alpha\gamma\lambda\acute{\iota}\nu$: ut sit noua quædam μορ-
φή, forma, atq; species, $\alpha\delta\delta\omicron\ \epsilon\iota\delta\ \&$. Quamobrem pro
genere ponitur, immutatio, commutatio, conuer-
sio: & omne id, quod idem declarat. Confecta.) Dif-
ferentia est materiæ, fundamenti, & correlatiui. Pe-
riodus enim est τὸ ὑποκείμενον τῆς μεταχειρίσεως.
Confecta.) suis membris, & partibus. Informate.)
Verborum, & sententiarum luminibus. De quibus
hactenus est dictum. Hæc in scriptoribus.) Σύστασις,
commendatio huius consuetudinis: quæ est διορθωτι-
κὴ, κριτικὴ, μνηστικὴ, & γραφικὴ. Magnum enim
affert momentum, ad iudicandum, emendandum, imi-
tandum, & scribendum. Qua de re, sequitur, sub finē
huius capituli, locus insignis.

Exēpla ex Domosthene.) Hermogenes illa citat, &
immutat. Nihil est, in autore, quod intelligentiam
lectoris fugere possit. $\text{Εν μὲν γὰρ τῷ γραφῆαι.}$) Locus
supra conuersus est: Ter enim ista transmutari po-
test.) Scilicet absq; decussatione. Verbis non mutatis.)
Hæc enim tria $\sigma\omicron\lambda\chi\epsilon\iota\alpha$ sunt retinenda. Vnum, uerba
non sunt mutanda. quanquam in particulis, & simili

bus

bus, alia ratio est: id quod intelligi potest, ex subiectis
 exemplis: alterum $\sigma\omicron\rho\chi\epsilon\omicron\upsilon\omicron$ est: membra sunt traicien-
 da. Itaq; $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma$, & quasi dilocatio partium hic
 propriè requiritur. Vt, etsi $\chi\eta\mu\alpha$, & habitus factæ
 periodi, interdum mutetur: interdū propè idem ma-
 neat: tamen collocatio semper sit alia, atq; diuersa.
 Tertia quoq; non debet negligi regula: Sensus idem,
 $\eta\alpha\upsilon\tau\eta\delta\iota\alpha\phi\omicron\rho\iota\alpha$, debet, in hac ratione, omnino retine-
 ri. Quarta huic addatur: ut non amittatur numerus
 membrorum, etsi hoc non sit perpetuum. Nam ex
 quadrimembri, potest uel bimembris uel trimem-
 bris confici: & contrā. sed illud ad contractio-
 nem pertinet magis, quam ad hanc exercitationem.
 Hic autem $\iota\sigma\omicron\mu\epsilon\tau\epsilon\theta\epsilon\iota\varsigma$ debent esse: transformanda, &
 transformans orationis figura. Primum si duo postre-
 ma membra.) $\tau\eta\varsigma\acute{\alpha}\pi\omicron\delta\omicron\sigma\epsilon\omega\varsigma\pi\acute{\omicron}\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$, & eiusdem
 redditio. Vt fiat propositionis principalis, & reflex-
 ionis traiectio: manentibus reliquis partibus suo lo-
 co, propositione, & reuersione. Deinde si.) Altera
 trāsformatio. Membrū primū, & tertium.) Hoc est,
 utraq; $\pi\acute{\omicron}\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$ collocata $\epsilon\iota\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}\xi$, coniungantur $\epsilon\upsilon$
 $\alpha\phi\chi\eta$. Et utraq; propositio reflexionibus antepona-
 tur.) Ergo coniungantur, $\epsilon\upsilon\tau\eta\tau\epsilon\lambda\omicron\upsilon\tau\eta$, duæ $\acute{\alpha}\pi\omicron\delta\omicron$
 $\sigma\epsilon\iota\varsigma$. Tum, si reflexionis.) Tertia, habet proximæ su-
 perioris partium duarum $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota\upsilon$. $\acute{\alpha}\pi\omicron\delta\omicron\sigma\epsilon\iota\varsigma$ con-
 iunctæ $\pi\acute{\omicron}\tau\alpha\sigma\iota\upsilon$ cōstituent: & $\pi\acute{\omicron}\tau\alpha\sigma\epsilon\iota\varsigma$ coniunctæ
 reflexionem, aut conclusionem periodi.

Exempla

DE TRANSFORMATIONE

Exemplum illustre huius immutationis est in principio oratoris perfecti, ad M. Brutum: Vtrum difficilius, aut maius esset: negare tibi saepius idem roganti: an efficere id, quod rogares: diu, multumq; Brute, dubitavi. Saepius enim conuerti potest. Alterum exemplum.) Secunda transformationis ratio, quæ sit $\chi\alpha\sigma\sigma\mu\omega$, decussatione, pluribus modis fieri potest. Nam $\chi\alpha\sigma\sigma\mu\epsilon\iota\nu\ \tau\omega\epsilon\gamma\iota\omega\delta$ & apta decussatim facta transformationi: primum immutari potest octo modis simpliciter, nulla decussatione adhibita: deinde tot rationibus, ex una parte decussatim conuersa: si proposita Ciceronis forma his annumeretur: postremo, potest mutari, id quod proprium huius generis est, quod $\chi\alpha\sigma\sigma\mu\epsilon\gamma\gamma\omega\upsilon$ dicitur, tot quoq; modis, ab utraq; parte, id est, plenè, atq; perfectè. Quemadmodum subiecto exëplo Latino, demonstrabimus: quod ante annos duodecim obseruauimus, in oratione Pompeiana, & annotauimus in nostris in eandem commentarijs rhetoricis. Hoc autem loco, distinctius studioforum oculis subiiciemus, additis non modo numeris, sed etiam figuris, quæ cuiusq; propriæ esse uidebuntur.

PERIO.

PERIODORVM. 239
 PERIODVS IMMVTANDA,
 per decussationem: $\pi\rho\acute{o}\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$,
 eiusq;

Propositio.	Reuersio.
1. Neq; enim potest exerci tū is continere imperator.	2. Qui seipsum non con tinet.

X

Propositio.	Reditus.
3. Neq; seuerus esse, in iudi cando:	4. Qui alios, in se, seue ros esse iudices nō uult.

$\alpha\pi\acute{o}\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$.

Sequitur huius immutatio uicies
ter facta.

Transformatio facta nulla decussatione.

Prima forma.

1 Neq; enim exercitum continere potest is impe
rator:	A. 1	2
2 Qui seipsum non continet:		
4 Nec qui, in se, seueros iudices esse non uult:		
3 Seuerus esse in iudicando.		

II.

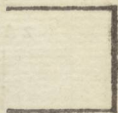
2 Qui seipsum non continet:	3	4
1 Is imperator exercitū continere non potest:	1	2 A.
3 Neq; seuerus esse in iudicando:		
4 Qui, in se, seueros iudices esse non uult.		

III.

3. Neq;

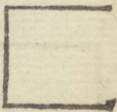
A. litera si
gnificat ini
tium perio
di: à quo du
ctu linearū
est progre
diendum
usque ad
clausulam.

$\chi\eta\mu\alpha$.

3 4

1 2 A.

3 4

DE TRANSFORMATIONE

1 2 3. Neq; enim seuerus esse, in iudicando, potest, is
imperator:

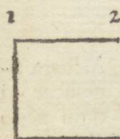
A. 3 4

4. Qui, in se seueros iudices esse non uult:

2. Nec qui seipsum non continet:

1. Is potest exercitum continere.

IIII.

3 4 A.
A. 1 2

4. Qui in se seueros iudices esse non uult:

3. Is neq; seuerus esse potest, in iudicando:

1. Neq; exercitum potest continere is imperator:

2. Qui seipsum non continet.

V.

3 4
1 2 A.

1. Neq; enim exercitum continere potest is impe-
rator:

3. Neq; seuerus esse, in iudicando:

4. Qui, in se seueros iudices esse non uult:

2. Et qui seipsum non continet.

πρότασις coniuncta, ut ἀπόδοσις.

VI.

3 4
1 2 A.

2. Qui seipsum non continet imperator:

4. Et qui, in se, seueros iudices esse non uult:

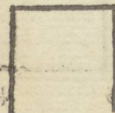
3. Is neq; seuerus esse in iudicando:

1. Neq; exercitum continere potest.

πρότασις utramq; coniunctam habet ἀπόδο-
σιν, & reditus, utramq; πρότασιν.

superiori est contraria.

VII.

3 4 A.
1 2

4. Qui, in se, seueros iudices esse non uult:

2. Et qui seipsum non continet:

1 Is

1. Is imperator exercitum continere non potest:

3. Neq; seuerus esse, in iudicando.

VIII. Huius omnino est inuersio illa:

3. Neq; enim seuerus esse, in iudicando, potest is im-
perator:

1. Qui exercitum continere non potest:

2. Et qui seipsum non continet:

4. Is in se seueros iudices esse non uult.

SEQVVTVR OCTO, QVAE AB
altera tantum parte, $\chi\iota\alpha\sigma\mu\acute{o}\nu$ reci-
piunt.

IX. Hæc Ciceronis est, & decussanda.

1. Neq; enim exercitum continere potest is impera-
tor:

2. Qui seipsum non continet:

3. Neq; seuerus esse, in iudicando:

4. Qui, in se, seueros iudices esse non uult.

X. Est inuersio superioris.

4. Qui in se, seueros iudices esse non uult:

3. Is seuerus esse, in iudicando, non potest:

2. Et qui seipsum non continet:

1. Is imperator exercitum non potest continere.

XI.

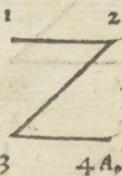
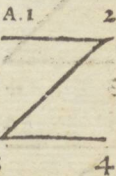
1. Neq; enim exercitum continere potest is impera-
tor:

3. Neq; seuerus esse, in iudicando:

2. Qui seipsum non continet:

Ciceronis
periodi fi-
gura.

4. Et 3 4

DE TRANSFORMATIONE

4. Et qui, in se, seueros iudices esse non uult.
Sequitur huius ἀναστροφῆ.

XII.

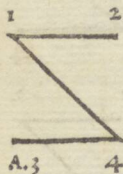
- 4 Qui in se seueros iudices esse non uult:
- 2 Et qui seipsum non continet:
- 3 Is imperator, neq; seuerus esse, in iudicando potest:
- 1 Neq; exercitum continere.

XIII.

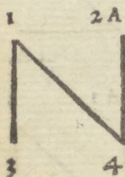
- 2 Qui seipsum non continet imperator:
- 1 Is exercitum continere non potest:
- 4 Et qui, in se, seueros iudices esse non uult:
- 3 Non potest esse seuerus, in iudicando.

XIII.

- 3 Neq; seuerus esse, in iudicando potest:
- 4 Qui, in se, seueros iudices esse non uult:
- 1 Neq; exercitum continere:
- 2 Qui seipsum non continet.

XV.

- 2 Qui seipsum non continet imperator:
- 4 Et qui, in se, seueros iudices esse non uult:
- 1 Is neq; exercitum continere potest:
- 3 Neq; seuerus esse, in iudicando.

XVI.

3 Neq;

PERIODORVM

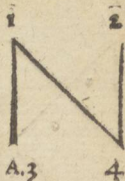
241

3 Neq; enim is imperator seuerus esse potest, in iudicando:

1 Neq; exercitum continere:

4 Qui, in se, seueros iudices esse non uult:

2 Et qui seipsum non continet.

SEQVVTVR OCTO FORMAE:
quæ utring; decussationem admittunt,
quæ periodi sunt uerè $\chi\alpha\sigma\sigma\mu\gamma\upsilon\alpha\iota$.

XVII.

1. Neq; enim exercitum continere potest is imperator:

4 Qui, in se, seueros iudices esse non uult:

2 Et qui seipsum non continet:

3 Is non potest esse seuerus, in iudicando.

XVIII.

2 Qui seipsum non continet imperator:

3 Is neq; seuerus esse potest, in iudicando:

1 Neq; exercitum continere potest:

4 Qui, in se, seueros iudices esse non uult.

XIX.

3 Neq; enim seuerus esse, in iudicando, potest is imperator:

2 Qui seipsum non continet:

4 Et qui, in se, seueros iudices esse non uult:

1 Is exercitum continere non potest.

XX.

Hb

DE TRANSFORMATIONE

4 Qui, in se, feueros iudices esse non uult impera-
tor:

1 Is neq; exercitum continere potest:

3 Neq; in iudicando feuerus esse:

2 Qui seipsum non continet.

XXI.

Neq; enim exercitum continere potest is imperator:

4 Qui, in se, feueros iudices esse non uult:

3 Neq; seuerus esse, in iudicando:

2 Qui seipsum non continet.

XXII.

2 Qui seipsum non continet, imperator:

3 Neq; seuerus esse in iudicando potest:

4 Is, in se, neq; seueros iudices esse uult:

1 Neq; exercitum potest continere.

X XIII.

3 Neq; enim seuerus esse in iudicando potest:

2 Qui se ipsum non continet:

1 Neq; exercitum continere is potest imperator:

4 Qui in se seueros indices esse non uult:

X XIII.

4 Qui, in se seueros iudices esse non uult:

Is imperator exercitum continere non potest:

2 Et qui seipsum non continet:

Is seuerus, in iudicando esse non potest.

Ex

Ex his intelligere studiosi possunt: circuitū quatuor membrorum $\chi\alpha\sigma\theta\iota\varsigma$, transformari posse non sepius, quàm uigies ter: id quod numeri quaternarij positus demonstrat. Collocationes etiam contrariæ cognosci poterunt, ex istis numerorum $\sigma\upsilon\sigma\upsilon\gamma\iota\alpha\varsigma$.

Primus ordo.

1 3	2 4	1 2	4 3
2 4	1 3	3 4	2 1
4 2	3 1	4 3	1 2
3 1	4 2	2 1	3 4

Secunda collocatio.

1 4	1 4	2 3	2 3
2 3	3 2	1 4	4 1
3 2	2 3	4 1	1 4
4 1	4 1	3 2	3 2

Tertia contrariorum $\sigma\upsilon\sigma\upsilon\gamma\iota\alpha\varsigma$.

1 3	2 4	1 2	3 4
4 2	3 1	4 3	2 1
2 4	1 3	3 4	1 2
3 1	4 2	2 1	4 3

Hic si numeri spectentur positi $\eta\alpha\sigma\tau\alpha\ \pi\lambda\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$, inueniuntur diuersi & omnes, 12 34. Hic non nisi repetiti cernuntur.

Hic numeri omnes cernuntur, ijdemque ut $\eta\alpha\sigma\tau\alpha\ \beta\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$

Ad hanc regulam, superiorum comprehensionum $\alpha\upsilon\tau\iota\varsigma\ \rho\omicron\iota$ immutatio potest applicari, quæ certa ratio, seu $\alpha\epsilon\ \phi\omicron\iota$. $\omega\delta\epsilon\lambda\epsilon\gamma\iota\varsigma$ est. Itaq; breuitatis causa, Demosthenis illâ ab Hermogene annotatam, & à Trapezuntio repetitam studiosis huius doctrinæ relinquimus, hoc exercitationis genere, tanquam lusu quodam, se exhilarantes, commutare toties: quoties $\alpha\epsilon\ \pi\omicron\delta\epsilon\lambda\epsilon\gamma\iota\varsigma\ \pi\iota\tau\omicron\gamma\mu\iota$

Hb ij

DE TRANSFORMATIONE

demonstrauimus posse commutari. Suscipitur.) In quot, & quibus scriptoribus, hæc exercitatio instituitur. Vnum quod in eadem lingua consumitur.) Hoc ἀδιόρθωτον est. emendari enim non potest: cum optimum sit: ut est Demosthenicum, & Ciceronianum. Aures enim iudicant exempla ab illis oratoribus confecta longè concinniora esse, quàm sint immutata. Halicarnassensis Herodoto commutat principium. Alterum scriptorum.) Secundum genus est posterioris ætatis, estq; ἐυδιόρθωτον. Potest enim commutatione corrigi, & fieri melius. Sic Trapezuntius Guarino immutat exordium. Tertium est in sermone alieno.) Tertium genus est interpretum: qui Græcum scriptorem in sermonem Latinum cōuertunt, aut contra. Sed de optimo genere interpretandi scripsit accuratè Cicero. Dolendum autem est, duorum summorum oratorum contrarias orationes. Aeschinis, & Demosthenis iniuria temporum interijisse. Ex quibus regulam sumere liceret conuertendi optimos scriptores, in linguam Romanam. Quò magis ego opto: ut conuersio illarum orationum, & in eas commentarii explanationum Ioannis Sturmij nostri, tandè aliquando publicetur: quàm interpretationē sequi possent studiosi Latine puritatis, atq; elegantie. Quod ego spero facturum, primo quoq; tempore CHRISTOPHORVM THRETIVM Polonum, uirum ingenio, doctrina, uirtuteq; præstantem, ueterem amicum meum. Is enim,

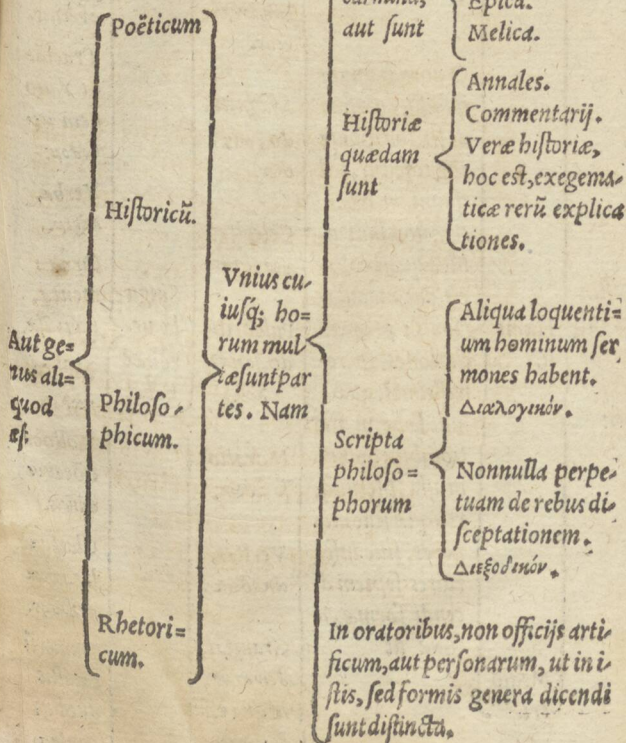
ex ore Sturmij, Latinissimè loquentes illos Atticos
 ciues aduersarios, non solum audiuit: uerum etiam,
 quæ attentissimè audiuit, diligentissimè annotauit.
 Sed uelim, ut idem, his oratoribus Platonis Gorgiã,
 ab eodem nostro Sturmio translaturum, et acutissimè,
 ex octauo topicorum Aristotelis, explicatũ, tanquã
 comitè adiungeret. quemadmodũ doctrinam uniuersam
 de statibus, eodẽ autore, nobis tandem proferet.
 Dum excitaretur: qui libros de elocutione, et Aristote-
 telis rhetoricos plus minus uiginti dialogis illustra-
 tos, studiosis, auidè illos expectantibus communica-
 rent. Ad hoc igitur genus non solum ἐκκλησιαστικόν, sed ὁ
 ποιητικὸν etiam pertinet, et παραφράσεις, et με-
 ταφράσεις: et quicquid est commentariorum homi-
 num literatissimorum. Quartum.) Postremum genus
 est nostræ compositionis, et scriptionis, quæ est ἐν
 διόρθωσι. Potest enim diu, multumq; stilum exer-
 cendo corrigi: donec ad suam quasi maturitatem per-
 ueniat. Quod tum fiet: si uel cum alijs, uel
 nobiscum ipsi certabimus: et conabi-
 mur uel illos, uel nos metipsos
 scribendo superare.

DE DECORO RETINENDO,
in periodis, & in elocutione, & de di-
cendi generibus.

Caput XXV.

Dicendum ergo de decore huius
rationis est: quod hic non perso-
nis, ut apud poetas, sed dicendi
æstimatur generibus. Vnamquamque
enim dicendi formam, sua decent &
incisa, & membra, & conuersiones.
Sed placet solum, hoc in loco, indica-
re dicendi formas: explicare non plas-
cet. Nam huius id neq; temporis
est, neq; libelli. Genera dicen-
di primùm scriptoribus
omnibus censen-
tur. Nam

Aut

DISTINCTIO GENERVM DICENDI.

Distin cta igitur sunt his for mis:	Graui	Quorum unum quodq; cuiusmo di sit, sua sponte cognoscitur. sed quoniam hæc tria non sunt u nius quasi colo ris, aut modula tionis: propter elationes, & re missiones, quæ sunt sæpe in ora tionibus: cadunt in ista plerunq; reliquæ siue mi nores, siue infe riores septem di cendi formæ, i dēxi: ut	Perspicui tas, σαφής weise.	Suas sen tentias, ἐννοιας.
	Humi li.		Magnitu do, μέγε θος.	Tractā= di ratio nem μέ θοδος.
	Medio cri.		Celeritas γοργότης.	Verba, λέξις.
			Pulchritu do, τὸ καλ λός.	Singu la ue rō hæc habēt
			Moratio, τὸ ἄθος.	Orna menta, ἀνάρτα.
			Veritas, ἀλήθεια.	Mēbra, μέμбра.
			Grauitas, δενότης, in qua est decorum.	Colloca tiōes ου θίνας.
				Clausu las, ἐνια= παισας.
				Numerū ex illis duobus conste atū pva (θμὸν.

Hic

Hic

Hæc didicisse oportet, qualia sint: ut
 in imitando obseruata: & in scribēdo,
 declamando, dicendo adhibita, illustre
 decus, atq; decorum representent. Sed
 res, causaq; secum ipsa dicēdi genus ad
 fert. Ad defendendum innocentē par
 rīcidam, ad accusandum patriæ hostē
 magnis opus est clamoribus: & eloquē
 tiæ omnes copię requirūtur. De Deo
 etiam, & de religione, & ceræmoniis
 necessariis, quis conuenienter dicere
 potest, absq; sapientiā magnarum re
 rum, earumq; ornatu: Contrā, de iu
 gero uno, de pecunia parua, de stillici
 diis, quā indecorum esset uociferari
 & uerborum ornatu, affectare laudes
 eloquentiæ: Causæ igitur, earumq; ar
 gumenta genus orationis cuiusmodi
 sit instituendum, sponte significant.
 Eadem etiam sententias secum adfe
 runt: & demonstrant oratori: qualia ē
 suis locis argumenta promere debeat.
 Et quia sententię, ipsaq; argumenta,
 aut granditatem habent: aut remissio

Causa mon
 strat, quod
 dicendi ge
 nus adhibē
 dum esse ui
 deatur.

Δείνωσις.

Σεμνότης.

Σαφλέχεια,
 αφέλεια, καὶ
 ἰχνότης,

Εννοιαι.

DE DECORO

Μέθοδος. nem rerum: aut rerum complexu mul-
Λέξις. tiplices sūt, aut uniusmodi: quomodo
Σχήματα. collocari uelint: & quomodo profer-
Κῶλα. ri, atque tractari, facile est uidere illi, in
Συνθήκη. quo natura est, & ars, & imitatio, &
Ἀναπνοαί. nonnullus usus, & exercitatio. Eadem
Ρυθμός. uerborum est ratio: ut rebus, & senten-
 tiis, & earum expeditionibus conueni-
 entia deligantur. Ornamenta iisdem
 ex fontibus deriuentur. Vt appareat,
 quis uerborum, rerumq; ornatus unā
 quanq; deceat sententiam: & quæ sen-
 tentiæ, quibus deceat ornamentis ex-
 plicari. Minus est laboris, in membris,
 & incisis, & periodis metiendis: si su-
 periora considerata teneantur. Ex
 horum omnium cōcursu, compositio
 existit: ut decora sit uerborum, rerūq;
 consecutio. Vt clausulæ conuenienter
 terminentur: ut numero se continuen-
 tur. quorum alteris septimum locum
 dedimus, ex Hermogene: Numero or-
 ctauum: qui oritur ex uerborum tum
 collocaione, tum termino. Semper
 uerō

uerò inspectanda causa est : etiam <sup>Quæ res, quas dicen-
di formas
requirant,</sup> in dicēdi inferioribus generibus. Res enim obscuræ perspicuitatem flagitant : numerosæ magnitudinem : suaves, pulchritudinem : breues, celeritatem : personæ, mores : incredibilia ueritatem. Omnia autem grauitatem, & decorum : quod collocationē, quod conformationem, quod transfigurationem talem flagitat : qualem res uidentur ipsæ desiderare. Ineptū enim est, & uituperabile : quodcunq; est indecorum. Sed indecorum fortassis <sup>Præcisio.
Epilogus,
προσφωνή-
σας.</sup> me plus expedire, quàm promiserim. Indicare enim tantum constitui dicendi genera. Itaq; huic muneri hic finem facio, quod tibi, Elizabetha, clarissimæ Principi mitto : ut legas, ut tu earis : si dignum tuis clientelis, tuoq; patrocínio esse uideatur.

Τῷ Θεῷ μόνῳ δόξα.

LOCORVM QVORVNDAM CA-
stigatio.

Pagina 5. uersu 6. scribe, ὑπόθεσις. pag. 9. 18. πορμ
li. 21. 17. Oedipo. 28. 1. pro cum, scribe, etsi. 35. 11. ἀπορ
τισμόνωρ. 37. 2. ἡδὲ. 39. 13. ὑμῖν: et sequenti uersu, ὑ
μῶν. 40. 15. τὰ. 50. uersu ultimo, dilatata. 55. 18. illis.
55. 3. u u — v. 72. 14. dele, τὸ συσσυγμένον. 73. 25. ἀπὸ
τησιν. 74. 24. pro sed, lege sic. Ibid. quod sumptū est.
uersu sequenti, post extat: est δινωλον. 82. 18. παρμε
ωλονύ. 82. 11. Demetrius Phalereus. 87. 15. δουλῶσαι
90. 15. in margine, pro αἰσοι, repone, ἰσόπλουροι. 93.
4. ὑπόστασις. 107. 23. pro Nam, lege, Iam. 111. 3. ἰδί
πρ. 112. 24. ἀναγναίως. 131. 13. τῆς. 134. 5. κατὰ π
έροdon. 140. 11. ἐχλῦ. 144. uersu ultimo, πύσαι. 147.
13. Fonteianum. 148. 7. similitudine artem. 151. 16. in
marg. exemplum. 164. 17. συμπλεγμαῖς. 168. 10. ἐν
δοξοτόπως. 169. 14. ἀντιστοφά. 172. 11. in marg. lon
gitud. 194. 7. προσαναγομείης. 220. 21. quam Græ
ci uocant διαλλαγὴν, ἢ.

bu
rup
u=

is.
xv
q.
u=

u
3.
=

ε

z

z

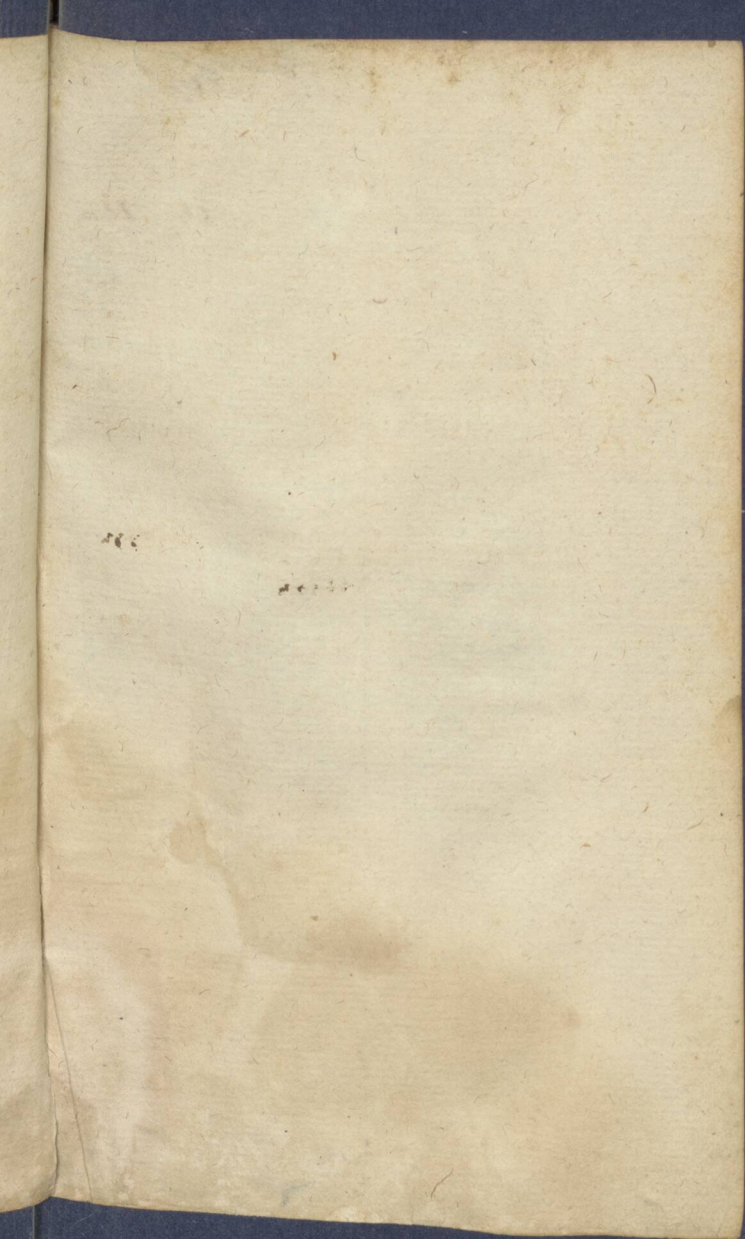
149

149

149

ANALYTICUM PER IONIA
Babylon.

ANNO M. D. LXVII.

66 711

V A

ЛН

v

A

T

